

372.146

BERAČEVE SKRIVNOSTI

Beračeve skrivnosti

ali

anije okoli sveta

roman poln razkritja
eške družbe spisal =
Don Diaz de la Escosura
grof Sokolski

S podobami

I. del: stran 1—1552

== Založila knjigarna Josip Rubinstein na Dunaju ==

372146

5. III. 1988 N 116

vendar je kontesa Silva ne ljubi. Nadalje stanuje tam tudi senor Gasparino Kortejo, ki je pravzaprav tu v Manrezi odvetnik in notar. Vendar stanuje navadno v graščini Rodrigandi, ker oskrbuje grofovo premoženje. Tudi ta je zelo pobožen, a poleg tega tudi zelo ponosen. Gospodinjstvo oskrbujeta Ivan Alimpo in njegova žena Elvira, ki sta zelo zvesta in zanesljiva služabnika. Tema dvema smete zaupati. Drugih menda ni v graščini, ker grof zelo samotno živi.“

„Ali Vam je znano ime Mindrelo?“

„Seveda, saj ga pozna vsak otrok. Mindrelo je uboga, a poštena duša; imajo ga na sumu, da včasih malo tihopati; zato mu pravijo navadno konterbandir Mindrelo. Njemu smete vse zaupati; — bolj pošten je, ko marsikdo, ki ga zaničuje.“

„Hvala lepa, senor! Sedaj se ne smem več muditi. Buenas noches — lahko noč!“

„Buenas noches, senor! Želim Vam, da ne pridete prepozno.“

Doktor Strnad je plačal svojo južino, zaukazal, naj mu pripeljejo mulo, zajahal svoje živinče ter hitro odjahal iz mesta.

Pozno popoldan je že bilo, tako, da Strnad gotovo ne dope pred mrakom v Rodrigando. Hitro in lahko je marjala njegova mula po prašni cesti, med tem je segel v svojo torbico in privlekel na dan košček zloženega papirja. Papir je bil ves zmečkan in umazan, gotovo je prebral doktor Strnad vsebino tega pisma že stokrat, in vendar je zopet bral. Po lepih potezah si spoznal, da je pisala to pismo lepa, nežna ženska roka. Pismo se je glasilo takole:

„Gospod doktor Strnad v Parizu,
Rue Vaugirard 24.

Dragi prijatelj!

Ločila sva se za celo življenje, vendar so prišle razmere, vsled katerih želim, da pridete sem. Rešite življenje grofu Rodriganda! Pridite nemudoma in in prinesite s seboj svoje zdravniško orodje. Ustavite se pri kontrebandirju Mindrelu in vprašajte po meni. Vendar Vas prosim, da pridete hitro, zelo hitro!

Silva.“

Ko je pismo prebral, ga je zopet zložil in spravil v torbico. Jahal je skozi gost gozd, mimo visokih hrastov, a ni videl niti dreves niti steze. Sedaj je mislil na Pariz in na srečno uro, ko je videl Silvo v prvič.

Bilo je v Jardin des Plantes. Sprehajal se je po vrtu, potem je pa zavil okoli cvetečega španskega bezga v stran, da bi sedel na klop; a klop je bila že zasedena. Začuden in omamljen je stopil par korakov nazaj, omamljen od krasote mlade dame, katero je motil v njeni samoti. Vstala je in stala sedaj v vsej svoji krasoti njemu nasproti; tako krasne ženske bi si ne bil mogel niti nikoli predstavljati. Bil je izkušen zdravnik, a kri mu je zastajala, srce mu je bilo hitreje in zdelo se mu je, da mu je šinila vsa kri v sence in v lice. Ta trenotek je odločil o njem — in tudi o njej. Ljubila sta se neskončno, a ljubila sta se nesrečno. Samo v vrtu je smel žnjo govoriti in jo videti. Bila je, kot mu je pravila, družabnica kontese Silve de Rodriganda, katera stanuje s svojim slepim očetem v Parizu. Iz gotovih vzrokov, katere mu je zamolčala, je storila obljubo, da se nikdar ne omoži. Bil je nemerno srečen, kar mu je vračala ljubezen, a tudi vseskozi

ečen, ker je storila ta nespremenljiv sklep, katerega noben način ni mogel umeti. Prosil jo je in tarnal, dar se ni dala preprosi. Potem je odpotoval, in moral ji je obljubiti, da ne bode o njej poizvedoval. Ločila sta se za to življenje, da se najdeta na drugem svetu v zveličanju. Samo enkrat jo je smel objeti in poljubiti, in to je bilo v žalostnem trenutku, ko sta se ločila. Od takrat je razjedala njegovo srce neskončna boleost, a vse je prenašal. Vedno je mislil na njo, vedno sanjal o sreči, če bi bila za večno njegova. Upal je še vedno, in upal. — Naenkrat dobi to pismo. Prebral ga je, a roke so se mu tresle. Ni vprašal in odlašal, ampak vzel je svoje stvari in odpotoval. Bila je samo družabnica, in vendar se mu je zdela angel, angel, ki objema s svojo nadzemesko krasoto in blaženostjo revno življenje umrjochih. Ta angel, ta vila mu je zaukazala, in ubogal je. Prepotoval je Francosko, šel čez Pireneje, in sedaj se je bližal cilju, kjer jo bode zopet videl, njo, katero tako neskončno ljubi z dušo in telesom.

Mula mu je šla prepočasi, zato jo je priganjal. Ravno ko se je solnce skrilo za gorami, je prijahal v vas Rodrigando.

Vas Rodriganda je bila mnogo čednejša in prijaznejša, kot druge španske vasi. Cesta je bila široka in sražna, hiše so bile čedne in so imele lepe vrtiče. Vse je kazalo, da grof Rodriganda-Sevila ni samo gospod, ampak tudi oče svojih podložnikov.

Sirnad je vprašal mimogredočega kmeta, kje da stanuje Mindrelo, in ta mu je pokazal zadnjo hišico v vasi. Tam je razjahal mulo in vstopil. Družina je sedela ravno pri večerji. Štela je sedem glav: mčža, ženo, starega očeta in čvetero otrok, ki so tujca brez strahu in radovedno gledali.

„Ali stanuje tu Mindrelo?“ je vprašal Strnad.

„Da, senor. Mindrelo sem jaz,“ mu je odgovoril in se obrnil na pete in vstal.

Bil je močne postave, in videlo se mu je, da je že precej prestal in marsikaj doživel. Njegov pogled je bil odkritosrčen, takoj si videl, da mu smeš zaupati.

„Ali poznate družabnico kontese de Rodriganda?“

„Kako ji je ime?“ je vprašal španec.

„Silva.“

„Sveta Madona Kordovska, Vi ste senor Strnad iz Pariza?“

„Da, Strnad sem.“

Sedaj je vstala vsa družina, ga je pozdravila in mu podala veselo roke; celo otroci so se približali, se mu prijazno nasmejali in mu molili svoje male ročice v pozdrav.

„Pozdravljeni, srčno pozdravljeni!“ je klical Mindrelo.

„Ravno prav še pridete. Milostiva kontesa — lepa Junona, reči sem hotel, dobra senora Silva, je bila že v velikih skrbih. Ali ji naj sporočim, da ste tu?“

„Ali so grofa danes operirali?“

„Ne, še ne; kontesa je tako dolgo prosila, da so operacijo še enkrat odložili; ampak jutri se bode vršila operacija na vsak način. Kontesa je prepričana, da pridete, senor.“

„Tedaj ve, da mi je pisala njena družabnica, senora Silva?“

„Da, hm, seveda ve,“ mu je odgovoril španec v zadregi. „Senor, pripravili smo Vam pod streho, tam kjer so cvetice pred oknom, malo sobico za prenočišče. Prosim pojdite gori, prinesem Vam takoj malo večerje, predno senora pride.“

„In kaj bo z mojo mulo?“

„Ma njo bom dobil pri sosedu prostor in krmo, dokler se ne preselite v graščino. Prosim pojdite za mano, senor.“

Strnad mu je sledil po malih stopnjicah navzgor v nizko sobico, v kateri se je zdravnik z glavo stropa dotikal. Sobica je bila zelo čedna, kar pa ni španska vada. Mindrelo mu je prinesel črez nekaj časa večerjo, potem pa je opazoval Strnad skozi okno prekrasen pogled na graščino.

Graščina je bila še izza mavrijskih časov, vendar so bile njene mogočne, slikovite kupole nate dober poslopje je tvorilo v celoti pravokotnik z dolgimi, širokimi stranicami. Graščino so obdajali temni hrastovi gozdovi, in če si gledal to sliko zvečer, ko je zahajalo sonce in se žarilo nebo v vseh barvah, tedaj si misli, da sanjaš ali pa, da si na jutrovem, kjer štrle bele mošeje kalifov med zelenjem proti nebu, kot da bi jih sezidale nežne roke angelov.

Noč je zavila vasico in graščino v svoj plašč. Strnad je prižgal luč in pregledoval svoje zdravniško orodje. Nekrat so zaškripale stopnjice, in nekdo je potrkal na vrta.

„Prosto!“ je odgovoril Strnad.

Vrta so se odprla, stala je pred njim, in svetla luč jo je razsvetljevala. Razprostrl je roke in ji hotel naproti iti; pa kri mu je zastala, kot takrat v Parizu. Ona, navadna družabnica, je stala pred njim tako ponosno, kot kaka kraljica; noga mu je otrpela, in ni se upal niti njene roke poljubiti.

„Silva — —“

To samo besedo je spregovoril, več ni mogel; a onom, v katerem je izgovoril to samo besedo, je izrazil vso svojo srečo — in boleost.

Stala je pred njim, in čutila isto. Videla je, kako je pobledele, kako je položil svojo roko na svoje oko, kako se mu je svetilo oko, kakor da bi hotel jo in njen glas se je tresel, ko je vprašala:

„Senor Janko, ali še vedno niste pozabili name?“

„Pozabil?“ je odgovoril. „Zahtevajte kar hočete, samo tega ne, da naj na Vas pozabim. Senora, samo na Vas mislim in za Vas čutim, Vi ste moje življenje. Če bi moral na Vas pozabiti, bi bila to moja smrt.“

„In vendar morate. Pa danes me smete še videti in zahvaliti se Vam hočem, ker ste prišli.“

„O, senora, mislim, da bi bil prišel, tudi če bi ležal na smrtni postelji,“ je odgovoril ginjen.

„Skoraj, da bi Vam verjela, kajti tudi jaz sem izkusila, kaj se pravi ljubiti. Pa govoriva rajši o tem, zaradičesar sem Vam pisala.“

„Pisali ste nerazumljivo. Mislil sem si, da je grof v nevarnosti. V Manrezi sem potem zvedel, da se hoče dati operirati.“

„Imate prav, pa tudi iz drugih vzrokov sem Vam pisala. Tega seveda ne morem nobenemu drugemu povedati, ko Vam, ker samo Vam tako zelo zaupam. Ne vem za gotovo, pač pa slutim, da preti grofu še druga nevarnost, a ne samo nevarnost njegove bolezni, vendar sem sedaj, ko vem, da ste tu, mirna. Zdi se mi, da je izginila vsa nevarnost, ker ste Vi tu.“

Njegovo oko se je zasvetilo, razprostrl je svoje roke in vprašal s tresočim glasom:

„Tako zelo mi zaupate, Silva? O, potem sem prepričan, da me še ljubite.“

Položila je svoje roke v njegove in odgovorila:

„Da, ljubim Vas, Janko, ljubim Vas tako prisrčno, kot sem Vas ljubila, ko sva se ločila, in tako prisrčno

...oni ljubila tudi nadalje, dokler ne zapustim ta
 „Do sedaj sem Vam bila uganka, a jutri bode-
 te to uganko rešili, in razumeli bode, zakaj je
 moja ločena usoda.“

„Zakaj šele jutri? Zakaj ne danes?“ je vzdihnil on.

„Ker mi je pretežko izgovoriti, kar bode jutri
 mi videli. Janko, udajva se v usodo in veseliva se,
 sta združeni najini duši, akoravno zahtevajo razmere,
 sva ločena. Sedaj pa govoriva brez strasti o stvari,
 ali katere sem sem prišla.“

„Vse strasti! Kaj vsega ne zahteva! Zopet mu
 je prišla v glavo, a premagal se je in mirno poslušal.
 Oba sta se vsedla.“

„Povedati Vam hočem,“ je začela Silva, „zakaj da
 sem želela, da pridete. Znamo Vam je, da je grof
 neozdravljivo slep. Poleg tega trpi grof velike bolečine,
 ker se mu dela kamen. Zdravniki pravijo, da mu samo
 operacija še lahko reši življenje. Grof je torej sklenil,
 da se da operirati. Pisal je svojemu sinu, grofu Alfonzu,
 v Mehiko, da naj pride domov, da ga še enkrat objame,
 in da bo dedič prisoten, če bi se operacija ponesrečila.
 Mraz me spreletava, in srce se mi krči, če na to pomislim.
 Možje se igrate s smrtjo, in pravite, da je to pogum,
 mene mrazi, če kaj takega slišim. Kontesa Silva
 svojega očeta; bila je njegova edina zaupnica,
 je njegova desna roka, vodila je svojega slepega
 očeta skozi življenje. Sedaj moli noč in dan, da bi
 milostivi Bog ohranil njenemu očetu življenje, in je
 v velikem strahu, da si zdravniki niso izbrali pravega
 sredstva. Zdravniki so temnogledi, trdosrčni možje,
 katerim ne zaupa. Notar in sestra Klarisa pazita na
 grofa, kot jastreb na svoj plen, in njegov sin, grof

Alfonzo, oh, kako nesrečna, kako zelo nesrečna je kontesa.“

Skrila je svoj bled obraz v nežne roke in jokala. Tiho je ihtela in solze so ji zalile solzne oči. Strnadu se je milo storilo, ni se mogel več premagati, pokleknil je pred njo, potegnil ji roke od solznih očí in rekel s tresočim glasom:

„Ne jokajte se, senora. Poglejte mi v oči: moč sem, pa če slišim jok, tedaj mi hoče sree od božji počí. Zaupajte mi vse in olajšajte si srce.“

Obrisala si je solze in odgovorila: „Govoriti hočem torej nadalje. Kontesa je bila še zelo mala deklica, ko je njen brat odpotoval v Mehiko. Preteklo je od takrat šestnajst let. Iz dna svojega srca se je veselila, da pride brat zopet domov. Prišel je, in hitela mu je naproti, da ga objame; a ko ga je zagledala, je obstrmela z razprostrtimi rokami in stopila par korakov nazaj. Njega ne sme objeti, neki notranji čut ji pravi, da nikar. To ni bilo oko in glas njenega brata; njegov obraz je bil oduren, in njegove besede so bile brezsrčne. Opazovala ga je dan na dan in opazila, kako pazi na svojega očeta. Z vsakim pogledom hoče reči: „Jaz čakam na tvojo smrt!“ Strah in groza jo je spreletela, ter sumniči, da je tu kaka skrivnost. In takrat me je rešila, da naj Vam pišem, da pridete in pomagajte.“

„Kar mi bo mogoče, to bom storil,“ zatrjuje Strnad. „Operacija se vrši torej jutri?“

„Da. Na noben način je nočejo več odložiti.“

„Ob kateri uri?“

„Slišala sem, da prično ob enajstih.“

„Ali bi bilo mogoče, da še prej grofa vidim in žnjim govorim?“

„Seveda. Pa oglasiti se morate prej pri kontesi.“

...rati kamen?"

"Ne, ... Mislim celo, da me imajo za prvega strokovnjaka za to bolezen."

"Ali je operacija zelo nevarna?"

"Tega Vam pač ne morem povedati, ker moram najprvo bolnika videti. Povedal Vam bom to potem."

"Čakala bom torej do jutri. Samo Vam vse zaupam; če je mogoče grofu rešiti življenje, tedaj mu ga bode rešili Vi."

Vstala je, a on jo je vprašal žalostno:

"Že odhajate, senora?"

"Da; nočem, da me pogrešajo. Ob devetih torej pridete?,"

"Pridem! Ali Vas smem spremiti, senora?"

Zarudela je, nekoliko pomislila in potem odgovorila:

"Temno je, in mislim, da naju ne bode nihče opazil. Da, pojdite z mano do graščine!"

Oba sta zapustila hišico, in ponudil ji je roko. Bil je čvrste in visoke postave, vendar je bil konaj pol črevlja večji ko ona, in če bi jih bil sedaj kdo videl, ko sta šla roko v roki, ta bi si bil mislil, to ti je prekrasen par.

Celo pot sta molčala, a sree jima ji bilo tem glasneje. Čutil je njeno roko ob svoji, in ni se upal. pritisniti je k svojemu srcu. V svoji neskončni sreči je mislil, da šeta ob njegovi desnici nadzemske bitje. Slednjič sta prišla do parka, ločiti sta se morala. Podala mu je svojo malo, nežno ročico, pritisnil jo je za trenutek na svoje srce, a ni se upal poljubiti je.

"Lahko noč, Janko," je rekla. "Odpočijte se od utrudljivega potovanja."

in moja duša

v grobu. Lahko noč, sem ...

Hotel je oditi, a prijela ga je ... stopila tik njega, čisto tik njega in naslonila svojo glavo na njegove prsi. Čutil je, kako so se ji vzdigovale polne prsi, in kako ji je bilo srce, ko ga je prosila:

„Moj dragi Janko, odpusti mi in ne bodi nesrečen!“

Sedaj jo je objel, jo pritisnil na srce in zašepetal.

„Kako naj bom srečen, če ne moreš biti moja, moja svetla luč, moja zvezda, moje vse!“

„Samo najini telesi bodeta ločeni, a najini duši sta se našli in se za večno združili! Bog te spremlja!“

Iztrgala se mu je iz rok in odhitela v park. On pa je ostal zunaj in poslušal lahek šum njenih kril in stopinj, dokler ni bilo vse tiho, potem je stal pa še dolgo na istem mestu. —

Ob istem času se je pogovarjal v graščini odvetnik senor Gasparino Kortejo z ednim izmed obeh zdravnikov, ki naj bi grofa operirala. Pri operaciji naj bi bil prisoten tudi zdravnik iz Manreze. Strnad bi bil marsikaj zvedel, če bi bil mogel na skrivnem poslušati ta pogovor.

Kortejo se je ravno poslavljaj od zdravnika in ga vprašal s hladnim, ostrim glasom:

„Mislite storej, da grof na vsak način umre vsled operacije?“

„Na vsak način!“

„Ali se ne bodo Vaši tovariši uprli?“

„Če bi se upali. Dobro vedo, da sem strokovnjak v kirurgičnih operacijah,“ je odgovoril zdravnik ponosno.

„Torej dobro. Grof seveda misli, da operacija ni nevarna?“

„Kajpada.“

„Ostane torej pri tem, kot sva se domenila. Operacija se vrši zjutraj ob osmih, ne da bi kontesa o tem kaj vedla. Svoje plačilo dobite v mojem stanovanju v Manrezi. Lahko noč!“

„Lahko noč!“

Moža sta se častljivo priklonila in si podala roke, kakor bi imel drug družega za poštenjaka. Odvetnik pa ni šel v svojo sobo; obiskal je sestro Klariso, ki ga je že težko pričakovala. Tu sta se zaklenila v sobo, da nikdo ne slišal.

Notar ni nosil španske narodne noše, ampak črno obleko in črne hlače. Bil je visoke in suhe postave, njegov obraz je bil malo sklonjen, obraz je bil ostro naguban, oči so gledale temno in v tla, nosil je visok ovratnik in črna stakla. Vse to v celoti je storilo nate vtis nasilnega jastreba ali strupenega polipa.

Tudi sestra Klarisa je nosila navadno črno redovniško obleko, a danes je bila oblečena izjemoma v svetlo, majno domačo obleko, ki bi seveda kaki plesalki mnogo bolj pristojala. Bila je močna in okrogla, njen obraz surov in neženski, stara je bila okoli pedeset let, in na jedno oko je malo škilila.

„Pozdravljeni, senor,“ je pozdravila notarja in se nasmehla kóketno na baržunasto otomano. „Dolgo sem čakala na Vas. Kako ste opravili?“

„Jako dobro,“ je odgovoril notar in se vsedel tik poleg nje. „Zdravnik sem pridobil.“

„Bog je torej omehčal njegovo srce, da bodevaendar enkrat lahko uživala sad najine dolge vzdržljivosti. Operacija se bo torej končala v smrtjo?“

„Na vsak način.“

„Mi tega ne moremo predrugačiti,“ je rekla Klarisa in pobožno pogledala. „Hvala Bogu, bo vsaj ubogi

grof rešen svojih bolečin. Pa li ne bo kontesa zopet nasprotovala?"

"Takrat ne, moja draga. Ona misli, da se bo operacija začela šele ob enajstih, a v resnici se bo izvršila že ob osmih. Ko se bo še napravljala, bo grof že prestal."

"In grof Alfonzo?" je vprašala in zvila diabolično svoje svetlohlinske oči.

"Alfonzo je pravi mož, ki bo naše mojstersko delo poplašal."

"Da, to je pač mojstersko delo, res mojstersko delo, o katerem hudobni svet ničesar ne sluti in nikoli sluti ne bo. Midva sva se ljubila, moj stari Gasparino, pa usoda naju je ločila, kajti bila sem hči ponosnega plemenitega hidalga, a ti si bil navaden ~~z~~ek, brez kruha. Gotovo bi bila morala sad najine ljubezni usmrtiti, pa imel si dobro misel, in poslala sva ga namesto malega grofa Alfonza z bratom grofa Emanuela v Mehiko. Sedaj sva stariša grofa, in že jutri bodo milijoni rodovine Rodriganda v najinih rokah. Pojdi, vleži se po domače, in pozabiva, da nisem mogla postati tvoja žena."

Prihodnji dan je vstala kontesa Silva de Rodriganda že na vse zgodaj in šla v park malo na izprehod. Oblečena ni bila niti po francoskem kroju, niti po španski narodni noši; nosila je neko fantastično obleko, ki ji je izvrstno pristojala, ki pa ni bila niti mavriška, niti norveška narodna noša, ampak neka spojina obeh teh.

Izpod širokih, belih, svilenih, z zlatom udelanih hlač je gledala mala, nežna nožica. Svetli baržunasti čreveljčki so bili gotovo najmanjše številke. Črez hlače je imela nagubano krilce iz svetlorudeče svile. Prepasana je bila z zlatim pasom, ki je bil z dragocenimi

kamni vdelan. Rožasta jopica se ji je tesno prilegala, in čez rameni je imela pripeto suknjo, ki je bila lepe zelene barve in tako dolga, da je tvorila vlečko. Ta suknja je bila delana iz najfinejšega baržuna, kot ga znajo izdelovati samo indijske gospe s svojimi nežnimi prstki. Roke so bile proste, ker je imela jopica samo kratke bele rokalce. Na glavi je nosila polski baret, ki je bil okrašen s kolibri. Njeni gosti, črni lasje so bili spleteni v dve močni kiti, ki so ji segale skoraj do kelen. Na roki je imela samo en dragocen briljanten prstan.

Njene poteze so bile prekrasne, tako da jih ne moreš niti opisati, niti narisati. Iz očí ji je sijala nedolžnost in objednem tudi hrepenenje device. V njenih očeh je bila združena nedolžnost Rafaelove Madone in vroča ljubezen ženske, ki jo je narisal Korežijo. Njene višnjeve oči in črni lasje so tvorili tako hud kontrast, da si lahko takoj spoznal, da se je združila v njej mavrijska kri z zahodno-gotsko.

Strnad ni mogel zaspati celo noč. Razburjen je bil še od večera in vedno je mislil le na svojo predrago. Vrnil se je sicer v svojo sobico, a zaspati ni mogel. Po sobici je hodil semtertja in premišljeval. Ko se je začelo daniti, in je opazil, da je njegov sosed že vstal, je šel k njemu in zajahal svojo mulo.

Brez cilja je jahal tja v endan, premišljeval in sanjari. Slednjič je prijahal v Manrezo.

Tam je stala ob cesti venta, samotna gostilna. Pred vežo je bil privezan osedlan konj, gotovo je sedel že kak gost v gostilni. Strnad je razjahal svojo mulo in vstopil. Od včeraj večer še ni ničesar zavžil, zahteval je belo kavo. Pri soseduji mizi je sedel eleganten gospod, na mizi pred njim je ležalo kirurgično orodje. Strnad

niti slutil ni, da je to zdravnik iz Manreze, ki naj bi bil prisoten pri operaciji.

Krčmar je prinesel Strnadu kavo, potem se je povesedel zopet k onemu gospodu in vprašal:

„Torej grofa mislite obiskati, senor doktor?“

„Da, grofa, kot sem Vam uže povedal,“ mu je odgovoril zdravnik.

„Danes se bo izvršila torej operacija?“

„Da, danes.“

„Kdaj?“

„Že ob osmih.“

„Kontesa bode seveda zopet nasprotovala!“

„Vendar je ne bodemo vprašali; sicer pa misli, se operacija prične šele ob enajstih.“

„Ali mislite, da bo ubogi grof prestal operacijo?“

„Mogoče — ali pa tudi — ne. To sam Bog ve!“

Sedaj je prinesel strežaj Strnadu kavo. Slišal je dovolj. Popil je hitro svojo kavo, plačal in odšel. Hitro, kot je le mogel, je dirjal proti domu, in pol ure pred osmo je bil doma.

Svojo mulo je peljal k sosedu, šel v svojo sobico po svoje zdravniško orodje ter odhitel proti graščini.

Bližal se je vratom, kjer se je prejšnji večer od svoje ljubice. Vrata so bila odprta, in vstop v park. Po dolgem drevoredu je hitro korakal pri graščini; ravno je hotel iti mimo malega, prostega prostora, ko je ves začuden obstal. Pred njim je stala kontesa Silva. Prišla je po stranski proti črez tisti prostorček.

„Silva!“ je zaklical, in razprostrl roke proti prekrasnemu bitju.

„Senor, Janko!“ je odgovorila Silva. „Kako to, da pridete tako zgodaj v park?“

Beračeve skrivnosti ali preganjanje okoli sveta

Velik roman, poln
razkritja skrivnostij
spisal človeške družbe
kapitan

Ramon Diaz

de la Escosura.

Založila knjigarna
Josip Rubinstein na Dunaju.

„Moj Bog, ali sanjam? Slutil sem to. Senora, dona, Vi niste družabnica Silva, ampak —“

„Ampak?“ je vprašala. „Nadaljujte, señor!“

„Vi ste — kontesa Silva.“

„Da, kontesa Silva sem; uganili ste, Janko,“ mu je odgovorila in razprostrla svoje roke proti njemu. „Odpustite mi!“

„Odpustim naj!? Kako žalostno se to pač glasi! Sedaj vem, zakaj da se morava ločiti. Zakaj ste me storili tako nesrečnega, zakaj, dona Silva?“

Povesila je svoje oči ter priznala s tresočim glasom:

„Ker sem Vas ljubila in hotela nekaj trenutkov to srečo uživati. Tega je sedaj konec, a tem hujša je kazen. Moj oče — — pa vidim, da imate zdravniško orodje,“ je vprašala prestrašena. „Zakaj pridete že tako zgodaj?“

„Zakaj?“ je vprašal Strnad in še vedno na pol sanjal. „Oh, saj sem skoraj pozabil na nekaj zelo važnega. Grofica, Vaš oče je v največji nevarnosti.“

Njen krasen obrazek se je zmračil, prestrašila se je.

„Moj oče je v nevarnosti?“ je vprašala vsa blede. „J?“

Strnad je pogledal na svojo uro in odgovoril:

„Za Boga milega, čas je že tu! Senora, operacija se prične takoj.“

„Sedajle? Operacija se začne vendar šele ob enajstih.“

„To se rekli samo Vam, a operacija se izvrši že ob osmih. Danes zjutraj sem jahal na izprehod in sem v neki gostilni slišal, kako se je zdravnik iz Manreze pogovarjal z gostilničarjem. Sedel sem pri drugi mizi, in zdravnik me ni poznal.“

„O, sveta Mati Božja! Gotovo nameravajo kak

zločin, drugače bi me ne varali. Pojdite, senor, pojdite hitro; to moramo preprečiti!“

Obrnila se je in hitela vsa razburjena proti graščini; Strnad je šel za njo.

Ko sta prišla do vrat, je peljal konjski hlapec ravno enega konja v hlev. Strnad je spoznal, da je to zdravnikov konj iz Manreze. Zdravnik je moral zelo hiteti, da je tako hitro prihajal v Rodrigoando.

„Hitite, senora!“ jo je opozoril Slovenec. „Zdravniki so že vsi zbrani; niti trenutka ne smemo zamuditi.“

„Naprej! Hitro, hitro!“ je vpila grofica, hitela po belih stopnjicah navzgor in zavila v dolg hodnik. Na tleh so bile dragocene preproge, in pred vrati je stal strežaj.

„Ali je grof že vstal?“ ga je vprašala.

„Da, milostiva kontesa,“ ji je odgovoril strežaj.

„Ali je sam?“

„Ne. Zdravniki so pri njemu.“

„Koliko časa že?“

„Deset minut.“

„Oh, torej mogoče še vendar nismo prepoznali! Vstopite, senor!“

Hotela je vstopiti, a strežaj ji je zabranil in rekel sicer uljudno, a vendar odločno:

„Oprostite, kontesa; meni so strogo zaukazali, da ne smem nikomur odpreti.“

„Tudi meni ne?“

„Posebno Vam ne.“

Od jeze se je tresla, se ponosno vzravnila in vprašala:

„Kdo Vam je to zaukazal?“

„Grof Alfonzo, ki je tudi notri.“

„Torej ta Vam je zaukazal! Odprite!“

„Ne smem! Oprostite, kontesa; meni so strogo zaukazali — —“

Naprej ni mogel govoriti, kajti Strnad ga je prijel za roko, ga porinil molče v stran in odprl vrata.

Grofica in Strnad sta vstopila v grofovo predsobo. Strežaj jima je sledil, a ni se upal črhiti niti besedice. Poleg predsobe je bila grofova vsprejemna soba. Ker so pa bila vrata zaprta, je grofica Silva potrkala.

„Kdo je?“ je vprašal nekdo, ko je kontesa že drugič potrkala. Spoznala je, da je to njen brat.

„Jaz sem,“ je odgovorila. „Odpri hitro!“

„Ti, Silva?“ je odgovoril nezaupljivo in začudeno.

„Kdo ti je odprl?“

„Sama.“

„Ali ni bilo strežaja pred vratmi?“

„Pač, bil je. Odpri hitro, Alfonzo!“

„Prosim te, pojdi v svojo sobo. Zdravniki so strogo prepovedali, da bi bil kdo prisoten!“

„Da bi meni prepovedali, tega pa ne dopustim. Do enajstih je še dovolj časa.“

„Oče je zaukazal, da naj se operacija takoj izvrši, in dame ne smejo biti prisotne pri taki operaciji.“

„Hočem še preje z očetom govoriti.“

„To je nemogoče, ker že začenjajo —“

Vse to je govoril skrajno brezobzirno. Mislil je, da bo s temi nestrpnimi in ostrimi besedami sestro odpodil, a ta se je še bolj razburila in s strogim glasom zavpila:

„Alfonzo, zahtevam, da mi odpreš, in tega mi ne smeš zabraniti. Imam pravico in dolžnost, da prej še s svojim očetom govorim!“

„Oče tega ne želi. Sicer pa nimam časa da bi se s teboj pogovarjal. Pojdi proč, kajti brezuspešno trkaš!“

„Torej bom odprla sama!“

„Poskusi!“

To zadnjo besedo je izgovoril skrajno ironično in zasmehljivo; potem je šel od vrat proč.

„Moj Bog, kaj hočem storiti?“ je vprašala Silva Strnada.

Ta se je zamišljeno nasmejal in ni hotel odgovoriti, ker je poslušal, kaj da se v drugi sobi godi.

„Milostiva kontesa,“ je rekel strežaj ponižno in stopil bližje, „prepričan sem, da Vam ne bodo odprli. ~~Prosim~~ zapustite to predsobo, ker —“

„~~Prosim~~!“ mu je zaukazala Silva ponosno.

Pokarala bi ga bila še ostreje, pa Strnad ji je namignil, naj pri vratih posluša. Sklonila se je k vratom in slišala od daleč, kako je njen oče enakomerno štel:

„Pet — šest — sedem — osem — devet — deset — najst —“

„Kaj je to?“ je vprašala in še bolj pobledela.

„Grofa kloroformirajo,“ ji je odgovoril Strnad.

„On šče, da zdravniki vedo, kdaj da zgubi zavest.“

„Torej ga bodo v resnici operirali?“

„Da, v resnici.“

„Tega ne smejo, in tega ne smejo!“ je vpila v skrajnem strahu. „Senor, pomagajte mi!“

„Ali mi dovolite, da s silo vdrem?“ je vprašal.

„Dovolim — a hitro, hitro!“

Strnad je prijel za kljuko in podstavil nogo; vrata so glasno zaškripala, in vhod je bil prost. Ta močan mož je vdrl vrata z jednim samim sunkom. On in grofica sta vstopila v grofovo sprejemno sobo. Soba je bila prazna, a od daleč se je slišalo glasno govorjenje. Vrata sosednje sobe so se odprla, in grof Alfonzo in eden zdravnik sta vstopila.

„Kaj je to?“ je vpil grof. „Mislim, da si bila tako predrzna in si vdrla s silo!“

V svoji skrajni razburjenosti niti videl ni, da Silva ni sama. Oči so se mu od jeze svetile in žile so bile močno napete na njegovem nizkem, a širokem čelu. Grof Alfonso sicer ni bil grdega obraza, posamezni deli so bili normalni, in mogoče še celo lepi, a te posameznosti niso bile harmonično združene, in sedaj, ko je bil tako razburjen, je bil naravnost grd in ostuden. Njegov obraz je storil nate vtis satana, samo rogovi so mu manjkali.

„Tako predrzna?“ je vprašala grofica, in njen obraz je zopet malo zarudel, ker se je jezila, da jo je brat tako nevljudno sprejel. „Mislim grofica Rodriganda-Sevila ima vsak čas pravico, vstopiti v sobo svojega očeta. Ne odgovarjam nato, zakaj da sem bila tako predrzna, ampak zahtevam, da mi odgovoriš, zakaj si bil ti tako predrzen, da si dovolil nevarno operacijo svojega očeta, ne da bi tudi jaz vedela o tem!“

„Tako smo sklenili, in pri tem ostane. Glej, da odideš!“

Preden nisem videla svojega očeta in žnjim govorila, ne grem. Kje je moj oče?“

„V sosednji sobi. Zelo neprevidna si in ne pomisliš, da oče vsled najmanjše razburjenosti lahko umre. Oh, kdo je ta človek?“

„To je senor Strnad, zelo slaven zdravnik, ki je prišel po mojem naročilu iz Pariza, da preišče mojega očeta. Upam, da je tudi tebi dobro došel!“

Zdravnik, ki je bil vstopil z grofom, je nagubančil nezadovoljno in sumljivo svoje čelo. Grof pa je jezno zahrščal:

„Zdravnik? Kdo ti je to dovolil? Kako samovoljno

postopaš!? Želim, da se moj ukaz izpolni. Odidi takoj iz sobe in odstrani tega človeka!“

To ji je bilo preveč. Bleda je bila ko zid in od same jeze ni mogla govoriti. Oddahnila se je par trenutkov, potem se je vzravnala, stegnila svojo belo roko in mogočno, kakor kaka kraljica, odgovorila:

„Ne pozabi, kdo da si! Tu zapoveduje grof de Rodriganda, in če je on zadržan, tedaj imam jaz isto pravico ko ti. Operacija se ne bode izvršila, preden ta senor bolnika natančno ne preišče; to hočem in bodem tudi skrbela, da se moja volja izpolni!“

Poteze mladega grofa so se poostrile; žile na njegovem čelu so se še bolj napele in njegov glas je bil hripav. Grozeč je vzdignil roko, stopil tik poleg sestre in odgovoril:

„Ti ti hočeš tu zapovedovati? Ti, deklica? Ha! Operacija se bode izvršila, in služabnikom bom zaukazal, da te odstranijo, če sama ne greš, in sicer takoj. Zapij si, moja navada je, storiti samo to, kar se meni poljubi.“

Nato se je obrnil proti Strnadu in robato zahruščal:

„Kdo je ulomil ta vrata?“

„Jaz,“ mu je odgovoril Strnad mirno.

„Kdo Vam je to dovolil, nesramnež?“

„Dovolila mi je častita kontesa Rodriganda. To ni nikaka nesramnost, le konteso sem ubogal; sicer pa Vam odkritosrčno povem, da sem pripravljen vdreti še sto vrat, če bi grofica želela.“

Njegova visoka in plečata postava je postala pri teh besedah še večja. S svojimi velikimi in poštenimi očmi je meril grofa od nog do glave. To je grofa še bolj razjezilo, stopil je še bližje k Strnadu in mu grozil:

„Pojdite ven, Vam rečem! Sicer Vas pustim ven vreči!“

Strnad se mu je zasmehljivo nasmejal.

„Grofica Rodriganda me je sem poklicala,“ mu je odgovoril, „da preiščem grofa, Vašega gospoda očeta. To bom tudi storil, tudi če še tako zelo nasprotujete in če sto psov name spustite. Ravnati znam ravno tako dobro s psi, kot z ljudmi. In če me v to prisilite, se bom posluževal naproti tem obem jednakega orožja.“

„Nesramnež!“ je zatulil Alfonzo in mu nameril s pestjo.

„Senor, da Rodriganda, ali ste Vi grof, ali ste plemenitaš?“

To vprašanje je izgovoril Strnad tako nenadoma, tako polno in pikro, da je grof stopil par korakov nazaj. Potem se je obrnil Strnad k grofici in rekel:

„Senora, prosim, predstavite me temu gospodu, ki je gotovo moj tovariš.“

Pri teh besedah je pokazal uljudno na španskega zdravnika, ki je med tem časom, ko sta se Strnad in mladi grof prepirala, gledal skozi okna. Kontesa je neodila Strnadovi želji, se prijazno nasmejala in predstavila:

„Senor doktor Janko Strnad, nadzdravnik na slavni kliniki profesorja Leturbir-ja v Parizu — doktor Frankas iz Madrida — ah, tu so vstopili ravno še drugi gospodje. Doktor Milanos iz Kordove in doktor Cijeli iz Manreze.“

Res sta vstopila počasi druga dva zdravnika iz sosednje sobe. Prišla sta, ker so ti preglasno govorili in jih motili pri pripravah za operacijo. Mrzlo sta se poklonila Slovencu, zdravnik iz Madrida je pa pobledel. Doktor Frankas je bil sicer izmed vseh treh zdravnikov najboljši in najbolj izurjen, poznal je profesorja Leturbir-ja

iz Pariza in je le predobro vedel, da je Strnad gotovo strokovnjak, in da mu nobeden izmed vseh treh ni kos. Takoj je uvidel, da je to nevarno za nje same in za njih početje. Uvidel je pa tudi, da se morajo tega tujca na vsak način iznebiti, in zato je osorno rekel:

„Tega senorja ne poznam. Vse smo že pripravili za operacijo in ne rabino nikogar. Grof nam je naročil, da naj operacijo izvršimo, in če je ne morem takoj izvršiti, ne da bi se kdo nepoklican vmes mešal, tedaj ne jamčim za grofovo življenje.“

„Ali slišiš?“ je rekel Alfonzo svoji sestri. „Pojdi takoj odtod in glej, da se izgubi ta človek, kateremu ne bom dovolil, da biva še eno samo minuto v Rodrigandi!“

Silva je hotela odgovoriti, pa Strnad ji je namignil, da naj molči.

„Prosim, prečastita kontesa,“ je rekel, „dovolite mi, da spregovorim par besed! Sedaj se gre za mojo razvzočnost, in zato se hočem tudi sam zagovarjati. Kontesa, zdravnik sem in obenem Vaš gost, in sama uljudnost in olika zahteva, da Vaš gospod brat in gospodje zdravniki ugone Vaši želji. A ti tega ne st se. Zatorej tudi vljudno ne prosim, ampak stopam pred Vas kot poslanec in zdravniški poverjenik grofice Silve de Rodriganda-Sevila in izjavljam sledeče: Ker hočete izvršiti tako zelo nevarno operacijo tako sumljivo na skrivnem, imam dovolj vzroka, da mislim, da imate pri tem namen nekaj storiti, česar poštena priča ne sme videti. Zato Vam to prepovem. Vsak, ki izvrši operacijo, predno sem bolnika videl in žnjim govoril, je lahko-mišljen ali celo z namenom morilec. Če me bode-te hoteli s silo odstraniti, bom poslal takoj po policijsko pomoč in skrbel, da se želji grofice ugodi!“

Kot kak knez ali kralj je stal pred njimi, glavo je ponosno povzdignil in mogočno gledal, kakor bi bil lastnik graščine, a ne neznan tujec.

Doktor Frankas je še bolj pobledel, druga dva zdravnika sta zarudela in povabila svoje oči k tlom. Tudi na grofa so vplivale te besede, a začel je, in zato se ni hotel udati. Hotel je molčati, a pretreslo ga je in rekel je potem:

„Ta človek je blazen! Za Boga, ta ni nesramen, ampak samo blazen. Poklical bom služabnike, da ga odpeljejo v norišnico.“

Po teh besedah je stopil hitro k zvoncu in pozvonil.

„Tega ne dopustim!“ je zaklicala grofice in ga prijela za roko.

Pa že je bilo prepozno, in zvonec je pozvonil. Ker se je gospoda preglasno prepirala, so bili že vsi služabniki v predsobi, zato so sedaj takoj in mnogoštevilno vstopili.

„Spravite tega človeka ven!“ je zaukazal grof. „Blazen je!“

Strnad ni črnil besedice, se obrnil in šel služabnikom naproti. Ko so ti zagledali njegova široka pleča, so se go ustrašili in pobegnili na hodnik. Strnad je zaklenil za njimi vrata, vtaknil ključ v žep in prišel smeje v sobo nazaj.

„Grof, Vaši služabniki Vam nočejo biti pokorni,“ je opomnil mirno. „Pa saj to tudi ne more drugače biti, če hočete tujca brez vzroka razžaliti. V Vašo korist sem tu; sicer sem pa vaju, da najboljša in najodličnejša gospoda z menoj uljudno ravna.“

„Vedeti hočem, ali me boste ubogali ali ne!“ je zahruščal grof jezno nad njim. „Dajte mi ključ na mestu nazaj.“

„Ni potreba! ključ je sedaj moj, in sedaj bom ravnal kakor se bo meni zljubilo.“

„Človek, dam ti zaušnico!“ je vpil Alfonso besno.

Pri teh besedah je skočil proti Strnadu in ga hotel udariti, a v bipu je neusmiljeno žalostno zavekal, kajti Strnad ga je prijel za roko in jo tako močno stisnil, da so kosti zahreščale in je kri na vseh krajih ven brizgnila.

Takoj potem, ko je grof tako zelo zaupil, so se odprle vrata sosednje sobe, in med vrati se je prikazala postava, ki je bila spoštovanja in vsmiljenja vredna. Vsa situacija se je predrugačila v ten hipu.

Ta človek, ki je vstopil, je bil slep, to se mu je videlo na prvi pogled; vendar se je dobro orijentiral. Bil je dolge in suhe, bolehnne postave, zavit je bil v belo haljo, ki je bila ovita okoli pleč, kakor kako mrtvaško oblačilo, in je segala do tal. Njegov fin, plemenit obraz, je bil bled ko smrt, in njegovi osiveli lasje so mu padali ob ramenih nizdol.

Bilo je kot bi bil vstal mrlič iz groba, da pomiri prepirajoče se ljudi.

Ta mož je bil grof Emanuel de Rodriganda-Sevila. Kloroform ga namreč še ni popolnoma omamil.

Zavedel se je zopet in slišal prepir; zato se je dobro zavil v prt, zdrknil iz operacijske mize in sem prišel.

„Kaj imate tu? Kdo je govoril? Zakaj ne začnete z operacijo?“ je vprašal in gledal s svojimi slepimi očmi po sobi.

Silva je hitela k njemu in ga prisrčno objela.

„Moj oče, moj dragi, ljubi oče!“ je klicala. „Hvala Bogu, da še niso pričeli! Sedaj te ne smejo več usmrčiti.“

„Usmrčiti? Ko je to hotel storiti, moj otrok?“

„Oh, gotovo bi bil umrl, gotovo; to dobro vem, to slutim, to čutim.“

„To je samo otročja ljubezen in strah, moja ljuba hčerka. Zakaj si nas motila?“

„Prav imaš, oče!“ je zaklical sedaj mladi grof. „Motila nas je, in še na kako nesramen način! Povem ti samo to, da je zaukazala vrata vdreti. Povej, ali se to spodobi za princesinjo Rodrigando?“

„Ali si to res storila, moj ljubi otrok?“ je vprašal grof in se milo in neverjetno nasmejal.

„Res oče,“ je odgovorila.

Potem je pa odkritosrčno nadaljevala:

„V takem stanju si, da je treba največje pozornosti in pazljivosti; tvoje življenje mi je dragoceno, in vse to sem vpoštevala.“

Samo taki zdravniki te smejo zdraviti, katerim tudi jaz popolnoma zaupam; a prenačil si se in nisi pazil dovolj na svoje življenje.

V smrtnem strahu sem bila zate, in skrbelo me je dan in noč. Pisala sem v Pariz in si izprosila od profesorja Leturbirja veččega operaterja, kateremu smeš zaupati, in kateremu tudi jaz zaupam. Ta je danes prišel, a ti gospodje ga niso pustili k tebi.

Ali se sedaj še čudiš, da sem vdrla s silo?“

Grof je nagnil svojo trudno glavo, se nasmejal in dejal:

„Svojim zdravnikom popolnoma zaupam. Tebi pa nismo hoteli povedati ure zategadel, da bi te to ne vzmenirilo in škodovalo.“

Kje je ta zdravnik iz Pariza?“

„Tu stoji. To je doktor Janko Strnad, doma iz Ljubljane na Kranjskem.“

„Tu, v tej sobi?“

„Tu pred Vami, milostivi grof!“ je odgovoril Strnad sam. „Oprostite, da sem prišel sem na poziv Vaše hčerke. Šlo se je za življenje človeka, za življenje drazega očeta.“

Te besede je govoril odločno, in videlo se je, da je njegov glas slepcu simpatičen.

„Ali ste že bili kdaj pri kaki podobni operaciji, senor?“ je vprašal grof.

„Že!“

Samo to besedo je izgovoril, to jednostavno besedo, a grof je pozdvignil svojo glavo in rekel:

„Senor, Vi govorite v tonu, iz katerega se da mnogo sklepati. Izpregovorili ste en sam zlog, in spoznal sem, da ste že bili mnogokrat pri enakih operacijah in, da ste morda celo že sami večkrat operirali —.“

„Svelost, imate prav. Nadzdravnik profesonja Leturbir-ja sem.“

„Tedaj bi se bilo pač spodobilo, da bi Vam bili zaupali in Vam ne branili vstopiti! Hvala Vam, senor, ker ste prišli. Prosim preiščite me!“

„Prosim, če mi dovolite, svetlost.“

„Torej pojdite z menoj v sosednjo sobo. Gospodje zdravniki naj gredo z nami; a drugi naj ostanejo tu.“

„Počakajte!“ je zavpil sedaj Alfonzo. „Oče, védi, da sem pokazal temu tujcu duri. Ali hočeš proti mojemu ukazu ravnati?“

„Moj sin, razžalil si tega gospoda, dati mu hočem zadoščenja.“

„Celo roko mi je ranil.“

Sedaj je pa rekla Silva:

„Alfonzo je hotel udariti gospoda Strnada, a ta ga je prijel za roko; to je vse!“

Grof se je kar vstrašil; potem je pa žalostno dejal:

„Ali je mogoče, da udari grof Rodriganda kakega človeka, in še celo gosta svoje sestre! To je mogoče navada pri kravjih pastirjih v Mehiki ali pa v državi Teksas, ne pa v rodovini španskega plemenitaša. Moj sin, hudo si me razžalil!“

Nato je šel v sosednjo sobo; Strnad in drugi trije zdravniki so šli žnjim.

Alfonzo in Silva sta ostala v sprejemni sobi. Ko so grof in zdravniki zaprli vrata za seboj, je zaškripal Alfonso z zobmi in zahruščal nad svojo sestro:

„Tega ne bom nikoli pozabil. Jaz, kravji pastir to mi bodeš še drago poplačala!“

Nato je hotel oditi ven, a vrata so bila zaklenjena; kajti Strnad je pozabil na ključ. Zato je stopil Alfonso k oknu in gledal ven; Silva se je vsedla na divan in ni pogledala brata več.

V sobi, kamor je šel grof in zdravniki, je bilo pripravljeno za operacijo. Na dolgi mizi je bilo napolnjeno ležišče za grofa, vse je bilo belo pogrnjeno; dveh malih mizicah je ležalo različno zdravniško orodje in na tleh je bilo več posod.

Grof se je obrnil proti Strnadu in rekel:

„Senor, odkar sem slep, sodim ljudi po njihovem glasu. Vi govorite tako ljubeznivo, da Vam poročam. Prosim, preiščite me!“

Naš mlad zdravnik je zdravil že mnogo bolnikov, a nikoli ga niso obhajali še taki občutki. Ta ni bil oče njegove ljubice, katero je ljubil iz vsega srca, in vendar brez vsega upanja. Nehote je vzdihnil. Grof je to slišal in vprašal:

„Ali Vas skrbi, senor?“

„Ne, Svetlost,“ je odgovoril Strnad. „Vzdihnil sem pro-

Vsemogočnemu in Dobrotjivemu, da bi mi pomagal, da izvršim upanje kontese Silve. Sicer sem zelo izkušen in operiram s sigurnostjo, a še vsakokrat prosim Vsemogočnega za blagoslov.“

Sedaj je razprostrl grof svoje roke in rekel:

„Senor, hvala Vam. Sedaj Vam zaupam še stokrat bolj. Kdor je izkušen in vešč, pa prosi še Božje pomoči, ta bo izvršil gotovo, kar le človek premore. Prosim, začnite!“

Strnad je vprašal sedaj grofa po vseh najmanjših kolnostih njegove bolezni; potem je prosil grofa, naj e vleže na mizo, da ga natančno preišče. Preiskoval je rofa tako spretno, da so španski zdravniki takoj uvideli, a zna mogoče stokrat več ko vsi trije skupaj.

Slednjič je končal svoje preiskavanje; grof je zopet stal in vprašal Slovenca, kaj da misli o njegovi bolezni. mu pa ni odgovoril, ampak je vprašal grofa:

„Svetlost, ali niste slepi? Li smem še Vaše oči ati?“

„veda smete, senor!“

rof mu je moral odgovoriti na najrazličnejša vpra- Strnad pa je vzel več instrumentov, razsvetlil grofove oči, jih obračal semtertja in preiskoval. je končal in se obrnil proti špancem:

„orji, Vaš tovariš Frankas iz Madrida je prej da ne bo dopustil, da bi se kak tujec vmes ; zato tudi nočem, da bi se kolegijalno o bolezni uli, ampak hočem kar naravnost svoje prepričanje ati, ne da bi se na koga oziral. Svetlost, na kak so Vam hoteli kamen odstraniti?“

„erezati so mi hoteli srednjo mišico,“ je odgovoril

Strnad se je močno prestrašil pri teh besedah.

„To je nemogoče, Svetlost,“ je zaklical. „Gospodje so Vas hoteli samo varati, ali ste pa napačno razumeli! Vendar ne razumem, čemu naj bi Vas varali.“

„Gotovo nisem napačno razumel,“ je odgovoril grof. „Prosim, vprašajte te gospode!“

Strnad se je obrnil sedaj proti zdravnikom, in Frankas je rekel osorno:

„Mi mislimo, da je mogoče grofu rešiti življenje le na ta način, če mu prerežemo srednjo mišico.“

„Senor,“ je odgovoril Strnad ves razburjen, „ali ste čutili, kje da je kamen? Ali veste, kako je velik in kje leži? Moško telo vendar ni tako vstarjeno kot žensko! Moj Bog, tega pač ne morem razumeti! Kakorhitro v tem slučaju kako mišico prerežete, je to skrajno nevarno, če pa prerežete srednjo mišico, tedaj grof na vsak način vsled tega umre! Gospodje, vsak zdravnik, ki se poslužuje svojega noža na tak način, je morilec, a ne samo lahkomišljen ubijalec, ampak človek, ki mori z vso hladnokrvnostjo in s prevdarkom!“

„Senor!“ je grozil zdravnik iz Madrida.

„Senor!“ je zavpil Strnad nad njim. „Grof Rodrigandā ni kirurg; on ni vedel, kaj da se žnjim rodi. Ampak vsak začetnik, vsak kirurški puhloglavež, je lahko spoznal v tem slučaju, da bo grof vsled te operacije umrl. Moji gospodje, koliko so Vam obljubili za umor grofa Rodriganda?“

To je uplivalo, kot bi bilo treščilo iz jasnega neba. Grof se je prestrašil in je padel v naslonjač; Frankas je zgrabil za nož in je skošil proti Strnadu; druga dva dravnika sta bila pripravljena, da mu pomagata.

„Lopov! Za vraga!“ je vpil Frankas. „Morilce nas imenuješ?“

„Da, strahopetni, najeti morilci ste, brez vse časti!“ je odgovoril Slovenec brez strahu. „Ali pa vsaj eden izmed Vas, potem sta pa ostala dva lahkomisljena puhloglaveža, ki ne vesta, kaj delata. Odložite nož, senor, močnejši sem ko Vi! Če Vas naznanim in zahtevam, da se vsa zadeva preišče, se bodele morali zaradi poskušenege umora pred sodiščem zagovarjati.“

Frankas se je delal mirnega, akoravno je bil vsled te grožnje do skrajnosti razburjen.

„Oh,“ je zarenčal zasmehljivo, „Vi, tujec, nam hočete groziti? Za vraga, je to smešno! Ta človek dela komedijo, da bi postal mogoče grofov domač zdravnik; a njegova Prezvišenost nas pozna. Naša imena so neomadeževana, in vsak nas spoštuje kot učenjake. Povejte nam vendar, Vi sanjač, kako hočete odstraniti kamen!“

„To Vam hočem takoj povedati!“ je odgovoril Strnad mirno. „Kamen se da odstraniti samo potem litotripsije, in sicer brez vsake nevarnosti.“

„Potom litotripsije?“ je vprašal zdravnik iz Manreze. „Kaj je to? Res, radoveden sem, kaj da je to!“

Strnad se je začudil, se obrnil k grofu in rekel:

„Ali slišite, Svetlost, kakim ljudem ste zaupali svoje življenje in srečo svoje hčerke? Ta mož še ni ničesar slišal o litotripsiji, o kateterskem svedru, ki kamen zmelje in odstrani. Res, skoraj bi verjel, da bi Vas ti ignorantje ne bili usmrtili namenoma, ampak vsled nevednosti.“

Frankas se je zasmehljivo nasmejal in odgovoril:

„Senor, motite se! Pravljičica o kateterskih kleščah smo že davno slišali; pa to je le pravljica, katero verjame samo kak nevednež. Z nevedneži pa se ne bodem prepirali. Grof naj odloči, ali naj odidemo mi ali on.“

„Dokler bom živel, bom delal samo po svoji vesti,“ je rekel Strnad. „Omenil sem že, da Njegova Svetlost ni kirurg. Mogoče se bo grof odločil za operacijo, vsled katere bo umrl, a jaz tega ne bom trpel, tudi če dam svoje življenje za svoje prepričanje.“

Sedaj je grof vstal, mignil z roko in rekel:

„Gospodje, tu se ne bodete prepirali; pojdite ven, in pozneje Vam bom povedal, za kaj da sem se odločil. Vaše mnenje že itak poznam; slišati hočem sedaj še, kakega mnenja je senor Strnad. Ostane naj pri meni, in mi naj razloži svoje mnenje. Sedaj pa pojdite.“

„Odslovili ste nas torej?“ je dejal Frankas ježno. „To nič ne de, gremo; a ta tujec nam je dolžan še zadoščenja. Vi, Svetlost, pa dobro premislite, preden se odločite.“

Pospravili so svoje zdravniško orodje in odšli iz sobe. Silva je takoj vstopila, objela svojega očeta in vsa srečna vzkliknila:

„Moj dragi oče, rešen si! Lepa hvala!“

Grof se je branil, vendar je ni spustil iz rok in rekel:

„Nikar se še preveč ne veseli, moj otrok! Nisem se še odločil. Doktor Strnad mi mora še prej razložiti svoje mnenje.“

„Prepričana sem, da ima prav!“ je rekla. „Njemu smeš popolnoma zaupati.“

Njene oči so se zasvetile, ko je pogledala Strnada tako pristrčno, a njemu se je topilo srce od radosti, in ginjen je prosil:

„Svetlost, zaupajte mi! Sam Bog naj mi bo priča, da Vam hočem dobro. A oprostite mi, ker sem s temi gospodi tako osorno postopal. Besen sem bil, ko sem videl, da se tako lahkomišljeno igrajo z Vašim življenjem.

Ko bi Vas bili operirali, bi bili sedaj že mrtvi; pri vsemogočnemu Bogu Vam prisegam, da je to resnica!"

Sedaj so se naenkrat odprle vrata, in grof Alfonzo je vstopil. Ves čas se je pogovarjal zunaj z zdravniki, ves jezen in prevarjen je drl k svojemu očetu, da bi ga mogoče še pregovoril.

"Zdravniki odhajajo! Spodil si jih iz svoje hiše?" je vprašal, "Ali je to resnica?"

"Nisem jih spodil, moj sin," je odgovoril grof. "Samo prosil sem jih, naj počakajo, da se odločim."

"Upam, da se boš pri tem oziral na te zaslužne može!"

"Sodil bom po pravici. Prosim te, ne govori več o tej neprijetni zavedi."

Alfonzo je moral ubogati, in grof se je obrnil k svoji hčeri in dejal:

"Ta senor je preiskal tudi moje oči!"

"Ali res?" je vprašala Silva. "Ali še upate, senor? Mislim, da je oče nezdravljivo slep?"

"Še upam, senora. Zdravil sem že mnogo slepih in imam tako vajo v tem, da spoznam skoraj na prvi pogled, ali je dotična slepost še ozdravljiva ali ne."

"In kaj ste opazili pri mojem očetu?"

"Da so se zdravniki motili."

Silva je poskočila od veselja. Tudi grof je ves iznenaden in vesel dvignil svojo glavo, samo grof Alfonzo je gledal ježno kakor razdražen gad.

"Kako mislite to?" je vprašal grof. "Prosim, razložite mi to!"

"Svetlost, ali so zdravniki rekli, da ste neozdravljivi?"

"Seveda. In sicer so to trdili možje, ki so strokovnjaki v tej stroki."

„In katero bolezen imate na očeh po njihovem
nju?“

„Rekli so, da se mi dela na mreni stafilijon, to je
neke vrste tur, ki je neozdravljiv.“

„O, to ni res! Vam se dela samo navadna siva
mrena. Pač pa se mrena sveti, in to se zelo redkokdaj
pripeti. Ta bolezen se imenuje levkoma.“

„In to se da ozdraviti?“ je vprašal grof v eni sapi.

„Pred kratkem so še rekli, da je to neozdravljivo;
a meni se je posrečilo že več takih slučajev. Levkoma
ozdravim potem punktacije z fino iglo in potem operiram
mreno. Zaupajte mi, Svetlost, in obljubujem Vam, da
bodete zopet videli, sicer ne tako čisto in dobro ko prej,
vendar bodete z očali dobro videli in brali.“

Grof je stegnil svoje roke proti nebu in vzdiknil:

„Bog vsemogočni, ali je to mogoče!“

Silva se je jokala od veselja, se oklenila svojega
očeta okoli vratu in prosila:

„Oče, zaupaj mu! Samo on ti lahko pomaga!“

„Da, ubogal bom tvoj nasvet; popolnoma mu bom
zaupal, moja hči!“ je odločil grof. „Tu, senor, je moja
desnica! Danes ste svoje delo tako pobožno z Bogom
začeli in je bodete z Božjo pomočjo tudi dokončali.
Alfonzo, moj sin, ali se ne veseliš tudi ti?“

Alfonzo je prikrl svoj srd, delal vesel obraz in rekel:

„Zelo srečen bi bil, če bi ti zopet ozdravel in
videl; a primisli tudi to, da je skrajno lahkomišljeno in
nevarno, človeku vzbujati upanje, ki se potem ne
uresniči. Bolnik je potem desetkrat bolj nesrečen.“

„Bog je milostiv! Kako dolgo bo trajalo to, senor?“

„Kamen Vam ozdravim v dveh tednih, ker se
morate od začetka šele privaditi na sveder,“ je odgovoril
Strnad. „Šele potem, ko od te operacije popolnoma

okrevate in se zopet nekoliko okrepčate, šele potem ! operiral Vaše oči, to bo pa trajalo več tednov.“

„Moral bi prositi profesorja Leturbirja za dopust, ali pa celo pustiti svoje mesto.“

„Pustite svoje mesto! Seveda, pustite svoje mesto! Pišite mu, da Vas ne bo več nazaj!“ je prosil grof. „Pri meni bodete kakor doma, tu imate vsega v obilici, in pozabite na Pariz!“

„Moje največje zadoščenje bo to, da Vas ozdravim in Vam podarim zopet luč Vaših očíj. Pisal bom še danes profesorju v Pariz.“

„Prosim, storite to. Stanovali bodete seveda pri nas v graščini. Silva Vam bo takoj odkazala Vaše sobe.“

„To stori lahko kastelan,“ je pripomnil Alfonzo zasmehljivo.

„Saj res,“ je rekel grof. „Od veselja nisem niti mislil na to.“

„Tudi jaz sem senor Alfonzu za njegovo opazko hvaležen,“ je pripomnil Strnad ponosno, „ker Vam nočem delati sitnostij, saj ni treba, da bi se zaradi mene začela cela revolucija.“

„In vendar se je že začela,“ je odgovoril mladi grof zaničljivo. „Naši zdravniki niti ven ne morejo, ker niso tako prijazni in imate ključ v žepu.“

„Saj res, nato sem popolnoma pozabil, takoj grem in bom odprl!“

„Na to se je Strnad pri grofu poslovil in hitel ven. Tam so ga čakali vsi trije španci in ga merili z jeznimi in temnimi pogledi od nog do glave.“

„Senor,“ se je zadrhl Frankas nad njim, „začeli ste prepir med nami, in mi ga bomo nadaljevali, in sicer tako dolgo, dokler se nam ne bodete vdali in nas

prosili odpuščanja. Ravnali bomo z Vami brez vsega usmiljenja!“

„Hm!“

Odgovoril je samo to besedico, porinil zdravnika v stran in odprl vrata. Šel je prvi ven, ter odšel naravnost v svoje stanovanje k Mindrelu. Ko se je vrnil v graščino so bile sobe zanj že pripravljene.

Kmalu potem so sedeli v sobi pobožne sestre Klarise zopet trije možje. Vrata so seveda zaklenili. Ti možje so bili: mladi grof Alfonzo, doktor Frankas in notar Gasparino. Grof Alfonzo in Frankas sta pripovedala ves dogodek.

„O, sveta Madona iz Segovije, ali je to mogoče!“ je zaklicala sestra Klarisa, ko je vse to slišala. „Mislili smo, da se nam vse posreči, pa pride ta tuji antikrist in nam naše Bogu dopadljivo delo pokvari!“

„Saj pokvaril nam ga ni,“ je rekel Alfonzo zasmehljivo. „Samo nekaj časa se bo stvar zavlekla, to je vse.“

„Ali se bo temu tujcu operacija s svedrom posrečila?“ je vprašal notar zdravnika.

„Seveda se mu bo,“ je odgovoril. „A tega doktor Strnada samega bomo tako navrtali, da bo prej uničen, ko misli.“

„In operacija na očeh?“

„Se mu tudi lahko posreči, če se kožica ne vname.“

„Neskomu velikanu se vse lahko posreči.“

„Bomo že zato skrbeli, da se oko vname,“

reče pobožna sestra. „Bog je grofa oslepil, da

ne vnebovpijoč greh, če hoče človek preprečiti.“

„O storili to in ono, in še tudi mar-

kel notar, „a biti moramo pri tem

odno škoduje; previdno moramo

ravnati, da nas ne bo imel nikdo na sumu. Ljudje nas ne smejo skupaj videti, zato glejmo, da končamo kmalu naš pogovor, sicer lahko kdo opazi, da nas ni. Danes Vam rečem samo to: Grof ne sme ozdraveti, najmanj pa zopet videti, kajti nikoli ne sme videti Alfonzovega obraza; tega Slovenca se moramo iznebiti, umreti mora, ali pa vsaj izginiti.“

„Pa na kak način?“ je vprašala pobožna redovnica.

„Nikar ne skrbi zato, to je moja stvar! Tam gori v gorah imam dobre znanke; neumni ljudje jim pravijo roparji, a ti so moji najbolj zvesti in pošteni zavezniki. Te bom prihodnje dni enkrat obiskal in vprašal, če hočeje zato poskrbeti, da se iznebimo tega nadležnega Slovenca.“

Strnad je med tem časom v svoji mali sobici spal in se odpočil, ker je celo prejšnjo noč prečul. Ko se je vrnil popoldne v graščino, je srečal najprvo konteso Silvo.

„Pozdravljeni, senor!“ ga je pozdravila. „Vstopite in prinesite nam Božji blagoslov!“

„Za sedaj Vam prinesem samo boj in prepir, senora,“ je odgovoril Strnad. „To mi je obljubil doktor Frankas.“

„Lahko mogoče, senor,“ je odgovorila Silva, in oči so se ji zasvetile, „a boj, katerega bodeva bila midva, ne bo samo boj zoper nevošljivost, laž in hudo, ampak bo tudi boj za ljubezen. Jaz os — —
Vaša zvesta in hrabra tovarišica!“ — —

Drugo poglavje.

Beračeva izpoved.

Najlepši dan človeku — zadnji dan,
Ko nad oholi grad se v nič podira,
Ko trudno se oko na vek zapira, ...
(F. Gestrin.)

In s smrtjo je dolg poravnán.
(A. Aškerc.)

Visoko v pirenejskih gorah, tam kjer se zahodno od Andore vzdiguje mogočni Maledeta, „prekleti“, proti nebu, in kjer se razprostirajo globoki in temni prepadi, tam je šel popotnik po kamniti stezi.

Tam ni bilo niti bistrega studenca, ne grmovja, ne hladne sence. Vroče je pripekalo južno solnce, in gole skale so žarele od vročine, in vendar je bil popotnik zelo potreben požirka hladne vode, ali kakega hladnega koticčka, kjer bi se malo odpočil.

Bil je star, zelo star. Njegovi lasje so bili sivi, in lica so bila vdrta. Njegova koža je bila od dežja, vremena in vročine ustrojena ko usnje; obleka je bila raztrgana in mu je komaj prikrivala nagoto; njegove sandale so bile izdelane, da je hodil z boso nogo po žgočem kamenju. Poleg tega je bil hudo bolan; neprenehoma je kašljal, in pri tem so se mu vdrte prsi bolešno vzdigovale, in kadar je pljunil, naredila se je na vročem kamnu temna, krvavorudeča pega.

Počasi je lezel naprej, in naprej, vedno globokejše v temne prepade. Komaj je lezel, tako je bil utrujen in slab, a še vedno je silil naprej, kot da bi ga gnala v to puščino neusmiljena usoda, ali strašno prokletstvo.

Slednjič se je ustavil in pogledal oprezno okrog sebe.

„Na tem mestu je menda bilo,“ je mrmral. „Da, na tem mestu je bilo. Tu sem zamenjal dečka; odtod sem šel v Mehiko, tu se je začelo moje trpljenje, ki mi razjeda dušo in telo. Tu se hočem odpočiti.“

Vsedel se je na žareč kamen ter zakril svoj obraz z obema rokama. Vse na okrog je bilo tiho. Samo njegove bolne prsi so golčale, kadar se je odkašljal.

„O, santa Mater dolorosa,“ je spregovoril zopet črez nekaj časa, zakaj sem grešil; kako plačilo sem prejel, in kaj imam od zločina!? Po celem svetu sem beračil od kraja do kraja, da bi zadobil odpuščanje svoji grehov in našel hladen hrob. Bog, neskončno usmiljeni, odpusti mi moj greh! Daj mi svojo pomoč! Reši me peklenških muk! Oh, — peklenške muke! Ali jih ne čutim že v svojem mozgu in v vseh svojih živcih in udih?“

Zopet je molčal, premišljeval in se odkašljal. Potem je znova začel:

„Bogve, ali še živi? Ali so mogoče usmrtili krasnega dečka, katerega sem pestoval v svojem naročju, kot sveta Madona gloriosa Božje dete! To bi bilo nečuveno! To hočem zvedeti! Takoj bom šel in zaval na levo, tja kjer imajo roparji svoje skrivališče. Pa nihče me ne sme spoznati; nihče ne sme slutiti, kdo da sem, in kaj da hočem. Videli bodo, da sem bolan, da umiram, in gotovo me bodo sprejeli pod svojo streho. Na ta način bom kmalu zvedel, če še živi. Trudne noge, kvišku! Samo to pot še pojdite, potem boste počivale za večno!“

Po teh besedah je starček vstal in šel dalje. Prej je šel vedno proti jugu, a sedaj jo je krenil proti vshodu. Prehodil je več večjih in manjših dolin ter moral večkrat po strmih pečinah plezati; vso pot je kašljal in golčal, stokal in zdihoval, a niti pet minut ni počival, dokler ni zagledal zelene tratice. Prehodil je že vse pečevje in začele so se gore, kjer je raslo nizko grmičevje, in kmalu se je začelo tudi gosto drevje.

Med tem grmovjem in drevjem je plezal navzgor, dokler ni prišel na prosto trato, ki je bila okrog in okrog z grmovjem obsajena. Tu se je vsedel. Pa komaj je sedel eno minuto, je že slišal korake; hotel se je obrniti, a že ga je držala močna roka za pleča, in nekdo ga je z osornim glasom vprašal:

„Kaj hočeš tu, starec?“

„Umreti hočem!“

Samo to je spregovoril in nagnil zopet svojo glavo.

„Umreti hočeš? Zakaj?“

Ta mož je bil še mlad in močne postave. Imel razno orožje za pasom, in zato si lahko spoznal, da bil miroljuben prebivalec kakega mesta ali vasi.

„Ker ne morem dalje,“ je odgovoril bolnik.

„Zakaj si sem prišel? Kaj iščeš tu?“

„Iščem že mnogo, mnogo dnij v gorah neko rano, ki ozdravi mojo bolezen, a do sedaj je še ni našel?“

„Odkod si doma?“

„Daleč odtod, iz Orenze, blizu portugalske meje.“

„In s svojo boleznijo se upaš tako daleč iti? Ali imaš kaj kruha?“

„Nimam.“

„Niti trohice nimaš? Sveta Mati Božja, tedaj boš

od lakote poginil, preden na jetiki umreš! Počakaj," vprašal bom, "če te smem peljati v naš brlog!"

Nato je zginil za grmovjem, a se kmalu zopet vrnil.

"Zavezal ti bom oči in te potem peljal na varen kraj, kjer se boš lahko odpočil in okrepčal, tam ostaneš lahko, dokler hočeš."

"Zakaj mi boš zavezal oči?"

"Ker je to na vsak način potrebno. Našega vhoda ne smeš videti."

"Oh, kaj pa ste vendar?"

"Brigantje smo, a drugače pošteni ljudje, veš, starec."

"Brigantje? Torej roparji? Truden sem in reven; ne bojim se vas. Zaveži mi oči in pelji me, kamor me hočeš!"

Ropar si je odvezal ruto, katero je imel okrog vratu, in zavezal starčku oči. Potem ga je prijel za roko in ga peljal dalje. Nekaj časa sta šla še med grmovjem dalje, potem sta pa zavila v nek rov, toliko je spoznal starček po odmevu svojih raztrganih sandal. Potem sta zastavila, in ropar mu je odvezal zopet oči. Bili so v dolnu strašno globokega prepada, ki je imel zgoraj strmino. Na okrog je sedelo okoli dvajset divjih, oboroženih roparjev. Ti so jedli, pili, kadili, igrali ali se bavili s svojimi puškami. Malo v stran je ležal na zemlji eni odeji močan mož, z dolgo brado, ki je štel ravno na tisoč let v veliko usnjato mošnjo. K temu možu so peljali starčka.

"Kako ti je ime?" je vprašal starca precej osorno.

"Ime mi je Petro, senor."

Ta mož je bil vodja te roparske družbe, meril ga je z ostrim pogledom od nog do glave in potem dejal:

"Zdi se mi, da sem te že nekje videl!"

"Tega se pač ne spominjam."

„Rekli so mi, da si iz orenške okolice doma?“

„Da iz Orenze sem.“

„Zakaj ne ostaneš doma, če si bolan?“

„Ravno zaradi svoje bolezni sem šel tako daleč, senor. Iščem namreč na gorah neko korenino, ki ozdravi vse bolezni.“

„Oho, take korenine ni na svetu!“

„O pač, gospod; neka premetena gitana (ciganka) mi je to povedala.“

„Ali nimaš sina, ki bi šel namesto tebe?“

„Nimam ne sina ne hčere; čisto sam sem na tem božjem svetu.“

„Ostani torej tu in se odpočij. Saj itak ne boš več dolgo živel, možiček. Če se hočeš izpovedati, pa povej. Pri nas živi namreč tudi nek dominikanski pater. Iz tega brloga ne smeš iti brez mojega dovoljenja. Če si pa kak izdajalec, tedaj se pa le varuj! S takimi ljudmi se ne šalim.“

Odkazali so mu svoj prostor in mu prinesli jedi in pijače; potem se ni brigala več živa duša zanj.

Črez nekaj ur je prišel zopet mož, ki je bil zunaj na straži, ter naznanil vodji, da hoče nek tujec žnjim govoriti.

„Kdo hoče govoriti z menoj?“ ga je vprašal vodja.

„Noče povedati svojega imena. Črez obraz ima črno masko, da ga nihče ne spozna.“

„Pridem takoj!“

Vodja je vstal, vtaknil dva samokresa za pas in šel iz brloga. Ko je zagledal tujca, ga je takoj spoznal, mu šel hitro nasproti, mu podal roko ter ga pozdravil z nasledujimi besedami:

„Pozdravljeni, senor Gasparino, pozdravljeni! Saj je preteklo že par let, odkar sva se zadnjič videla!“

„Pst!“ ga je svaril suhi, zakrinkani tujec. „Nikar ne imenujte na takem kraju mojega imena! Ali sva na varnem, da naju nihče ne posluša?“

„Bodite brez skrbi! Stražnik je na svojem mestu in tudi precej oddaljen; ta naju ne more slišati, in druge žive duše ni blizu.“

„Torej mislite, da je tukaj popolnoma varno?“

„Popolnoma varno, senor. Upam, da imate zopet kako delo zame.“

„Mogoče, če niste predragi.“

„Torej povejte, kaj hočete!?“

„Koliko računate, da dva človeka izgineta?“

„To je zelo različno; kakega stanu sta te dve osebi?“

„Eden je grof, a drugi je zdravnik.“

„Kateri grof?“

„Stari grof Emanuel de Rodriganda-Sevila.“

„Vaš gospod torej? O, sveti Boštjan, zvest služabnik ste! Žal mi je, da Vam Vaše želje ne morem izpolniti.“

„Ne? Zakaj ne?“

„Ker je grof pod varstvom jednega izmed mojih prijateljev. Ne smem mu ničesar žalega storiti.“

„Pa Vam dobro plačam!“

„To nič ne de. Mi brigantje smo pošteni ljudje in smo zvesti svojim prijateljem.“

„Koliko zahtevate?“

„Ne morem, senor! Tudi če mi deset tisoč dublonov obljubite, Vam odgovorim isto. S to zadevo sva torej pri kraju!“

„To mi je zelo neprijetno.“

„Ne morem drugače, senor. A kdo je drugi?“

„Nek zdravnik iz Avstrije.“

„Za tega se bova pa že pobotala.“

„Pa malo ceneje?“

„Seveda. Kje stanuje?“

„V graščini pri grofu.“

„O, potem pa ne bo tako ceno. Stanuje pri grofu, zato ne smem tega kar meni nič tebi nič izvršiti.“

„Ne smete, pravite? Saj ste vodja, kdo Vam sme kaj prepovedati?“

„Sam. Storil sem trden sklep, in tega ne morem prelomiti. Zakaj naj ta mož izgine?“

„Dela mi ovire; to naj Vam zadostuje.“

„Dobro. Koliko mi obljubite?“

„Koliko zahtevate?“

„Ali naj umre ali samo izgine?“

„Bolj varno je, da umre.“

„Torej zahtevam ravno tisoč dublonov.“

„Tisoč dublonov? Kapitano, ali se Vam meša?“

Vodja je vstal, hotel oditi in rekel:

„Pa pustite, če nočete. Adijo, senor!“

„Počakajte! Koliko odpustite?“

„Prav ničesar. Saj me poznate!“

„Torej dobro! Tisoč dublonov. Kdaj hočete denar?“

„Polovico takoj, polovico pa potem.“

„In če se ne posreči?“

„Posrečiti se mora! Na kak način naj to izvršimo?“

„Tega Vam danes še ne morem povedati. Treba bo na vsak način šest do osem mož. Pošljite jih v Rodrigando v park, drugo jim bom že sam razložil. Kapitano, tu imate torej petsto dublonov.“

Našel je vodji denar in potem vprašal:

„Ali imate še tistega malega dečka?“

„Še. Sedaj je že velik, čvrst mladenič.“

„Zakaj ne umre?“

„Ke ste mi takrat plačali samo zato, da izgine. Povejte mi vendar, kdo je pravzaprav!“

„To Vam povem pozneje. Kdo misli, da je?“

„Misli, da je sin nekega umrlega roparja.“

„Rad bi ga enkrat videl.“

„To si pa le izbijte iz glave, senor, ker niste član naše družbe. Vi plačate samo moje delo, potem pa zopet lahko greste. Dalje ne pridete.“

„Torej moram biti stem zadovoljen. Kdaj pridejo Vaši ljudje v Rodrigando?“

„Jutri zvečer. Adijo, senor!“

„Adijo!“

Podala sta si roke in se ločila. Pogajala sta se za človeka, kot za kako živinče. Kdo je bil slabejši in nevarnejši izmed teh dveh, vodja roparjev, ali potuhnjen notar? —

Ko se je vrnil vodja v brlog, pogovarjal se je dalj časa s tremi roparji, ter jim naročil, da naj gredo v Bodrigando ter izvrše, kar jim bo notar naročil.

Ko se je zmračilo, je prišel nek brigant k bolniku ter mu zaukazal, da naj gre za njim. Peljal ga je v dolg, temen rov, ki je šel globoko v goro. Na obeh straneh so bile v sklalo vskekame majhne celice, v katerih so roparji spali. Nekaterne celice so imele težka, okovana vrata, in so bile podobne ječam.

Ta ropar je bil mlad mož, ki je bil star kakih dvaindvajset let. Nosil je katalonsko narodno nošo, ki mu je jako lepo pristojala. Mala leščerba je motno razsvetljevala njegov obraz, vendar si videl njegove fine poteze; to ni bila fizijognomija roparja! Bil je vitke, a zelo močne postave, in njegovo kretanje je bilo elegantno in spretno, tako da se je moral vsakemu prikupiti.

„Tu imaš svojo celico, dobri starec,“ je rekel in mu pokazal prazno celico. „Notri je dobro ležišče pripravljeno. Ali hočeš luči?“

„Prosim,“ je odgovoril berač. „Bogve, če bom še kdaj zapustil to celico!“

„Zakaj ne? Ne misli vedno na smrt! Sicer si hudo bolan, a Bog ozdravi lahko tudi najhujšo bolezen. Le zaupaj v Boga!“

„Vedno upam, in upam,“ je odgovoril berač in se zopet bolestno odkašljaj, „a samo na smrt. O, da bi me kmalu rešila mojih bolečin!“

„Ali hudo trpiš?“ je vprašal ropar sožalno, se pri-pognil in popravil starcu ležišče.

„Vsak mora trpeti, preden umre; telo se brani smrti. Pa duševno trpljenje je hujše ko telesno. Če pe-klenske muke razjedajo človeku dušo, kako strašno je to, moj sin. Le tega se varuj!“

„Greh te teži? Pokliči našega dobrega dominikanca: ta te bo izpovedal in ti dal sveto odvezo.“

„Ali misliš, da mi more res moje grehe odpustiti? Človek je. Duhovnik je, in sam grešnik ter živi med briganti in morilci. To je nemogoče, moj sin!“

„Poslušaj, starec, ta dominikanec ni prišel k nam, da bi delal, kar mi delamo, ampak da bi bili tudi roparji deležni milosti Božje, če se hočejo spokoriti. Zelo pobožen je in dober mož in tudi moj učitelj; vse kar znam, me je samo on naučil.“

Berač se je začudil.

„Tvoj učitelj? Torej te je poučeval?“

„Da.“

„Kaj praviš, poučeval? Ali roparje tudi izobra-
zujejo?“

„Seveda. Naš vodja je skrbel zato, da sem bil jaz prosebno dobro vzgojen in imel dobro šolo, zato me rabi samo za taka podjetja, kjer je treba občevati

z izobraženimi in visokimi gospodi. Moral sem se naučiti vsega, kar znajo taki senorji.“

„Kako ti je ime?“

„Marijano.“

„In kako se pišeš?“

„Ne vem.“

„Torej nimaš rodbinskega imena, moj sin!“

„Ne poznam svoje rodovine.“

„Oh! Kako si zašel med brigante?“

„Naš vodja me je našel v gorah. Najdenček sem. Poizvedoval je povsod, kdo da bi me bil odložil, a vse zaman.“

„Koliko si star?“

„Ne vem.“

„Koliko let živiš že med briganti?“

„Osemnajst let je preteklo.“

„Osemnajst let?“ je vprašal starec in malo pomislil.

„To je ravno isti čas. Ali se še kaj spominjaš svoje mladosti? Ali se ne spominjaš na ničesar, na prav ničesar več, moj ljubi sin?“

„Na ničesar več. Spominjati se ne morem več, a sanjalo se mi je pa večkrat o mladosti.“

„Mogoče je pa resnica, kar se ti je sanjalo? Povej mi vendar svoje sanje!“

„Sanjalo se mi je večkrat o mali punčiki. Ta punčika je bila živa in je spala v lepi, beli postelji, ki je imela na voglih zlato krono.“

„Ali še veš, kako ji je bilo ime?“

„Vem,“ je odgovoril. „Še natančno vem, da so ji rekli Silva ali pa tudi Silvicā. Sanjalo se mi je tudi večkrat o velikem, lepem možu, ki me je imenoval vedno Alfonzo. Vzel me je vedno v naročje, in je imel vedno lepo, zlato uniformo. Pri nas je bila vedno tudi

lepa, ponosna gospa, ki me je imela zelo rada, mene in malo Silvico vedno poljubovala in se z nama igrala. Bil sem še zelo majhen, pa bilo je mnogo strežajev, in ti so me vsi ubogali. Tudi jaz sem spal v taki postelji, ki je imela krone. Ko sem spal, je prišel enkrat tuj mož. Zbudil sem se, pa moja usta so bila zavezana. Takrat nisem spal v naši graščini, ampak v nekem hotelu v mestu, tudi papa in mama sta bila z menoj. Hotel sem vpiti, ker sem se bal tega moža, pa zavezal mi je ruto še bolj na tesno, in od strahu sem zopet zaspal. Ko sem se zbudil, sem bil v gozdu. To se mi je sanjalo!“

„Druzega ničesar?“

„Ne.“

„Ali ne veš, kako je bilo tistemu možu ime, ki je imel uniformo?“

„Služabniki so mu rekli grof ali pa tudi ekselenca.“

„Oh! Ali niso nikoli imenovali njegovega imena?“

„Nikoli.“

„Moj sin, to se ti ni samo sanjalo, ampak to je gola resnica!“

„Tudi sam sem včasih to mislil; pa kadar sem kapitanu kaj o tem povedal, je bil vedno zelo jezen in mi zapovedal, naj molčim. O kroni niti govoriti nisem smel, akoravno se natančno nanjo spominjam. Kadar sem jo hotel opisati, me je hotel vedno tepsti, in zato sem potem vedno molčal o tej stvari.“

„Ali se še sedaj nanjo spominjaš?“

„Natančno. Imela je zlate rogljiče z kroglicami, in pod krono so bile dve srebrne črke.“

„Katere črke so bile?“

„Tega nisem vedel takrat, a ko me je naš pater naučil brati, sem spoznal, da je bil to S. in R.“

„Moj sin, to je bila grofovska krona. Ne pozabi nikoli teh dveh črk!“

„Vsega tega ne bom nikoli pozabil, a samo z dobrim dominikanskim patrom lahko o tem govorim.“

„Praviš, da je ta pater dober mož?“

„Dober mož. Ni brigant in nikomur ničesar žalega ne stori, akoravno je brigantom zvest in jih ne ovadi. Njemu se sme vse zaupati.“

„In praviš, da tudi izpoveduje in da sveto odvezo?“

„Tudi!“

„Misliš, da bi tudi meni to storil?“

„Gotovo.“

„Ali mi ga pokličeš?“

„Prav rad. Ali naj pride takoj?“

„Prosim. Želim pa, da si tudi ti pri izpovedi prisoten.“

„Jaz? Saj vendar ne smem izpovedi poslušati!“

„Vendar, moj sin! Česar se bom izpovedal, to se tiče več tebe, kakor pravzaprav misliš. Sam Bog je hotel, da si me ravno ti peljal v to celico. Glej, da živa duša ne zve, da si bil prisoten pri moji izpovedi. Zato naj pride pater šele potem, ko te ne bodo več pogrešali.“

„To bo šele takrat mogoče, ko bodo že vsi spali.“

„Pa še nekaj, moj sin. Ali ne veš, če je še kdo med vami, ki ne ve, odkod da je?“

„Nihče. Ti briganti so sami begunci ali pa reveži, ki dobro vedo, kdo da so.“

„In nikoli ni bilo tu med briganti nobenega najdenčka razen tebe.“

„Nikoli!“

„Tedaj si ti, katerega sem iskal.“

Marijano se je začudil in vprašal:

„Iskal si me torej? Zakaj?“

„Moj sin, če je Božja volja, boš mogoče enkrat zvedel, kdo da si. Kar boš danes zvedel, naj to ti bo kažipot, po katerem boš zvedel ostalo.“

Obraz mladega moža se je zjasnil, in ves srečen je vzkliknil:

„Ali je res? Ali je to mogoče? Hvaljen bodi Gospod Bog za to neskončno usmiljenost!“

„Tiho, moj sin,“ ga je svaril berač. „Živa duša ne sme vedeti, da hočem s teboj o tem govoriti. Če bi vodja to zvedel, si zgubljen. Pravzaprav bi te bil moral kapitano usmrtiti, vendar tega ni storil; če bi pa opazil, kaj da ti hočem povedati, tedaj bi te moral takoj usmrtiti, da se ne izda skrivnost. Bodi torej previden in molči!“

„Bom,“ je odgovoril Marijano. „In ko bodo vsi spali, bom pripeljal patra k tebi.“

„Povej mu naj prinese s seboj tudi papir, tinto in pero, da bo nekaj zapisal. Poskrbi tudi za boljšo luč, ker bo moral dominikanec precej dolgo pisati.“

Marijano je odšel, in starec je ostal sam.

„Zahvaljena bodi presveta Gospa,“ je mrmral, „ker si mi dala še toliko moči, da sem sem prišel! Mogoče mi odpusti Vsemogočni, če bom poskusil poravnati, kar sem tako lahkomišljeno zakrivil.“

Znova mu je kašelj zaprl sapo, in rudeča kri mu je bruhnila iz ust; videlo se mu je, da je na koncu svojega življenja, in da bo mogoče živel samo še par minut.

Počasi so šli roparji drug za drugim v svoje celice spat. Nekateri so se vlegli spat kar na prostem v brezdnu, in ni še bilo polnoči, ko se je slednji zavil v svojo odejo in zaspal.

Kmalu so vsi trdno zaspali, in samo stražnik je bil na svojem mestu pred vhodom v brlog in pazno poslušal, če se ne bliža njegovim tovarišem kaka nesreča ali kak sovražnik.

Sedaj je zapustil Marijano svoje celico. Bil je skrajno razburjen. Vendar enkrat, vendar enkrat bo zvedel nekaj o svoji preteklosti. Njegove sanje torej niso bile sanje, ampak resnica! Ali je to mogoče? Kri mu je vrela po vseh žilah, in srce mu je bilo hitrejše, ko je zavil v rov, v katerem je ležal pater. Ta je imel še luč in sedel pri knjigah, ko je Marijano vstopil. Začudil se je ko ga je spoznal in vprašal:

„Marijano, ti si tu? Kaj pa je, da prideš ob tako nenavadni uri k meni, moj sin?“

„Govori tiho, pobožni oče!“ je prosil mladenič. „Nihče ne sme vedeti, kar ti bom povedal.“

„Torej imaš kako skrivnost na srcu?“

„Da, pojdi k staremu beraču, ki je danes k nam prišel, ker se hoče izpovedati.“

„K temu naj grem? Takoj sem spoznal, ko sem ga videl, da je žnjim že pri kraju. Pa čemu govoriš tako skrivnostno? Ali ne smem umirajočega reveža izpovedati?“

„Seveda smeš; ampak starec želi, da bi bil tudi jaz pri njegovi izpovedi prisoten, tega pa ne sme nihče vedeti, pobožni oče.“

„Ti? Zakaj pa?“

„Ker mi hoče razkriti, kdo da sem,“ je pripomnil Marijano, in oči so se mu zasvetile.

Pater je vstal in začuden vprašal:

„On ti hoče razkriti, kdo da si? Moj Bog, potem moramo seveda to na skrivnem storiti, kajti, kakor

slutim, noče naš Kapitano, da bi zvedel, kdo da si. V kateri celici leži bolnik?"

"V zadnji. To celico sem mu dal zato, da ne moti druge s svojim kašljem."

"Torej pojdiva!"

V temi sta šla na tihem k beraču in že od daleč sta slišala njegov kašelj. Marijano je počakal zunaj, in pater je šel najprvo sam k bolniku. V par minutah je prišel pater nazaj in rekel, da morajo iti v kako drugo celico, ki se da dobro zapreti, kajti iz te celice se sliši vse na hodnik, in bi jih hahko kdo poslušal. Šli so torej vsi trije v eno izmed onih celic, ki so bile ječe. Te celice so imele močna vrata, ki se od znotraj sicer niso dale zapreti, vendar se ni na hodnik ničesar slišalo. Tam se je berač vlegel na ležišče, onadva pa sta se vsedla poleg njega na tla, in berač je začel:

"Moj sveti oče, čutim, da bom moral kmalu umreti, pa prej bi si še rad olajšal svojo vest in se očistil greha, ki mi razjeda dušo že celih osemnajst let."

"Kdor se svojih grehov kesa, temu Bog odpusti," je pripomnil dominikanec. "Povej mi, kaj da ti teži tvojo vest!"

"Dva velika greha, ki sem jih storil, krivo sem prisegel in jednega otroka sem zamenjal."

"To sta seveda dva velika greha! Komu na škodo si storil ta dva greha?"

"Krivo sem prisegel — Kapitanu."

"Kateremu Kapitanu? Našemu?"

"Da, prečastili oče. Bil sem tudi nekdej član te brigantske družbe."

"Oh! Član naše roparske družbe si bil?"

"Da, in Kapitano je bil moj vodja. Bil sem reven pomorščak in sem vtihotapil včasih par vatlov svile čez

francosko mejo. Kar me enkrat zasačijo. Moj čoln in blago so konfiscirali, a mene so zaprli. Toda ušel sem iz ječe, in ker nisem bil nikjer varen pred gosposko, sem postal ropar. Moje prvo delo, ki so mi ga naložili, je bilo to, da naj zamenjam nekega dečka. Da sem utihotapil včasih kako blago črez mejo, to mi ni težilo vesti, pač mi je pa ta greh razjedal dušo; cele noči nisem mogel zatisniti zaraditega očesa, in ko je potem Kapitano zahteval od mene celo, da naj usmrtim nekega človeka, tedaj sem prelomil svojo prisego, ki sem jo Kapitanu prisegel, in sem ušel.“

„Povej mi vse natančno, kako si zamenjal dečka.“ je rekel dominikanec.

„Kakor sem že omenil, je bilo to moje prvo delo. Ker mi Kapitano še ni zaupal, zato je šel sam z menoj. Šla sva v neko gostilno v mestu Barceloni in sva tudi tam prenočila. Ob polnoči je prišel k nama mož, ki je položil na mizo precejšnji zavoj. Ko ga je razvezal, je bil v njem majhen deček, star kake štiri leta. Dečkova obleka je dišala po etru, in iz tega sklepam, da ga je omamil. Tega dečka sem moral zamenjati z drugim, ki je spal v neki drugi sobi za tujce. Ta soba ni bila zaklenjena, Kapitano mi je dal stekleničico etra, in stem sem omamil služabnico in tujega dečka. Ko sem zamenjal obleko teh dveh otrok, vrnil sem se zopet h Kapitanu, in ta je vzel tujega dečka s seboj v brlog.“

„Ali se na vse to natančno spominjaš?“

„Natančno. Saj sem bil zraven in sem moral dečka nesti. Ta deček ni bil nihče drugi ko ta mladenič.“

„Tudi tega se natančno spominjaš?“

„Na to lahko prisežem! Ta mladenič misli, da se mu je sanjalo, a se moti, kajte vse to je bilo v resnici. Ko sem zamenjal obleko obeh dečkov, sem opazil na

obleki tujega dečka grofovsko krono in črki S. in R. Še natančno se spominjam, da se je to zgodilo prvega oktobra leta 18**, in sicer v noči med prvim in drugim oktobrom.“

„Bog je neskončno moder in pravičen in vedno vse pravično poravna,“ je dejal pater. „Mogoče si orožje lažje, moj sin. Ali nisi poznal tistega moža, ki je prinesel dečka? To je za nas največjega pomena.“

„Nisem ga poznal, vendar sem slišal njegovo ime.“

„Kako mu je bilo torej ime?“

„Naš vodja se je takrat spozabil in mu rekel senor Gasparino, in ko sta se na stopnjicah poslovila in mislila, da jih nihče ne opazuje, ga je imenoval še enkrat tako. Pa vrata so bila odprta, in zato sem vse razločno slišal. Takoj bi ga spoznal, če bi ga še kdaj videl.“

„Kake postave je bil?“

„Dolg in suh. Njegov glas je bil osoren, vendar je govoril zelo pobožno.“

„Torej ste prinesli tujega dečka v tuji obleki semkaj? In kaj se je potem žnjim zgodilo?“

„Deček je ostal pri nas v brlogu, in žnjim so dobro ravnali. Govoril je vedno o svoji mami, o svojem papanu, in o mali Silvici, o dobrem Alimpu in o dobri Elviri. Slednjič mu je Kapitano prepovedal, o tem govoriti, in deček je skoraj gotovo potem na vse pozabil.“

„Nisem pazabil!“ je popravil Marijano. „Zadnja dva in, na sem sicer pozabil, pa sedaj se jih zopet natančno spominjam. Mali Alimpo me je nosil vedno v naročju, kaj da je bil v graščini, tega ne vem. Pod nosom je imel močne brke, in ravno zaraditega ga nisem hotel poljubiti. Elvira je bila njegova žena. Bila je zelo debela in, kadar je kaj trdila, je vedno rekla: »To pravi moj

Alimpo tudi!« Tako dobro se na njo spominjam, da bi jo takoj spoznal, če bi jo srečal.“

„To je res čudno, moj sin,“ je rekel dominikanec. „Sedaj sem popolnoma prepričan, da si ti tisti deček, katerega je ta mož zamenjal. Pogovorimo se še nadalje o tej stvari!“

Nato se je obrnil k bolniku in ga vprašal:

„Kako ti je ime, in odkod si doma?“

„Pišem se Manuel Sertano, a tu so me imenovali vedno samo Manuel. Doma sem iz Matare.“

„To je za nas lahko velikega pomena. Pripoveduj nadalje, moj prijatelj.“

Ko se je bolnik zopet odkašljaj, je nadaljeval:

„Par tednov potem, ko sem zamenjal dečka, mi je ukazal Kapitano, naj usmrtil nekega popotnika. Branil sem se. Ker me je pa Kapitano silil in grozil s smrtjo, če ga ne ubogam, sem na videz ubogal in mu ušel.“

„S tem si torej prelomil prisego?“

„Da. Prisegel sem Kapitanu, da ga bom vedno ubogal, in s tem sem svojo prisego prelomil,“

„Moj sin, če imaš samo to na svoji vesti, tedaj bodi le brez vseh skrbi. Živim med briganti, da niso te zgubljene ovčice brez tolažbe in milosti Božje, in nikdar ne bom nikoga izdal; vendar rečem, da si imel čisto prav, ker nisi tistega popotnika usmrtil. Kot dubovnik in služabnik svete cerkve ti dam sveto odvezo in ti odpuščam, ker nisi držal svoje prisege.“

„O, moj prečastiti oče, hvala Vam!“ je dejal bolnik. „Velik kamen se mi je odvalil od srca. Če mi morete še moj drugi greh odpustiti, potem bom lahko zatisnil za večno svoje oči.“

„Povej mi najprvo vse natančno.“

„Ko sem kapitanu ušel, sem šel v Sankt Žan de Lis na Francoskem in sem se na neki ladji kot pomorščak ukrcal. Jadrali smo v Zahodno Indijo na antilske otoke. Služil sem potem še na različnih drugih ameriškanskih ladijah in slednjič sem zbolel v Sankt Žuan de Kaljao v Južni Ameriki. Ozdravel sem in sem stopil v službo pri nekem bogatem Mehikancu, ki me je vzel s seboj v glavno mesto Mehiko. Pri njem sem služil mnogo let, dokler ni umrl. Od takrat se mi godi pa žalostno. Kar sem si prihranil, sem zapravil, in jetika se me je poprijela. Čutil sem, da se mi bliža zadnja ura, želel sem si odpuščanja svojih grehov, in sklenil, da poiščem zamenjanega dečka in ga prosim milosti in odpuščanja. Naberačil sem voznino in se vrnil v Španijo. Bolezen me je predrugačila, in nihče me še ni spoznal. Zato sem se upal tudi sem priti, da pozvem kaj o dečku. Pa sam Bog je hotel, da sem že prvi dan žnjim govoril, in to je tudi dobro, kajti ne vem, če dočakam še jutrašnjega. Svoje pljuča sem izkašljaj, in vsak trenutek lahko že umrem!“

Ko je to spregovoril, ga je prijel znova hud kašelj, in ravno, ko se je odkašljaj, čuli so se pred celico tihi koraki. Marijano je stopil takoj v teman kot za vrata, in pater se je vstopil tako, da ga luč ni obsevala.

Vrata so se odprla in — Kapitano je stal med njimi.

„Kaj se godi tu?“ je vprašal.

„Ne vstopi, Kapitano,“ je prosil pater, „in ne moti izpovedi tega umirajočega reveža!“

„A tako! Zakaj ni ostal v tisti celici, kamor ga je peljal sinoči Marijano?“

„Kapitano, ali sme kdo slišati izpoved umirajočega? Te vrata so močna, in mislim, da se ničesar ven ne sliši.“

„Zelo previdni ste, pobožni oče! Upam, da nima ničesar na vesti, kar bi lahko naši družbi škodovalo.“

„Kako naj nam bo izpoved berača nevarna? Pojdi, Kapitano, pojdi, mislim, da nimaš namena norčevati se iz svetega zakramenta!“

„Vodja je odšel, ne da bi zapazil Marijana. Tako so prestali srečno veliko nevarnost. Pater je poslušal, dokler se niso več slišali Kapitanovi koraki, in potem rekel:

„Moj sin, storil si velik greh. Vzel si starišem otroka in si kriv, da je postal ropar. Greh je večji, kot misliš, ali še večja je milost Božja; Bog ti bo odpustil, če ti odpusti on, nad katerim si grešil.“

Bolnik je stegnil svoje roke proti Marijanu in ga proseče pogledal. Marijano je stopil bliže, mu podal roko in rekel:

„Manuel Sertano, odpuščam ti. Vidim sicer, da je tvoj greh velik, pa tudi jaz sem grešnik, in Bog naj mi odpusti moje grehe, kakor sem tudi jaz tebi odpustil.“

Berač je položil svojo glavo na ležišče in zaprl svoje udrte oči, in iz obraza se mu je bral mir njegove vesti.

„O, kako lahko mi je pri sreči!“ je mrmral, „Milstivi Bog, bodi zahvaljen, sedaj lahko mirno umrem!“

„Res je,“ je pritrdil pater. „Kot namestnik Božji ti odpuščam tvoje grehe in ti dam sveto odvezo. Skesal si se, in grehi so ti odpuščeni!“

„Hvala Bogu! Nisem mislil, da mi bo odpuščen ta greh, ker sem srečo tako odlične rodovine uničil. Sedaj hočem pa še vse potrebno storiti, da popravim, kar sem zakrivil. Prečastiti oče, vidim, da imate s seboj papir, tinto in pero. Zapišite vse, kar sem Vam povedal, potem

„Ne vstopi, Kapitano, in ne moti izpovedi tega umirajočega reveža!“

Beračeve skrivnosti.

bom podpisal in stem pripoznal, da je ta mladenič tisti deček, ki sem ga zamenjal.“

„Vse natančno bom zapisal,“ je rekel pater in začel pisati. Sicer je zelo pomankljivo, kar si izpovedal, pa bo že Bog pomagal, da izvemo še vse drugo. Kdo je neki tisti senor Gasparino, in kdo so stariši zamenjanega otroka!“

„Kapitano gotovo ve,“ je dejal Marijano. „Prisilil ga bom, da mi vse pove.“

„Za Boga svetega, nikar ne stori tega!“ ga je svaril dominikanec. „Prisiliti ga nikakor ne moreš, pač te bo pa usmrtil, če zve, da veš njegove skrivnosti. Krotki moramo biti, ko golobje, in zviti, ko kače, moj dragi sin! Samo z zvijačo lahko kaj dosežemo. V kateri gostilni si zamenjal dečka?“

„V gostilni „L'Hombre grand“ (pri velikem možu),“ mu je odgovoril berač.

„V kateri sobi?“

„Po dečka sem šel v zadnjo sobo, v prvem nadstropju. Mi smo pa bili v drugi sobi, poleg stopnjic.“

„Ali so tujei zapazili, da ste zamenjali dečka?“

„Ne vem, kajti odpotovali smo zgodaj zjutraj, ko je bilo še tema, in so vsi drugi še spali.“

Sedaj je pater nekaj časa molčal in pisal; zapisal je vse, kar je bilo važnega. Ko je končal, je berač podpisal. Tudi pater se je podpisal.

„To listino bom skrbno shranil,“ je dejal sedaj pater, „kajti pri meni je najbolj varno shranjena. Marijano, pojdiva, a jaz se bom takoj zopet vrnil, da ta revež ne bo sam in, da mu pomagam, kadar ga zopet kašelj prime. To je moja dolžnost, ker sem duhovnik.“

Nato sta odšla. Marijano se je vrnil v svojo celico, vendar celo noč ni mogel zatisniti očesa. Kar je danes

zvedel, je bilo zanj velike važnosti, in ravno glavnih stvari ni vedel, zato je premišljeval, — in premišljeval.

Do sedaj je mislil, da je Kapitano njegov dobrotnik, a danes je zvedel, da je kriv, da so njega, nedolžnega dečka, iztrgali iz rok ljubečih in odličnih starišev in ga vrgli med roparsko tolpo. Do danes je bil Kapitanu naklonjen, a sedaj je postal njegov najhujši sovražnik; mladenič ga je črtil iz dna svoje duše, kajti Kapitano je bil vsega kriv, berač je bil samo njegovo orožje, berač je moral ubogati in je tudi pokoro delal za svoj greh; ta revež je bil na koncu svojega življenja, in zato tudi Marijano, ki je bil mehkega srca, ni mogel nanj jezen biti. Sklenil je, da ne bo na zunanje kazal, da Kapitana črti, a na skrivnem bo skrbel zato, da zve skrivnost, kje je rojen in čigav sin da je.

Tisto noč še nekdo ni spal v roparskem brlogu in se vlegel šele pozno zjutraj spat, to je bil Kapitano.

Sedel je v svoji celici, in na stenah je viselo dragoceno orožje. Glavo je opiral na roko in premišljeval. Včasih je nemirno vzdrgetal in zamrmral nekaj nerazločnih besedij predse.

„Ta Gasparino Kortejo to ti je lopov, slabejši ko vsak navadni ropar!“ je mrmral. „Zakaj hoče, da usmrtim tega zdravnika? Hm, pravzaprav to mene ničesar ne briga, in vendar bi rad vedel. Sicer dobro plača, vendar bi bil bedak, če bi ne izžmel citrone do zadnje kapljice.“

Zopet je premišljeval. Bralo se mu je iz obraza, da ga njegove misli vznemirjajo. Vstal je, šel parkrat po celici gori in doli in zopet mrmral predse:

„Tudi za Marijana mi bo moral plačati še marsikatero vsotico. Moral bi bil dečka usmrtiti, vendar bi bil neumen, če bi bil to storil. Sedaj imam vsaj orožje,

s katerim lahko odvetnika prisilim, da mi da še tuintam kako vsotico. Dečka imam celo rad, in žal bi mi bilo, če bi me odvetnik prisilil, da naj poskrbim, da izgine popolnoma. Mogoče bi mi takrat celo srce počilo!“

Zopet je korakal parkrat v mali celici gori in doli. Potem se je glasno zakrohotal in stopil k skalnati steni svoje celice. Pritisnil je na malo kljukico in precejšnji kamen se je odvalil. Segel je v odprtino in privlekel na dan zelo staro listino.

„Kako se je starec branil in zvijal, ko sem zahteval od njega to svedočbo,“ je mrmral ropar zadovoljno. „Imel sem ga v svojih krempljih, in moral je! Pa skrbel sem, da v pismu ne imenuje mojega imena. Dečka je zamenjal Manuel, ta nezvesti zločinec, in zato je zapisano tudi njegovo ime.“

Nato je razvil papir, stopil bližje k svetilki in bral:

„Potrjujem stem, da je ribič Manuel Sertano iz Matare, dne prvega oktobra leta 18** v gostilni „L' Hombre grand“ v mestu Barceloni po mojem naročilu zamenjal nekega dečka. Zato sem mu plačal tisoč pijastrov v srebru. Zamenjani deček živi pod skrbnim varstvom v nekem brlogu v gorah. Imenujejo ga odslej Marijano. Potrjujem s svojim lastnim podpisom, da je vse to resnica.“

V Manrezi, dne 15. novembra 18**.

Gasparino Kortejo,
notar.“

Ko je prebral, je papir zopet lepo zvil in ga skril v votlino. Zadovoljno si je potem pogladil brado in govoril sam s seboj:

„Starca imam v svojih krempljih in še marsikaj bom izmolzel iz njegove mošnje. Škoda, da se tako

trdovratno brani povedati, kdo da sta bila zamenjana dečka. Hm, malo sicer že slutim. Notar oskrbuje premoženje grofa Emanuela de Rodriganda. Poizvedoval bom! Pravijo, da se bo mladi grof vrnil, mogoče je že tu. Ali naj ga opazujem? Ali naj poizvedujem o grofovih družbinskih razmerah? Gotovo, to bo najboljše sredstvo. Pa koga naj pošljem?“

Malo je zopet pomislil, potem se je naenkrat nasmejal in dejal:

„To bi pa res ne bilo napačno! Ali naj Marijana pošljem poizvedovat? Ta je edini, ki je zato zmožen. Edini je izmed nas vseh, ki se zna v taki družbi dostojno vesti. Zna vse, kar mora odličen senor vedeti; jaše, kot bi bil na konju rojen, zna se boriti, streljati, plavati ko riba, je močan in hraber, zvest in pošten, in poleg tega previden in zvit — da, njega bom poslal! Notar ga ni videl še nikoli; zato ga gotovo ne bo spoznal in niti slutil ne bo, da je to oni deček, katerega je hotel nekdanj usmrtiti. Per Dios, to ti je dobra misel! Vsa čast mi gre za to idejo!“

Hodil je še kakšne pol ure po celici gori in doli, potem pa je šel v sosednjo celico in se vlegel spat.

Ko se je začelo daniti, je prišel dominikanec k njemu in mu naznanil naslednje:

„Kapitano, tujec, katerega sem danes ponoči izpovedal, je ravnokar umrl.“

„Dobro, torej smo se ga iznebili. Vržite ga v prepad!“

„Tega ne dopustim, Kapitano! Skesal se je svojih grehov, in zato se tudi spodobi, da ga dostojno po krščanskem obredu pokopljemo.“

„Kaj me to briga. Storite kar hočete, samo mene

pustite s takimi stvarmi v miru. Ali je Marijano že vstal?"

„Že!“

„Tedaj naj pride takoj k meni!“

Pater je nato odšel, in v par minutah je prišel Marijano. Prijazno je pozdravil Kapitana, ta mu je zaupljivo velel, naj se vsede, in dejal:

„Marijano, kako je s tvojim vrancem?“

Mladeniču se je razjasnil obraz in lahka rudečica ga je oblila. Videlo se mu je na obrazu, da mu je ljubo, da govori Kapitano o njegovem konju.

„Prav težko ga je ukrotiti,“ je odgovoril. „Že skoraj cel mesec ga imam v brlogu za konje, a moral sem ga ločiti od drugih, ker je predivji.“

„Torej se danes le varuj, da se ti ne pripeti kaka nesreča. Če tako plemenit in živ konj štiri tedne ne nosi jezdec, tedaj ga je težko ukrotiti.“

„Oh! Ali bom moral kam iti, Kapitano?“

„Da.“

„Kam pa?“

„Daleč. V Manrezo v graščino Rodrigando.“

„To je zelo daleč, moj vodja!“

„Časa boš imel dovolj zato. Mogoče boš moral več tednov tam ostati.“

Mladeničev obraz se je še bolj zjasnil. Ljubo mu je bilo, da bo tako dolgo prost svojih temnogledih tovarišev. To mu je bilo bolj po godu, ko bogve kaj.

„Kako naročilo bom imel?“ je vprašal.

„Imel boš zelo težko nalogo,“ je odgovoril Kapitano.

„Ali je tvoja garderoba v redu?“

„V najlepšem redu.“

„Tudi uniforme?“

„Tudi. Ali bom imel častniško uniformo?“

„Da, francosko častniško uniformo boš imel. Francosko govoriš gladko. Dal ti bom legitimacijo na ime huzarskega poročnika Alfreda de Lotrevil.“

„In moja naloga bode —?“

„Glej, da prideš na kak način na graščino Rodrigando. Stvar moraš pa urediti tako, da te povabijo za dalje časa kot gosta. Opazovati moraš potem natančno in skrbno razmere vseh, ki v graščini stanujejo. Poročati bodeš moral potem meni vse natančno. Mislim, da si dovolj prebrisan, in da boš to nalogo dobro izvršil.“

„Ali ne veš nikakih natančnejših podatkov? Meni vse to lahko prav pride.“

„Mnogo ti ne morem povedati. V graščini živi neki notar, z imenom Kortejo, ta oskrbuje grofovo premoženje, tega opazuj najbolj natančno. Rad bi zvedel, v kakem razmerju je s članovi grofovske rodovine. Tam je tudi mladi grof Alfonzo, ki je bil mnogo let v Mehiki. Opazuj ga natančno in glej, kako se vede napram grofu in njegovemu odvetniku. Velike važnosti je zame posebno to, če je mladi grof notarju kaj podoben. Pojdi in pripravi se za pot. Denar, kolikor ga boš rabil, dobiš objednem z legitimacijo. Glej, da nastopaš fino in da te bodo imeli za bogatega častnika; zato ti bom dal tudi precejšnjo vsotico zlatnikov. Poskrbel bom tudi, da dobiš dobrega in pridnega služabnika, ta bo tudi objednem tvoj sel, če mi boš hotel kaj sporočiti.“

Marijano je odšel. Nikoli še ni nobenega naročila tako rad izvršil, ko današnje. Njegovo srce je bilo nemirno, čutil je, da se začne z današnjim dnem nova doba njegovega življenja. — —

V graščini Rodrigandi je bilo danes vse tiho in mirno. Grof je naročil, da naj vsi pazijo, da ne bodo delali nemira in ropota, kajti danes se zelo slabo počuti.

Nikdo ni ubogal grofovega ukaza bolj, ko stari kastelan Ivan Alimpo. Ko mačka je šel tiho na prstih po stopnjicah gori in doli, brez vsega šuma kot senca je letel po hodnikih, in celo v svojem stanovanju, ki je bilo tako daleč od grofovih soban, da bi tudi največjega ropota ne mogel slišati, se je plazil tako tiho semtertja, kakor bi bil plaval po zraku.

Tudi njegova žena Elvira je gledala, da ni delala ropota. Vendar se njej to ni tako posrečilo, ko njenemu možu. Kastelan je bil namreč majhen, suh možiček, a gospa Elvira je bila precej velika in obsežna. Gotovo ni bila manj široka ko visoka, in če bi jo bil posadil na tehtnico, bi bila odtehtala najmanje pet Alimpov. Njen zadovoljen obraz se je svetil ko polna luna, in iz njenih očij se je smejala dobrosrčnost; njena usta so našla vedno prijazno besedo, in akoravno sta bila z Ivanom, kar se tiče telesa, zelo različnih dimenzij, sta imela vendar iste dobre lastnosti, zato sta se dobro razumela in živela ko dva golobčka; živa duša še ni slišala, da bi bila žalila drug drugega z najmanjšo žal besedico.

Kastelan je ravno sestavljal dragoceno pisalno orodje, in njegova družica je popravljala shojen rob krasne preproge. Medtem sta tako po tihem kramljala, kot bi bil bolni grof v njihovi bližini.

„Kaj misliš, Elvira, ali mu bo dopadlo to pisalno orodje?“ je vprašal kastelan.

„Seveda. In kaj misliš, Alimpo, ali bo zadovoljen s to preprogo?“

„Jako lepo ste naredili, te bo pohvalil.“

„Midva skrbiva vedno, da mu ustreževa po volji.“

„Tega je tudi vreden, moja Elvira.“

„Seveda! Tako je dober!“

„In z vsem zadovoljen!“

„Tako previden in učen!“

„In tako lep, Alimpo!“

„To je že mogoče. Vi ženske to takoj zapazite, a jaz se ne razumem na take stvari. Vendar vem, da ga imam zelo rad in, da ga objednem najponižnejše spoštujem. Ali ni res, Elvira?“

„Res je. Ravno tako je z menoj. Meni se zdi tako vzvišen, ponosen in odličen, kot bi bil kak grof, princ ali celo vojvoda.“

„Milostivi gospod ga ima tudi zelo rad.“

„Ravnotako milostiva kontesa. A drugi zdravniki, o, Alimpo, ti se mi pa prav nič ne dopadajo.“

„Meni tudi ne. Sicer nikomur na svetu ne želim, da bi ga vrag vzel, a te tri tiče naj le vzame. Ali ne misliš tudi ti tako, Elvira?“

„Da, naj jih le vzame! Gotovo bi bili milostivega gospoda usmrtili, če bi ne bil prišel naš senor; bodi prepričan o tem, Alimpo!“

„In kaj misliš o mladem gospodu, Elvira?“

„Hm, tu pa moram biti previdna! Kaj pa misliš ti?“

„Pač, tu moramo biti res previdni. Mislim — hm, mislim —“

„Torej, kaj misliš — — —?“

„Mislim, da naj — da naj, — — da naj ga — — —“

„Torej, kaj pa? Da naj ga — — —“

„Da naj — da naj ga — — da naj ga hu — — —“

„Torej, Alimpo, povej vendar! Zakaj se pa ustavljaš in jecljaš? Ali se me bojiš?“

„Ne, prav nič. Pa tu moram biti previden, vendar

mislim, da — — da naj ga — — da naj ga hudič — — hm, ja, da naj tudi njega hudič vzame, kakor te tri zdravnike!“

„Oj, oj, Alimpo!“ je grozila kastelanka. „Tako pa ne smeš govoriti o mladem grofu! To je brez vsega spoštovanja, akoravno nimam jaz ničesar proti temu, ja, nimam prav ničesar proti temu, če bi —“

„Torej, če bi — —“

„Če bi ga hudič vzel!“

„Ali vidiš sedaj!“ je zaklical Alimpo po tihem; „isto misliš kakor jaz, moja Elvira!“

„Ta mladi grof Alfonzo se mi prav nič ne dopade! Niti utisa ne stori, da bi bil pravi grof!“

„Res je. Svojemu očetu, našemu milostivemu gospodu ni podoben. Ali nisi tega tudi že zapazil?“

„Že, že. In, ali veš, komu je podoben?“

„Komu?“

„Temu staremu notarju, senor Korteju.“

„Mislil sem, da boš rekla, da je podoben sestri Klarisi.“

Dobra Elvira se je malo začudila, pomislila natančneje in potem odgovorila:

„Za Boga, prav imaš, Alimpo! Tudi tej pobožni sestri Klarisi je podoben. Zdi se mi, kot bi bila notar in sestra Klarisa njegovi stariši! Ali ni res to čudežno, moj ljubi Alimpo?“

„Res je,“ ji je pritrdil kastelan. „Zgotovil sem svoje pisalno orodje.“

„Tudi jaz sem zgotovila preprogo. Ali bova nesla sedaj stvari v sobo našega gospoda doktorja?“

„Le nesiva jih!“

„Torej, pojdi!“

Stopila sta na hodnik in srečala one tri španske zdravnike, ki so šli ravno proti sobanam grofa Emanuela.

Ti trije gospodje so delali zelo resne obraze. Ko so prišli v predsobo, je vprašal doktor Frankas strežaja, ki je ravno pri vratih stal:

„Slišali smo da se Njegova Svetlost, milostivi grof slabo počutijo?“

„To je sicer res,“ je odgovoril strežaj.

„Želimo žnjim govoriti.“

„Milostivi grof so vsak obisk strogo prepovedali.“

„Tudi našega?“

„Imena sploh niso imenovali nobenega.“

„Torej, naznanite nas.“

„Tega si ne upam.“

„Zakaj? Če so Njegova Svetlost, milostivi grof bolni, tedaj smo zdravniki poklicani, da pomagamo.“

„Vendar Vas nočem naznaniti,“ je odgovoril strežaj uljudno. „Držim se strogo ukaza milostivega gospoda.“

„In nas morate tudi ubogati!“ je pripomnil zdravnik strogo. „Bolniku vedno zdravnik zapoveduje.“

„Istega mnenja sem jaz tudi, senor; a ukazali so mi drugače.“

„Kako pa? In kdo?“

„Ukazala sta mi gospod doktor Strnad in tudi milostivi gospod sam. Gospod, ko ste hoteli milostivega gospoda operirati, ste mi ukazali, da ne smem nikomur odpreti, tudi milostivi kontesi ne, in za to sem bil tako kregan, kot še nikoli v svojem življenju.“

„Tega ste sami krivi; ko bi bili konteso in tega sirovega tujca s silo odstranili, bi se ne bil dogodil tisti škandal. Torej, ali nas bodele naznanili ali ne?“

Strežaj se je malo obotavljal, potem pa odgovoril:

„Torej, naj bo.“

Šel je v sosednjo sobo in se kmalu vrnil. Naznanil je gospodom, da naj le vstopijo.

„Torej vidite!“ je zaklical Frankas zmagonosno. „Glejte, da bodete prihodnjič z nami bolj uljudni!“

Strežaj je odprl vrata, in ko so gospodje vstopili, jim je pokazal za njihovim hrbtom osle.

Grof je bil v isti sobi, kjer naj bi se bila pred par dnevi izvršila operacija. Sedel je v velikem, pripravnem, baržunastem naslonjaču in bil v jutranji obleki. Videlo se mu je sicer, da je precej slab, vendar da ne trpi bolečin.

Ti tri gospodje so se mu globoko priklonili, akeravno je bil grof slep. Grof jim je odzdravil, jim mignil z roko, naj se vsedejo, in potem prišel:

„Senorji, gotovo ste slišali, da želim miru. Naklonjen sem Vam, in zato sem Vas klub temu sprejel. Kaj mi imate povedati?“

Frankas je vstal in začel:

„Presvetli grof, skrbi nas Vaše zdravstveno stanje, in zato smo prišli. Slišali smo sicer o Vašem ukazu, da naj bo vse mirno, in iz tega smo sklepali, da se je Vaša bolezen poslabšala. Zato smo prihiteli, da Vam, kakor nam naša dolžnost velevala, kot zdravniki pomagamo.“

„Lepa hvala Vam!“ je odgovoril grof prijazno. „Sicer sem precej slab, vendar mi moje zdravstveno stanje ne dela nikakih skrbi.“

„Milostivi gospod,“ je rekel doktor Milanos iz Kordove, „včasih bolnik niti ne čuti, da je njegovo stanje skrajno nevarno, to spozna samo zdravnik.“

„Imate prav,“ mu je pritrdil grof in se malo nasmejal. „Tudi jaz se ne ravnam po svojih občutkih, ampak samo po navodilu svojega zdravnika. Senor doktor Strnad mi je pa rekel, da moja bolezen ni nevarna,

in da se dobro počutim. Njemu tudi verjamen, saj tudi Vi pravite, da se moram samo po zdravnikovem navodilu ravnati.“

Vsi trije zdravniki so se pri teh besedah spogledali. Frankas je nezadovoljno nagubancil čelo in odgovoril:

„Ta tuji gospod Strnad? Svetlost, moj cenjeni tovariš, senor Cijeli, je bil mnogo let Vaš domači zdravnik, in vedno ste mu popolnoma zaupali. Tudi midva druga sva prišla na Vaš cenjeni in zaupljivi poziv, da Vašo bolezen ozdravimo. Če ne posežemo hitro vmes s primernimi sredstvi, bodele gotovo vsled te bolezni umrli. Mi trije smo najučenejši in najbolj praktični zdravniki na Španskem; pripravljeni smo, da Vam rešimo življenje, če pride potem popolnoma tuj, zakotni mazač k Vam, zaupate njemu bolj, kot nam, in ne pomislite, da lahko to s svojim dragim življenjem poplačate. Pomislite, Svetlost, če nas žalite, razžalite stem zastopnike vseh španskih zdravnikov in učenjakov.“

„Senorji,“ je rekel grof, „le nikar ne predaleč! Doktor Strnad je sicer tujec, a zakotni mazač ni, in tudi ne dopustim, da bi ga tako imenovali! Mogoče je najimenitnejši izmed mlajših zdravnikov, o tem sem se prepričal. Študiral je na najslavnejših vseučiliščih v svoji domovini in bil asistenčni zdravnik najimenitnejših zdravnikov. Po dokončanih študijah je prepotoval več delov sveta, da spopolni svoje znanje, in slednjič je bil prvi asistenčni zdravnik profesorja Leturbirja v Parizu. Profesor Leturbir je najznamenitejši francoski kirurg, in doktor Strnad je njegova desna roka.“

„Pripovedoval nam je o tem,“ je pripomnil zaničljivo Cijeli.

„Tega Vam pa ne verjamen! Senor Strnad ima preveč olike, da bi o sebi samem govoril. Moja hči je

našla v medicinskem oddelku moje knjižnice več knjig, ki jih je spisal doktor Strnad, in celo vrsto zdravniških časopisov, ki ne morejo prehvaliti njegovo znanje in njegove uspehe. Vsak zdravnik, ki se zanima za razvoj medicinske vede, pozna ime Strnad. Kdor se seveda za ničesar ne zanima in je napram svojim bolnikom tako brezvesten, da ostane pri stari, napačni teoriji, ter misli, da je nezmotljiv in, da mu zaraditega ni treba študirati literature, kjer bi se lahko seznamil z novimi srečnimi in včasih celo čudeznimi iznajdbami, ta seveda ne bo nikdar poznal imen učenjakov in zdravniških ženijev.“

Vsi trije zdravniki so se pri teh besedah od jeze penili, in doktor Frankas je vprašal:

„Svetlost, ali ste morda stem nas mislili, ko ste rekli »brezvesten« in »se za ničesar ne zanima«.“

„Nikakor,“ je odgovoril grof mirno in uljudno. „To velja splošno; vsekakor je pa bila moja dolžnost, da popravim Vam nasproti izraz »zakotni mazač«, ker gospoda Strnada ni tu in se sam zagovarjati ne more.“

„Ta Vaša izjava nam torej zadostuje, Don Emanuel,“ je pripomnil Milanos. „Dobro vemo, da ni vsak, ki spiše kako medicinsko knjigo, že zdravniški ženij, in isto mislimo tudi o tem doktor Strnadu. Lahko se s tem ponašamo, da smo slavni po celi Španiji, in nikdo nam ne vzame našega slavnega imena, najmanj pa kak tujec. Senor Strnadovo napačno prognozo smo kritizirali le zaradi sočutja do Vas, Svetlost, nikakor pa ne mislimo, da je na isti stopinji zdravniške znanosti ko mi. Izjavljamo še enkrat odločno in s prepričanjem, da Vam je mogoče življenje rešiti edino le potom operacije; vsak poskus, odstraniti kamen potom katetnega svedra, bi poplačali s svojim življenjem.“

„In o tem ste v resnici trdno prepričani, senorji?“ je vprašal grof resno.

„Smo,“ so odgovorili vsi trije.

Tedaj je segel grof na mizo, vzel malo škatljico, jo odprl in pokazal zdravnikom.

„Potem prosim, pogledjte malo v to škatljico!“ je rekel in se nasmehnil.

Frankas je vzel škatljico v roke, je vsebino površno preiskal in izročil škatljico potem Cijeliju.

„To je nek prašek,“ je rekel zaničljivo. „Če misli senor Strnad, da bo Vašo bolezen ozdravil s praški in tinkturami, tedaj se je s tem sam obsodil.“

„Motite se! Ta prah ni zdravilo, katero naj morda zavžijem, ampak to je prišlo iz mojega telesa.“

„Oh!“ je zaklical Frankas.

„Tako je, senorji! Danes zjutraj je začel doktor Strnad kamen vrtati, in ta prašek je uspeh njegovega truda. In vidite, da pri tem nisem umrl.“

Vsi trije možje so bili v največji zadregi, česar pa grof ni zapazil, ker je bil slep. Frankas pa se je hitro sprijaznil s situacijo in vprašal:

„Svetlost, pa ste tudi prepričani, da je ta prašek sinleti del kamna?“

To je bilo grofu pa že prveč, in ves nevoljen in jezen je zaklical:

„Senor, ali mislite, da je doktor Strnad goljuf ali pa kak glumač!? Če tako govorite, si sami sebi škodujete. Čutil sem natančno, kako je kamen prijel; slišal sem, kako ga je s svedrom navrtal, in še sedaj čutim, kako se loči ostali navrtani prah.“

„Pa bolečine, katere ste pri tem prestali, Svetlost!“ je pripomnil Frankas.

„Bolečine? Teh skoraj niti čutil nisem. Na sveder sem bil že navajen od prejšnjih dnij, a danes sem čutil samo to, da je šel malo globokejše. Ko mi je doktor Strnad kamen navrtal, nisem čutil nikakih posebnih bolečin, samo sedaj me malo boli, a samo toliko, kot navadno, kadar gre voda od človeka.“

„Pa premislite, kako dolgo bodo trajale te bolečine!“

„Čutim in sem prepričan, da jih bom prenesel. Senor Strnadu popolnoma zaupam. Danes mi je dokazal, da zna operirati, in sicer na način, ki je stokrat manj nevaren, ko Vaša operacija. Verjamem mu tudi, da se da moja slepost ozdraviti. Senorji, poslušajte par besedij! Doktor Strnad je hotel, le z Vašo azistenco operirati, a ker ste bili njemu nasproti tako odurni, ni privolil v to. Sicer je še mlad mož, vendar se od njega tudi izkušeni zdravniki lahko marsičesar nauče. Pridružite se mu, in jako ljubo mi bo, če mi bodete kaj primernega nasvetovali.“

Frankas je stegnil svoje roke, kot bi se hotel braniti, in rekel:

„Hvala lepa, Svetlost! Jaz naj bi bil učenec moža, ki naj bi še sam šel v šolo. Če njemu bolj zaupate ko nam, Vam tega seveda ne moremo braniti; a da bi njemu azistiral in bil njegov učenec, tega pa ne. Prosim, dovolite mi, da se vrnem v Madrid.“

„Tudi jaz se bom še danes vrnil v Kordovo, kjer me ljudje poznajo in mi tudi zaupajo,“ je pripomnil Milanos ponosno in samozavestno.

„In jaz, Svetlost,“ je rekel Cijeli, „prosim, da me odslovite kot domačega zdravnika. Mogoče bo senor Strnad pripravljen, da prevzame izpraznjeno mesto.“

„Kar vsi trije me naenkrat napadete, sam sem in se ne morem braniti proti taki premoči,“ je dejal grof

mirno. „V graščini Rodrigandi bodete vedno gostoljubno sprejeti; če pa tako burno zahtevate, naj Vas odslovim, Vas seveda ne smem zadrževati, ker Vas Vaši bolniki gotovo težko pričakujejo. Predložite mojemu oskrbniku svoje račune, obenem se Vam pristrčno zahvaljujem za Vašo naklonjenost, katero ste mi izkazali v moji boleznii.“

„Hvala Vam, don Emanuel,“ je rekel Frankas pikro. „Prosimo, sprejmite ta obisk obenem kot odhodno vizito.“

„Mi je tudi prav,“ je odgovoril grof. „Bog Vas obvaruj na potovanju, senorji!“

Priklonili so se in odšli. V predsobi pa so se nehote ustavili in se spogledali.

„Končano je!“ je dejal Frankas.

„Žalibog!“ je pripomnil Milanos.

„Premagal nas je!“ se je jezil Cijeli. „In še tak človek!“

„Kaj še; ni nas še ne!“ je dejal Frankas. „Sicer bomo odpotovali, a prepričam sem, da nas bo še nazaj poklical!“

Šli so iz predsobe in mimo strežaja, seveda niso delali zmagonosnih obrazov. Na hodniku so se ločili in šli vsak v svojo sobo.

Ko se je vrnil Frankas v svojo sobo, ni bila prazna. Grof Alfonzo, notar in sestra Klarisa so ga pričakovali.

„Torej, ali se je posrečilo?“ je vprašal Alfonzo.

„Se je,“ je odgovoril zdravnik osorno.

„Hvala Bogu!“

„Prihranite si svoj »hvala Bogu« za pozneje, grof!“ je dejal nato Frankas. „Posrečilo se je že, a ne nam.“

„Oh!“

„Ne nam, ampak temu Strnadu.“

„Res?“ je zagrmel notar. „Vrag naj ga vzame!“

„In sicer kmalu, drugače me ne bo več tu!“ se je zasmeljal zdravnik ježno.

„Odpotujete?“ je vprašala pobožna sestra vsa prestrašena.

„Da. Vse tri je odslovil in rekel, naj oskrbniku predložimo svoje račune.“

„To je v resnici nekaj posebnega! To je več ko neprijaznost! Takorekoč skozi vrata Vas je vrgel!“ je menil notar. „Ne smete odpotovati!“

„Ne? Mislite?“

„Da.“

„Tedaj se motite! Doktor Frankasu ni treba, da bi se usiljeval trdovratnemu bolniku.“

„Tega tudi nočem, senor, ampak grof sam Vas bo še prosil, da ostanete še tu.“

„Mogoče. Pa kako ga bode k temu pripravili?“

„Samo nekaj mu bode namignili, pa bo. Povejte nam najprvo ves pogovor z grofom!“

„Grof je govoril malo in odločno. Iz vsega njegovega govora smo razvidli, da bi nas bil sam odslovil, če bi ne bili tako premeteni in bi sami zahtevali, naj nas odslovi.“

Nato je začel zdravnik pripovedovati.

Grof Alfonzo ni črhnil besedice. Ves čas je stal pri oknu, temno gledal in poslušal. Ko je zdravnik končal, se je obrnil proti družbi in vprašal:

„Operacija se je torej v resnici že začela?“

„Že?“

„Ne da bi mi o tem kaj vedeli!“

„Da, ne da bi mi o tem kaj vedeli! Tako nam Strnad naše lastno postopanje poplačuje!“

„Senor Frankas, mislite torej, da se mu bo operacija posrečila?“

„O tem sem prepričan!“

„To se ne sme zgoditi! To moramo preprečiti!“

„Kako hočete to preprečiti, don Alfonzo?“ je vprašal zdravnik radovedno.

„To nalogo bo prevzel senor Kortejo.“

„Da, to prevzamem jaz in prepričan sem, da se mi bo posrečilo,“ je odgovoril odločno.

„Da, naš dobri senor Gasparino bo to preskrbel,“ je dejala sestra Klariša. „Ta tuji vsiljenec nam ne bo več škodoval. Kar je Božja previdnost sklenila, tega ne sme preprečiti, in Božja roka ga bo dosegla in ga kaznovala!“

„Doktor, ostanite samo še en dan v Rodrigandi!“

„Čemu?“ je vprašal Frankas notarja.

„Ker sem prepričan, da bo grof jutri zjutraj vesel, ko bo zvedel, da ste še tu.“

„Ali mi to obljubite?“

„Obljubim!“

„Torej dobro, ostanem, a samo do jutri zjutraj. Če me do tedaj grof ne prosi, da naj ostanem, odpotujem.“

„Ne skrbite in zanesite se name!“ je rekel Kortejo. „A sedaj moram oditi.“

Šel je iz sobe in tudi iz graščine. Krenil jo je proti parku. Ko je došel do gozda, je stopil za grm in močno zažvižgal.

Par trenutkov je čakal, zašumelo je v goščavi, in predenj je stopil mož, ki je bil opravljen v narodni noši, in v roki je imel črno platneno krinko.

„Ste pravi, senor,“ je rekel. „Ali ste prišli z naročilom? Peklensko dolgočasno je, sedeti brez dela v gozdu!“

„Da, naročil Vam bom,“ je dejal Kortejo. „A naročeno morate še danes izvršiti.“

„Oh — vendar! Kdaj?“

„Kedar imate priložnost. Sedaj ga ni v graščini.“

„Vem, ker sem ga videl mimo iti.“

„Kam?“

„V gozd. Poslal sem enega za njim, in ta mi je sporočil, da je šel s starim logarjem na gore.“

„Torej na lov! Ali ga ne morete na lov?“

„Ne, kajti nimam upanja, da bi ga našli.“

„Torej pa zvečer, ko se vrne v park.“

„Dobro. In če pride od druge strani?“

„Pa počakate. Mislim, da ima navado v mraku sprehajati se; takrat imate najlepšo priložnost. Upam, da se Vam bo posrečilo!“

„O tem ni dvoma, senor! Naše puške dobro ciljajo.“

„Ne, s puškami pa ne. Znožmi ga morate napasti. Strel alarmira vso okolico, in tega nočem. Če mu date potem nož v roko, bodo vsi mislili, da je samomorilec.“

„Ubogati Vas moram; a puška bi bila sigurnejša. Ta mož se mi zdi zelo močan, in mogoče se bomo morali z njim boriti.“

„A tako, bojite se ga!“ ga je zasmehnil Kortejo.

„Kaj pa še! Izvršili bomo Vaše naročilo. Kako pa je z denarjem? Naš vodja mi je naročil, naj sprejem tudi denar.“

„Pridite danes točno o polnoči zopet na to mesto; takrat Vam bom pošteno plačal. Zakaj pa imate krinke s seboj?“

„Saj nismo začetniki v svoji stroki?“ se je zasmejal brigant. „Preskrbeli smo se za vsak slučaj. Lahko bi nas kdo videl in nas drugič spoznal. Krinka je najboljšo sredstvo, da nas nikdo ne spozna, senor!“

„Torej le dobro izvršite svojo stvar!“ ga je opomnil notar, se obrnil in odšel proti graščini.

Ta brigant je bil eden izmed onih roparjev, ki jih je poslal Kapitano odvetniku v Rodrigoando, da umore Strnada. Govoril je resnico. Strnad je šel res z grofovskim logarjem v gozd, a ne zaradi lova, ampak da bi se navžil svežega in čistega gorskega in gozdnega zraka, in da bi spoznal gozdove, ki spadajo k Rodrigandi.

Izostal je dalje, kot je mislil, in bilo je že pozno popoldan, ko se je vrnil.

V rokah je nesel puško, katero si je od grofa izposodil; ena cev je bila nabita z malimi svinčenkami, a druga s krogeljo; kajti ni imel in tudi ne iskal priložnosti, da bi ustrelil.

Gotovo je bil romantično razpoložen, kajti šel ni po lepi gozdni stezi, ampak mahnil jo je proti domu skozi gozd. Bil je sam, logar se je poslovil od njega že prej in šel proti svojemu stanovanju, ki je bilo precej daleč v gozdu.

Počasi in zamišljen je korakal proti parku. Kar zagleda pred seboj nekaj svetlega. Mimo je šla gozdna stezica, tam se je sprehajala Silva, in njena svetla obleka se je svetlikala skozi drevje.

Zapazil je, da nekoga išče ali pričakuje, kajti včasih je obstala in poslušala. Vedela je, da je šel Strnad v gozd. Vrnil se še ni, in zato je bila nemirna, in neka nevidna moč jo je gnala v park.

Prišla je vedno bliže in bliže. Lepa je bila ko angelj in oblečena v priprosto, belo obleko, ki se ji je tesno k telesu prilegala, in prekrasne oblike so se natančno razločevale. Bila je brez vsega lišpa; samo dva temno-rudeča nageljna je imela v bujnih, gostih laseh.

Naenkrat je zašumelo v grmovju, ozrla se je, in Strnad je stal pred njo ter jo uljudno pozdravil.

Presenečena je bila in stegnila od veselja roke njemu nasproti, a takoj jih je zopet zmaknila, in rudečica jo je oblila do ušes.

„Senor,“ je rekla, ko se je hotel opravičiti. „Prišli ste kar naenkrat — nisem Vas pričakovala!“

„Odprite, dona Šilva!“ je odgovoril. „Prišel sem ravno skozi gozd in Vas zagledal. Smatral sem to za svojo dolžnost, da vidite, da niste sami.“

„Notar je vprašal, kje da ste.“

„Slutil sem. Malo sem se zakasnil in moram zato sedaj pohiteti.“

„Ali smem iti z Vami?“ je vprašala in zopet zarudela.

„Prosim!“

Puško je vrgel na ramo in ji ponudil roko. Oklenila se ga je, in počasi sta šla po parku proti graščini.

„Ali že veste, da bodo naši trije zdravniki odpotovali?“ je vprašala Silva.

„Oh,“ je odgovoril Strnad. „To mi je zelo neljubo. Ne sovražim jih in sem jih hotel samo prepričati, da bo don Emanuel še ozdravel.“

„Ali mislite res, da bo oče tudi še videl?“

„Skoraj prepričan sem o tem!“

„Ti zdravniki so pa še danes rekli, da ne. O. senor, pomagajte mojemu očetu in podarite mu luč očíj, potem Vam bo moje srce večno hvaležno!“

„Zaupajte v Božjo pomoč. Bog mi bo že pravo pot pokazal.“

„Oče me bo — — — — za Božjo voljo, kaj pa je to!“

Te zadnje besede je spregovorila v največjem strahu, kajti pred njima v grmorju se je prikazala črna

zakrinkana glava, in temne oči so divje žarele skozi okrogle odprtine črne, platnene krinke.

„Le po njem! Ubijte ga!“

Te besede so se zaslišale in naekrat je planilo izza grmovja več oseb, ki so bile vse ravnotako zakrinkane, in so se vrgle z ostrimi nožmi na Strnada.

A Strnad ni bil danes prvič v takem položaju. Prepotoval je že mnogo sveta in se moral bojevati že z divjimi severnoameriškimi indijanci, z beduinci v puščavi, z vshodnoindijskimi malajci in novoholandskimi papuanci. Tam se je marsičesar naučil, posebno pa one ravnodušnosti, katere je treba človeku v takem slučaju.

„Hej, to se pa mene tiče!“ je zaklical.

Spustil je svojo spremljevalko in skočil naglo malo v stran. Hitro je zgrabil svojo puško in nameril; dvakrat je vstrelil, in dva sta ležala na tleh. V hipu je obrnil puško in vdaril tretjega po glavi, da se je brez glasu zgrudil. Takrat ga je pa sunil nekdo z nožem v roko, a Strnad se je brzo obrnil, ga prijel za vrat, spustil puško na tla in ga s pestjo tako močno vdaril na sence, da se je nezvesten zgrudil na tla. Ko se je sedaj obrnil, je peti ropar zbežal.

Šele sedaj je pogledal, kje je Silva. Slonela je pri nekem drevesu, objela deblo in se od strahu tresla. Bila je bleda ko smrt, oči je imela zaprte in se ni upala pogledati, kako se bojuje njen ljubček proti toliki premoči.

Ves ta boj je trajal komaj eno minuto. Da bo njihov nasprotnik tako močan, tega brigantje niso mislili; ugnal bi bil cel tucat takih ljudi.

„Kontesa,“ je rekel Strnad in položil svojo roko na Silvino ramo, „ali Vam je slabo?“

Njegov glas jo je šele vzdramil. Pogledala je, in ko ga je videla zdravega in čilega, je zginil zopet ves strah in bledica z njenega obraza.

„Janko!“ je zaklicala od veselja.

Njena najglobokejša žalost spremenila se je naenkrat v največje veselje. To je uplivalo na njo tako zelo, da je pozabila na vsak obzir; mislila je samo to, da so ga hoteli ubiti, in da je še živ. Vrgla se mu je na prsi, ga objela okoli vratu, položila svojo glavico na njegovo srce in glasno ihtela.

„Silva!“

To besedo je spregovoril tiho, skoraj bi je ne bilo čuti, a slišalo se je, da je izrazil žnjo vso svojo srečo in ljubezen.

„Silva, pomirite se. Hvala Bogu, ugnal sem jih!“

Sedaj je zagledala, da mu krvavi roka; prestrašila se je in zaklicala:

„Sveta Mati Božja, krvavi ste! Ranjeni ste! O, moj Bog, kaj naj storim!“

„Nikar ne skrbite,“ je prosil Strnad. „Čutim, da je samo majhna, brezpomenbna rana. Zabosti me je hotel v srce, a ni se mu posrečilo.“

„Oh, kako so ljudje hudobni!“ je rekla in se stresla od groze, ko je pogledala na tla in vidla štiri osebe na tleh ležati. „Kdo so neki? Kaj ste storili žnjimi? Štirje morilci, Janko, Vi ste močan, pogumen mož, Vi ste junak!“

Objela ga je znova in ga tako ljubeznivo in prisrčno pogledala, da se ni mogel več premagovati; sklonil se je, položil svoje ustnice na njene, in sledil je dolg, slahek poljub. — — —

Vstrepetala je.

„Nekdo pride!“

Res so se čuli od gradu hitri koraki, in trije možje so prihiteli. Bila sta dva vrtnarska pomagača in mali kastelan, senor Ivan Alimpo. Ta je šel na vrt, da bi za Strnadovo stanovanje natrgal šopek cvetlic. Odrezoval je ravno vrtnice, ko je zaslišal dva strela, ki sta sledila hitro drug za drugim. To je bilo v parku nekaj nenavadnega; zato so slutili ti trije kako nesrečo in hiteli tja, od koder so čuli strel.

Ko je kastelan zagledal Strnada in Silvo in one štiri na tleh, je kar obstrmel od strahu in zavpil:

„Milostiva kontesa! Senor Strnad! Kaj se je pa zgodilo?“

„Senorja so hoteli umoriti,“ je odgovorila Silva, še vedno vsa prestrašena.

„Umoriti?“ je vprašal mali Alimpo. „O Bog, ali je to mogoče? To moram povedati svoji Elviri!“

Plosknil je z rokama in pogledal na okoli, kakor bi mislil, da je njegova Elvira kje v bližini.

„A senor je zmagal,“ je nadaljevala Silva. „Usmrtil je vse štiri.“

„Štiri? Oh! Ah!“ je zaklical Alimpo začuden. „Štiri može naenkrat!“

„Samo tri,“ je popravil Strnad. „Tegale sem samo s pestjo, in je gotovo samo onesveščen.“

„Onesveščen! S pestjo! Celó svoje življenje bi ne zmogel kaj tacega. To moram povedati svoji Elviri!“

„Pridite bliže in pomagajte mi krinke sneti,“ je zaokazal Strnad. „Poglejmo, če katerega poznate.“

„Senor, obvežite si najprvo svojo roko!“ je rekla Silva.

„To se nič ne mudi, dona Silva,“ je odgovoril Strnad. „Rana res ni nevarna.“

„Ranjeni ste!? Zares, prav zares ste ranjeni!“ je

klical Alimpo. „O, moj Bog, to je grozno. Kri Vam teče kar scurkoma na tla. Oh, če bila saj moja Elvira tu, da bi Vam rano zavezala! Pojdite sem, senor; obvezal Vam bom tačas roko s svojim robcem!“

Strnad se je nasmejal in mu pomolil roko, in pridni kastelan mu jo je obvezal z robcem tako trdno, da kri ni več tekla skozi.

„Torej tako, to je bilo najbolj potrebno,“ je dejal. „O, sveti Boštjan, umoriti so Vas hoteli, in na graščini Rodrigandi! Štirje so Vas napadli, trije so mrtvi, in četrti — — — o, kaj bo rekla moja Elvira.“

Priklonil se je, in vrtnarja sta mu pomagala. Razkrinkali so vse štiri, a nobenega niso poznali. Trije so bili mrtvi. Dvema je šla krogla ravno skozi srce, in tretji je imel prebito črepinjo. Silva ni mogla gledati in se je proč obrnila.

„To je bil pač močan udarec!“ je dejal Alimpo. „Kot s kladivom na paro! Senor, močnejši ste, ko deset drugih.“

„Ali ima kdo kako vrv, ali kaj tacega?“ je vprašal Strnad, ki je ravno četrtega preiskal. „Tale je samo onesveščen. Zvezati ga moramo. Povedal nam bo, kdo da je, in zakaj so me hoteli njegovi tovariši usmrtiti.“

„Seveda, to bo moral povedati,“ je pritrdil Alimpo; „drugače, — drugače ga zrežem na drobne kosce! Senor, jaz sem hud, kadar se razjezim!“

Strnad se je nasmejal in vprašal:

„Ali ste bili že kdaj jezni, senor Alimpo?“

„Še nikoli; pa mislim, da sem takrat zelo hud, mogoče tako kot kak tiger, ali krokodil, ali celo kot lak — netopir.“

Dobri Alimpo je torej mislil, da so netopirji najhujše živali. Sicer je pa privlekel sedaj iz svojega žepa

pripravno vrstico in zvezal roparju na hrbtu roke tako močno, da bi se gotovo ne mogel ganiti, če bi se zopet zavedel.

„Tako, tega sem že zvezal,“ je dejal. „Senor, ali želite še česa?“

„Šel bom z milostivo konteso v graščino, in Vam bom poslal nekaj ljudij,“ je odgovoril Strnad. „Tegale bodete takoj, ko se bo zbudil, spravili v varno jčo, druge moramo pa tu pustiti, dokler ne pride komisar, in cele situacije uradno ne zabilježi.“

„Varno jčo že imamo, senor, jčo, iz katere sam vrag ne uide!“

„Dobro! To je tudi potrebno! Pa varujte se tačas tu. Nekaj jih je zbežalo. Ne vem, koliko jih je bilo. Mogoče pridejo nazaj, da tegale oprostijo.“

„Nazaj pridejo? In ga oprostijo?“ je vprašal kastelan prestrašen. „In tedaj naj ostanem tu!?“

„Kajpada.“

„Pa, če bi bodli, ali strejali, senor? To je zelo nevarno! O, če bi vedla to moja Elvira!“

„Mislim, da ste zelo pogumen mož, senor Ivan Alimpo!“ je rekel Strnad smeje.

„Pogumen? O, kaj to!“ je odgovoril mali Ivan. „Nisem samo pogumen, ampak celo hraber in drzen, da, čez mero drzen, in še posebno v nevarnosti! Ampak bosti, to je nekaj hudega, in streljati, to je včasih še hujše!“

„Torej dobro! Nabasal Vam bom svojo puško in jo tu pustil, in tile mrtveci imajo tudi še nože. S tem se lahko zadostno branite.“

Nabasal je puško in jo pomolil kastelanu; ta pa je skočil par korakov v stran, se branil in dejal:

„Meni ne, senor! Puške pa nočem! Če bi jo napačno

prijel, in bi se sprožila, bi lahko samega sebe zadel. Dajte jo tema dvema vrtnarjema! Nabasane so obe cevi, in če nas napadejo, vsak lahko enkrat ustreli; jaz bom pa vzel tele štiri nože. Žnjimi lahko štiri sovražnike zabodem in celo usmrtim.“

Kakor je želel, tako se je tudi zgodilo; Strnad je ponudil potem grofici znova roko in jo peljal v graščino.

Ko sta dospela tja, jo je prosil, naj gre h grofu Emanuelu in gleda, da ta ne zve tega dogodka kar nenadoma, ker bi ga to mogoče vznemirilo in mu škodovalo. Sam pa je poskrbel zato, da je šlo nekaj graščinskih delavcev v park, in šele potem je šel v svojo sobo in si obvezal ranjeno roko.

Na stopnjicah je srečal pobožno sestro Klariso, ki je hotela iti ravno na izprehod. Zagledala je njegovo obvezano roko in ga takoj vprašala:

„Senor, kaj vidim! Roko imate obvezano, in Vaša obleka je vsa krvava! Za Boga, kaj se je pa zgodilo?“

Strnad se je začudil, da ga je nagovorila dama, ki ga prej nikoli pogledala ni, in smuknila vedno mimo njega, kakor bi ga ne bila niti zapazila. Vendar ji je uljudno odgovoril:

„Ranjen sem, senora.“

„Ranjeni ste? Moj Bog! Ali je to mogoče? Kdo Vas je pa ranil, senor?“

„Nihče jih ne pozna.“

„— jih ne pozna. Ali jih je bilo več?“

„Da, več jih je bilo.“

„Pa se saj niste dvobojevali?“

„Ne, ampak napadli so me in me hoteli umoriti.“

„Sveta Uršula, niti na Rodrigandi ni varno življenje? Pa rekli ste,“ je pripomnila poizvedujoče, „da

jih nihče ne pozna. Torej so tudi drugi ljudje videli morilce?“

„Kastelan in dva vrtnarja.“

„In potem so zbežali?“

„Eden ali dva sta ušla; tri sem usmrtil, in četrtega smo ujeli. Kastelan ga bo takoj pripeljal.“

Pobožna dama je pobledela ko smrt. Od strahu je komaj stala in rekla zato s tresočim glasom:

„Oprostite, senor, ta vest me je tako pretresla, da mi je kar slabo postalo! Umoriti so Vas hoteli! O, da bi Bog kaznoval dotičnike! Tako sem slaba, da sedaj niti ne morem na sprehod iti.“

„Senora, ali Vas smem spremiti v Vašo sobo?“ je vprašal Strnad.

Prikimala je in se uprla nanj, kar bi sicer gotovo ne bila storila. Pa vsled strahu, da bi razkrili storilce, je zgubila v resnici vse svoje moči in se pošteno upirala na zdravnikovo roko.

Spremil jo je do vrat in se potem poslovil. Vesel je bil, da se je je znebil, kajti imel je neko antipatijo do te stare, pobožne dame. Vsa omamljena je vstopila v svojo sobo in se vsedla na divan. Kmalu pa je pozvonila in naročila služabnici, da naj pride senor Gasparino Kortejo takoj k njej.

Ni še minilo pet minut, ko je prišel njen zaveznik in se čudil, zakaj da se ji tako mudi.

„Poklicali ste me, Klarisa. Kaj pa imate, da se Vam tako mudi?“ je vprašal.

„Nesreča, zelo velika nesreča se je zgodila!“ je zaklicala.

„Kaka nesreča?“

„O, tako sem slaba, da komaj govorim!“ je tožila.

„Hm!“ je dejal mirno. „Saj še govorite, zato mi tudi lahko poveste, kaj da Vas tako zelo teži.“

„Nekaj strašnega je. Kaj, če nas razkrinkajo, senor!?“

„Za vraga, ne. tarnajte: ampak govorite! Zakaj me tako vznemirjate s svojim javkanjem. Ali se je pripetila kaka nesreča, povejte vendar!“

„Torej, poslušajte! Tega doktor Strnada so napadli.“

„Kje?“

„V parku.“

Notar se je zadovoljno nasmehnil, in njegov teman obraz se je zjasnil. Mislil je, da se je napad posrečil, in zato dejal:

„In kaj sledi iz tega? To ni nikaka nesreča! Kdo Vam je pa povedal o napadu?“

„To je ravno, kar me vznemirja! Če bi mi bil to kdo drugi povedal, bi bila mirno sklenila svoje roke in hvalila Božjo pravičnost; pa — — —“

„No, kaj pa? Govorite vendar, za vraga!“

„Pravil mi je sam o tem.“

„Kdo?“

„Doktor.“

„Doktor? Pač doktor Frankas!“

„Ne, ampak ta doktor Strnad.“

Notar se je pretašil, ko je slišal — doktor Strnad.

„Doktor Strnad? Nemogoče!“ je rekel vznemirjen.

„Nemogoče, pravite? O, to ni samo mogoče, ampak celo gola resnica je, senor. Tako sem se prestrašila, ko sem čula o tem, da me je moral celo ta človek, ki ga sovražim iz vse svoje duše, peljati v mojo sobo.“

„Stotisoč hudičev! je zaklel notar. „Torej ušel je?“

„Samo roko je imel malo ranjeno.“

„O, ti vragi! Jim bom že pokazal, kako se ravna z nožmi.“

„Žalibog, tega ne bodeste mogli storiti.“

„Ne? Zakaj ne?“

„Tri je usmrtil, in četrti je vjet.“

„Prekleti hudič!“ je preklinjal notar in zaškripal z zobmi. „To je pa slaba! Mrtveci ne govorijo; ampak ta jetnik je nevaren!“

„Ali Vas lahko izda?“

„Seveda! Saj so me vsi videli; poznajo me, ker sem žnjimi govoril.“

„Oj, za Boga! Senor, zakaj ste bili tako neprevidni?!“

„Sedaj živ krst tega ne more več predrugačiti! Nikar me ne nadlegujte s takimi predbacivanji! Ni drugače, na kak način si moramo pomagati.“

„Oho! Že vem, kako; in sicer samo na ta način je mogoče!“ je vskliknila naenkrat vzradoščena.

„Kako?“ jo je vprašal notar.

„Tega jetnika moramo oprostiti.“

„To se nam bo gotovo posrečilo; a čakati bomo morali ugodne prilike, in ne verjamem, da bode ta do tedaj molčal. Ker pride sodnijska komisija, ki bo stvar preiskala, šele jutri zjutraj, bo jetnik gotovo črez noč v graščini zaprt. Zato ga bomo lahko oprostili. A do tedaj nas bo mogoče že izdal.“

„Dati mu morate na skrivnem znamenje, da naj molči.“

„Saj res! Stvar me je tako osupnila, da na to niti mislil nisem. Nikomur se ne bode zdelo sumljivo, če grem v park in si ogledam kraj, kjer se je stvar vršila. Pa, za vraga! Ta Slovenec mi je ušel, drugič se mu pa ne bo posrečilo: sam proti tolikimi! Močan je kakor lev, zato ga bodem moral samo z zvijačo premagati.“

Beračeve skrivnosti

ali

preganjanje okoli sveta.

Velik roman, poln razkritja skrivnostij človeške družbe

spisal

kapitan Ramon Diaz de la Eskosura

prestavil

grof Sokolski

Ta roman nam predločuje dolgotrajen boj za ljubezen in življenje, boj zoper nevoščljivost in sovraštvo.

Doktor Janko Strnad je pravi slovenski junak, ki se ti prikupi že na prvi pogled, in slediš mu iz domovine v daljne, tuje dežele, iz jedne nevarnosti v drugo.

Mraz te pretresa, če bereš o teh dogodkih, in drugič se ti topi srce od veselja. Seznanš se s plemenitimi in krasnimi ženami, z grofco Silvo, z indijansko nevesto Karjo in drugimi; a tudi hudobna brata Kortejo, nepravlega grofa Alfonza in druge hudobneže spoznaš.

Koliko skrivnostij ve stara ciganka Carba? Kako zmaga slednjič pravica nad krivico? Koliko mora pretrpeti doktor Strnad in njegovi tovariši dokler se po šestnajstletni ječi maščujejo nad svojimi sovražniki?

Naznanilo

Vse to zveš v tem romanu, in čim dalje bereš, tem bolj se zanimaš za svojega ljubljencea.

Roman: „Beračeve Skrivnosti“ izhaja v zvezkih po 30 vinarjev. Vsak zvezek obsega 32 tiskanih strani z eno podobo. Doživlja se v vseh knjigarnah. Če bi raznaševalce pozabil na nadaljevanje, obrnite se na ono knjigarno, ki je na ovoj označena. Če bi slučajno v dotičnem kraju ne bilo knjigarne, pošljite denar za dotične zvezke po poštni nakaznici ali pa v znamkah, in svoj natančni naslov na podpisano založniško knjigarno, ki vam zaželjene zvezke nemudoma dopošlje.

Dunaj, VII. Sigmundgasse 11.

✱ JOSIP RUBINSTEIN, založniška knjigarna ✱

Beračeve skrivnosti

ali

preganjanje okoli sveta

Velik roman, poln
razkritja skrivnostij
spisal človeške družbe
kapitan

Ramon Diaz

de la Escosura.

Založila knjigarna
Josip Rubinstein na Dunaju.

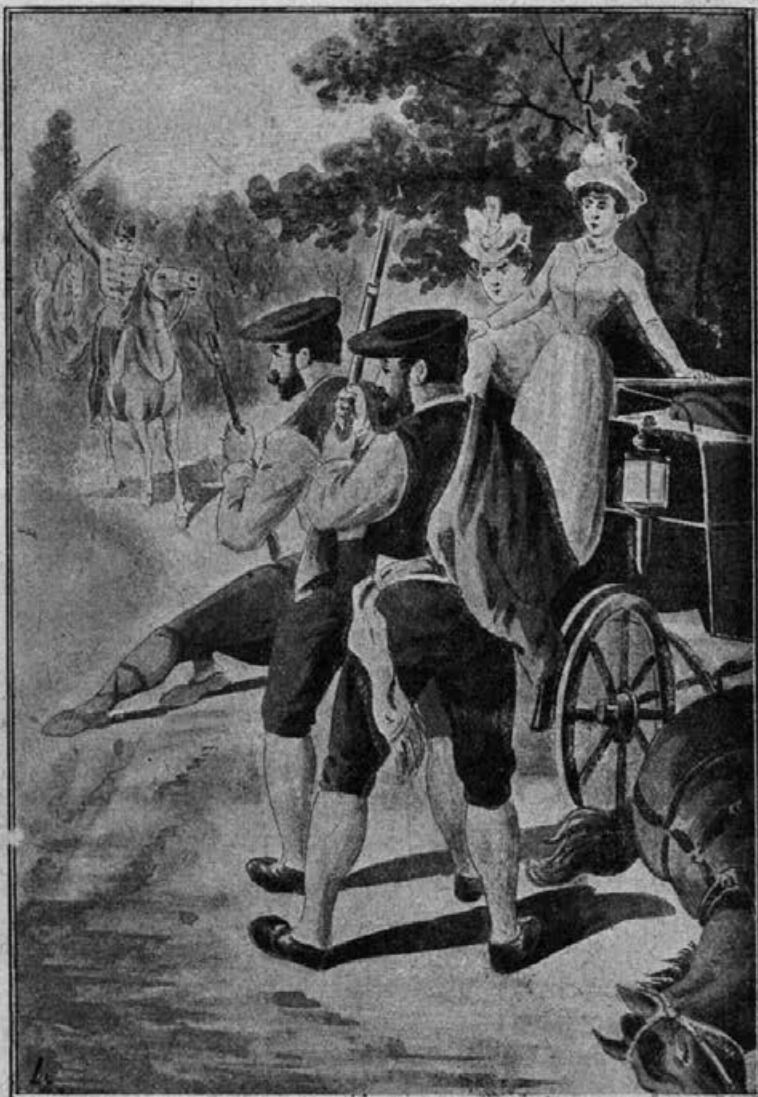
Dobiva se:

Don 33. Chicago
B.M. 146 Wells St. Chicago

V hipu je obrnil puško in . . .

„Na tla žnjim! Vstreliva ga!“

Beračeve skrivnosti.

„Pa na kak način bode to izvăšili, da se tega vrazjega Slovenca iznebimo?“ je vprašala pobožna sestra hlastno.

„Tega še sam ne vem, stvar moram še dobro premisliti,“ je odgovoril Klarisin zaveznik.

„Odstraniti moramo tega doktor Strnada na vsak način, če hočemo svoj namen doseči,“ je pripomnila dama odločno.

„Svoj namen moramo pa na vsak način doseči,“ je pritrdil notar, „zato se bom poslužil vsacega sredstva, ki nam zamore pomagati.“

Klarisa je prikimala, in notar je nadaljeval:

„Sedaj bom pa šel in si ogleda kraj, kjer so ga napadli.“

Nato je odšel in hitel v park, kamor je privrela že velika množica graščinskih uslužbencev, ki so zvedeli o nenavadnem dogodku, ki se je zgodil na Rodrigandi.

Tretje poglavje.

Na pravem sledu.

— — — Prešlo je dokaj let,
Kar ta je pustil svet. — — —
— — — Zdaj vrača se domov, — — —
— — — Prelepe mehke sanje
Objemljejo duhá. — — —

(Funtek.)

Kakor je senor Gasparino Kortejo dejal k svoji zaveznici, tako se je tudi zgodilo. One tri mrtvece so pustili v parku ležati in jih stražili, a jetnika so gnali v graščino. Ta je bil ravnoisti, s katerim se je notar danes pogajal. Blizu graščine ga je srečal notar. Korteju se je posrečilo, ne da bi ga bil kdo opazil, dati jetniku znamenje, naj molči. Brigant je takoj vedel, pri čem da je, mu prikimal, in njegov temnogledi obraz se je od veselja oblil z rudečico. Vedel je, da ga notar ne bode zapustil, če bo le molčal.

Ko je grof zvedel, da so njegovega gosta in zdravnika napadli, je bil tako vznemirjen, da ga je Silva le težko zopet pomirila; ukazal je, da se mora vsa stvar kar najstrožje preiskati.

Oni trije zdravniki so odpotovali še isti večer. Slutili so, kdo da je najel morilce, in uvideli, da morajo sedaj nekaj časa počakati, ker se je napad na doktor Strnada ponesrečil.

Strnad ni bil hudo ranjen. Imel je sicer roko cel teden obvezano, vendar ga to pri njegovem poklicu ni oviralo; še isti dan je nadaljeval operacijo. Komaj par dni je stanoval v gradu, in vendar so ga ljubili že vsi graščinski služabniki, zato so bili pa tudi zelo radovedni, kdo da je stregel po njegovem življenju. Žalibog, jetnik je trdovratno molčal. Povedal ni svojega imena, še manj pa, kdo ga je najel. Zato so morali čakati na izid sodnijske preiskave.

Najbolj sta se zanimala za ta dogodek kastelan in njegova žena. Sama sta sedela v svojem stanovanju in se pogovarjala. Gotovo bo zanimalo častite bralce, kako sta sodila ta dva poštena zakonska o tej stvari.

„Torej, moja ljuba Elvira, razložil ti bom vse natančno,“ je dejal Alimpo.

„Dobro, pa le zelo natančno, dragi Alimpo!“ mu je odgovorila Elvira.

Kastelan je vzel metlo v roko, pogledal pazno po sobi in potem začel:

„Če se dobro spominjam, jih je bilo pet. Misli si, da je prvi onale ura, drugi omara, tretji tista mizica, četrti tale viseča svetilka in peti je onile kovčeg tamle v kotu. — Ali me razumeš?“

„Prav dobro, ljubi Alimpo.“

„Torej dobro! Pet morilcev imava že. Treba nama je samo še doktor Strnada, kataga bodo tile peteri napadli, in milostive kontese. Senor Strnad sem jaz, kontesa Silva si ti, moja dobra Elvira. Ali razumeš?“

„Razumem! Milostiva kontesa Silva sem jaz!“

Pri teh besedah se je vzravnala debela kastelanka kolikor mogoče kvišku in se potrudila, da bi se kretala grofovsko.

„Doktor Strnad sem in grem sedaj na lov,“ je

nadaljeval kastelan, „in sedajle se zopet vračam domov, na rami imam pa dvocevsko.“

Pri teh besedah je položil metlo na ramo in potem zopet nadaljeval:

„V parku srečam potem tebe, moja ljuba Elvira, namreč našo milostivo konteso Silvo. Priklonim se ji seveda, in ona tudi meni.“

Sedaj se je svoji ženi globoko in častitljivo priklonil in prisilil tudi njo, da se je zbog svoje debelosti priklonila. Potem pa je dejal:

„Medtem ko se drug drugemu prikloniva, me pa napade pet morilcev. Prvi, torej ura, skoči k meni in mi hoče zasaditi nož v prsi; a jaz zgrabim svojo puško, namerim, in že leži mrtev na tleh — — — pok!“

Vzel je metlo z rame, nameril in ustrelil na ta način, da je z ustnicami glasno poknil. Potem je nadaljeval:

„Sedaj prite drugi, torej omara, zopet z nožem proti meni. A jaz ga hitro ustrelim — — — pok! Kar pride tretji, onale mizica. Ker pa puška ni več nabasana, jo obrnem in ga z butom ubijem.“

Obrnil je metlo in udaril močno po mizici.

„Naenkrat zagledam četrtega, namreč svetilko. Ustreliti ne morem, udariti ne morem, ker je svetilka že tako blizu, da ne morem več s puško zamahniti; zato ga moram udariti s pestjo tako močno, da omedli, takole približno — — —“

Z levico je prijel svetilko, z desnico pa je zamahnil ter udaril — in črepinje so se vsule na tla. Dobrega kastelana je njegova burna fantazija tako zmešala, da je zamenjal abstraktno in konkretno življenje.

„Moj ljubi Alimpo,“ je rekla kastelanka, „kaj pa vendar počenjaš!“

„Le mirna bodi, moja dobra Elvira,“ je dejal Alimpo. „Sedaj si milostiva kontesa Silva, in ta nima s svetilko ničesar opraviti. Saj sem moral vendar četrtega ubiti, ker mi je zasadil nož v roko.“

„Pravzaprav imaš prav,“ mu je pritrdila; „pa vendar je škoda za lepo svetilko. A ker si jo ubil zavoljo našega ljubega senor Strnada, pa naj bo v božjem imenu.“

„Da, Elvira, samo zavoljo njega sem jo ubil. Njemu na ljubo bi storil tudi še marsikaj družega. V parku sem se oborožil kar s štirimi nožmi, da bi te hudobneže zabodel.“

„Ti?“ ga je vprašala začudeno.

„Da, jaz tvoj Alimpo!“ ji je odgovoril ponosno.

„Sveta Mati božja! S štirimi nožmi! Koga si pa hotel zabosti?“

„Tiste morilce, ki so zbežali, če bi se bili vrnili.“

„Moj Bog!“ je klicala in zaploskala z rokama.

„Človek! Moj mož! Alimpo! Tak divjak si! Kar po krvi te žeja! Glej, da se ne premakneš več od mene! Paziti moram nate, kajti vedno postajaš bolj hrabrega in drznega značaja.“

„Seveda, saj to je tudi treba!“ je dejal Alimpo in si ponosno pogladil svoje močne brke, ki so mu pod nosom ravno črez usta visele, kajti konce svojih brk si je vedno obril, ker jih ni vihal.

„Pojdi vendar, moja ljuba Elvira, v orožarnico in mi prinesi meč starega viteza Arbikolta de Rodriganda.“

„Meč naj prinesem? Tisti dolgi, velikanski meč?“ je vprašala začudeno. „Čemu pa?“

„Ker bom stražil danes ponoči jetnika.“

„Ali noriš?!“ je zaklicala. „Jetnika bos stražil? Pri njegovih vratih boš stal, z mečem v rokah? Če pa

uide! Tako lahkomišljeno se podajaš v smrtno nevarnost? Kar z vso silo se hočeš žrtvovati za druge, moj dobri Alimpo?"

"Ne, tega ne bom storil. Pa vendar mi prinesi meč! Jetnik bo v kleti, a stražil ga bom z mečem tule v svoji sobi. Če vdre vrata, me saj videl ne bo. Če bi pa prišel slučajno potem v sobo, bo gotovo zbežal, ko bo zagledal meč, razun če je posebno krvoločen. Sedaj bom pa šel s hlapci pogledat, če ključavnica in zapahi dobro drže."

Nato je odšel in ni slutil, da se nahajajo v graščini ljudje, pred katerimi niso varne tudi najmočnejše ključavnice in celo zidovi ne.

Ob istem času je prišla k grofu, pri katerem je bil ravno doktor Strnad, radostno iznenadena kontesa Silva.

"Moj dragi oče, prinašam ti zelo veselo vest," je začela.

"Kaj pa je?"

"Ravnokar sem dobila pismo, katerega ti moram prebrati."

"Torej beri, če dovoli senor Strnad," je dejal grof prijazno.

"O, seveda bo dovolil!" je odgovorila. "Torej poslušaj!"

Brala je naslednje:

"Moja draga Silva!

Takoj po včerajšnjem pismu ti moram televrstice pisati. Moj oče je prestavljen kot konzul v Mehiko. Nemudoma mora odpotovati, in jaz grem seveda žnjim. Prej te moram pa še enkrat videti. Zato pridem v Rodrigando, pripeljem se pojutraš-

Beračeve skrivnosti

ali

preganjanje okoli sveta

Velik roman, poln
razkritja skrivnostij
spisal človeške družbe
kapitan

Ramon Diaz

de la Escosura.

Založila knjigarna
Josip Rubinstein na Dunaju.

Beračeve skrivnosti

ali

preganjanje okoli sveta.

Velik roman, poln razkritja skrivnostij človeške družbe
spisal

kapitan Ramon Diaz de la Eskosura

prestavil

grof Sokolski

Ta roman nam predočuje dolgotrajen boj za ljubezen in življenje, boj zoper nevoščljivost in sovraštvo.

Doktor Janko Strnad je pravi slovenski junak, ki se ti prikupi že na prvi pogled, in sledi mu iz domovine v daljne, tuje dežele, iz jedne nevarnosti v drugo.

Mraz te pretresa, če bereš o teh dogodkih, in drugič se ti topi srce od veselja. Seznaniš se s plemenitimi in krasnimi ženami, z grofico Silvo, z indijansko nevesto Karjo in drugimi; a tudi hudobna brata Kortejo, nepravega grofa Alfonza in druge hudobneže spoznaš.

Koliko skrivnostij ve stara ciganka Carba? Kako zmaga slednjič pravica nad krivico? Koliko mora pretrpeti doktor Strnad in njegovi tovariši dokler se po šestnajstletni ječi mašnjejo nad svojimi sovražniki?

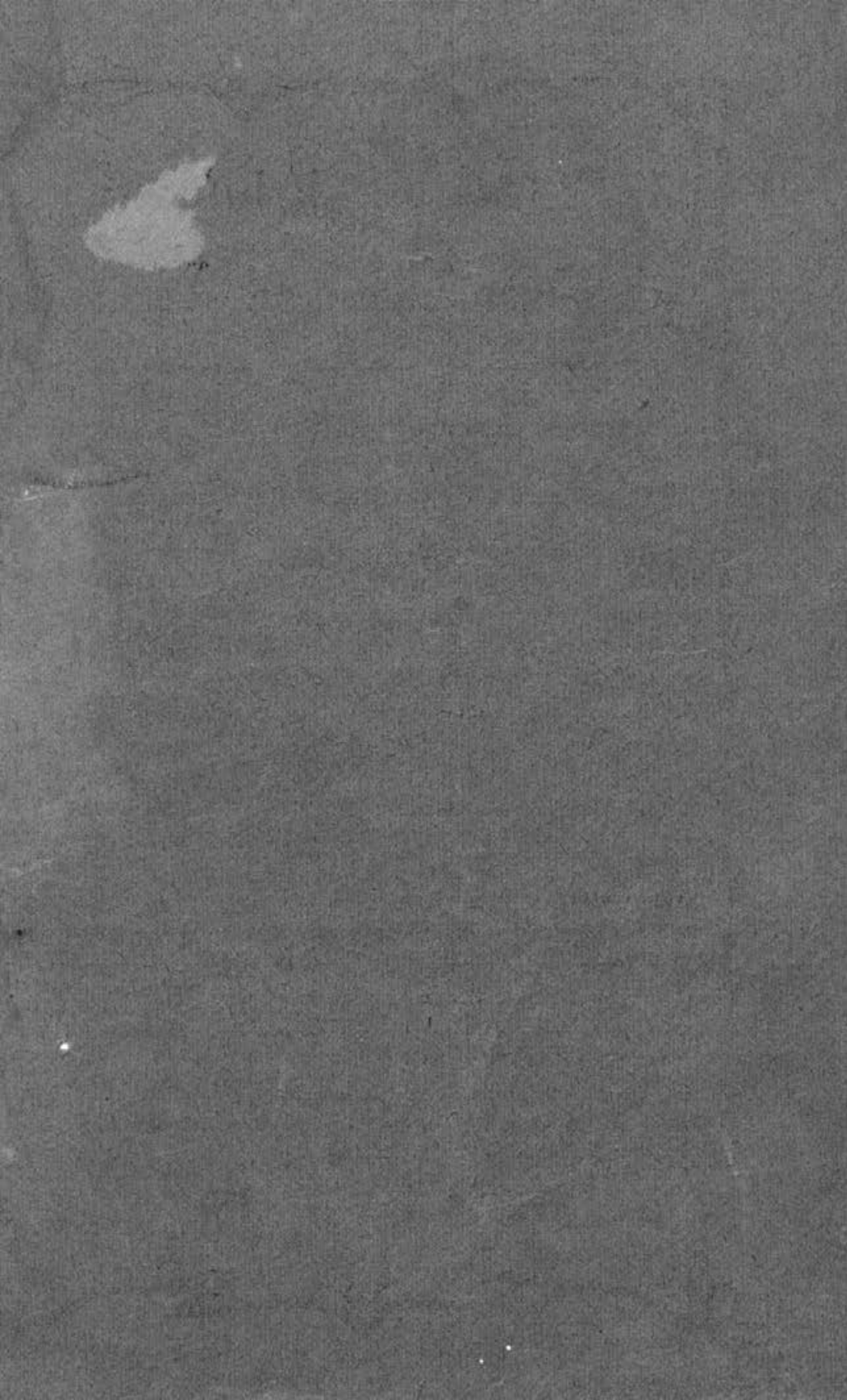
Naznanilo

Vse to zveš v tem romanu, in čim dalje bereš, tem bolj se zanimaš za svojega ljubljencea.

Roman: „Beračeve Skrivnosti“ izhaja v zvezkih po 30 vinarjev. Vsak zvezek obsega 32 tiskanih strani z eno podobo. Dobiva se v vseh knjigarnah. Če bi raznaševalec pozabil na nadaljevanje, obrnite se na ono knjigarno, ki je na ovoju označena. Če bi slučajno v dotičnem kraju ne bilo knjigarne, pošljite denar za dotične zvezke po poštni nakaznici ali pa v znakmah, in svoj natančni naslov na podpisano založniško knjigarno, ki Vam zaželjene zvezke nemudoma dopošlje.

Dunaj, VII. Sigmundgasse 11.

✱ JOSIP RUBINSTEIN, založniška knjigarna ✱

njem. Če moreš, pridi po mene v Pons, tam bom pol ure počivala.

Sporoči milostivemu grofu moj poklon, in bodi srčno pozdravljena od tvoje

Eme Lindzej.“

„Ali ni to prav vesela in prijetna vest, moj dragi oče?“ je vprašala, ko je prebrala pisemce.

„Seveda, moj otrok,“ ji je odgovoril grof.

Potem se je pa obrnil proti zdravniku in rekel:

„Mis Ema Lindzej je napreč hči sir Henrika Lindzeja, grofa Notingvela, ki je živel več let v Madridu, tam sta se tudi dami seznanili.“

„Ali mi dovoliš, da se peljem jutri zjutraj v Pons po Emo?“ je vprašala Silva svojega očeta.

„Seveda, dovolim!“ ji je odgovoril. „Mislim, da je jutri v Ponsu ravno velik semenj. Dobro bi bilo, če bi šel s teboj kastelan, moj otrok.“

„To bom pa imela hrabrega kavalirja in branitelja,“ se je smejala Silva.

Rad bi se bil ponudil Strnad, vendar tega prvič zaraditega ni mogel storiti, ker bi se to ne bilo strinjalo z družabnimi razmerami, in drugič ni mogel prepustiti bolnega grofa samega sebi; zaraditega ni izgovoril besed, ki jih je imel že na ustnicah. — —

Kmalu potem, ko so že vsi v graščini spali, sta se plazila dva moža na tihem k ječi, kjer je bil jetnik zaprt. Bila sta grof Alfonzo in notar Kortejo. Pred vratmi sta stala dva služabnika, ki sta stražila roparja. Ko sta prišla tja blizu, je ostal notar vzadaj, a grof je šel z glasnim korakom naprej, tako da sta ga slišala stražnika že od daleč. Klaverno sta sedela na tleh, in poleg njih je gorela mala svetilka. Ko sta spoznala svojega mladega gospoda, sta častitljivo vstala.

„Torej v tejle celici je ta hajduk?“ je vprašal.

„Da, v tejle,“ je odgovoril eden izmed njih.

„Mislim, da ga dobro stražita! Če vama uide, tedaj nikar ne upajta, da bi vama prizanesel. Dajta mi svetilko sem.“

Hotel je prižgati smodko, pri tem je pa nalašč napačno prijel in sunil strežaju svetilko iz rok, tako da je padla na tla, ugasnila in se ubila.

„Nerodnež!“ se je jezil. „Poberi svetilko, da jo prižgem.“

Medtem se je sklonil hitro na tla in pobral neopazovan svetilko. Služabnika sta brezuspešno tipala po tleh, grof se je glasno nad njima kregal, a notar se je na tihem priplazil, odprl previdno vrata in stopil v ječo. Grof Alfonzo je stal tako, da služabnika nista ničesar zapazila, in ko ga je notar nalahko sunil in mu dal stem znamenje, da se je stvar posrečila, je položil zopet na tihoma svetilko na tla in stopil malo nazaj.

„Ali bo že kmalu, naj vama grem mogoče pomagat?“ se je jezil.

„Jo že imam, don Alfonzo,“ je vzkliknil tedaj eden izmed njiju. „Pa olje se je razlilo.“

„Torej pojdita po drugo. Do tedaj bo že še bombaž gorel.“

Nato je segel v žep po žveplenko in prižgal svetilko. Potem je odprl vrata, kajti notar je zapahe zopet na tihem zaprl, in posvetil v ječo. To je storil tako, da služabnika nista mogla v ječo pogledati.

„Ta duša spi, ali se pa navlašč tako dela,“ je dejal in vrata zopet zaprl. „Najbolje je, da ga pustimo v miru!“

Potem se je počasi obrnil in šel po stopnjicah navzgor.

Medtem se je pa notar z jetnikom splazil iz ječe.

Neopazovana sta prišla iz graščine in šla na tihem tja v temno noč. Slednjič, ko sta bila prepričana, da jih nihče več ne zasači, se je notar vstavil in osorno dejal:

„Dečko, izvrstno si izvršil svojo nalogo. Ali naj ti izplačam plačilo?“

„Oprostite, senor!“ je odgovoril ropar. „Vsakomur se lahko ponesreči kako podjetje.“

„Pa saj tako važno ne! Mislim, da mi je poslal Kapitano same strahopetneže.“

Brigant je stopil korak bližje in rekel z mirnim, vendar zelo ostrim glasom:

„Gospod, nikar me ne razžalite!“

„Hm! Če jih toliko enega samega napade, in ga še ne premorejo, tedaj so strahopetneži!“

„Le počasi, senor! Zakaj se ga pa sami ne lotite!? Kdor je z drugim cel božji dan skupaj in ima desetkrat na dan priložnost, da bi se ga znebil, in se potem obrne še na druge, ta je strahopetnež! Le dobro si zapomnite to, senor! Vi niste niti Kapitano, niti kak drugi, ki me ima pravico ošteti, zato tudi ne pustim, da bi mi rekli najmanjšo žal besedico. Niti za pičico niste boljši od mene; če Vas izdam, ste zgubljeni, zato Vam svetujem, da ste previdni in me nikar ne razžalite. Ni jeden izmed mojih tovarišev ni strahopetnež.“

„Zakaj ga pa potem niste premagali?“

„Kdo bi si bil mislil, da je tak orjak, senor, verjemite mi, močan je kakor sam vrak!“

„Saj vas je bila vendar cela jata!“

„A naročili ste nam, da ga smemo napasti samo z nožmi. Dober strel je več vreden, ko vsako drugo orožje, a streljati ste nam prepovedali, in zato ste sami krivi, da se je napad ponesrečil.“

„A tako!“ se je zakrohotal notar. „Mogoče boš še

celo zahteval, da naj ti izplačam ostalo osoto, ker ste storili svojo dolžnost, kakor praviš.“

„Vsekakor jo tudi zahtevam! Vi sami ste krivi, in moji tovariši so mrtvi. Plaćati morate na vsak način.“

„Preden ni ta slovenski doktor mrtev, ne plačam vinarja!“

„Le poskusite sami, — mogoče se Vam posreči!“

„Zato sem vas najel!“ se je jezil notar.

„Sedaj ne več, senor! Ravnali smo se po Vašem navodilu. Da je pa bilo to navodilo slabo, in se je stvar ponesrečila, tega nismo mi krivi. Zahtevam denar. Če mi ne plačate takoj, bodele morali pa pozneje še več plačati, kajti Kapitano bo zahteval visoko odškodnino za ubite tovariše, ki so mrtvi samo po Vaši krivdi.“

„Vrag vas vzemi vse skupaj, lopovi ste!“

„Torej dobro, ubogam in grem!“ se je smejal ropar zasmehljivo in v trenutku izginil v temni noči.

Kaj tacega pa advokat vendar-le ni pričakoval. Klical je tako glasno, kolikor je smel glede na previdnost, a nihče se ni oglasil. Vsled tega je bil v največji zadregi. Kaj bo, če ga bodo brigantje izdali? Potem je vse zgubljeno, vsi njegovi naklepi, za kojih uresničenje dela že toliko let, se bodo zrušili. Zakaj se je pravzaprav trudil celo svoje življenje?

V skrbeh se je vrnil v graščino in legel spat, a ni se mogel pomiriti. Vsakdo bi mislil, da zaraditega ni mogel spati, ker mu je očitala njegova slaba vest vse njegove hudobije, — o ne, vesti ta vražji človek niti imel ni, premišljeval je samo, kako naj se izogne preteči nevarnosti.

Celo noč ni zatisnil očesa, in proti jutru je čul v graščini nekak nemir. Služabniki so letali sementerja in med sabo govorili. Vsled tega je slutil, da se je pri-

netilo nekaj posebnega. Uganil je vzrok seveda takoj, in počasi vstal. Komaj se je začel oblačiti, kar potrka nekdo na vrata njegove spalnice, in strežaj, ki mu je navadno stregel, je vprašal zunaj pred vratmi:

„Senor Kortejo, ali še ležite?“

„Še,“ je odgovoril notar zaradi previdnosti.

„Tedaj pa hitro vstanite! Don Emanuel želi z Vami govoriti.“

„Na vse zgodaj!? Kaj pa je?“

„Nekaj zelo neprijetnega se je pripetilo.“

„Kaj pa?“

„Ropar je ponoči ušel.“

„Nemogoče!“ je zaklical prisiljeno po svoji navadi.

„Tako pridem.“

Niso pretekle še dve minute, ko je potem zapustil svojo sobo in šel k grofu. Pri njem so bili grofica Silva, pobožna sestra Klarisa in mladi grof Alfonzo.

„Senor, ali ste že zvedeli, kaj da se je zgodilo?“ ga je vprašal don Emanuel.

„Že,“ je odgovoril notar. „Mislim, da se le motite.“

„Ne motimo se ne; ropar je v resnici ušel!“

„To je nemogoče! Saj sta ga vendar dva moža strogo stražila.“

„In vendar je ušel, ali pravzaprav, izginil je brez sledu in sicer na tako čudežen način, da tega kar razumeti ne moremo.“

„Hm!“ je godrnjal notar in se delal kot bi bil skrajno začuden. „Ali Vam je don Alfonzo povedal, da je bil sam ponoči v ječi, in se prepričal če je dovolj varna?“

„Seveda mi je povedal. Moj sin je ječo preiskal in videl, da je ropar na tleh ležal in spal.“

„Torej so mu pa strežaji pomagali uiti. Drugače si tega ne morem raztolmačiti.“

„Tega ne verjamem, ker sta se oba tako zelo začudila, da ne morem dvomiti o njihovi nedolžnosti.“

„Tudi jaz sem prepričana, da ta dva nista kriva.“ je pripomnila Silva sočutno. „Ti ljudje so zvesti; to dobro vem.“

„Pa povejte mi, moja milostiva kontesa, kako sta potem mogla roparja brez njihove vednosti in pomoči iz ječe uiti?“ je vprašal odvetnik.

„To bo dognala že preiskava. Oče Vas je poklical posebno zaraditega, da bi se je udeležili.“

„Upajmo, da ne bo brez vspeha! Takoj bom šel na lice mesta.“

Preiskava je bila, kakor je bilo pričakovati, brez vsacega najmanjšega vspeha.

Tudi Strnad se je zbudil vsled nemira, ki je bil v celi graščini. Ko je stopil na hodnik, je naletel na malega kastelana, kateremu se je bralo začudenje na obrazu.

„Senor, ali ste že zvedeli?“ je vprašal v eni sapi.

„Kaj pa?“

„Da je ta lopov, ta morilec ušel?“

„Kaj pravite? To je nemogoče!“ je zaklical zdravnik, ves iznenaden.

„O, lahko mogoče, senor!“ je odgovoril kastelan.

„Ušel je in je že davno čez hribe in doline; to pravi moja Elvira tudi!“

„Pa kako vendar? Kako se mu je moglo posrečiti, da je ušel?“

„Tega nihče ne ve, senor, celo moja Elvira ne!“

„Ali ga niso stražili?“

„Seveda so ga! Postavil sem k vratom dva hlapca kot stražnika. Tudi milostivi grof Alfonzo je bil pri njih in se prepričal, če sta dovolj pozorna. Videl je, da je bil jetnik v ječi in spal. A danes zjutraj, ko sta stražnika odprla ječo, da bi jetniku dala vode, ga ni bilo nikjer.“

„To je pa res čudežno! Stvar se mi zdi zelo sumljiva. Na vsak način se mora zadeva natančno preiskati. Če je ta človek ušel, tedaj ni upanja, da bi zvedeli kaj natančnejšega o včerašnjem napadu!“

„Žalibog, senor! Prišla bo komisija, da bi stvar natančno preiskala, in glavna oseba, morilec nam je ušel. Res je sitno, da celo sramotno je za nas; to pravi moja Elvira tudi. Pa kaj stojim pravzaprav tu, ko se mi vendar tako zelo mudi! Hiteti moram, kajti konje že napregajo, spremiti moram dobro konteso Silvo v Pons.“

Nato je odhitel, kajti danes je imel predvsem zelo častno nalogo in dolžnost, spremljati svojo mlado gospodarico, in jo med potom obvarovati s svojim močnim varstvom vsake nesreče. Na to je bil ponosen; mišice njegovega malega telesa so se napele, in čutil je v sebi levovo moč. In akoravno ni opasal meča starih pradedov, imel se je vendar za najzvestejšega in najhrabrejšega viteza najlepše kontese v celi lepi Španiji. Sicer pa, kar se tiče meča, bi se mu tudi ne bilo posrečilo, opasati ga okoli pasu, kajti meč je bil skoraj tako dolg, kot on sam velik. — — —

V Ponsu je bil danes ravno letni semenj, in zato se ne smemo čuditi, da so bile vse ceste in pota, ki so vodila po tej okolici, že na vse zgodaj zelo živahne. Španci so sicer resnega značaja, a kadar imajo priložnost uživati in se malo razvedriti, takrat uživajo življenje v polni meri.

Od vzhodne strani sta korakala proti mestu dva moža. Izogibala sta se glavne ceste in hodila samo po takih potih, kjer jih ni srečavalo mnogo ljudi. Ob ramenih sta imela vsak dolgo pirenejsko puško, za pasom pa samokrese in nože. Videlo se jima je, da nista kaj posebno miroljubnega značaja. Okoli vratu je imel vsak z vrstico pritrjen črn platnen zavitek. Če bi bil to platno razgrnil, bi bil takoj spoznal, da je to krinka, ki ima spredaj izrezani dve luknji za oči. Take krinke so imeli brigantje, ko so napadli v graščinskem parku v Rodrigandi doktor Strnada, zato tudi ni težko uganiti, da sta ta dva z onimi v zvezi.

Res je bil eden izmed njih oni ropar, ki je ušel z notarjevo pomočjo, a drugi je bil tisti, ki je pri napadu na zdravnika izginil v goščavi. Prvi, ki je notarja tako nepričakovano in v toliki zadregi zapustil, je šel dalje po polju, da se je izognil vasi Rodrigandi, potem je pa zavil na pot, ki pelje v Pons. Ta pot je vodila ravno na nasprotno stran kakor ona, ki je peljala v gorovje, zato je bil tukaj na varnem, kajti če so zločinca zasledovali, so šli gotovo proti goram.

Zato je pa šel tudi precej brez skrbi počasi dalje, kar stopi pred njega v temni noči črna postava.

„Stoj!“ se je zaslišal glas, in puškin petelin se je sprožil. „Ustavi se, in odloži svoje orožje!“

Brigant se je na prvi trenstek ustrašil, a v hipu je spoznal glas. Bil je njegov tovariš, ki je doktor Strnada ušel. Zato je odgovoril:

„Nikar se ne šali, Žvanito! Nimam niti zlata niti srebra, da celo deseti del ubogega maravedija ne; kajti ti prokleti vragi tam v graščini so mi vse do vinarja vzeli.“

„Henrikord, a ti si tu?“ je zaklical napadalec, in poznalo se mu je na glasu, da je bil veselo iznenaden. „Tristo živih vragov, kako pa prideš ti semkaj?“

„Peš, kakor vidiš!“

„To ti pa že rad verjamen, da te niso z dvema paroma konj sem pripeljali!“ se je smejal Žvanito. „Mislim sem, da so te utaknili v luknjo in te bodo jutri prepeljati na sodnijo?“

„Prav imaš, to so tudi hoteli zmeno storiti, a zmešal sem jim štrečno.“

„Ušel si jim?“

„Seveda! Ali morda misliš, da so me sami izpustili, kaj?“

„Tako bedast pač nisem, da bi kaj takega mislil. Pa povej mi vendar, kako se ti je godilo.“

Nato mu je začel Henrikord pripovedati, in povedal je vse, kar je od včeraj do danes doživel, potem je pa vprašal svojega tovariša:

„Sedaj pa še ti povej, kako vendar sem prideš! Kaj pa delaš tu pravzaprav?“

„Saj si videl! Prežim na kak majhen plen.“

„Kako, da si tako nepreviden!“

„A, kaj to!“

„Zakaj se nisi vrnil h Kapitanu?“

„Zakaj? Še vprašam te! Vendar ne gre, da bi tebe kar meni nič tebi nič zapustil!“

„Ali res? Zaradi mene se nisi vrnil?“

„Seveda; sveti Jakob mi bodi priča, da je to res! Ko je ta slovenski slon tako neusmiljeno po nas udrihal, in ste padali drugi na tla kakor snopje, tedaj sem se skril v grmovje in šel najprvo tja, kjer smo skrili svoje orožje, puške in krinke. Zgrabil sem vso ropotijo in bežal. Pozneje sem šel pa na skrivnem poslušat,

Tedaj sem zvedel, da so tebe ujeli in te vtaknili v ječo, in da so drugi tovariši mrtvi. Zvedel sem tudi, da te mislijo jutri prepeljati na sodnijo. Trdno sem sklenil, da te osvobodim. Hotel sem nanje čakati; mislil sem si, pet pušk imam in torej desetkrat lahko vstrelim. Črez noč sem se vlegel tukajle ob poti spat. Ko sem te slišal prihajati, sem mislil, da je kak bogat kmet iz Rodrigande, kateremu bi ne bilo napačno pobrati iz žepov cekine in mu porezati srebrnih gumbov. Pa, varal sem se; pravzaprav mi je pa tako še ljubše. Kaj bodeva pa sedaj ukrenila?"

"Vrniti se mislim h Kapitanu."

"Ali imaš čudne misli!" je dejal Žvanito.

"Zakaj ne bi se vrnil?"

"Saj brez mene tudi lahko izhaja."

"Seveda lahko izhaja brez tebe, ampak pomisli, da ima Kapitano pravico in oblast do tebe."

"To je že minulo. Prav ozmerjal me bo, ker se je napad ponesrečil, družega nič. In gotovo desetkrat nam odtrga naš roparski delež."

"Hm, če ne bo še kaj hujšega!" je godrnjal Henrikord. "Prav imaš, Žvanito; a vbogati morava vendarle."

"Nimava vzroka."

"Saj sva mu vendar svestobo prisegla."

"Kaj to! Roparskemu načelniku ni treba biti zvest, tudi če se mu priseže. Storil bom tako, kakor pravijo trgovci: postal bom sam svoj."

"Reči hočeš, začel boš naš roparski posel na svojo roko izvrševati?"

"Tako je."

"Sam?"

„Čisto sam! Če hočeš pa še ti z menój, mi je tudi prav?“

„Jaz tudi s tebój? Hm!“

„Le premisli stvar natančno, Henrikord! Od vsega, kar prinesemo, dobi Kapitano vedno največji in najboljši del; sam ve vse skrivnosti, vsa skrivna pota in zvijače; a trudimo se pa le samo mi; samo mi smo vedno v nevarnosti pred ječo in vislicami, a on sedi lepo doma in zapoveduje. Dobro veš, koliko vsoto je dobil za umor tega Slovence. Radoveden sem, koliko nam bo dal?“

„Par ubogih cenikov. Prav imaš!“

„Mar si ne znamo zaslužiti sami cele vsote? Na primer, če vjamemo kakega bogatega plemenitaša, tedaj nam bo moral plačati tako veliko vsoto za svojo osvobodenje, da bomo potem bogati gospodje.“

„Za vruga, resnico govoriš, Žvanito! A zapustiti morava to okolico, kajti če naju Kapitano dobi v svojo pest, sva zgubljena.“

„Bodeva šla pa črez Ebro. Vendar si morava zaslužiti še preje malo vsotico za med potjo. Danes je v Ponsu velik semenj, in marsikoga bova srečala, ki ima polne žepe; gotovo znava denar porabiti bolje ko vsakdo drugi. Ali greš z menój?“

„Grem, če mora že na vsak način tako biti! Praviš, da imaš puške?“

„One puške in samokrese imam, katere smo morali odložiti, ko smo napadli onega slovenskega zdravnika samo z nožmi. Slučajno imam tudi še dva noža; jednega lahko vzameš, če hočeš.“

„Pa vseh pušk in samokresov vendar ne smeva vzeti s seboj, ker bi bilo preveč sumljivo!“

„Nikar ne skrbi! Kar ne rabiva, bodeva skrila za

kako drugo priložnost. Najprvo si morava pa poiskati kako zatišje, kjer bova lahko brez skrbi prenočila.“

Na ta način sta se združila tovariša. Prenočila sta na prostem v gozdu. Drugo jutro sta potem orožje, kar ga nista rabila, zakopala in šla proti Ponsu.

Nista imela namena, iti v mesto, kajti to bi bilo prenevarno; sklenila sta zato, da se bodeta skrila v kako zatišje in čakala, dokler ne pride kdo mimo, ki bo imel toliko vsoto denarja s seboj, da bodeta žnjo izhajala vsaj nekaj časa.

Skrila sta se za gosto grmovje, in marsikdo je šel mimo, ne da bi se bila zato zmenila, kajti videlo se jim je, da nima nihče izmed njih kaj prida cenikov v mošnji.

Kar zaslišita od daleč klopot podkev in lahko drdranje voza; Henrikord je pomolil svojo glavo skozi grmovje, a hipoma se je ves prestrašen zopet umaknil.

„Kaj ti pa je? Kdo pa je?“ je vprašal Žvanito.

„Za vraga, sem se vstrašil!“ je odgovoril Henrikord.

„To je senora!“

„Katera senora?“

„Z Rodrigande. Tista senora, katero je spremljal oni Slovenec, ki smo ga napadli.“

„Res? Če ni vrag, to morava pa dobiti!“

Zgrabil je puško in pogledal skozi grmovje, a ves iznenaden se je zopet hitro skril.

„Res, ona je bila!“ je dejal. „Pa tako hitro so dirjali mimo, da niti vstreliti nisem mogel.“

„Vstreliti nisi mogel, Žvanito?“ je vprašal Henrikord.

„Pa saj nisi hotel nje vstreliti?“

„Kaj pa še! Konje sem hotel, ne pa nje. Če bi bil vstrelil konja, bi se bili morali vstaviti in se vdati.“

„To pa že, to! Sveta Madona, res prokleto sra-

motno se mi zdi, tako lepo žensko, ki je brez vsake pomoči, kar meni nič tebi nič vstreliti. Tistadva služabnika bi bila kmalu pomirila. Kočijažu sem bral iz obraza, da ni junak, a drugi je bil senor kastelan, kakor ga je včeraj nekdo imenoval. Tak strahopetnež je, da se žboji vsake muhe. Prepričan sem, da ima senora pri sebi več denarja, kakor marsikdo drugi, ki pride tule mimo. Kaj misliš, ali bi se ne splačalo, da jo zvečer počakava?"

"Bi se, bi," je pritrdil Žvanito. "Boljšega plena si niti poželeti ne moreva. Konje bova vstrelila, in sicer ti pripreženega, jaz pa družega. Vse drugo bova pa storila tako, kakor bo ravno za dotični slučaj najbolj primerno."

Medtem, ko sta se tadva o svojem naklepu pogovarjala, je drdrala ekvipaža grofice de Rodriganda v diru proti mestu. Silva je vedela, da pride njena prijateljica s pošto, in ker je bilo do tedaj še precej časa, je ukazala kočijažu, da naj zapelje v hotel Lokanda, ki se veljal za najboljšo gostilno v celem mestecu.

Ko so tjakoj dospeli, je prepustila kastelanu in kočijažu, da poskrbita za konje, in šla v sobane, v katerih je navadno stanovala, kadar se je mudila v Ponsu. Dotične sobe so bile sicer vže oddane, a gostilničar je poskrbel, da je grofica vendar ta čas, ko je čakala na pošto, lahko v njih bivala.

Ko je došel čez pol ure poštni voz, v katerega je bilo vpreženih tri pare mul, v mestece, čakala sta že kastelan in kočijaž v poštni veži, da sprejmeta gosta in ga peljeta k svoji gospodarici.

Poštni voz, ki je bil velik kakor Noetova barka, se je le počasi izpraznil svoje vsebine, in šele nazadnje je izstopila tudi dama, ki je imela čez obraz gost

pajčolan in bila zavita v sivo suknjo za potovanje, tako da je bilo mogoče spoznati samo to, da je srednje postave in finega, samozavestnega nastopa. Kastelan je meril vse potnike brezuspešno od nog do glave, sedaj pa je stopil k tej dami, se ponižno in globoko priklonil ter dejal:

„Dober dan želim — bodite pozdravljeni! Kajne, Vi ste mis Ema, senora ledi Lindzej?“

Kratek smeh, ki je zvenel kakor čisto zlato, se je zaslíšal skozi pajčolan, kakor da bi bil zažvrgolel škrjanček kratko pesmico, in potem je odgovorila na čudno kastelanovo vprašanje:

„Da, moj prijatelj, Ema Lindzej sem. In kdo ste Vi?“

„O, dona ledi senora, jaz sem senor Ivan Alimpo, kastelan v graščini Rodriganda. To pravi moja Elvira tudi.“

In zopet je kratko, melodično zažvrgolela, kajti zadnje besede našega hrabrega kastelana so damo radostno razveselile, in potem je vprašala:

„Kdo pa je ta dobra Elvira?“

„Ta Elvira je moja gospa, mis Ema, senora Lindzej.“

„A tako! Pa bodite tako prijazni in povejte mi, ali ste sami po mene prišli?“

„O ne, ledi Lindzej, dona! Tudi moja milostiva kontesa je tu. Vstavila se je v eni izmed prvih lokand in Vas pričakuje, da Vas vsprejme in pozdravi.“

„Tedaj me pa peljite k nej, senor Alimpo.“

Kastelan je namignil kočijažu, da naj poskrbi za prtljago, in je potem ponosno korakal pred Angležinjo, da ji pokaže pot. Dobri Alimpo je že sedaj dobro vedel, da se mu bo ta „mis ledi Ema senora Lindzej“ zelo prikupila, in ji bode skazoval vso čast. Tako ponošna ni bila, kakor marsikatera španska doma; njen smeh

je bil tako sladek kakor petje senice, njen glas je donel tako čudežno polno in čisto, kakor da bi ga bil kak velik glasbenik za navlašč tako vglasil, da sega vsem ljudem globoko v sree.

Silva je stala pri oknu in videla prijateljico prihajati. Hitela ji je nasproti. Ravno pred vratmi sta se srečali. Tuja dama se privzdignila sedaj svoj pajčolan, in Alimpo je zrl v tako čudežno mil, plavovlas deklinški obraz, da je popolnoma pozabil oditi, in bil prisoten ko sta se deklici za vsprejem poljubili. Šele ko ga je njegova gospodarica po strani temno pogledala, se je spomnil, da se to ne spodobi in da mora oditi. Hitro se je obrnil in se povrnil v vežo, kjer je srečal ravno kočijaža, ki je prav težko nesel gospodičino prtljago.

„O sveta Madona! to ti je bil obraz!“ je zaklical kastelan ves razburjen.

„Kak obraz?“ je vprašal hlapec.

„In to oko!“

„Čigavo?“

„Tako višnjevo, tako modro, oh, še bolj ko nebo!“

„No, kaj pa je?“ je vprašal kočijaž, ki ni vedel, kaj da mu je pravzaprav.

„In ti lasje! Oh, tak las.“

„Jamo jeden las? Hm!“

„Kakor zlato! Ne, še bolj zlato kakor zlató! In ta poljub! Grom in strela, oh, če bi ga bil saj jaz dobil namesto senore — hm! Ja! Kaj pa stojiš pravzaprav tu in me zijaš? Glej, da spraviš kovčeg in škatlje na voz, in ne brigaj se za stvari, katerih niti ne razumeš ne.“

Dobri Alimpo je namreč šele sedaj zapazil, da strni kočijaž z odprtimi usti pred njim, in posluša njegove srčne skrivnosti. Ostro ga je pogledal in se

obrnil, da bi bil v bližini, če bi ga njegova gospodarica potrebovala.

Če bi bil kdo sedaj poslušal ti dve deklici, bi v resnici ne bi bil vedel, katera izmed njih je lepša od druge. Naša Angležkinja ni bila jedna izmed onih dolgih, suhih, koščenih in dolgozobih ledij, pred katerimi dežela ni varna. Odložila je pajčolan in suknjo in stala pred nami kakor zakleta kraljičina, ali pa meluzina, ki hoče vsa srca zase pridobiti. Bila je krasotica, in ni ga slikarja ali pisatelja, ki bi jo zamogel saj približno vredno naslikati.

Pozdravili sta se in se pogovorili o najvažnejših stvareh. Sedaj sta sloneli pri oknu, se veselo razgovarjali in opazovali živahno življenje, ki se je razvilo na trgu pred njunimi očmi. Kar vstane Angležkinja in pokaže s prstom skozi okno rekoč:

„Poglej, Silva, kdo pa je to?“

„Oh, nek častnik! Huzarski oficir!“

„Ali ga poznaš?“

„Ne. Gotovo ni Španec; kakor sodim po uniformi, je Francoz.“

Bil je Mariano, ki je na poti v Rodrigando, prišel skozi Pons. Kdor ga je videl v lepi huzarski uniformi, kako je sedel ponosno in varno na ognjevitem žrebcu, ta bi ne bil nikoli slutil, da je ta mlad mož vzgojen med roparji. Brigant, ki je bil preoblečen za služabnika, je jahal za njim v predpisani oddaljenosti.

Jahal je proti lokandi, da bi se malo okrepčal, in se konji nekoliko odpočili; pa ravno vprek pred njim je stal precejšen voz, na katerem je lastnik prodajal jabolka. Namesto, da bi se bil temu vozu izognil, pognal je Marijano svojega vranca kvišku in skočil tako

elegantno in lahko čez voz, kakor da bi bil komaj tri pedi visok.

„Krasno!“ je vskliknila Silva in zaploskala z rokami.

„Ta pa zna jahati!“ je dejala Ema in občudovala s svojimi svetlimi očmi krasnega mladeniča.

Marijano se je ozrl na hišo, v kateri se je mislil vstaviti, in nehoté je pogledal na okno, kjer sta stali deklici. Videli ste, kako se je stresel, kakor da bi bila strela veselja vanj treščila, videli ste celo, kako je nehoté nategnil vajeti, kakor da bi se bil hotel vstaviti, a takoj se je zopet vzravnal. Še enkrat je pogledal hitro kakor blisk na okno in potem je skočil s konja.

„Ali si videla?“ je vprašala Ema, in rudečica jo je oblila.

„Kaj pa, moj srček?“

„Da je pogledal náte!“

„Náme? O ne. Náte je pogledal, náte.“

„O ne, náte.“

„Ne, ne, náte. Videla sem čisto natančno.“

„To je nemogoče!“ se je smehljala Angležkinja, skoraj v zadregi. „Tako krasna si, tako ponosna, vsakdo mora le náte pogledati.“

„Ali ne veš, moja ljuba Ema, da si mnogo lepša, kakor jaz! Ne verjameš tega? Če ne, ti bom pa dokazala.“

„S čem pa, Silva? Res, radovedna sem.“

„Odloči nas sodnik.“

„Oh, to je pa res prekrasno!“ se je smejala Angležinja. „Kdo pa bo sodnik v tej zavedi? Menda vsaj ne ta dobri senor Alimpo, ki me imenuje: mis senora Ema dona ledi Lindzej?“

„Ta gotovo ne, moja predraga. Naš Alimpo je zelo zvest služabnik, katerega ti vseskozi priporočam, za tako težko nalogo sodnika pa vendarle ni; brez „svoje Elvire“

nima samostojne sodbe. Imamo pa nekoga družega v graščini Rodrigandi, ki ti bo povedal, da si lepša od mene.“

„Kdo pa?“

„Naš zdravnik.“

„Zdravnik? Kaj se razume zdravnik na lepoto! Ima svoje tinkture, miksture in mazila, in o teh lahko sodi.“

Ema je povedala to tako lepo in ljubko in je svoj fini nosek tako rafinirano zaničljivo zavihala, da se je Silva morala smejeti, potem pa je hitro odgovorila:

„Saj ni treba, da bi zdravnik vedno mislil na svoja mazila, doktor Strnad je —“

„Strnad?“ ji je posegla prijateljica v besedo. „Strnad je slovensko ime. Nekoč si mi vendar pravila, da se piše vaš zdravnik Cijeli?“

„Res je; a tega Cijelija je moj oče odslovil. Misli si, moja preljuba Ema, oče bo zopet ozdravel in videl.“

Angležinja je pogledala kvišku in videla, kako se je oko njene prijateljice od veselja zasvetilo.

„Ali je to še mogoče?“ je vprašala. „Oh, kaka sreča! Povej, povej mi hitro, Silva!“

„Vse ti bom povedala, a ne tukaj, ampak med potjo v vozu. Glejva, da oče ne bo predolgo čakal, veseli se že, da te bo pozdravil in sprejel.“

Nato je zaukazala Alimpu, da naj kočijaž napreže, in čez par minut sta zapustili svojo sobo, da stopita na voz.

Zunaj pred vhodom v vežo sta stala konja onih dveh huzarjev. Marijano je vstopil v gostilnico in zahteval merico vina; a pil ni, niti na misel mu ni prišlo, da bi pil, kajti videl je pred seboj samo one prekrasno modre oči, ki so ga tako odkritosrčno in z občudovanjem

pogledale. One oči so ga tako zmešale, da niti zapazil ni, da stoji pred hotelom graščinska ekvipaža.

Kar zasliši pred vratmi klopot podkev. Hitro vstane in pogleda skozi okno. In zagledal je ekvipažo, v katero je ravno vpregal kočijaž konje. Kakor bi ga udarila električna iskra, se je stresel po celem životu. V skoku je bil pri oknu in si ogledal voz in njegovo okovo. Zapazil je na njem srebezn grb z zlato grofovsko krono in pod grbom črki R. in S.

Z roko se je prijel za glavo, vsa kri mu je šinila v sence, in srce mu je bilo hitrejše. Pred seboj je videl uresničene svoje sanje! Njegove sanje torej vendar niso bile samo sanje, ampak resnica. Nekako neskončno veselje spreletavalo je njegovo telo, in njegovi živci so bili razburjeni; vendar se je kmalu pomiril in namignil krčmarju.

„Čegav je ta voz?“ ga je vprašal.

„To je ekvipaža grofa Emanuela de Rodriganda,“ mu je odgovoril gostilničar.

„— de Rodriganda?“ je ponovil Marijano počasi in tiho. „In kaj pomeni S?“

„Don se imenuje Emanuel de Rodriganda-Sevila. Dama, ki je ravnokar vstopila, je njegova hči, kontesa Silva.“

„Ah! In druga?“

„Je pa tujka. Kastelan, senor Ivan Alimpo, mi je pravil, da je kontesina prijateljica, neka Angležinja, ki je prišla v Rodrigando samo na obisk.“

Nato je krčmar odšel; Marijano pa je ostal na mestu. Zrl je skozi okno in ni vedel, kaj da naj pravzaprav gleda, ali prekrasen obrazek Angležinje, ali grb, ki se mu je zdel kakor črke svetega evangelija. Obe dami sta se vsedli v voz; krčmar je hitel ven in se ponižno

poslovil, tedaj pa je Ema pogledala na okno, kjer je stal huzarski častnik, njen pogled se je srečal z Marijanovim, in rudečiva je oblila njen mili obrazek. Kočijaž je pognal konje, in voz je oddrdzal.

Marijano se je prijel zopet za glavo. Ali čuje ali samo sanja? Ne, prepričan je, da je vse resnica, zato pa tudi ni hotel sanjariti in se muditi. Vrgel je nekaj novcev na mizo in hitel ven.

• „Naprej!“ je dejal in skočil na vranca.

„Že?“ je vprašal služabnik in se čudil, kam da se tako mudi.

Marijano mu ni odgovoril na njegovo vprašanje, in služabnik je moral hiteti, da ni zgubil poročnika, ki je dirjal po ozki ulici naprej, izpred očíj.

Šele potem, ko je prišel Marijano precej daleč izven mesta in zagledal pred seboj v precejšnji oddaljenosti ekvipažo, je jahal počasneje. Njegova razburjenost se je poglobila in začel je trezno premišljevali. Mogoče je pa vendarle vse skupaj samo slučaj? Gotovo je na svetu več plemenitih rodovin, ki imajo črki S. in R. v svojem grbu! Zakaj dirja pravzaprav, kakor bi bil besen, za vozom? V Rodrigando je bil itak namenjen, in dame bo gotovo še videl, tudi če jih zgubi sedaj izpred očíj!

Zato je jahal počasneje in ekvipaža je zginila za nekim ovinkom. Kar se strese ves prestrašen; nekdo je vstrelil — — drugič! Ravno za onim novinkom se je dim dvakrat pokadil. Pa sáj ni nihče streljal na ekvipažo?!

Pognal je konja z ostrogami in dirjal naprej. Komaj eno minuto po onih dveh streljih je dospel do ovinka in videl, kaj da se je bilo zgodilo.

Grofin voz je stal sredi ceste in pred njim sta ležala oba konja, ki sta bila vstreljena v glavo. Vzadaj

pod voz se je skril kočijaž in se tresel od strahu kakor šiba na vodi, in o hrabrem kastelanu Ivan Alimpu ni bilo ne duha ne sluha. Spredaj na vozu je stal mož, ki je imel črez obraz črno krinko, in je meril s samokresom na dame, poleg njega na tleh pa je stal drugi in ravno nameril s puško.

Ko sta zaslišala zakrinkana moža za svojim hrbtom klopot konjskih kopit sta se ozrla prestrašena nehoté nazaj.

„Za vraga!“ je zamrmral Henrikord, ki je Marijana takoj spoznal.

„Kaj nas ta briga!“ je zaklical Žvanito. „Na tla žnjim! Vstrelim ga!“

Nameril je na Marijana in vstrelil. A Marijano je bil previden. Ko je počil strel, se je nagnil v stran in krogla je švignila mimo njega. Kot bi trenil z očmi, je zgrabil svojo sabljo in dejal:

„Vrag te vzemi, lopov!“

Objednem je zavihtel in preklal roparju črepinjo, tako da se je zgrudil mrtev na tla. Vdaril je s tako silo, da je zlomil sabljo; zato je potegnil Marijano izza pasa samokres, skočil s konja in pomeril drugemu roparju v prsi. Namesto, da bi se bil udal, zgrabil je ropar za svoje orožje; zato je Marijano sprožil, in Henrikord je ležal mrtev na tleh. Krogla mu je šla ravno skozi sence.

„Tako, sedaj imata svoje plačilo,“ je dejal mladenič, se obrnil proti damam in se globoko poklonil. „Ali ste mogoče ranjeni, moje dame?“

Kakor mlad bog je stal pred njima in imel še samokres v rokah. Ema je molčala, a rudečica je oblila njen obraz. Silva pa se je hitro zopet pomirila in odgovorila:

„Ne, hvalabogu ranjeni nisva, kajti ravno o pravem času ste prišli in ste nas obvarovali nesreče. Najpri-srčnejši se Vam zahvaljujeva, senor. Jaz sem kontesa de Rodriganda, in ta je moja prijateljica, Ema Lindzej.“

Marijano se je najuljudnejše priklonil in odgovoril:

„Moje ime je Alfred de Lotrevil, moje dame. Ali mi dovolite, da me doleti ta sreča, da Vam pomagam?“

„Kakor vidim, nam žalibog ne preostaja drugega,“ se je nasmehnila Silva, „kajti moja dva služabnika sta zginila brez vsacega sledu.“

„Oho,“ se je smejal Marijano, „jeden tiči zadaj pod vozom. Dečko, pojdi vendar malo bližje!“

Kočijaž je vstal izpod voza, kjer je preje čepel, in stopil počasi in v največji zadregi pred častnika.

„Zakaj si se skril, namesto da bi pomagal svoji gospodi?“ je vprašal Marijano.

„Oh, senor, saj sem ležal pod vozom,“ je odgovoril kočijaž.

„Imaš prav, pa zakaj si ležal pod vozom? Tako močan človek kakor ti se mora deset takih postopačev lotiti!“

„Senor, to tudi znam; pa mislil sem samo, da bi me malo vstrelili. Sicer je pa senor Ivan isto storil.“

„Kdo je to?“

„Naš kastelan.“

„Kje pa je?“

„Tamle za onim grmom tiči.“

Pri teh besedah je pokazal na neko grmovje, za katerim je šele sedaj hrabri kastelan počasi vstajal. Vlegel se je z obrazom na tla, da bi cele nesreče ne videl. Ko pa je sedaj previdno sem pogledal in spoznal, da ni nikake nevarnosti več, skočil je hitro na noge, skrčil svoje roke v pesti in prišel sem.

„Oh, kontesa,“ je zaklical, „mislim, da nas hočejo celo napasti! Kje so ti lopovi? Zmlel in zmečkal jih bodem!“

Marijano je hotel odgovoriti, a beseda mu je zastala, ko je zagledal Alimpa. Zdelo se mu je, da je tega moža že nekje videl? Tega majhnega človeka, ta strahopeten obraz, to čudno bradico!

Namesto Marijana pa je hitro odgovorila Silva:

„Prepozno si prišel, da bi ga zmlel. Preje ne bi bil smel bežati.“

„Bežati? Ali sem bežal, moja milostiva kontesa?“ je vprašal v zadregi.

„Seveda! In skril si se tudi!“

„Skril? Pravzaprav je res, pa saj sem se moral.“

„Tako? Zakaj pa?“

„Vstreliti se nisem pustil, ampak zbežal sem in se skril, da bi Vam lahko pozneje pomagal.“

„Čudezna je tvoja metoda, po kateri si nas hotel rešiti!“ se je smejala Silva. „Žalibog, da prideš prepozno s svojo pomočjo. Oba ležita že na tleh mrtva. Kdo sta vendar le?“

Marijanov služabnik je skočil s konja, stopil k mrtvecema in jima potegnil krinke z obraza. Obraz onega roparja, kateremu je preklal Mariano s sabljo glavo, je bil tako zelo krvav, da ga ni bilo mogoče spoznati; ko je pa potegnil krinko drugemu z obraza, je zaklical kastelan:

„Sveta Lavreta, to je oni ropar, ki nam je ušel! Ali ga spoznate, dona Silva?“

„Saj je res!“ je pritrdila grofica. „O, kazen ga je hitro doletela.“

Dobro, da se je razgovarjala Silva o tej stvari z Alimpom in ni imela časa, da bi medtém opazovala

oba huzarja. Oba sta se sklonila k mrtev u, in služabnik je dejal na tiho:

„Za vraga, to je naš Henrikord.“

„Pst! Glej, da nihče ničesar ne zapazi!“ ga je svaril Marijano.

Potem je zopet vstal in vprašal grofico:

„Dona, tega človeka poznate?“

„Poznam. Bil je jeden izmed neke roparske družbe, ki je napadla nekega gospoda iz graščine.“

„Njega so vjeli, štirje so bili ubiti, in samo jeden je zbežal.“

Mladenič je svarljivo pogledal svojega služabnika in potem brezpomenbno dejal:

„Mogoče, da je drugi tisti, ki je ušel. Treba je, da se stvar takoj naznani!“

„Kje pa, senor?“

„V Ponsu, kajti ta okolica spada še pod mesto.“

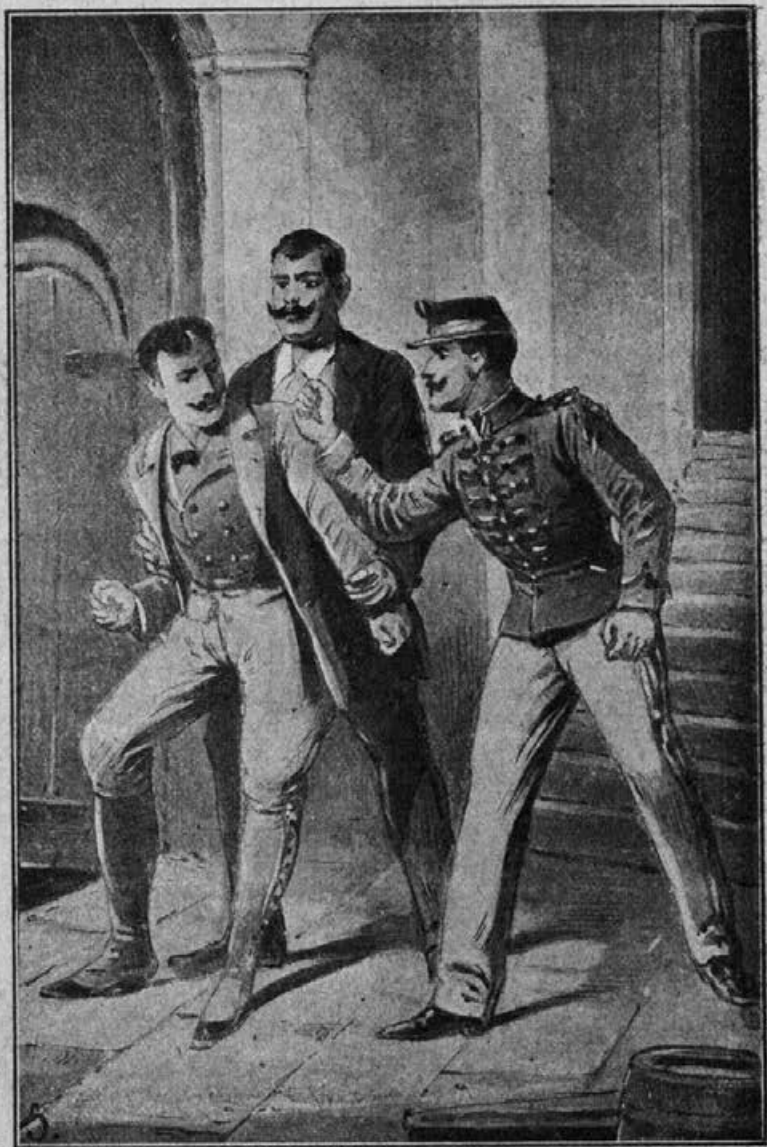
„In mi? Kaj hočemo storiti z mojim vozom in z ubogimi konji?“

„Vas nikakor ne smemo s to sitno zavedo nadalje zadrževati. Prosim, dovolite mi, da Vas peljem v Rodrigando?“

„O, prav rada, senor! Pa konjev nimamo!“

„Saj imamo dva, jaz imam jednega, in moj služabnik jednega. Vpregli jih bomo in se odtod odpeljali, medtem pa bodo moj služabnik in Vaši ljudje tu ostali, da bodo stvar naznanili in mrtvece stražili, dokler ne pridejo pónje. Potem naj si pa najamejo kak voz in naj pridejo za nami.“

„Tako bo najboljšo, senor,“ je pritrdila Silva. „Hitro izprezite mrtva konja in vprežite z njihovim jermenjem ta dva,“ je zaukazala potem služabnikom. „Mene na tem mestu že kar mrazi.“

„Še enkrat zini tako nesramnost,“ je dejal Marijano.

Kmalu sta bila Marijanova konja vprežena, in častnik je skočil na voz. Sedaj je stopil kastelan k vozu in prosil:

„Moja milostiva kontesa, prosim, skažite mi veliko milost?“

„Kaj pa hočete?“

„Povejte moji Elviri, da me niso vstrelili, ampak da smo zmagali!“

„Bom že, Alimpo,“ mu je obljubila kontesa.

Skoraj bi bil spustil Marijano vajeti iz rok. Elvira, Alimpo, to so vendar bila imena, katera je imel vedno v spominu. Ali je res na pravem sledu?

„Tako bom stvar naznanil,“ je dejal kastelan. „Tak roparski napad se móra sodnji naznaniti.“

Sedaj šele se je Marijano spomnil, in kar kurja slepota se mu je delala pred očmi. Ta Alimpo je bil oni mož, ki ga je tolikokrat pestoval in na kolenih gugal. Vendar ni imel časa, da bi o tem nadalje razmišljeval, kajti grofica ga je naprosila, da naj požene konje.

Kastelan je zrl tako dolgo za vozom, dokler mu ni zginil za ovinkom izpred očíj, potem se je pa obrnil proti huzarju in ga vprašal:

„Kajné, Vi ste častnikov služabnik?“

„Sem.“

„Ai smem zvedeti, kako se piše?“

„Poročnik Alfred de Lotrevil je.“

„Torej Francoz?“

„Da, Francoz! Naš regiment je v Parizu.“

„Vendar govorite tako gladko katalonsko, kakor bi bili tu doma. Kaj pa delate na Španskem?“

„Hm, tega Vam pravzaprav ne morem povedati,“

je odgovoril Marijanov služabnik ponosno. „Prišla sva sem zaradi neke diplomatske zadeve.“

„Oh!“ je zaklical Alimpo. „Vaš poročnik je torej diplomat!“

„Seveda.“

„Grom in strela, ta ti je pa kavelj! Tako mlad je še in je že diplomat. Poleg tega pa še tak častnik, da moraš imeti vso spoštovanje do njega. Poglejte vendar, kako je zdrobil temu človeku glavo!“

Nato se je pa obrnil proti kočijažu in vprašal:

„Ali si natančno pogledal tega senor poročnika de Lotrevil?“

„Sem.“

„In kaj si zapazil?“

„Ničesar!“

„Oh, nekaj si moral pa vendarle zapaziti!“

„Kaj pa?“

„Kako dolgo že služiš pri našem milostivem grofu?“

„Že čez trideset let.“

„Torej si ga poznal tudi že, ko je bil še v mlajših letih?“

„Seveda!“

„Torej dobro. Spomni se torej na one čase in primerjaj našega grofa s tem poročnikom de Lotrevil. Ali kaj zapaziš?“

„Ničesar!“ je odgovoril kočijaž in zmajal z glavo.

„En osel si, veš! Razumeš?“

„Razumem,“ je odgovoril kočijaž dobrovoljno in se pri tem tako zadovoljno nasmejal, kakor bi mu bil povedal največjo uljudnost.

Medtem pa je drdral voz proti Rodrigandi.

Silva je premišljevala, kdo da je roparje pravzaprav najel. Ema pa je v enomer zrla v mladeniča, ki je

sedel pred njo. Hitro kakor blisk je premagal roparja! In kako je žarelo pri tem njegovo oko! Zamizala je, da bi si ga natančneje predstavljala.

Tako so vsi celo pot molčali, dokler ni došel voz v vas in zavil proti graščini. Pred visokim graščinskim portalom pa je stal suh mož, ki jih je prav začudeno opazoval.

„Kdo je ta mož?“ je vprašala Ema.

„Naš oskrbnik, senor Gasparino,“ je odgovorila Silva.

Tudi Marijano je čul to ime; Gasparino, je pravil umirajoči berač, se je imenoval oni mož, na čegar povelje so njega zamenjali. In tam nad graščinskim portalom je zagledal velik, v kamen vsekan grb z grofovsko krono in začetnimi črkami R. in S.

Veliko in bogato graščinsko poslopje je naredilo nanj nek poseben vtis, zdelo se mu je, da je na mestu, od koder izvirajo vse njegove sanje o mladosti. Skočil je z voza z občutkom, da se začne z današnjim dnem popolnoma nova doba njegovega življenja.

Četrto poglavje.

Človeški rop.

Prejasna ko zora nebesna
Devojka je ljubljena vstala,
Ko da se je v rosi skopala,
Posula jo z rožami vesna.

Ko solnčni bi žarki blesteli,
Zlatijo mi lasci se njeni,
In ko bi plameni ognjeni
V nedolžnih očeh zažareli.

Nje lici — dva cveta zardela,
In dušica njena je čista,
Ko lilija je belolista,
Na tihi poljani vzevetela.

(Demeter.)

Medtem ko se je vstavil voz pred graščino, in je skočil častnik z voza, da bi pomagal damam izstopiti, ker ni bilo ravno nikjer nobenega služabnika, je stal notar pod vhodom v park in opazoval neprenehoma s temnim pogledom postavo mladega moža.

„Kaj pa je to?“ je godrnjal. „Kdo je ta človek? Kaka podobnost! Ravno tak je kakor grof Emanuel pred tridesetimi leti! Ali je to samo slučaj, ali pa kaj družega?“

Častnik ga je pogledal samo mimogrede ostro in poizvednjoče, in vendar je zapazil notar, da ga je pogledal zaničljivo in vprašajoče, zdel se mu je ta pogled nékam nevaren.

Dame so izstopile in hitele po širokih, prostih stopnjicah navzgor. Notar pa je pristopil s prijaznim nasmehom k njima, se globoko priklonil in dejal grófici:

„Srečen sem vseskozi, da Vas smem prvi pozdraviti! Prosim, milostiva kontesa, za prijaznost, predstavite me gospodi?“

„Prav rada,“ je odgovorila Silva.

Ko je imenovala potem ime Gasparino Kortejo, pogledal je častnik zopet notarja prav ostro. Ko je pa notar slišal ime Alfred de Lotrevil, pomirili so se zopet njegovi živci, in njegov srepi jastrebov pogled se je vsaj malo ublažil. Oficir je bil Francoz, — podobnost zamore biti torej samo slučajna.

Sedaj šele so zapazili v graščini prihod ekvipaže, in grof Alfonzo, doktor Strnad in sestra Klarisa so prišli nasproti, da sprejmó in pozdravijo goste. Seveda so takoj zapazili, da so vpreženi tuji konji, in Alfonzo je vprašal, kaj da je vzrok temu čudnemu dogodku.

„Senor de Lotrevil je bil tako prijazen in nam posodil svoje konje, ker so naše vstrelili,“ je dejala Silva.

„Vstrelili?“ je vprašal odvetnik začudeno. „Kako to? Kdo jih je pa vstrelil?“

„Tisti mož, ki nam je danes ponoči ušel.“

Nato je povedala Silva ves dokodek, in vsi poslušalci so se čudili in se toplo zanimali. Vsi so se najpristrčnejše zahvalili mlademu častniku za njegovo hrabrost, in še celo Kortejo mu je podal roko. Bil je vesel, da sta ona dva briganta mrtva, kajti sedaj se mu vsaj ni treba bati prič njegovega zločina. In dejal je:

„Ta zadeva se mora najstrožje in nemudoma preiskati, kajti sodnijska komisija je že prišla, in državni pravdnik iz Barcelone je ravno pri milostivemu grofu. Gospodje morajo sanio še konteso zaslišati, potem je

preiskava in zaslišanje prič o včerašnjem napadu končano, in gospodje se zopet lahko takoj odpeljejo v Pons.“

Nato so šli k grofu, pri katerem je bil ravno nad sodnik. Grof Emanuel je sprejel najpristrčnejše prijateljico svoje hčere in se kar najtoplejše zahvalil poročniku, ker je rešil damam življenje.

„O, prosim,“ [se je branil Marijano, „to vendar ni bilo tako veliko junaštvo. Če sem sploh kaj rešil, tedaj sem samo denar, nikakor pa ne življenja častitih dam.“

„Ne, ne,“ je ugovarjala Silva, „v resnici ste nama rešili življenje, za katero se Vam moramo zahvaliti, kajti denarja jim nisva hotele izročiti, in zato sta nas roparja ravno mislila ustreliti. Senor, mislite si, da ste pri nas doma. Na nobeden način ne pustimo, da bi kaj kmalu šli z Rodrigande!“

Marijano se je branil in dejal:

„Ce sem Vas spremil v Rodrigando, sem storil samo svojo dolžnost, nikakor pa ne smem zlorabljeni Vaše dobrotljivosti.“

„S tem vendar ničesar ne zlorabljate,“ je rekel grof hitro. „Samo tem hvaležnejši Vam bomo, če vsprejmete naše povabilo. Prepričan sem, da se boste gotovo pri nas od svojega potovanja odpočili. Silva Vam bo takoj pokazala Vaše sobane.“

Te besede grof ni govoril samo iz gole prijaznosti in uljudnosti. Bil je slep in častnika ni mogel videti, ampak slišal je njegov glas, in ta glas se mu je zdel nekako čudezen, česar si pa slepec ni mogel razložiti, kar ga je pa navdajalo z nekako sladko milino.

Notar pa je stal poleg in primerjal podobnost obeh mož. Neka notranja moč mu je rekla, da je ta podobnost nekaj zelo nenavadnega, in zato je sklenil na tihem, da bode strogo pazil.

Ko se je gospoda črez nekaj časa ločila, pokazal je neki služabnik poročniku njemu odkazano stanovanje. Obstojało je iz treh soban, iz vsprejemne-, pisalne- in spalne-sobe. V delalnici je odložil svojo sabljo in stopil potem v spalnico, da bi se umil. Tam je bila ravno kastelanka, ki je šla pogledat, če je vse v redu, kjer jo je Marijano zasačil.

Ko je čula korake se je obrnila proti vratam. Čula je, da je novi gost francoski častnik in zato se mu je hotela prav ponižno in globoko prikloniti. Ko je pa zagledala njegov obraz — je pozabila na priklon. Debelo in začudeno ga je pogledala in zaklicala:

„Moj Bog; Bog mi pomagaj! Grof Emanuel!“

Ta vsklik je storil na Marijana tak vtis, da je stopil nehoté par korakov nazaj. Gospo, ki je stala pred njim, je poznal. V njenem naročju je ležal in ji zrl mnogokrat v njego dobrovoljno, tolsto obličje.

„Elvira! Kajne, Vi ste kastelanka Elvira?“

„Sem,“ je odgovorila in se oddahnila. „Ali me poznate, senor?“

„Poznam.“

„Odkod?“

„Vaš mož je o Vas pripovedal. Pa povejte mi vendar, zakaj ste me imenovali grof Emanuel?“

„Senor, to je čudežno! Ravno taki, res ravno taki ste kakor stari grof Emanuel, ko je bil dvajset let star.“

„Res? Potem je to slučaj, ki se včasih v naravi pripeti.“

„Pa tako natančno, kakor da bi Vas izrezal! O če bi moj Alimpo to videl!“

„Saj me je že videl!“

„Saj res, saj ste rekli, da je o meni pripovedoval.“

„Ali Vam je kontesa Silva sporočila pozdrav?“

„Njegov pozdrav? Ne. Ali mi ga je sporočil?“

„Seveda.“

Tedaj se je njen obraz še bolj razširil, in dejala je vsa srečna:

„Ja, tak je! Pozdrav mi je sporočil, o, zelo lepo je to! Kaj Vam je pa družega naročil?“

„Da ni vstreljen.“

„Moj Bog, saj res, služabnik mi je pravil o roparskem napadu. To je dobro za našo milostivo konteso, da je bil moj Alimpo zraven, da jo je obvaroval pred vsako nesrečo.“

„Seveda, seveda,“ se je nasméjal Marijano, „naročil mi je, da je zelo hrabro zmagal.“

„To pa že rada verjamem, to pa to! Moj Alimpo je hraber; včasih je celo skrajno drzen; moram bolj nanj paziti! Senor, pokazati Vam moram našo galerijo slik, kjer visi podoba našega grofa. Ravno istega leta se je dal slikati, v katerem je bil rojen mali don Alfonzo. Videli bode, da ste podobni tej sliki tako zelo, kakor krajcar krajcarju. Vendar se preje malo odpočijte. Borili ste se z roparji in gotovo ste prav zelo utrujeni.“

Nato je hotela oditi, a Marijano jo je poklical nazaj in dejal:

„Ostanite, senora; vendar nimate mogoče časa, da bi mi odgovorili na par vprašanj?“

„Za Vas, senor, imam vedno čas,“ je odgovorila kastelanka. „Vam in senor Strnadu bi ne mogla odreči nobene prošnje.“

„Tistega slovenskega zdravnika mislite, kajne?“

„Da.“

„Kak pa je ta mož?“

„O, tak mož, tak mož — — ja, skoraj bi rekla tako priden kakor moj Alimpo. Prišel je iz Pariza in bo našemu grofu ozdravil slepoto. Najslavnejši zdravniki so se mu morali umakniti. Včeraj so ga roparji napadli.“

„Čul sem že o tem napadu. Ali nihče ne ve vzroka, zakaj da so ga hoteli usmrtiti?“

„Nihče.“

„Ali ima mogoče takega sovražnika?“

„On? Da bi imel takega sovražnika? Ne, gotovo ne! Njega mora vendar vsak človek rad imeti.“

Marijano je mnogo premišljeval o napadu na zdravnika. Ni dvoma o tem, da ne bi bil Kapitano zraven; potem mora biti pa vendar še nekdo drugi, ki želi, da zdravnik umre, in ki Kapitanu za to plača. Ta graščina Rodriganda je res polna skrivnosti, ki se morajo vendar prej ali slej razkriti.

„Mislim, da bom ostal nekaj časa tu,“ je nadaljeval Marijano, „in zato mi boste gotovo oprostili, če se hočem seznamiti z razmerami onih oseb, ki v graščini stanujejo. Ali Vas smem prositi malo pojasnila v tej zadevi?“

„Prosim, prosim, señor. Vedno sem pripravljena za vsako pojasnilo.“

„Jako prijazni ste! V prvi vrsti prosim o señor Gasparinu Korteju. Kak človek je ta?“

„Če hočem biti odkritosrčna, don poročnik, Vam moram reči, da nihče zanj ne mara. Dolgo časa je že kot grofov oskrbnik v službi in ima vse premoženje v rokah. Ponosen je in temnogled, in vsakdo ve, da obrača zaupanje, ki mu ga skazuje stari grof, v svojo korist. To pravi moj Alimpo tudi.“

„In potem dona Klarisa?“ je vprašal Marijano.

„Ta je redovnica in stanuje pri nas že dolgo kot kontesina duena. Pobožna je in obéuje najrajše z Gasparinom. Tudi nje ne mara nihče.“

„Kaj pa je z mladim grofom?“

„Komaj par dni je šele tu. Bil je v Mehiki.“

„Kako dolgo?“

„Bil je še deček, ko so poslali ponj.“

„Oh, to je pa res čudno, da pošlje grof svojega edinega sina še kot dečka tako daleč čez morje v deželo, kjer ni nihče varen svojega življenja.“

„O, senor, grof je imel že gotove vzroke, zakaj da je to storil.“

„Ali jih mogoče lahko zvem!?“

„Seveda, senor, saj je splošno znano; to pravi moj Alimpo tudi. Grofov stric, ki se je imenoval don Ferdinando, ni sledil svojemu očetu, ker je bil mlajši sin; šel je s svojo dedščino v Mehiko, kjer je nakupil več posestev in je postal s časom tako bogat, da sam ni vedel, koliko da ima. Ker je bil neoženjen in ni imel otrok, je odločil, da naj mlajši sin našega grofa, ki je imel takrat dva sina, vse njegovo premoženje podeduje. A stavil je pogoj, da mu ga mora dati milostivi grof v vzgojo. Don Emanuel je privolil zaradi neizmerne premoženja, ker bi ga ugrabili drugače tuji ljudje.“

„Dečka so poslali torej v Mehiko?“

„Da, v Mehiko.“

„Kdaj je bilo to?“

„O, še prav natančno se spominjam, kajti bilo je ravno na rojstni dan mojega Alimpa, ko so prišli po dečka, namreč dne prvega oktobra 18**.“

Marijano je vedno bolj strmel, in kri mu je silila v glavo, vendar se je premagoval in vprašal:

„Dečku je bilo torej ime Alfonzo?“

„Da, Alfonzo.“

„In poslali so ponj, pravite?“

„Da.“

„Kóga pa?“

„Don Ferdinandovega nadzornika, ki se je pripeljal navlašč zato sem.“

„Kako se je pa pisal?“

„Petro Karpéles. Zapomnila sem si ime natančno, ker se tako smešno glasi.“

„Ali je bil še kdo z dečkom?“

„Samo gospa, ki je bila njegova dojilka.“

„Kako se je pa pisala?“

„Marija Hermájek.“

„Kje se je pa Petro Karpéles ukrcal?“

„V Barceloni. Grof in grofica sta ga tja spremila, in jaz sem bila tudi žnjimi.“

„Ali sta spremila dečka tudi na ladjo?“

„Ne. Ker je bil vihar, ladja ni mogla odjadrati; zato je ostal Meksikanec še dve noči v neki gostilni.“

„V kateri gostilni?“

„Pri velikem možu.“

Vse to se je ujemalo do pičice z izpovedjo umrlega berača! Marijano se je komaj premagoval, tako ga je to razburilo. Vendar se je delal, kakor bi ga stvar nadalje ne zanimala, in vprašal je kolikor mogoče hladnokrvno:

„Ali je bil senor Kortejo že takrat pri grofu v službi?“

„Že.“

„Ali je oženjen?“

„Bil je nekdaž.“

„Ali ima kaj otrok?“

„Nima.“

„Hm, mogoče veste, ima kake bližnje sorodnike, ki imajo otroke?“

„Nima niti sorodnikov niti znancev.“

„Ali don Ferdinando v Mehiki še živi?“

„Ne več; dve leti je, odkar je umrl.“

„In Alfonzo je podedoval njegovo premoženje?“

„Da, senor. Postal je neizmerno bogat.“

„Rekli ste, da je imel don Emanuel dva sina?“

„Dva sina je imel, dva. A starejši je kmalu potem umrl, ko je šel Alfonzo v Mehiko. Bil je v Madridu, da bi postal častnik, pa zbolel je na mrzlici in umrl. Zato je Alfonzo sedaj edini sin in bo podedoval grofovsko krono.“

„Zdi se mi, da je ta Alfonzo senor Gasparinu in doni Klarisi zelo podoben.“

„Oh, senor, ali ste Vi tudi to zapazili?“

„Podobnost je tako velika, da se mora zapaziti.“

„Res je, res. To pravi moj Alimpo tudi.“

„Ali je don Alfonzo priljubljen?“

„Ne. Bil je tako srčkan deček, imela sem ga zelo rada in sem ga mnogokrat v svojem naročju pestovala, a v Mehiki je postal ves drugačen. S Kortejom in Klariso občuje mnogo več kakor s svojim očetom in svojo sestro.“

„Hm! In ta dona Ema Lindzej?“

„Je neka Angležinja, katero naša kontesa zelo ljubi. Njen oče je zelo bogat, a družega ne vem o nji.“

„Zvedel sem torej, kar sem hotel. Prav lepa hvala Vam, senora!“

„Dovolite, senor, da Vas tudi jaz nekaj vprašam?“

„Prosim.“

„Ali ste mogoče kaj v sorodu z rodovino Rodriganda?“

„Ne. Pišem se Lotrevil.“

„Ali je mogoče rodovina Lotrevil sorodna z rodovino Kordobila? Milostiva grofica, mati naše kontese, je bila namreč iz rodovine Kordobila!“

„Ne, nismo nič sorodni s to rodovino.“

„Potem si pa Vaše podobnosti ne morem razložiti!“ je dejala kastelanka. „Sekaj mi pa še povejte, če pride moj Alimpo kmalu zopet domov.“

„Gotovo še danes.“

„Hvala lepa, senor! Sedaj moram pa iti. Če hočete z menoj govoriti ali če želite postrežbe, pa samo pozvonite.“

Nato jo odšla. Marijano pa je bil skrajno razburjen in korakal po sobi semtertjaj. Kar je zvedel, je zado-stovalo, da je razburkalo zadnjo kapljico njegove krvi. Če so se njegove nade izpolnile, tedaj je pravi dedič graščine Rodriganda, sin grofa Emanuela in brat pre-krasne grofice Silve. In tega Alfonza so samo podtaknili; odkod da je in čegav, to ve samo notar. Mogoče ve tudi Kapitano kaj natančnejšega o celi stvari.

Pa zakaj ga je Kapitano pravzaprav poslal v Rodri-gando? Tega Marijano na nobeden način ni mogel razumeti. Če je res grofov sin, tedaj je vendar nevarno, pošiljati ga v negovo obližje, ker lahko kak slučaj vso skrivnost razodene.

Medtem ko je Marijano o tem premišljeval, sedela sta dva druga skupaj in se pogovarjala o taisti zadevi, namreč Gasparino Kortejo in sestra Klarisa.

Velik kamen se mi je odvalil od srca,“ je priznal notar, „odkar vem, da sta roparja mrtva. Ta poročnik mi ni mogel storiti večje usluge, kakor da jih je ubil.“

„A njegova podobnost je zelo pomenljiva!“ je dejala sestra.

„Vsakdo jo mora opaziti! Kar vstražil sem se, ko sem ga zagledal!“

„Jaz tudi. Kdor vidi Alfonza in njega poleg grofa, gotovo misli, da je ta poročnik grofov sin.“

„To je pa uganka. Da bi si bila samo slučajno tako zelo podobna, to se mi pa res čudno zdi.“

„Mogoče je pa Kapitano —“

„Kaj pa mislite, senora! Ropar ne bo nikoli tako nepreviden. Samo še jeden slučaj bi bil mogoč.“

„Kateri?“

„Mogoče so dečka, ki smo ga dali brigantom, tudi zamenjali. In Kapitano misli, da ima še mojega, a v resnici ima pa popolnoma tujega.“

„In deček, katerega so na ta način dvakrat zamenjali, naj bi bil ta poročnik?“

„Da.“

„Kako je potem mogoče, da pride ta deček na Francosko v rodovino de Lotrevil?“

„Vrag si ga vedi! Na svetu se marsikaj zgodi, česar bi človek nikoli ne bi mislil.“

„Premeteni moramo biti in o tem častniku poizvedovati. Saj nam je dal Gospod Bog zvijačo zato, da bomo premagali svoje nasprotnike,“ je rekla redovnica svetlohlinsko.

„E kaj! Zato ni treba posebne zvijače. Mladega in neizkušenega človeka se kmalu ugonobi. Skušal bom, da si pridobim njegovo zaupanje in potem bom lahko vse zvedel.“

„Ali ve Kapitano, čigavega sina da je takrat zamenjal?“

„Ne.“

„Potem je pa vendarle mogoče, da bi bil ta poročnik pravi Rodriganda. Mogoče ga je poslal ropar

iz gotovih vzrokov za častnika preoblečenega v Rodrigando?"

„To je nemogoče. Ta častnik ni vzgojen med roparji; to se spozna na prvi pogled. Tacega nastopa, te elegantnosti in finosti, tega se ni mogoče naučiti med roparji. Kakor sem spoznal iz njegovega govora, nima navadne vzgoje, ampak je zelo izobražen. Ne, — brigant gotovo ni!“

„Če natančno premislim, pridem do istega sklepa. Kajti če bi bil oni deček, ki smo ga izročili Kapitanu, bi ne bil vbil danes svojih tovarišev.“

„To je vzrok, ki me malo pomiri. Vendar smo bili takrat zelo neprevidni, da nismo zahtevali, da naj dečka usmrtijo. Kdor je mrtev, molči in ne more nikomur več škodovati.“

„Še bolj neprevidni pa ste bili Vi, sehor, ker ste podpisali Kapitanu ono pismo. Skoraj bi ne mogla verjeti, da more storiti jurist tako bedarijo.“

„Saj me je vendar imel v svojih pesteh, moja draga Klarisa!“

„Tega ne morem nikakor razumeti. Ropar gotovo ne bo šel k sodniku in Vas zatožil.“

„Tega ne; ampak ropar gre h grofu in mu da njegovega pravega sina nazaj. Ona izjava mi ne bode nikoli škodovala. Ropar bo izmolzel žnjo k večjem še kako vsotico denarja iz mene.“

„Kako more dati grofu dečka nazaj, če niti ne ve, čegav otrok da je.“

„Tega res ne ve; to se pravi, zamolčal sem mu ime. A brigantje imajo dober nos. Mogoče je poizvedoval o tej zadevi. In iz tega, ker se je branil dečka usmrtiti, sklepam, da slutiti, čegav sin da je. Sicer je pa stvar

zelo jednostavna: če si bode domišljeval, da mi je nevaren, ga bom pa vstrelil.“

„Res je, moj dragi,“ je dejala sestra in zvila svoje hinavske oči, „dolžnost otrok božjih je, da oprosté svet tega mrčesa in golazni, ki leze v prahu in smetéh. Kaj pa mislite o tej angleški ledi! V resnici, krasotica je!“

„Res krasotica prve vrste!“

„In to ste mi povedali z tako razburjenim glasom! Upam, da mi ta mis ne bo postala nevarna!“

„Tega se pa le nikar ne boj. Saj veš, da si jedina, ki me pozna od te moje najslabejše strani.“

„In jaz sem imela vedno potrpljenje s tvojimi slabimi lastnostimi. Ali bi se ne prileglo, moj ljubček, če bi sedaj malo uživala človeške slabosti? Bog nam je dal ljubezen, da je olepšal žnjo ta pregrešni svet, in nepokorščina proti božji volji bi bila, če bi se ji zoperstavljala.“

Obe pobožni duši sta se potolažili čez zemeljsko pregrešnost v dolgem objemu. Če bi bila vedela, da je Marijano na tako natančnem sledu njihovih zločinov, bi jima bilo gotovo minilo veselje, izpolnjevati na tak način voljo božjo. — — —

Odkar sta prišla naša dva nova gosta v Rodrigando, je bilo nekaj več življenja in izpremembe v samotnem graščinskem življenju.

Kar se grofa Emanuela tiče, je bil vedno vesel, kadar sta se mlada gosta mudila kake pol urice v njegovi sobi, da bi ga malo razvedrila. Cutil je, da ga vleče neka čeznaravna sila k častniku; tudi tiho in duhovito obnašanje angležkinje mu je bilo simpatično, in občevanje s takimi osebami je vplivalo na njegovo bolehnó zdravstveno stanje zelo dobrodejno.

Ker so oni trije zdravniki zapustili graščino, ga je

zdravil samo Strnad, in njegova zdravniška umetnost je imela take vspehe, da je zdravnik v par dneh izjavil, da je kamen že odstranjen. Najprvo je treba, da se slabotno telo zopet malo okrepeča, potem bode pa lahko poskusil operacijo na očeh.

Ko se je zvedela ta vesela novica v graščini, so bili vsi graščinski stanovalci zelo veseli — seveda Kortejo, Klarisa in Alfonzo ne. Na zunaj so sicer hlinili veselje nad tem, a v svojem srcu so se jezili in se skupno posvetovali, kako bi preprečili grofovo ozdravljenje.

Čudno je bilo, da so šli na sprehod v park vedno vsi štirje skupaj, a vrnili so se pa vendar po dva in dva. Medtem ko je sedel grof na verandi in užival balzamičen duh čistega zraka, izprehajali so se drugi v parku med cvetjem. Pripetilo se je vedno tako, da je šel zdravnik s Silvo, poročnik pa z Emo, celo grof je to nekoč v ljubeznivi šali povdaril. Marijano je čutil, da se poraja v njegovem srcu vroča ljubezen, katero je skušal zaman zatreti, in Ema je videla v junaškem mladeniču uresničenje svojega ideala, ne da bi natančnejše premišljevala o svojih srčnih občutkih.

Tako je pretekel cel teden, ne da bi se dogodilo kaj posebnega v mirnem graščinskem življenju. Brali so, se izprehajali, se vozili na izprehod, muzicirali, in povsod je bil Marijano najfinejši kavalir. Samo godbe se ni hotel udeleževati. Priznal je odkritosrčno, da ne zna igrati na glasovir.

Bilo je nekega dne v mraku. Zdravnik je bil v grofovi sobi, Silva in njen brat sta se peljala na izprehod, in poročnik je stal, kakor že mnogokrat, v galeriji slik pred ono podobo, ki mu je bila tako podobna. Stopil je iz galerije v knjižnico, kjer je bilo že precej temno. Zato tudi ni zapazil, da je Ema tam.

Sedela je pri širokem oknu, preje je brala, ko se je pa zmračilo, se je naslonila v fotelj in sanjerala, saj ga ni lepšega časa za to kakor je mrak. Slišala ga je, ko je vstopil, in bila mirna, kajti mislila je, da bo šel samo skozi. A stopil je k nekem drugemu oknu in zrl ven v daljino, kako sonce zahaja za gorami.

Tako je preteklo par minut, vse je bilo tiho. Potem se je pa obrnil in hotel menda oditi, kar zagleda na steni špansko kitaro, ki je visela blizu okna. Snel jo je in videl, da je vglášena. Silva je ljubila to godbo in je popoldne igrala. Zabrenkal je par akordov potem pa začel prelep španski ples, in zveneči glasovi so Emo kar vzdignili s stola, da je vstala.

Španci zelo radi igrajo na kitaro; skoraj v vsaki hiši jo imajo, in včasih najdeš ljudi, ki so pravi mojstri na njej. Tudi Ema je že slišala take igralce, a tako, kakor ta poročnik, tako pa ni igral še nihče. Zato je, ko je končal igro, zaploskala z rokami in zaklicala:

„Bravo, senor, bravo! To je bilo mojstersko! Potem pa še celo rečete, da ne znate igrati!“

Marijano se je v hipu prestrašil, stopil potem bližje in, dejal:

„Oh, senora, nisem vedel, da ste tu. Sicer sem pa samo rekel, da ne znam igrati na glasovir!“

„Zakaj nam pa niste povedali, da ste tak umetnik na kitari?“

„Ker imam svoje nazore o godbi.“

„Kaki so pa ti Vaši nazori, senor?“

„Godba je v prvi vrsti umetnost srčnih čustev, in nihče noče svojih čustev razkrivati v javnosti. Rad poslušam koncerte in se pri tem veselim, da bi pa svoje misli vglazbil, zato da bi drugi poslušali, tega pa ne morem.“

„Kajne, to velja o Vaših lastnih kompozicijah?“

„Ne poznam nobene note. Igram samo to, kar mi nareka moja fantazija, in to igram samo záse in ne za druge.“

„O, kakšen egoist ste! Ali tudi pojete?“

„Tudi.“

„Kaj pa?“

„Kar si ravno zmislim.“

„Torej si kar sproti zmišljujete in komponirate! In nihče Vas ne sme slišati?“

„Nihče!“

„Prav, — prav nihče?“ je vprašala počasi in ga pogledala v zadregi.

„Prav nihče.“

„Tudi — jaz ne, senor?“

Marijano je molčal. Ema pa je stopila prav tik k njemu, naslonila svojo malo ročico na njegov ramen in rekla:

„Nekaj bi Vam rada povedala, kar bi nikomur drugemu ne hotela.“

„Prosim, govorite!“

Nekaj trenutkov je molčala, potem pa dejala z tihim glasom:

„Vse znate in vse veste; opazovala sem Vas in sem bila ponosna na Vas. Pa samo nekaj mi je manjkalo pri Vas, in to — — v resnici, to me je jezilo.“

„Kaj mi je pa manjkalo, senora?“ je vprašal smehljaje se.

„Ker niste bili muzikalični. Mož, ki nima čuta za glazbo in petje, tudi nima srca, in nima čutstev. To je, kar me je jezilo. Hotela sem, da bi bili brez vsake napake. Ko sem pa sedaj opazila, da sem se zmotila, pa pravite, da Vas ne sme nihče slišati! Senor, naj bom

Vaša zaupnica, in izbrišite ono napako, ki me je tako zelo žalostila!“

Skoraj bi bil pri teh besedah od veselja zavriskal. Priznala mu je, da se peča z njegovo osebo; jezilo jo je in žalostilo, da bi ga kdo drugi v kaki stvari prekosil; zaraditega je bil tako srečen, da je odgovoril:

„Torej naj bo, senora, Vam bom pa nekaj zapel. Pa povejte mi kaj?“

„Kar najrajše pojete?“

„Ničesar in vse. Nikoli se kake pesmi ne učim; kar zaigram, pa je.“

„No, torej pa zapojte —“

„Kaj pa?“ je vprašal, ko ni hotela povedati.

„Zapojte kako — ljubavno pesem.“

„Tedaj si moram pa vendar kako damo misliti, kateri naj bo ljubezen in pesem namenjena!“

„Seveda!“ je pritrdila veselo.

„Če pa nobene take dame ne poznam?“

„Ali res ne veste nobene, kateri bi zamogli posvečiti kako pesmico, senor?“

Par trenutkov je molčal, potem pa odgovoril:

„Da, že vem za eno, in na to hočem misliti, ko bom pel.“

Nato jo je peljal k stolu, kjer je preje sedela, in šel potem na nasprotno stran v ozadje velike dvorane, kjer se je vsedel na divan. Tam je bilo že tako temno, da ga ni mogla več razločiti.

Preteklo je par trenutkov; slutila je, da ne misli sedaj na drugo, kakor na njo. Kar zasliši strunine glasove, tiho in milo, potem močnejše, v posameznih akordih in glasovih, ki so se zlili slednjič v melodijo. In potem je začel peti:

Prejasna ko zora nebesna
 Devojka je ljubljena vstala,
 Ko da se je v rosi skopala,
 Posula jo z rožami vesna.

Ko solnčni bi žarki blesteli,
 Zlatijo ni lasci se njeni,
 In ko bi plameni ognjeni
 V nedolžnih očeh zažareli.

Nje lici — dva cveta zardela,
 In dušica njena je čista,
 Ko lilija je bledolista,
 Na tihi poljani vzevetela.

(Demeter.)

Ko je zapel prve vrstice, se je vsa prestrašena stresla. Donelo je tako sladko, tako nepopisno milo, to ni bil moški glas. To je trajalo cel odstavek. Potem je zaigral kratko medigro, prešel počasi v mol, in začel z močnejšim glasom in bolj s čutstvom:

Strune, milo se glasite,
 Milo pesmica žaluj;
 Srca bolečine skrite
 Trdosrčni oznanuj:

Kak blede mi moje lico,
 Kak umira luč oči,
 Kak teko iz njih solzice,
 Ki ljubezen jih rodi;

Od želja kako zdihuje,
 Po nji hrepeni srcé,
 Kak mu je veselje tuje,
 Kak od sreče nič ne ve;

Zaigral je zopet kratko medigro; akordi so doneli vedno močnejše in z večjim občutkom, in melodija je imela lep motiv, pa tudi pevčev glas se je glasil čisto in krasno, ko je nadaljeval:

Kak s seboj me vedno vleče,
 Koder hodi njen obraz,
 Kak obličje nje cvetéče,
 V srcu nosim vsaki čas;
 In kak ve, ki bi nje hvalo
 Rade pele zanaprej,
 Ak se ne usmili kmalo,
 Mor'te vtihniti' vekomej.
 Te in take ve nosite
 Tožbe, strune, tje do nje,
 Ako mor'te omečite
 Neusmiljeno srcé. — — —

(Prešeren.)

Pesem je zdonela, in dalje časa je bilo v temni sobani vse tiho kakor v grobu. Potem pa je prišel počasi iz ozadja, da bi obesil kitaro zopet na steno.

„Senora, ali sem napako sedaj izbrisal?“ je vprašal Marijano.

„O, popolnoma!“ je dejala. „In te pesmi preje ni bilo? Šele sedaj ste si jo izmislili in uglazbili?“

„Šele sedaj.“

„Melodijo tudi?“

„Tudi.“

„Senor, povem Vam, da ste v resnici pravi umetnik! Ali smem samo nekaj zvedeti?“

„Kaj pa, senora?“

„Komu je bila ta pesem posvečena?“

„— — — Vam!“

Komaj je spregovoril to besedo, jo je tudi že objel. Pritisnil jo je k sebi, položil svojo roko na njeno lepo glavico in rekel:

„Bog Vas blagoslovi, mis Ema! Ljubim Vas neskončno, vendar sedaj še ne smem govoriti o tem. Vendar Vas bom pozneje poiskal v Mehiki ali v kakem

drugem kotu sveta, da najdem pri Vas srečo, katero bom iskal tudi edino le pri Vas!“

Objela sta se, položil je svoja usta ne njene nežne ustnice, ki se niso branile, in sledil je dolg, sladak, prisrčen — — poljub. Nato je odšel iz biblioteke. Poslušala je še odmev njegovih korakov, potem se je pa naslonila na divan, kjer je še dolgo sedela, sanjerala o sreči, se od veselja jokala in zakrila zareče lica z rokami.

Kar sliši, da se je pripeljala neka kočija. Silva in njen brat sta prišla domov. Med potom sta srečala pismonošo, ki ima je izročil več pisem in časopisov. Kastelan jih je razdelil različnim naslovljencem. Tudi odvetnik je prejel pismo. Poštni pečat je bil iz Barcelone, in glasilo se je takole:

„Senor!

Ravnokar sem s svojo „Pendolo“ semkaj priplul. Na tem popotovanju smo zaslužili mnogo denarja. Pričakujem, da me obiščete v najkrajšem času, kajti uporabil bi rad pripravi letni čas in zato kmalu zopet odjadral.

Henrikord Landola,
morski kapitan.“

To pismo je notarja zelo razveselilo. Šel je k svoji zaveznici, k pobožni redovnici, in še preden je zaprl vrata za seboj, je že zaklical:

„Klarisa, veselo poročilo!“

Vstala je z divana, kjer je popreje sedela, in potem dejala:

„Veselo poročilo?“ Vendar enkrat. Dolgo časa si mi sporočal same žalostne novice. Kaj pa imaš, tako veselega?“

„Landola je prišel!“

„Morski kapitan?“

„Da, morski kapitan Landola. Srečno je došel v Barcelono in mi naznanja, da je vse dobro opravil.“

„Ali je bil tudi v Mehiki?“

„Mislim, da tudi.“

„In v Afriki tudi?“

„Seveda, kakor zadnjič.“

„Ali je mogoče kaj videl tega starega don Ferdinanda de Rodriganda, ki je tako lepo umrl, in je potem Alfonzo lahko vse podedoval?“

„Ne vem; to bom šele zvedel, ko bom žnjim govoril.“

„Tedaj hočeš iti v Barcelono?“

„Ne, ampak sporočil bom kapitanu, da naj pride v Rodrigando. Naše razmere so sedaj tako nevarne, da ne morem odpotovati niti za en dan. Sploh mi je pa tudi Kapitano sporočil, da je tu in bi rad z menoj govoril.“

„Kedaj pa?“

„Kakor po navadi, ravno o polnoči.“

„Oh,“ je zaklicala redovnica, „ravno mi pride nekaj na misel. Sedaj bi lahko tudi zvedeli, če je ta poročnik s Kapitanom v kaki zvezi.“

„Kako misliš to?“

„Če je ta poročnik brigant, tedaj bo Kapitano gotovo uporabil to priložnost, da bo tudi z njim govoril. Paziti moramo, če bo šel danes še kaj v park.“

„Prav imaš! To je jako dobra misel!“

„Kajné? Bog že skrbi, da njegovi služabniki ne pridejo v sramoto. Pojdi doli, moj prijatelj, in poglej, kje da tiči poročnik.“

„Pogledal bom najprvo, kje je njegov služabnik, kajti na vsak način bo Kapitano občeval v prvi vrsti le žnjim in ne direktno s poročnikom, ker bi bilo preveč sumljivo.“

Nato je odšel in ne bil bi si mogel izbrati boljšega trenutka, kajti ravno, ko je šel po stopnjicah doli, je srečal huzarja, ki je drl zelo hitro gori v poročnikovo sobo.

„Videl sem dovolj,“ je mrmral notar sam s seboj. „Tako zelo se mudi človeku samo takrat, kadar se pripeti kaj nenavadnega. Na tihem se bom ven splazil in pazil.“

Stopil je pri glavnih vratih ven in šel po prostih stopnjicah, katere sta razsvetljevale dve veliki svetilki, počasi doli. Na obeh straneh je bilo gosto zaraščeno grmovje, v katerem se je človek lahko skril. Gasparino Kortejo je zlezal za grmičevje in se vlegel na tla, tako da ga ni nihče mogel videti.

Odtod je lahko videl in spoznal vsako osebo, ki je šla iz graščine na oni strani, kjer je bil park in gozd.

Več ko pol ure je že ležal, kar zasliši korake in rožljanje ostrog. Prišel je poročnik de Lotrevil, pogledal oprezno na okrog, šel hitro po stopnjicah doli in zavil potem proti parku.

„Oh!“ je vzdihnil notar. „Torej vendar! Najprvo bom pogledal, kje da se bodeta sešla.“

Zapustil je svoje skrivališče, šel okrog kroga, ki so ga razsvetljevale svetilke, in smuknil za poročnikom. Marijano se ni potrudil, da bi šel bolj tiho; moral je nastopiti kot oficir, in če bi ga kdo, ki bi bil ravno v parku, slučajno srečal, ne bi ga smel imeti za kakega vohúna. Zato ni delalo notarju nikakih težav, slediti mu.

Poročnik je zavil v stransko pot, ki je peljala nas ravnost k samotni brezovi hišici.

„Čisto prav!“ je godrnjal notar. Tam v brezovi hišici se bodeta dobila. Slučajno pa poznam ta kraj bolje kakor onadva, šel bom tja in poslušal, kaj da se bodeta pogovarjala.“

Odvetnik ni sledil častniku narávnost, ampak smuknil je črez malo tratico, šel skozi brezov gozdiček, se potem moral splaziti še skozi zelo gosto grmovje in dospel slednjič do hišice, ki je slonela tih ob grmovju. Bila je majhna in narejena iz mladih brezovih debeljc — zato se je slišala vsaka tudi po tihem zgovorjena beseda ven, če sta se dva človeka v utici pogovarjala.

Advokat se je priplazil čisto tih k zadnji strani hišice in poslušal. Oh, res, slišal je govoriti. Najprvo je čul Kapitanov glas, ki je vprašal poluglasno;

„Stanuješ torej v graščini?“

„Da,“ je odgovoril poročnikov glas, ki ga je notar takoj spoznal.

„Kako da se ti je tako hitro posrečilo?“

„Imel sem srečo — záte, Kapitano, je mogoče nesreča — da sem konteso in neko njeno prijateljico rešil dveh možev, ki sta dami napadla.“

„Oh! Kdo so pa bili? Ali so razun nas še drug brigantje v tej okolici? Kmalu bi jim pokazal, kaj se pravi posegati v moje rokodelstvo.“

„Tega ti ne bo treba iz dveh vzrokov. Prvič ker sem to že storil jaz, in drugič nista bila tuja, ampak naša dva.“

„Za vraga! Katera dva pa?“

„Henrikord in Žvanito.“

„Nemogoče! Kako da sta se predrznila, konteso razžaliti?“

„To boš že ti vedel ali pa mogoče tudi samo samá.“

„Kaj si storil z njima?“

„Jednega sem vstrelil, a drugemu sem preklal črepinjo. Oba sta mrtva.“

„Človek, ali res?“

„Res.“

Par trenutkov je bilo potem vse tiho; potem pa je dejal Kepitano jezno:

„Torej si dva svoja tovariša usmrtil! Ali veš, kaka kazen te čaka?“

„Smrt,“ je odgovoril Marijano mirno. „A, ne bojim se je čisto nič.“

„Zakaj ne? Ali, morda misliš, da ti bom prizanesel, ker sem že večkrat oko zatisnil zaradi tebe?“

„Ne zahtevam prizanašanja, ampak samo pravičnost. Ali si jima zaukazal, da naj napadeta konteso?“

„Ne.“

„Torej jih nisem usmrtil, ampak samo kaznoval.“

„Kdo ti je pa dal to pravico? Samo jaz, ker sem vodja, smem kaznovati.“

„Nisem jih poznal; bila sta zakrinkana.“

„S čim?“

„S črnimi platnenimi krinkami.“

„S takimi kakor so naše?“

„Da, s takimi.“

„Tedaj bi si bil lahko mislil, da sta tvoja tovariša.“

Zopet je bilo par trenutkov vse tiho. Poročnik je nestrpno zakašljaj in potem odločno odgovoril

„Moja tovariša nista bila na nobeden način.“

„Oh, zakaj pa ne?“

„Ker jaz nisem član tvoje roparske družbe. Vzel si me k sebi in odgojil. Bil sem sicer vedno pri vas, a pozabil si na to, da bi ti moral priseči. Zato ti tudi nisem prav nič odgovoren.“

„Torej dobro, boš pa moral kmalu pri prvi priložnosti priseči.“

„To si bom pa preje že še dobro premislil.“

„Deček!“ je izgovoril Kapitano počasi in ježno, ker se je čudil, da se mu Marijano protivi. „Tako si mi torej hvaležen, za neizmerne dobrote, ki sem ti jih skazal?“

„Molči o svojih neizmernih dobrotah!“ je zavpil častnik bolestno nad njim. „Ali morda meniš, da je to kaka dobrota, če se iztrga otroka ljubečim starišem iz rok in se ga vrže med roparje?“

Sedaj je napel notar svoja ušesa še bolj.

„Torej vendar je! In še celo ve, da je bil ukraden svojim starišem!“ si je mislil.

Tudi Kapitano je bil ves izneñaden. Kakor je notar zunaj razločno čul, je stopil od začudenja za korak nazaj, in potem ježno vprašal:

„Starišem iz rok iztrgal? S silo? Komu pa naj to velja?“

Marijano je izprevidel, da ni pametno ravnal, ker se je tako prenaglil. Bolje bi bilo, da bi Kapitano niti slutil ne bil, da je na sledu vsem skrivnostim; ker se je pa v svoji razburjenosti že tako zelo spozabil, je nadaljeval in odgovoril:

„To mislim o meni, in o ničem drugem!“

„Hm, misliš torej, da si ukraden svojim starišem? je vprašal Kapitano previdno.

„Da, ukraden in zamenjan.“

„Že mogoče. Pa kaj me to briga? Našel sem te pod milim nebom v gozdu in še do danes ne slutim, kdo da bi te bil odložil.“

„Nikar se ne laži, Kapitano! Ti sam si bil zraven!“ je zaklical mladenič ježno.

„Jaz? Dokaži mi! Prisegam ti, da te nisem ukradel tvojim starišem!“

„Seveda, to že lahko prisežeš, kajti pravzaprav me je nekdo drugi; vendar si mu ti naročil.“

„Rečem še enkrat: Dokaži mi!“

„Ali morda poznaš nekega moža, kateremu je ime Manuel Sertano? Doma je bil iz Matare.“

„Za vraga! Kdo ti je pa to ime povedal?“

„Nadalje: ali poznaš gostilno »L' Hombre grand«, pri velikem možu v Barceloni? Tam je bil zamenjan v noči med prvim in drugim oktobrem leta 18** nek deček.“

„Vrag! Kdo ti je pa to natvezel?“

„To je pa moja skrivnost!“

„Zahtevam, da mi odgovoriš! Poslal sem te v Rodrigando, da nadzoruješ tega Gasparino Korteja in druge, ne pa, da si izmišljuješ zoper mene stvari, ki niso res. Zahtevam, da mi poveš, kdo da ti je povedal te laži!“

„Tega pa že ne boš zvedel!“

„Bom, kajti moč imam, da te prisilim!“

„Haha!“

Poročnik je izpregovoril samo to besedico, a izrazil je žnjo vso svoje zaničevanje in preziranje, tako da je Kapitano jezno zaklical:

„Morda misliš, da se mi boš še celo ustavljal?“

„Seveda mislim.“

„Tedaj ti bom pa dokazal ravno nasprotno.“

„Poskusi!“

„Zapovem ti, da se takoj vrneš v naš brlog!“

Mladenič se je malo po tihem zasmel in odgovoril:

„Mi ne pride na misel!“

„Oho, torej se mi kar očitno protiviš!?“ je sikal Kapitano.

„Tako je, čisto očitno!“ se je zopet smejal Marijano. „Ostal bom tu. Kaj si bo pa mislil grof Rodriganda o gospodu de Lotrevil, če kar ponoči v temi izgine kakor kak tat? Sicer se mi pa v Rodrigandi zelo dopade, in“ — je pristavil s poudarkom — „zdi se mi čisto, kakor bi spadal k grofovski rodovini.“

„Človek, ali naj te morda prisilim?“

„S čem pa?“

„Izjavi na mestu, da me boš ubogal, ali te pa zabodem!“

„Počakaj še malo, da ti nekaj povem!“

„Torej?“

„Kapitano, védi, da te ne sovražim,“ je pričel Marijano mirno; „iztrgal si me sicer v zgodnji mladosti iz rok ljubečih starišev, ravno ko sem se začel zavedati svojega življenja, a s tvojim dovoljenjem me je naučil dominikanski pater vse, česar mi je v življenju treba, tako da lahko zopet izpolnim svoje mesto, zato se ne bom maščeval nad teboj, ampak rečem ti samo to: Naj bo vse poravnano med nama! Kaj bom pravzaprav še pričel, tega še ne vem, vendar ti lahko povem z gotovostjo, da se k vami ne vrnem več. Siliti me pa ne moreš. Močnejši, spretnejši in urnejši sem kakor ti, in tudi zvijača ti ne bode prav nič koristila.“

„Ali res?“ se je rogala Kapitano. „Če pa sedaj grofu de Rodriganda naznanim, da si ropar ne pa častnik?“

„Me bo pa gotovo najprvo vprašal, kje so moji tovariši, jaz bom seveda — —“

„Aha, nas boš pa izdal?“

„Kajpada.“

„Človeče!“ je zagrozil vodja roparjev.

Beračeve skrivnosti

ali

preganjanje okoli sveta.

Velik roman, poln razkritja skrivnostij človeške družbe

pisal

kapitan Ramon Diaz de la Eskosura

prestavil

grof Sokolski

Ta roman nam predložuje dolgotrajen boj za ljubezen in življenje, boj zoper nevoščljivost in sovraštvo.

Doktor Janko Strnad je pravi slovenski junak, ki se ti prikupi že na prvi pogled, in slediš mu iz domovine v daljne, tuje dežele, iz jedne nevarnosti v drugo.

Mraz te pretresa, če bereš o teh dogodkih, in drugič se ti topi srce od veselja. Seznanš se s plemenitimi in krasnimi ženami, z grofco Silvo, z indijansko nevesto Karjo in drugimi; a tudi hudobna brata Kortejo, nepravega grofa Alfonza in druge hudobneže spoznaš.

Koliko skrivnostij ve stara ciganka Carba? Kako zmaga sledujoč pravica nad krivico? Koliko mora pretrpeti doktor Strnad in njegovi tovariši dokler se po šestnajstletni ječi maščujejo nad svojimi sovražniki?

« Naznanilo »

Vse to zveš v tem romanu, in čim dalje bereš, tem bolj se zanimaš za svojega ljubljence.

Roman: „Beračeve Skrivnosti“ izhaja v zvezkih po 30 vinarjev. Vsak zvezek obsega 32 tiskanih strani z eno podobo. Dobiša se v vseh knjigarnah. Če bi raznaševalci pozabil na nadaljevanje, obrnite se na ono knjigarno, ki je na ovoju označena. Če bi slučajno v dotičnem kraju ne bilo knjigarne, pošljite denar za dotične zvezke po poštni nakaznici ali pa v znamkah, in svoj natančni naslov na podpisano založniško knjigarno, ki vam zaželenje zvezke nemudoma dopošlje.

Dunaj, VII. Sigmundgasse 11.

✱ JOSIP RUBINSTEIN, založniška knjigarna ✱

Beračeve skrivnosti ali preganjanje okoli sveta

Velik roman, poln
razkritja skrivnosti
spisal človeške družbe
kapitan

Ramon Diaz

de la Escosura.

Založila knjigarna
Josip Rubinstein na Dunaju.

„Oho, dečko, ali čuješ!“ je rekel notar.

„Le pomiri se, Kapitano, pomiri se! Dokler mi od vas ne preti kaka nevarnost, bom molčal. Dobro me poznaš in veš, da držim vedno natančno svojo besedo. Zvestobe vam pa vendar le nisem prisegel, in če me bode hoteli v to prisiliti, z zvijačo ali celo s silo tedaj ste moji sovražniki, in znal se bom braniti. To je vse, kar sem ti hotel povedati.“

„To je torej tvoj trdni sklep?“ je vprašal vodja.

„To je moj trdni sklep! — Oho, Kapitano! Dobre oči imam, in akoravno je temno, vendar vidim razločno, da si segel za pas po svoj nož; pa zapazil nisi, da držim že ves čas, kar se tukajle pogovarjava, v roki napet revolver. Preden me dosežeš s svojim nožem, si mrtev. Le zapomni si to dobro tudi še za prihodnjost! Deček je postal naenkrat mož, in povem ti, da bo tudi nastopal kot mož. Bodi zdrav, Kapitano!“

Notar je slišal, da je častnik nato hitro odšel.

„Marijano!“ ga je klical vodja s strogim glasom nazaj.

A odgovora ni dobil.

„Marijano!“ je zaklical še enkrat, vendar ne več zapovedujoče, ampak skoraj proseče.

Pa tudi nato ni dobil odgovora, in slišali so se od daleč samo še koraki odhajajočega mladeniča.

„Moj Bog, res je, — odhaja!“ je mrmral Kapitano sam s seboj. „Oprostiti se me hoče, vendar se mu ne bo posrečilo. Kogar imam enkrat v pesteh, tega ne spustim tako hitro. Proketo, da mi je prišla ta nesrečna misel v glavo, da sem poslal ravno njega v Rodrigando! Kdo mu je le vse povedal? Če ni vrag, to moram pa zvedeti!“

Počasi je zapustil potem brezovo utico in izginil za gostim drevesjem. Hotel se je pogovoriti z Marijanom

o mnogih drugih zelo važnih rečeh, in sedaj ni zvedel ničesar o vsem tem, kar ga je hotel vprašati. —

Tudi notar je prišel sedaj brez nevarnosti, da bi ga kdo opazil, iz svojega skrivališča. Vrnil se je v graščino in šel naravnost k svoji pobožni prijateljici, ki ga je že težko in nestrpno pričakovala. Tudi grof Alfonzo je bil že pri njej, in oba sta se neizrečeno pretašila, ko jima je notar povedal, da je huzarski poročnik v resnici tisti zamenjani deček.

„Moj Bog, kaj naj pa sedaj storimo?“ je vprašala Klarisa. „Ta človek torej že sluti, kdo da je?“

„Da, že sluti, kakor sklepam iz njegovih besed,“ je odgovoril notar.

„Torej smo pred vulkanom, ki izbruhne lahko vsak trenutek. Vendar upam, da nas neskončno usmiljeni in dobrotljivi Bog ne bo zapustil.“ —

„Haha! Kaj nam sedaj pomaga pobožno zdihovanje. Storit moramo kaj, storiti!“ je dejal Alfonzo.

„Pa povej kaj?“ je vprašala pobožna redovnica.

„V prvi vrsti mora biti hitro. Kajti hitro začeto je dvakrat prijet. Glejmo, da mu takoj onemogočimo vsako podjetje.“

„Kaj hočeš povedati s temi besedami, moj sin?“ je vprašal odvetnik.

„Usmrtiti ga!“

„Hm!“

„Da, usmrtiti ga moramo. Kajti samo mrlič molči, in skrajno neprevidno bi bilo od nas, če bi mu prizanesli, ker nam je tako zelo nevaren, in še celo v tako važni zavedi. Sicer je pa samo navaden bandit, in zato imamo pravzaprav zasluge za celo človeštvo, če ga usmrtimo.“

Sestra Klarisa je zadovoljno z glavo prikimala; notar pa je malo pomislil in potem počasi dejal:

„To se razume, da mu moramo onemogočiti vsak čin; vendar se bom pa danes rajše s Kapitanom pogovoril o tej stvari, ali s smrtjo ali na kak drug način. O polnoči bom že zvedel, ali je nevaren ali ne.“

S to odločbo sta morala biti mati in sin zadovoljna.

Malo pred polnočjo je šel notar zopet v park. Poznal je dobro skrit kotiček, kjer se je shajal s Kapitanom, kadar se je hotel ž njim kaj pogovoriti. Ko je prišel tja, ga je Kapitano že čakal.

„Sporočili ste mi, da naj Vas túle obiščem,“ je dejal. „To mi pride ravno prav, kajti s tem mi prihranite dolgo pot v gore. Drugače bi Vas moral doma v gorah obiskati.“

„V kateri zavedi?“ je vprašal vodja roparjev.

„Kako da me to še vprašate?“ je rekel notar začudeno. „Zadnjič sem Vam dal naročilo, a do danes ga še niste izvršili.“

„Pa zakaj ga še misem izvršil, senor?“

„Ker ste mi poslali namesto mož, same strahopetneže.“

„Nikar mi kaj takega ne predbacivajte, ker je neopravičeno,“ je odgovoril Kapitano. „Nikar se dolgo ne prepirajva o tej stvari, senor, ampak pomeniva se hitro in končajva to zadevo.“

„Jaz sem istega mnenja. Torej govorite!“

„Ali morda želite, da Vaše naročilo še izvršim?“

„Seveda! In sicer celo zahtevam, da ga izvršite v najkrajšem času!“

„Torej dobro, Vam bom pa povedal svoje pogoje.“

„Pogoje? Mislim, da sva se o njih pomenila že zadnjič, ko sem Vas obiskal.“

„Razmere so se pa med tem časom predrugačile. Zvedel sem seveda o vsej stvari, kako se je godila, in akoravno me ni bilo zraven, vendar svoje ljudi dobro poznam, in sem lahko takoj vse prav uganil. Kajne, zdravnika ste napadli z nožmi?“

„Da, z nožmi.“

„Po Vašem izrecnem naročilu?“

Notar se je malo obotavljal in potem odgovoril:

„Ne. Henrikord je vse tako aranžiral.“

„Lažete se!“ je dejal Kapitano strogo. „Moji ljudje predobro razločujejo med kroglo in nožem, da bi bili svojevolsko tako bedasti, in napadli tako močnega moža z nožmi. Hoteli ste, da bi se zgodilo vse lepo na tihem, in ste jim zato prepovedali, streljati. Kajne, da je res tako?“

„Ni res!“

„Haha! Dobro vem, kaj sem rekel, ne bodete me prevarili, ne! Henrikord in Žvanito sta bila ubita pri drugi priložnosti. Zakaj da sta napadla konteso, mi je uganka, vendar Vas nočem obdolžiti, da ste Vi tega krivi. Pač pa ste krivi smrti onih, katere je potem sodnija tule v parku našla. Za vsacega zahtevam tisoč cekinov. Najprvo mi jih plačajte, potem bodeva pa govorila šele nadalje.“

„Ali mislite, da sem nor!“

„A tako, torej nočete?“

„Nočem. Kaj mene briga, če so bili tako neprevidni in neumni, da so se pustili usmrtiti!“

„Povedal sem Vam že, koga dolžim, in pri tej svoji trditvi tudi ostanem! Ali hočete plačati ali ne, Vas vprašam še enkrat?“

„Ne vinarja!“

„Torej dobro. Zdravo, senor!“

Nato se je Kapitano obrnil in hotel oditi; a notar ga je prijel za suknjo in vprašal:

„Kaj pa mislite pravzaprav storiti?“

„Senor, to bodele kmalu zvedeli!“

„Nemogoče stvari zahtevate!“

„Dokazal Vam bom, da so mogoče. Možje so umrli pri Vašem naročilu, in zato morate plačati. Prisegam Vam, da ne odjenjam za pičico. Dobro me poznate, in če se bodele branili, bom vsoto še zvišal.“

Notar je premišljeval. — Potem pa je počasi dejal:

„Mogoče, da bi Vam plačal, če bi — —“

„Torej, če bi —?“

„Če bi mi storili malo uslugo.“

„Katero?“

„Razun zdravnika mi dela še nekdo drugi napotje.“

„Oh! Tudi ta naj izgine?“

„Da, izgine,“ je pritrdil notar.

„To se pravi, da naj umre?“

„Seveda.“

„Kdo pa?“

„Nek častnik.“

„Grom in strela, to bo pa zelo zanimivo! Pri katerem polku pa je dotični senor?“

„Pri nobenem, ampak je sedaj na dopustu. Tudi ta ni Španec, ampak Francoz.“

„Za vraga,“ je dejal Kapitano začudeno, in poznalo se mu na glasu, da je že začel slutiti, koga notar misli.

„Francos je? Kaj Vas pa vendar ta tujec briga?“

„Iman gotove vzroke! Huzarski častnik je.“

„Kje pa je?“

„V Rodrigandi.“

„V graščini?“

„Da v graščini stanuje.“

„Kako mu je pa ime?“

„Alfred de Lotrevil.“

„Alfred de — — hm!“ je godrnjal Kapitano. „Tega človeka pa ne poznam!“

„Verjamen,“ je pripomnil notar sarkastično. „Sicer pa, akoravno ga gotovo ne poznate, vendar tudi Vas precej briga.“

„Kako to?“

„Ker je on Henrikorda in Žvanita ubil. Ali mu bode morda prizanesli?“

„Tega pa ne!“ je odgovoril Kapitano obotavljajoče. „Pa zakaj bi se ga radi iznebili?“

„Saj sem Vam že rekel, da mi dela napotje.“

„Zakaj?“

„To Vas prav nič ne briga! Ali hočete izvršiti to moje naročilo?“

„Hm, stvar si moram še premisliti.“

„Tedaj se pa le hitro premislite! Če nočete Vi izvršiti tega naročila, ga bode pa kdo drugi, ki mi bo boljše postregel, kot Vi in Vaši ljudje.“

„Povejte mi vendar kdo!? Ne trpim nikake konkurence; le zapomnite si to, senor! Sicer bom pa s tem Francozom, ki mi je ubil dva moža, že sam storil, kar bom hotel. Kdor mi sega v moje rokodelstvo, temu ne prizanesem. Le dobro si zapomnite to!“

„Haha! Ali mi hočete s tem morda povedati, da je ta častnik pod Vašim varstvom?“

„Kaj pa še,“ je odgovoril vodja, „ravno nasprotno, da se bom namreč maščeval nad njim. Torej izgine naj, pravite!“

„To se pravi z drugimi besedami, umre naj?“

„Umre naj? Tega pa ne. Z njim nameravam nekaj

druzega storiti; dam Vam pa svojo častno besedo, da Vam ne bo delal nikakih sitnostij več.“

Notar je sedaj vedel, pri čem da je. Kapitano seveda ni slutil, da notar vse ve. Kortejo je torej rekel:

„Zaupam Vam, Kapitano. Plačal Vam bom torej za vsacega ubitega moža po tisoč cenikov, in zahtevam zato, da ta Slovenec umre, Francoz pa izgine.“

„Naj pa bo tako, vendar mi morate za Slovenca še onih petsto dublonov doplačati, za Francoza pa ravno toliko.“

„Oderuh ste!“

„Haha!“ se je smejal brigant. „Živeti hočete, a drugi morajo tudi živeti!“

„Dobro, plačal Vam bom!“

„Kedaj?“

„Kedar izvršite naročilo.“

„Rabim denar takoj. Plačajte polovico!“

„Nimam denarja pri sebi. Storite najprvo svojo dolžnost, potem pa dobite vse naenkrat. Če niste s tem zadovoljni, mi je pa zelo žal.“

„Če je pa tako, moram seveda počakati,“ je odgovoril vodja roparjev. „Pa nikar ne mislite, da me bodeite ogoljufali za en sam cekin!“

„Kedaj bodeite pa izvršili to stvar?“

„Kmalu; dneva Vam še ne morem natančno določiti. Ali želite še kaj pripomniti?“

„Ničesar.“

„Torej sva danes končala. Zdravo, senor!“

„Lahko noč!“

Ropar je zginil v temni goščavi, notar pa je korakal počasi proti graščini.

„Hahaha!“ se je smejal na tihem sam pri sebi; „Misliš, da me boš ogoljufal, stari hinavec, pa se ti ne

bo posrečilo. Napel bom čisto druge strune, in bom stvar sam po svoje izvršil!“ — — —

Drugo jutro je prišla kastelanka v Strnadovo sobo in mu hotela prinesiti kavo.

„Hvala lepa, senora,“ ji je rekel. „Dajte mi čašo mleka, ker ne smem kave piti.“

„Kave ne smete?“ je vprašala začudeno. „Ali ste morda bolni, ljubi senor?“

„Ne, ne. Iz drugega vzroka. Imam danes neko opravilo, pri katerem moram biti zelo miren, pa saj veste, da kava človeku kri razburi.“

„To mora biti pa nekaj posebno važnega.“

„Seveda, le prosite Boga, da bi se mi posrečilo, senora! Operiral bom danes našega dobrega grofa Emanuela na očeh.“

„Oči bodele operirali!“ je zaklicala. „Moj Bog, ali res?“

„Res, res. Kaj pa delate pravzaprav s kavo?“

„Saj vendar ne morem s kavo vred z rokami zaploskati; to pravi moj Alimpo tudi; zato sem jo pa spustila iz rok.“

„Pa bi jo bili saj na mizo postavili. Sicer Vas pa prosim, da poskrbi kastelan za to, da bo v graščini skrajen mir in tihota. V bolnikovi sobi se morajo okna takoj po operaciji zavesiti. Prosite konteso, in ona Vam bo že vse potrebno natančneje naročila. Sedaj pa, prosim, prinesite mi mleko!“

„Ja, ja, takoj prinesem, senor, takoj! O, kaj bo rekel moj Alimpo, ko mu bom povedala o operaciji! Saj že hitim, letim, frčim! Bog daj svoj blagoslov, da bi se posrečilo!“

Razbito posodo je pustila za ta čas na tleh, in

hitela iz sobe na način, kakor ga ona imenuje „frčati“, kar je pa bilo bolj podobno „trkljanju“.

Ko je črez nekaj časa prišel zdravnik v salon, so ga vsi navzoči obsipali z vprašanji.

„Ali je res, senor, da bode te danes operirali milostivega grofa?“ je vprašala Klarisa.

„Res.“

„Torej res!“ je zaklical senor Gasparino Kortejo.

„Res!“ je odgovoril Strnad.

Kar stopi mladi grof k njemu in mu reče s temnim in jeznim pogledom:

„Senor, opozarjam Vas, premislite stvar še preje dobro. Ali ste prepričani, da se bode operacija posrečila?“

„Nisem, pač pa upam.“

„Pač pa upate! Samo upate in hočete tako važno operacijo izvršiti. Ali morete to Vaše dejanje pred Bogom in svojo lastno vestjo zagovarjati in opravičiti?“

„Zamore,“ je odgovoril zdravnik resno in odločno.

„Tedaj pa zahtevam kot bolnikov sin, da je vsaj par izkušenih operaterjev pri operaciji prisotnih!“

Strnad se je zaničljivo nasmejal, ga pogledal tako ostro v oči, da ga je kar v srce zbodlo, in odgovoril:

„Nočem, da bi se ponovili isti dogodki, kakor sem jih zadnjič srečno prestopal. Sicer je pa zame samo želja Njegove Svetlosti merodajna, na druge ljudi se ne morem ozirati.“

„Ali ste me hoteli s temi besedami razžaliti?“ je sikal grof.

„S takimi besedami Vas vendar ne morem razžaliti,“ je odgovoril Strnad hladnokrvno.

„Tudi jaz odločno zahtevam, da so pri operaciji prisotni še drugi kirurgi!“ je zaklical notar.

„Jaz tudi!“ je pritrdila pobožna Klarisa.

„Odločil sem se, in nimam najmanjšega vzroka odnehati,“ je dejal Strnad.

„Oho! Rad bi vedel, kdo da ima pravico tu zapovedovati?“ je vprašal Alfonzo. „Mislim, da moja beseda tu več velja, kakor vsaka druga!“

„Grofov zastopnik sem, zato se morate name tudi ozirati!“ je zahteval Kortejo.

Strnad je namignil z rameni, češ da ne more, in je dejal potem zelo resno in odločno:

„Senorji, pomislite, da sme v takih slučajih samo zdravnik odločati, in nihče drugi! Operacijo bom pričel čez deset minut. Če me bo pa kdo motil, bom odločno nastopal, to vam povem že preje!“

„Oho, kajpada!“ je zaklical Alfonzo.

„No, no, bomo pa videli!“ je odgovoril Strnad ostro. „Opozarjam vas, da bi grofu utegnilo škodovati tudi najmanjše vznemirjenje, zato bi bili tudi vi potem odgovorni, če bi se zgodila kaka nesreča.“

„Mi hočemo biti prisotni!“ je dejal grof Alfonzo.

„Treba bo, da mi bode kdo pomagal; vendar bom že sam določil, kdo da mi bo stregel. Odkritosrčno priznam, da se mi zdi, da je tu par oseb, katerim ni po volji, da bi Njegova Svetlost, milostivi grof, zopet ozdravel, zato bom tudi delal samo po svojem prepričanju. Kontesa Silva, ali Vas smem prositi za prijaznost, da mi pri operaciji strežete?“

„Zelo rada, samo če sem za to dovolj sposobna,“ je odgovorila Silva.

„Kar boste storili, ni nič težkega. Na vsak način pa potrebujem žensko pripomoč. Mogoče bi bila tudi mis Ema tako prijazna, da bi mi malo pomagala?“

„Hvala lepa za Vaše zaupanje!“ je odgovorila Angležinja in prikimala.

„In jaz?“ je vprašala sestra Klarisa.

„Nočem Vas truditi, senora!“ je odgovoril Strnad kratko in mrzlo.

„O, zakaj?“ je vprašala ostro.

„Ker imate preslabe živce.“

„Kako mi morete pa to dokazati?“ ga je vprašala izzivajoče.

„Ko ste videli zadnjič mojo malo ranico na roki, Vam je prišlo takoj slabo, tako da ste se morali náme opreti. Radoveden sem, kako bi se Vam godilo pri tako dolgotrajni operaciji!“

„Odločno zahtevam, da smem biti pri operaciji!“ je rekel nato Alfonzo.

„Jaz Vam pa odločno prepovem. Ne rabim gospodov pri operaciji; samo enega samega bom prosil za malo uslugo. Senor de Lotrevil, prosim, če ste tako prijazni?“

„O, prosim, zelo rad!“ je odgovoril Marijano hitro.

„Neke posebne usluge bi Vas prosil, prepričan sem, da mi boste ustregli.“

„Kaj pa, prosim?“

„Saj poznate okna grofove sobe?“

„Poznam.“

„Potem bi Vaš prosil, da bi se pod dotičnimi okni med operacijo malo sprehajali. Če boste Vi na straži, sem prepričan, da ne bo nihče motil miru.“

Častnik se mu je prikonil, pogledal zdravnika v oči, češ da ga razume, in odgovoril:

„Že vem, kaj hočete, in zelo rad postrežem, kajti v čast si štejem, da omogočim srečen izid operacije, vsled katere bo tako plemenit mož zadobil zopet dragoceno luč svojih oči.“

„V čast si štejete?“ je vprašal Alfonzo zaničljivo. „Sramota, da naravnost sramota je to, da ste zdravnikov — — hlapec.“

Sedaj je stopil Marijano hitro k Alfonzu in ga vprašal:

„Ali bodeate takoj preklicali svoje besede?“

„Ne!“ je odgovoril mladi grof jezno. „Če hočete Vam pa še enkrat povem!“

„Dobro, mi bodeate pa dali zadoščenje, kakoršno je med kavalirji navada!“

„Kaj? Vi kavalir?“ je kričal Alfonzo. „Vi ste navaden — —“

„Beseda mu je obtičala v grlu, kajti notar je pristopil k njemu in mu položil svojo roko na usta.

„Stojte grof!“ ga je svaril. „Niti pravi čas, niti pravo mesto ni, da bi take stvari razpravljali.“

„Imate prav,“ je dejal zdravnik. „Sicer pa, senor de Lotrevil, če rabite sekundanta, Vas vedno rad zastopam. Vas in čestite dame, prosim, da greste sedaj z menoj.“

Deklici sta bili tako iznenadeni in prestrašeni, da ste šli za zdravnikom, ne da bi črhnil besedice; tudi poročnik je šel, ne da bi pogledal na ostale nazaj. Tudi ti so molčali tako dolgo, da so drugi odšli, potem pa je rekel notar:

„Ti neprevidnež, ti! Skoraj bi bil vse izdal!“

„Saj bi ne bilo nikake škode!“ se je jezil Alfonzo. „Rad bi bil videl, kako bi bili vsi strmeli, če bi jim bil povedal, da je ta človek navaden — — ropar.“

„Seveda, in kak užitek bi bil potem, če bi jim bil povedal, da je on pravi grof Alfonzo, in ne ti. Dobro vem, da to ne sluti samo, ampak da ve vse natančno, in zdi se mi, da hoče samo še zvedeti, kdo in čigav da si ti. Pa le potrpite, bom že poskrbel, da se ga znebimo.“

„Kaj je pa z zdravnikom!“ se je jezila sestra Klarisa. „Ravno tako je nastopil, kakor bi bil gospod v Rodrigandi. Ja, ti grešniki hodijo po svetu kakor rjoveči levi in iščejo, koga bi požrli. Pa Bog bo pomagal pravičnim, da zmagajo.“

„Kako je skrbel, da bi nihče ne kalil miru,“ je godrnjal notar. „In vendar bomo ozdravljenje še preprečili. Sam je dejal, da bi bolniku vsako vznemirjenje škodovalo. O, bomo že poskrbeli, da se bo še toliko razburil, da se bo z operacijo zopet poravnalo.“

Medtem, ko so se ti v salonu takole pogovarjali, je zdravnik z damami pri grofu vstopil. Pred vrata v predsobi je postavil dva strežaja in potem ključavnico zaklenil. Grof je že nanj čakal in mu zelo prijazno ozdravil.

„Kdo je pa prišel z Vami, senor?“ ga je vprašal, ko je slišal lahke stopinje obeh dam.

„Kontesa Silva in mis Ema Lindzej. Ker imajo nežne ročice, vem da mi bodo bolje pomagale, ko vsak drugi.“

„Hvala lepa, senor! Isto je bila moja srčna želja. Kje je pa moj sin?“

„V salonu je in se opravičuje. Iz gotovih vzrokov mu nisem dovolil, da gre z námi.“

„Ali bodo mogle dame tako dolgo vztrajati?“

„Don Emanuel, mislim, da ste zaraditega lahko brez vseh skrbij. Saj se pri tej operaciji ne reže, kakor pri drugih, zato tudi ne razburi gledalca. Dame mi bodo samo včasih kako stvar v roko podale. Vendar dovolite mi, da Vas vprašam, kako se splošno počutite?“

Grof se je zadovoljno nasmehljaj, sklenil svoje roke in odgovoril:

„Premišljeval sem in z Božjo pomočjo sklenil, da se Vam zaupam popolnoma. Kadar človek spi, miruje in počiva telo; a duh deluje tudi v sanjah in predstavlja vse, kar je človek po dnevu čutil, mislil in delal. Sanjalo se mi je, da ste mi darovali zopet luč oči. Gledal sem v lep božji svet; zagledal sem obličje svojega dobrega otroka; videl sem tudi Vas in častnika — — pa,“ je pristavil z vzdihom, „videl nisem svojega sina, ampak tujca, čegar obličje in govor si nisem mogel razlagati. — Kaj pa je to? Zdi se mi, da slišim nekaj žvenketati.“

„Moji inštrumenti so.“

„Ali jih smem otipati?“

„Nisem tak, kakor nekateri zdravniki, ki imajo bolnika za slabjšega, kakor je v resnici. Brez vseh skrbij lahko spoznate vse zdravniško orodje, katero bom rabil.“

Potem je dal grofu orodje drugo za drugim v roko. Tako je otipal grof očesno ogledalo, igle, nože, kleščice, opore za trepalnice, škarje, pincete, pripravo za izrezanje očesne leče, žličice, palčice, skledčice, brizgalnice, cevi, obveze i. t. d. Potem pa je mirno dejal:

„Teh inštrumentov se ne bojim. Delala bo samo Vaša znanost in izurjenost, kateri popolnoma zaupam. Kedaj bomo pa začeli?“

„Tako. Vendar prosim, da mi preje dovolite majhen poskus!“

Nato si je izpulil las in ga držal proti svetli tapeti, da bi videl, če se mu roka ne trese. S svojim poskusom je bil zadovoljen, in zato je pripravil takoj otomano v pravo ležo, kakor je bilo za operacijo ravno najbolj pripravno. Potem si je pripravil vse zdravniško orodje in razložil damam, kako naj mu pomagajo. Ko se je

še enkrat prepričal, da ni ničesar pozabil, je stopil k oknu in povzdignil svoje oči k nebu. Izpregovoril ni besedice, in tudi njegove ustnice so bile mirne; vendar je šnila obema deklicama kri v glavo, in oblile so jih vroče solze. Silva je objela na tihem svojega očeta, in debele solze so ji lile iz očíj na očetovo lice, ko mu je zašepetala v uho:

„Oče, moli.“

„Slutil sem,“ je odgovoril grof na tihem: „Če me on ne reši, me nihče ne bo!“

Razen onih treh zaveznikov takrat ni bilo nikogar v graščini, ki ne bi bil prosil Boga iz dna svojega srca, da bi se posrečila težka operacija.

Tudi častnik, ki se je sprehajal pod okni grofovih soban, je nehoté sklenil svoje roke.

„O, Gospod Bog,“ je šepetal proseče, „bodi usmiljen in usliši roparjevo molitev! Daruj bolniku luč njegovih očíj, in hvalil te bom na vse veke. Amen!“

Pol ure je že preteklo, odkar je stal Marijano na straži; kar pride mladi grof iz graščine. Oblečen je bil v lovsko obleko in oborožen z lovskim orožjem, na vrviči pa je imel dva psa. Strežaji so kar zmajevali z glavami, kako da more ta človek iti na lov, medtem ko operirajo njegovega očeta.

Ravno ko je šel mimo častnika, je zagledal na nekem drevesu vrano. Hitro je snel puško z rame in nameril.

„Poglejta kako lep cil je! Pluto in Poluks, pazita na tiča! Aport!“

Hotel je sprožiti, pa ni več mogel.

„Lopov!“ je zadonelo v njegovem ušesu. Druzega ni slišal, kajti vse je grmelo in bučalo okrog njega;

ruđečica mu je zalila obraz, pred očmi se mu je stemnilo in sapa mu je zastala.

Marijano je bil mamreč priskočil, ga zagrabil z jedno roko za vrat in mu z drugo iztrgal puško iz rok. Vsled močnega pritiska mladeničeve pesti zgrudil se je mladi grof onesveščen na tla. Niti njegova psa ga nista branila; celo žival ga je sovražila in črtila.

Nekaj strežajev je videlo ves dogodek in vsi so prihiteli sem. Med njimi je bil tudi kastelan.

„O, sveta Madona, streljati je hotel!“ je tožil pridni Alimpo. „Motiti je hotel senor doktorja! To pravi moja Elvira tudi! Kaj naj storimo ž njim?“

„Nič,“ je odgovoril poročnik. „Če mu kaj žalega storite, se bo nad Vami maščeval!“

„Torej še ni čisto mrtev?“

„Še ne. Samo sapa mu je zastala.“

„Oh, če bi bil mrtev — oh — oh — to bi bilo — to bilo res škoda za mladega gospoda!“

Vendar se je bralo dobremu kastelanu na obrazu, da je mislil povedati ravno nasprotno.

„Nikar se ne brigajte zanj. Spravil ga bom tja, kjer nam ne bo več nadleže delal.“

Nato je častnik Alfonza vzdignil, ga nesel v graščino, šel po stopnjicah navzdol, ga položil v kleti na tla, zaklenil močna vrata, vtaknil ključ v svoj žep in šel zopet na stražo.

Par minut po tem dogodku je poklicala kontesa Silva kastelanko v grofovo sobo. Ko je na tihem vstopila, je videla, da sedi grof na pripravnem fotelu, in da mu zdravnik ravno zavezuje obvezo.

„Sedaj pa le vsa okna zavesite,“ je dejala kontesa. „Do sedaj smo potrebovali svetlobo; sedaj morate pa

zavesiti celo svetle tapete — — pa le brez ropota, prosim!“

Vsa soba je dišala po kloroformu. Grofov obraz je bil, kolikor se je moglo razločiti, bled ko zid, govoril je po tihem, vendar odločno, ko je vprašal:

„Doktor, ali bodete odkritosrčni?“

„Bom, don Emanuel,“ je odgovoril Strnad, in oči so se mu od veselja zasvetile.

„Ali — — ali se je — — ali se je posrečilo?“

„Ali se čutile dovolj močnega, da zveste resnico?“

„Seveda se, senor! A iz Vašega vprašanja sklepam, da ne smem upati!“

„Ne, ne, don Emanuel, tega nisem rekel; a tudi veselje škoduje!“

„O, moj Bog, torej smem upati?“

„Hm — smete.“

„Samo malo?“

„Kakor se bodete še zadržali, prav nič, malo, ali pa tudi zelo mnogo. Prosim Vas, bodite kolikor mogoče mirni. Jutri Vam bom smel že kaj več povedati.“

Grof je na tihem vzdihnil. Silva pa je prijela zdravnika za roko in vprašala na tihem, tako da ni grof slišal:

„Prosim, povejte vsaj meni resnico, ali se je posrečila operacija ali ne?“

Tedaj se je zjasnilo ponosno in lepo zdravnikovo obličje, globoko je vzdihnil in odgovoril na tihem:

„Posrečilo se je!“

„O, moj Bog, torej bo videl?“

„Bo; vendar le po tihem bodite, pst! Veselje ravno tako škoduje kakor vsako drugo razburjenje.“

Tedaj se ni mogla Silva več premagovati. Ako-ravno so bili prijatelji in kastelanka prisotni, ga je

objela, se mu naslonila na prsa in mu dala nežne ustnice v sladak — poljub.

Ko je dobra Elvira to videla, ni verjela svojim očem in bi bila od začudenja skoraj zavpila; vendar se je srečno premagala in se tolažila s temi mislimi:

„To mora pa moj Alimpo zvedeti! O, sveta Lavreta, kako se bo čudil in veselil!“

Tudi mis Ema se je začudila, vendar se je strinjala popolnoma s Silvinim dejanjem. Objela jo je in poljubila na iste ustnice, katere je pred par trenutki poljubil zdravnik. Nato je odšel zdravnik za par trenutkov iz sobe v park k poročniku.

„O, ste že končali, senor?“ ga je vprašal takoj Marijano, ko ga je od daleč zagledal.

„Že, že!“

„In kako se je — — oh, saj ni treba, da bi Vas še posebej vprašal; na obrazu se Vam takoj bere, da niste imeli nesreče.“

„Pri Bogu, res da ne. Operacija se mi je lepše posrečila, kot sem pričakoval; vendar bolnik tega se ne sme zvedeti. Čegava puška pa je to?“

„Don Alfonzova, katerega sem aretiral,“ je odgovoril Marijano resno.

„Aretirali ste ga? Zakaj pa?“

Poročnik mu je povedal nato ves dogodek, in zdravnik ga je z zanimanjem poslušal; ko je končal, je dejal Strnad jezno:

„Take nesramnosti pa še nisem doživel! Brez vzroka tega gotovo ni storil! To naj bi bil sin svojega očeta!“

Marijano bi bil storil sedaj lahko kako opazko, a premagoval se je in molčal. In zdravnik je nadaljeval:

„Kaj hočete sedaj z njim storiti?“

„To le sami določite, senor. Vi najboljše veste, če je škodljiv ali ne!“

„Če bi bil preje ustrelil, bi se bilo lahko zgodilo, da bi se bil grof zbudil iz omamice, in operacija bi se bila ponesrečila. Sedaj pa — — hm, peljite me k njemu. Govoriti hočem ž njim.“

Šla sta potem v klet, in poročnik je odklenil vrata. Grof Alfonzo je slišal, da nekdo prihaja, in je stopil za vrata. Skočiti je hotel z obema pestmi na Marijana, a v istem trenutku ga je zgrabil zdravnik za roke in ga držal tako močno, da se niti ganiti ni mogel.

„Roparji! Banditje!“ je sikal.

„Le psujte nas, kolikor Vam drago, senor!“ je dejal Strnad. „Kar takšen človek reče, kot ste Vi, nas prav malo briga! Sicer Vas bodeva spustila; vendar bi preje spregovoril z Vami še rad par besedi.“

„Glejta, da zgineta, lopova! Drugače bom zaukazal, da Vaju pri vratih ven vržejo.“

„Le počasi, moj dragi! Preje Vas ne spustim, preden me ne bodete mirno poslušali.“

„Povedati Vam hočem, da se mi zdi Vaše vedenje zelo sumljivo. Vzroka Vam sicer ne morem povedati, vendar Vam rečem, da Vas bom, kakor hitro bi se približali svojemu očetu, preden Vam dovolim, ali če bi storili najmanjšo stvar, ki bi mu utegnila škodovati, takoj sodnji naznanil in Vaše početje javno v časopisih razglasil!“

„Le storite, če Vam drago!“ je zaklical Alfonzo. „Zato Vaju bom pa dal obadva pošteno pretepti.“

To je pa že presegalo vse meje, in poročnik se ni mogel več premagovati. Molčati je hotel o svoji skrivnosti, a ni mogel. Pest je pomolil Alfonzu pred obraz in dejal:

„Človeče, še enkrat mi poskusi tako zagroziti, pa te zbijem na tla! Mar misliš, da se tebi in tvojim zaničnim starišem ni treba bati sodišča? Državni pravdnik bo že odločil, ali si pravi grof de Rodriganda-Sevila ali ne! Glej, da se mi pobereš izpred očíj, hudoba!“

Sunil je nato Alfonza tako močno v rebra, da je, akoravno ga je zdravnik precej trdno držal, vendar treščil z glavo ob zid. Zgrubil se je sicer na tla, vendar je hitro vstal in stekel po stopnjicah navzgor.

„Moj Bog, kaj ste rekli?“ je vprašal zdravnik. „Ta človek ni sin grofa Emanuela?“

Sedaj je šele zapazil Marijano napako, ki jo je storil. Prijel se je z roko za svoje vroče čelo in vprašal:

„Senor, ali boste molčali?“

„Bom,“ je odgovoril Strnad jednostavno in pristrčno.

„Ljubim Vas; pravi mož ste. Ali hočete biti moj zaupnik in prijatelj?“

„Rad, prav rad, kajti tudi jaz Vas imam rad, senor. Tu je moja desnica!“

„Tedaj mi izpolnite mojo prošnjo!“ je prosil Marijano in segel zdravniku v roko.

„Katero pa?“

„Prosim Vas, molčite o tem, kar ste slišali!“

„Povejte mi preje, ali ste govorili resnico!“

„Mislim, da je resnica. Treba mi je pa še časa, da stvar natančno preiščem. Do tedaj je pa treba, da se o celi zavedi molči, kakor zid.“

„Dobro, molčal bom, vendar s tem pogojem, da mi boste pozneje kot svojemu prijatelju vse zaupali!“

„Seveda, bom, bom, Bog naj mi bo priča, senor.“

„Torej pa molčimo o tej stvari, akoravno bom vedno nanjo mislil. Sedaj moram pa iti hitro h grofu,

kajti mogoče je šel ta Alfonzo k njemu, da bi mojo operacijo pokvaril.“

K sreči pa Alfonzo ni šel h grofu, ampak hitel je naravnost k sestri Klarisi.

„Mati,“ je zaklical še preden je vstopil, „pošlji takoj po očeta! Zgodilo se je nekaj nezaslišanega!“

Pobožna sestra je skočila vsa prestrašena z divana.

„O, milostiva Mati Božja, kako si nepreviden!“ se je jezila. „Vpiješ, kakor bi te ne mogel nihče slišati! Kaj se je pa zgodilo?“

„Neka nesramnost, da ji ni para, grozna nezaslišanost. Postrežkinje ni v predsobi; bom pa šel sam takoj po očeta!“

Odhitel je ven, se vrnil z notarjem kmalu nazaj in pripovedoval, kaj da se mu je pripetilo. Oba stara sta se zelo prestrašila.

„Kaj naj storim? Povejte mi vendar, povejte!“ je klical Alfonzo še vedno zelo razburjen.

Notar pa je vstal in rekel s strogim glasom:

„Molči, molči pa je! Strašansko bedarijo si storil. Kdo ti je pa ukazal, pod grofovimi oknom streljati, kaj? Samega sebe in celo naše podjetje spravljaš v nevarnost. Druge pomoči ni, takoj moram iti v Barcelono h kapitanu Landoli. Ravno sem dobil naznanilo od njega, da ne more priti, ker mora nadzorovati delavce, ki izlagajo blago. Njegov krmar, čegar delo je to, pravzaprav, je namreč zbolel.“

„Kdaj pa misliš že oditi?“ je vprašala pobožna sestra.

„Že čez pol ure. Zahtevam pa brezpogojno pokorščino v vsakem oziru. Če zvem še o kaki taki neprevidnosti, potem se pa le name nikar več ne zanašaj. Ali si me razumel, dečko! Sedaj pa le pojdi!“

Kaj tacega Alfonzo ni pričakoval. Tako strogo njegov oče še ni nikoli ž njim postopal. Šel se iz sobe. in se ni upal spregovoriti besedice.

Tri dni potem je šel doktor Strnad s poročnikom na vse zgoda v park na izprehod. Cele tri dni je bil neprenehoma pri grofu, zato je šel danes prvič zopet na prosto, da bi se navžil malo svežega zraka.

Na gredicah za cvetice sta srečala kastelanko, ki je ravno trgala cvetke v svoj predpasnik.

„Dobro jutro, senorji!“ jih je pozdravila že od daleč. „Poglejte vendar te krasne rože! Ja, danes moram najlepše natrgati; to pravi moj Alimpo tudi.“

„Kaj pa je danes pravzaprav?“ je vprašal Strnad.

„Kaj? Ali ne veste tega?“ je vprašala začudeno.

„Ne.“

„Danes je rojstni dan naše ljube, milostive kontese!“

„Oho! Ali res? O, potem moramo pa čestitati!“

„Seveda! Že davno je vstala. Tudi milostivi grof so se že zbudili in me poslali na vrt. Razveseliti jo hočejo v svoji sobi.“

„Niti najmanjše besedice mi ni povedal o celi stvari!“ je dejal zdravnik.

„Mogoče je hotel tudi Vas iznenaditi. Darove so dobili že včeraj iz mesta. Le pojdite gori, senor; pomagali mi bode te cvetice vezati.“

Pet minut pozneje je bil Strnad že v grofovi sobi ter pomagal grofu in kastelanki vezati cvetice in okrasiti bogate darove. Potem je šla pa gospa Elvira po Silvo. Strnad je hotel oditi, pa grof mu tega ni dopustil.

„Le ostanite, doktor,“ ga je prosil. „Če ste Vi prisotni je moje veselje podvojeno.“

Nato je prišla kontesa. Oblečena je bila v priprosto, belo jutranjo obleko, skozi katero so se poznale prekrasne forme njene lepe, kraljevske postave. Podala je obema možema svojo nežno ročico in se po otročje veselila darov. Pristrčno je objela svojega očeta in se mu iskreno zahvalila.

„Elvira mi je pravila, da ste tudi Vi pomagali, da bi me razveselili. Hvala lepa!“ je rekla Strnadu.

Podala mu je še enkrat roko, pritisnil jo je iskreno na svoje ustnice in odgovoril:

„Kar sem storil, je bila samo malenkost; a če mi dovolite, potem bi se predrznil počastiti ta dan z resnim darilom. Ali smem?“

Zarudela je, vendar odgovorila:

„Tudi vsako najmanjše darilce od Vas mi bode drag spomin.“

„Torej se bom pa predrznil! Bog mi daj svoj blagoslov!“

Stopil je h grofu in mu odvezal z očíj obvezo.

„Svetlost, prosim, obrnite se od okna proč!“ je prosil, in čakal vznemirjen. „Ali vidite svojega otroka?“

Vse to se je zgodilo tako hitro, da je imel grof še vedno zaprte oči, akoravno mu je Strnad že davno odvezal obvezo. Stal je pri mizi, na kateri so bila s cveticami okrašena darila. Oprl se je z roko na mizo in ni vedel, kaj da se mu je zgodilo. Slednjič se je ohrabil in zašepetal:

„Kako prazničen dan! Kako svet trenutek! Moj Jezus in moj Bog daj, da bi se posrečilo!“

Tresel se je po celem telesu in odprl počasi oči. Strnad je stal za njim in ni mogel opazovati njegovega obraza; a videl je, da je grof razprostrl od poželjenja

in radosti svoje roke, da je stopil par korakov naprej, proti svoji hčeri, in zaklical:

„O, sveta nebesa! Ali je to resnica? Ali sanjam? Vidim! Vidim angelja, angelja, tako lepega, svetlega, čistega in veličastnega! Senor, doktor, ali je to resnica?“

„Resnica je!“ je odgovoril Strnad z nizkim, tresočim glasom, in solze so mu zalile oči.

„O, češčena bodi sveta Trojica, ali je res! Ta angelj, kdo je to?“

„Oče, mislim, da misliš mene! Vidiš me! Na očeh ti poznam!“ je zaklicala Silva.

Vrgla se je svojemu očetu okoli vratu. A grofa je radost tako omamila, da je omahnil na divan in zaprl svoje oči.

„Za Boga svetega,“ je zaklicala Silva, „onesveščen je; njemu in njegovim očem bo škodovalo!“

„Nikar ne skrbite, kontesa!“ je prosil Strnad. „Samo malo slabo mu je prišlo, a onesveščen ni. Njegove oči so zdrave; to veselje jim ne bode škodovalo.“

„Dobro čutim, da jim ne bo škodovalo! je zašepetal grof in se ves srečen nasmehljaj. „Čutim, da jih smem brez skrbi odpreti.“

Odpri je zopet počasi svoje oči in užival srečen pogled v svojo vzradoščeno hčer. Silva je vriskala in se jokala od veselje; pristrčno je poljubila zdrave oče svojega očeta, skočila je v stran in se vrgla brez vse skrbi doktorju okoli vratu; in zopet se je vrnila k svojemu očetu in ga objemala. Grof se je kar ni mogel nagledati. Pritisnil jo je na svoje srce, po poljuboval in božal, in ji dal najlepša imena. Medtem je deset- do dvajset-krat sklenil svoje roke, da bi se zahvalil Bogu za nepopisno srečo.

Slednjič se je šele spomnil na svojo prvo dolžnost in je zaklical:

„Senor, na Vas sem pa od samega veselja popolnoma pozabil! Prosim, stopite malo bližje, da vidim moža, kateremu moram biti hvaležen za to veliko srečo!“

Strnad je stopil bližje in podal grofu roko, a oči je imel še solzne. Grof ga je prijel z obema rokama za desnico in mu zrl dolgo v obličje, ne da bi spregovoril besedice.

„Ja,“ je rekel slednjič. „Ravno takega sem si Vas predstavljal, tako velikega in močnega, tako ponosnega in blagega, tako odkritosrčnega in čistega, tako prostega in prijaznega. Senor, ne morem se Vam primerno zahvaliti, a prepričani bodite, Vaš sem, celo svoje življenje!“

Potegnil je Strnada k sebi in ga poljubil, kakor bi bil njegov lastni sin.

„In kje so vsi drugi, senor!“ je prosil.

„Don Emanuel, naj bode za danes dovolj!“ je odgovoril zdravnik. „Varujte se in počakajte do popoldneva. Zatajevanje Vam bo koristilo.“

„Tudi svojega sina ne?“

„Tudi njega ne!“ je prosil Strnad, kateremu je šinila pri teh besedah nenadoma neka misel v glavo. „Saj je kontesa Silva Vaša; druge bodele videli rajše o mraku, ko solnčni žarki ne bodo več tako ostri. Prosim, vbogajte me samo še takrat!“

„Vbogam,“ je dejal grof. „Vendar se nočem sam veseliti. Silva, poskrbi, da se bo veselila vsa Rodriganda. Praznuje naj se veselica, velika veselica, in kdor ima kako prošnjo, naj ti jo pove, ne senor Gasparinu ali Alfonzu, ampak tebi, in če bo le mogoče, jo bom

izpolnil. Vsem mojim uradnikom naj se izplača danes plača celega meseca zastonj. O, bom — bom —“

Malo je pomislil in se obrnil potem k Strnadu z besedami:

„Senor, ali imate kaj sorodnikov?“

„Mater in sestro,“ je odgovoril zdravnik.

„Na Kranjskem, v Avstriji?“

„Da, v Ljubljani.“

„Ali mislite, da bi mogel brati?“

„Seveda zamorete, vendar še ne smete.“

„Tudi samo par besed ne?“

„To Vam že dovolim.“

„Ali pa pisati? Samo eno vrstico ali dve, nič več!“

„Je li tako potrebno?“

„Da.“

„Torej pišite, a obrniti se morate od okna proč!“

Grof je šel k svoji pisalni mizi, vzel list papirja in napisal par vrstic. Potem ga je zložil in ga dal svoji hčeri.

„Tu imaš, Silva, moj otrok,“ je dejal, „prosi ga naj vzame te besedice za spomin na današnji dan, ne za spomin náme, ampak náte, ne záse, ampak za svojo mater in sestro. Kar je storil, mu ne morem poplačati, a njegovi materi in sestri moram pokazati, kako ga imam rad, in kako nepozaben nam vedno bo!“

Vzela je listič in ga izročila Strnadu, ki je stopil par korakov nazaj in se branil.

„Vedela sem,“ je rekla in zarudela, „da se bode te branili, a razumite me; to ni za Vas, storite nam samo uslugo in izročite listič svoji materi in sestri, nikakor pa nimate pravice, da bi se branili sprejeti, ker ni za Vas, ampak za druge.“

Ker pa vendar ni hotel vzeti, je stopila čisto tik k njemu, mu tislila list v roko in tiho zašepetala:

„Janko, prosim te, vzemi!“

Ni se smel več braniti. Zahvalil se je grofu in njej, podal obema roko in odšel. Ko je prišel v svojo sobo, je šele videl, da ima v rokah nakaznico za dvestotisoč srebrnih pijastrov, res kraljevsko plačilo, ki ga je storilo bogatega samostojnega moža.

Ker je tako hitro odšel, je rekla Silva svojemu očetu:

„Oče, mislim, da si ga razžalil?“

„Mislim, da ne, moj otrok. Pomisliti mora, da smo mu naklonjeni, a na denar ne sme gledati. Moje srce mi hoče od veselja razpočiti, zato nisem mogel drugače ravnati. To ni nikak honorar, ali pa plačilo; kajti vse kar imam, je njegovo; Silva, povej mu to še posebej! Sedaj pa hiti in poskrbi, da se bodo tudi drugi z menoj veselili!“

Kar se senor Gasparina Korteja tiče, se je grof malo spozabil. Notar bi niti ne bil mogel sprejeti nobene prošnje, kajti odpotoval je že pred tremi dnevi v Barcelono.

V Barceloni je stal v luki med drugimi ladjami tudi velik trijadernik, ki je imel na sprednjem delu in na vretenu ime „La Pendola“. Ta beseda pomeni slovensko „pero“. Kdor se ne spozna na ladje, temu se je zdelo gotovo zelo čudno, da se imenuje tako težka tovarna ladija s tremi jadri „pero“, strokovnjak bi se ne bil pa prav nič čudil. Videlo se je sicer, da „La Pendola“ ni delana v kaki ameriški tvornici za ladje vendar je bila delana na ameriški način.

Iz vsega tega si lahko sklepal, da je „pero“ izvanredno hiter jadernik, in da drči po nalovih kakor „pero“.

Seveda se te vrste ladije zelo rade nagnejo na stran; „zlomijo si hrbet“, kakor pravijo monarji, in treba je, da vodi tako ladijo zelo dobro izurjen in izkušen kapitan.

Tak precej izkušen pomorščak je bil kapitan Henrik Landola; to so vedeli vsi, ki so ga poznali. In vsi so rekli, da je Amerikanec, pravi janke, akoravno ima špansko ime. Ne boji se živega vraga, in če bi bilo treba, bi jadral spredaj v peklo in zadaj zopet ven, ne da bi poškodoval jednega vesla ali jedne vrvi.

Poznal je vsa morja in vse luke, sploh je bil pa znan za moža, ki prevzame vsako blago, samo da zasluži denar. Govorilo se je celo, da prevaža včasih zamorce, akoravno je suženstvo postavno že davno prepovedano, in se je treba zelo varovati kraljevih „križarjev“.

Ta mož se je torej ustavil v Barcelonski luki s svojo „Pendolo“. Danes je prišel notar Gasparino Kortejo, šel je ž njim v utico in jo zaklenil, da bi se lahko mirno pogovorila o svoji kupčiji.

Kortejo je sedel na velikem kupu papirjev, katere je že vse pregledal. Odložil je pero in dejal:

„Zadovoljen sem z Vami, Landola. Moj delež znaša torej trideset tisoč durov; nisem mislil, da bom takrat toliko zaslužil.“

Kapitan ni trenil z obrazom in je mrzlo vprašal:

„In kako bodeva sedaj naredila? Ali naj Vam izplačam, ali mi pa pustite denar za kupčijo, ker ga ravno rabim?“

„Le obdržite.“

„Torej dobro. Ali imate še kaj družega?“

„Imam.“

„Pa kar začnite!“

„Hm! Ali rabite kakega mornarja?“

„Vedno jih rabim. Kakega pa?“

„Katerega bodele pri priložnosti zgubili.“

„Aha! Na morju?“ je vprašal Landola in se vražje nasmejal.

„Ali pa tudi na suhem. Samo vrniti se ne sme.“

„Kakor takrat don Ferdinanda de Rodriganda-Sevila. Kajne?“

„Pst!“ je dejal notar prestrašen. „Če bi Vas kdo slišal! Nikar ne imenujte tega imena več!“

„Zakaj?“

„Ker je don Ferdinando mrtev!“

„Da, še hujše kakor mrtev — zgubljen je — to Vam lahko prisežem! Kdo pa je ta novi mornar?“

„Nekdo, ki pravi, da je častnik, pa je navaden postopač.“

„To me pa veseli! Take vrste ljudi imam najrajše. Kje pa je?“

„V Rodrigandi.“

„Oh! Kdo ga bo pa sem spravil?“

„Priti morate ponj.“

„Mi je tudi prav. Ali je močan?“

„Zelo!“

„In hraber?“

„Še bolj!“

„Mlad?“

„Nekaj čez dvajset let.“

„Je že prav! Ali se bo branil?“

„Gotovo se bo!“

„Če mu bo kaj pomagalo! Koliko plačate, senor?“

„Koliko pa zahtevate, Kapitano?“

„Tristo durov za vse skupaj: da pridemo na tihem ponj, da izgine brez sledu in da se nikdar več ne vrne.“

„Sem zadovoljen, akoravno vem, da si zaslužite še lep denarček, ko ga prodate. Zapišite si torej tristo durov na svoj račun. Kam ga bodele pa spravili?“

„Hm, tega pa še ne vem. Mogoče na Borneo ali pa na Celebes. Malajci plačajo tam dobro bele ljudi s zlatom ali dragimi kamni; darujejo jih namreč na čast svojim bogovom ali pa mrličem.“

„Prokleta zvita duša ste, kapitano!“

Mornar se je potuhnjeno smejal in dejal:

„Odkritosrčno Vam povem, da tudi Vam prav nič zvižaje ne manjka. Kdaj pa naj pridem po tega mladeniča?“

„Ali morete jutri zvečer?“

„V Rodrigando? Pridem, in sicer s pripravnim vozom. Kje naj se pa vstavim?“

„Prišel Vam bom naproti. Uredite stvar tako, da se dobiva natančno ob desetih zvečer na meji graščinskega posestva.“

„Mi je prav. Vse drugo prepustim seveda Vam. Gotovo je kak izvanreden dečko!“

„Zakaj pa?“

„Ker bi se sicer tako zelo ne potrudili. Par kapljic strupa, pa bi bila stvar tudi pri kraju.“

„Sovražim strup, ker ni zanesljivo sredstvo, in ker se človek lahko izda.“

„Nezanesljivo? Kaj pa še! Ha, ha, ha! Našel sem neke nove vrste strup, imenitno, Vam rečem!“

„Kje pa?“

„V neki stari knjigi. Počakajte, Vam jo bom pa pokazal!“

Odprl je malo železno omarico, zložil cel kup vrečič polnih denarja v stran, in privlekel na dan zelo

Beračeve skrivnosti

ali

preganjanje okoli sveta.

Velik roman, poln razkritja skrivnostij človeške družbe
pisal

kapitan Ramon Diaz de la Eskosura

prestavil

grof Sokolski

Ta roman nam predočuje dolgotrajen boj za ljubezen in življenje, boj zoper nevoščljivost in sovraštvo.

Doktor Janko Strnad je pravi slovenski junak, ki se ti prikupi že na prvi pogled, in slediš mu iz domovine v daljave, tuje dežele, iz jedne nevarnosti v drugo.

Mraz te pretresa, če bereš o teh dogodkih, in drugič se ti topi srce od veselja. Seznanš se s plemenitimi in krasnimi ženami, z grofco Silvo, z indijansko nevesto Karjo in drugimi; a tudi hudobna brata Kortejo, nepravlega grofa Alfonza in druge hudobneže spoznaš.

Koliko skrivnostij ve stara eiganka Carba? Kako zmaga slednjič pravica nad krivico? Koliko mora pretrpeti doktor Strnad in njegovi tovariši dokler se po šestnajstletni ječi maščujejo nad svojimi sovražniki?

Naznanilo

Vse to zveš v tem romanu, in čim dalje bereš, tem bolj se zanimaš za svojega ljubljencea.

Roman: „Beračeve Skrivnosti“ izhaja v zvezkih po 80 vinarjev. Vsak zvezek obsega 32 tiskanih strani z eno podobo. Dobiva se v vseh knjigarnah. Če bi raznaševalec pozabil na nadaljevanje, obrnite se na ono knjigarno, ki je na ovoju označena. Če bi slučajno v dotičnem kraju ne bilo knjigarne, pošljite denar za dotične zvezke po poštni nakaznici ali pa v znakah, in svoj natančni naslov na podpisano založniško knjigarno, ki Vam zašljene zvezke nemudoma dološlje.

Dunaj, VII. Sigmundgasse 11.

✱ JOSIP RUBINSTEIN, založniška knjigarna ✱

Zvezek 7⁷ Cents

Cena 15 kr. = 30 vin.

Beračeve skrivnosti ali preganjanje okoli sveta

Velik roman, poln
razkritja skrivnostij
spisal človeške družbe
kapitan

Ramon Diaz

de la Escosura.

Založila knjigarna
Josip Rubinstein na Dunaju.

Dobiva se:

B. M. Mal,

340 N. 7th St. CHICAGO

„Dober večer!“ je pozdravil starks.

staro knjigo. Po pisavi se je takoj spoznalo, da je stara že več sto let. Platnice in prva stran so manjkale.

Nato jo je kapitan položil predse in odprl:

„Imenitna knjiga!“ je dejal. „Kupil sem jo od nekega slovenskega pomorsčaka, ki jo je staknil bogve kje na svojem potovanju. Cela vrsta zdravil in receptov je notri, in tudi oni strup.“

Poiskal je navodilo za dotični strup, ki se je glasilo takole:

„Item eyn herrlich Gifft für Tott und Wahnsinn: Man nimbt eyn Toepfleyen Safft von Antiaris taxicaria, welches genannt ist Antschaar, eyn halbes Toepfleyen Safft des Strichnos Tiente, so man nennt javanische Brechnuß, eyn vierteyl Toepfleyen Safft von Alpinia galanga, welches ist indischer Galgant und ebenso vill Safft des Zingiber cassamumar, genannt giftiger Ingwaer. Das siedet man auff die Haelfften eyn und hebt es in eyn Flaschen auff. Fuenff Tropffen davon machen eyn starken Menschen tott; zwey Tropffen awer gaeben ihm in Wahnsinn, so er nicht mehr weiß, wer er gewesen ist.

Dieser Wahnsinn wird wieder geheylyt durch folgenden Trankk:

Man zerstoeßt eyn Tassenkopff Capsium, welches heyst die strauchigte Beyßbeeren und thut darauff eyn halben Tassenkopff Speychel von eyn Menschen, welchem man zu Totte gekietzelt hat, laeßt stehen eyn Wochen und thut darauff eyn Loeffel scharpen Essieg, gießt ab und hebt in eyn Flaschen auff. Zwey Tropffen von dieser feynen Artzeneyen nimbt den Wahnsinn wieder hinfort binnen dreyen Tagen.

Notabene: Kann nur im Landte Asien gemacht werden und ist erprobt von viellen Menschen, so man Neger, Malaya's oder Wildte nennet.“

„Ali znate to pisavo brati?“ je vprašal notar.

„Znam,“ je odgovoril Kapitan. „Knjiga je pisana v srednjeveški nemščini, in nemško znam dobro.“

„Torej mi pa razložite ta recept!“

Kapitan mu je nato vse natančno prestavil. Ko je končal, ga je Kortejo vprašal:

„Ali imate mogoče tudi ta strup?“

„Imam.“

„Res?“

„Seveda!“

„Hm! Ali bi mi dali par kapljic?“

„Za koga pa?“

„To Vas nič ne briga.“

„Mogoče za tega mladeniča, po katerega naj jutri zvečer pridem?“

„Ne.“

„Potem je to vse kaj družega! Ampak povem Vam, ta stvar je proketo draga.“

„Po čim?“

„Vsaka kapljica pet durov.“

„Za vraga, — grom in strela! Ali je pa tudi zanesljiv?“

„Na mojo častno besedo!“

„Ali mi daste deset kapljic?“

„Dam. To znaša ravno petdeset durov!“

„Dajte sem, in zapišite si jih na dobro!“

Kapitan je segel v isto omarico, vzel steklenico z zdravilom in jedno majhno, prazno stekleničico ven, in naštel vánjo natančno deset kapljic.

„Tu imate, senor! To je ravno dovolj, da dva

umreta ali pa, da jih postane pet blaznih. Upam, da bode te s tem zdravilom zadovoljni!“

Tako sta se pogovarjala dva dni potem, ko je notar odšel iz Rodrigande. Tretji dan, torej ravno takrat, ko je bil Silvin rojstni dan, je prišel Kortejo zopet nazaj.

Ko se je peljal skozi vas, se je zelo začudil, ko je videl, da je vsa okolica nekam praznična. Hiše so bile okrašene z venci, in ljudje se bili oblečeni v praznično obleko.

Šele v graščini je zvedel, kaj da se je zgodilo, in šel takoj k svoji zaveznici, da mu ona vse natančneje razloži.

Ko se je začelo mračiti, sta bila zdravnik in Silva zopet pri grofu. Vprašal je, če bi smel videti sedaj svojega sina.

„Takoj bom ponj poslal,“ je dejal Strnad in šel v predsobo.

„Grof Alfonzo in poročnik Lotrevil naj prideta h grofu in naj oba obenem vstopita!“ je zaukazal strežaju; potem se je pa vrnil zopet v sobo.

Marijano ni slutil, kaj da zdravnik pravzaprav namerava. Danes ni imel častniške uniforme, ampak oblečen je bil v civilno obleko, ki mu je dobro pristojala. V predsobi je srečal Alfonza, ki ga niti pogledal ni.

Grof je obvezo že odložil in nestrpno pričakoval svojega sina. Ko sta oba vstopila, je pogledal sicer najprvo Alfonza, a hitro je obrnil svoje oči v stran na častnika. Nato je vstal, šel Marijano naproti, razprostrl svoje roke in zaklical:

„Moj ljubi sin, zopet vidim! O pridi, in veseli se z menoj!“

Pri teh besedah je zavrela častniku kri v vseh žilah, vendar se je moral premagovati. Kako rad bi se bil oklenil temu možu okoli vratu! Glas mu je zastal v grlu, pa saj mu tudi ni bilo treba govoriti, kajti namesto njega je odgovoril Alfonzo:

„To je zmota, oče, grof Alfonzo sem jaz!“

Don Emanuel ga je šele sedaj natančneje pogledal in dejal:

„Nikar ne uganjajte šale z menoj? Vi niste moj sin!“

„In vendar sem,“ je odgovoril Alfonzo. „Ali me ne spoznaš po glasu?“

Stari grof ga je pogledal ostro v oči in potem dejal:

„Ta glas, o, ta glas! Da, poznam ga, a ko sem ga prvič slišal, nisem mislil, da bi bil to glas mojega sina. Kdo je pa oni drugi?“

„Poročnik de Lotrevil,“ je odgovoril Strnad.

Marijanu je hotelo počiti srce, vendar je odgovoril:

„Svetlost, res je!“

Tedaj je grof glasno vzdihnil, ali pravzaprav zaihtel. Dotaknil se ni nobenega izmed obeh, ampak se počasi obrnil, se vsedel na svoj fotelj in rekel:

„Silva, reči gospodom, da naj gredó. Samo senor Strnad naj tu ostane!“

Alfonzo in Marijano sta odšla. Kar so potem v grofovi sobi še govorili, nista zvedela.

Ko je prišel Alfonzo v sobo k pobožni sestri, je bil ravno odvetnik pri njej. Oba sta že težko pričakovala, kedaj da se vrne.

„Torej?“ je vpršal Kortejo.

„Noče me spoznati za svojega sina!“ je odgovoril.

„Oh, slutil sem! Le naprej!“

„Hotel je poročnika objeti!“

„Ali je bil ta tudi zraven?“

„Vstopil je obenem z' menoj.“

„Za vraga, kakor bi bilo vse proračunano! Kaj pa mu je rekel grof?“

„Imel ga je za svojega sina.“

„In ko si seveda rekel, da je to le zmota?“

„Tedaj je zaukazal, da naj greva oba iz sobe. Ta Strnad pa čepi še sedaj vedno pri njem.“

„Ali mogoče kaj slutiti, ali pa celo ve? Sreča je za nas, da bo še danes vse drugače. Jutri bi bilo mogoče že prepozno!“

„Danes? Kaj pa bo danes, moj dragi?“ je vprašala pobožna redovnica.

„To bodele že zvedeli pozneje. Tem manj ljudij danes o stvari ve, tem bolje je za nas. Le pojdite kmalu spat, in se ne brigajte za ničesar.“

Tudi notar je šel nato v svojo sobo; a kmalu je zopet odšel, in kakor je bilo videti, je šel v park malo na izprehod, kajti korakal je počasi in navidezno brez cilja proti gozdiču.

Ker sta bila Strnad in Silva pri grofu, sta bila Ema in poročnik sama. Emo je povabil don Emanuel sicer tudi k sebi, a ker je bil grof zelo žalosten in slabe volje, je čez četrto ure zopet odšla.

Da bi pregnala malo dolgčas, sta Ema in poročnik sklenila, da gresta v vas na izprehod. Bila ta v venti (gostilni), kjer so godci igrali, da je bilo veselje, in mladina plesala kar se je dalo. Potem sta se vrnila počasi zopet proti graščini.

V parku se je Angležinja ustavila in ga vpašala po tihem:

„Senor, zdi se mi, da Vam teži neka skrivnost Vaše srce?“

„Res je,“ je odgovoril Marijano po kratkem molku.

„Ali je ne smem zvedeti?“

„Sedaj še ne.“

„Senor, nočete mi zaupati?“

„O vendar, vse Vam zaupam, vse!“ je odgovoril.
„Gotovih stvari pa človek še sam sebi ne sme zaupati.“

„Ali mi bodete pozneje kedaj razkrili svojo skrivnost?“

„Mis Ema, gotovo jo bodete zvedeli, prav gotovo, kedar — —.“

Beseda mu je obtičala v grlu, zato ga je vprašala:

„Kedar — — —? Kaj ste hoteli reči, senor, povejte!“

„Kedar se bom — — — kedar se bom smel z Vami v življenju zopet srečati!“

Prijela ga je za roko, mu pogledala zaupljivo in odkritosrčno v oči in dejala:

„Smete se z menoj srečati! Čakala bom na Vas.“

„Kako dolgo? O, kako dolgo? Povejte mi vendar, mis Ema!“

Naslonila je svojo nežno, plavolaso glavico na njegove prsi in odgovorila:

„Dokler, — dokler bom živela, kajti če ne prideš, bom umrla.“

Odgovoril ji ni; črhnul ni besedice; objela sta se in vstrajala v dolgem, strastnem objemu tako dolgo, dokler ga ni prosila, ga naj gresta proti domu.

Spremil jo je do vrat njene sobe in šel potem naravnost v svoje stanovanje. Čutil se je tako neskončno srečnega in blaženega! Nikogar ni hotel srečati, ampak se v svoji sobi udati sam popolnoma svojim srčnim čutilom.

Kakor smo že omenili, je šel notar navidezno v park na izprehod. Ko se je malo oddaljil od graščine

je pospešil svoj korak, zato je bil že precej pred deseto uro na meji graščinskega posestva, in je moral še čakati. Landola je prišel točno ob desetih. Imel je s seboj voz s parom konj in šest močnih mornarjev. Voz so skrili v gozdu v gostem grmovju, kjer je jeden izmed ljudi ostal na straži; drugi so pa korakali proti Rodrigandi.

„Kako bomo pa sedaj stvar naredili?“ je vprašal kapitan.

„To bo šlo prav lahko,“ je odgovoril notar. „V vasi plešejo, in skoraj vsi služabniki so tam. On je tudi doma; kajti opazoval sem ga. Zadnje stopnjice so proste. Tam vas bom peljal gori in po dolgem hodniku v njegove sobe, ki niso zaklenjene. Počakali ga boste v njegovi spalnici, in kadar pride, ga zgrabite.“

„To je že vse lepo. Kako bomo pa potem zopet odšli?“

„Po isti poti. Počakali boste toliko časa, da pridem jaz gori, kajti prišel bom po vas šele potem, kadar bo zopet vse varno.“

Kakor je odvetnik rekel, tako se je tudi zgodilo. Ne da bi jih bil kdo opazil, so prišli pri zadnjih vratih v graščino in šli po omenjenih stopnjicah gori. Na hodniku so se sezúli črevlje in se splazili potem na tihem v poročnikovo stanovanje, ki ni bilo razsvetljeno, in se skrili v spalnici.

Marijano ni ničesar slutil, prišel je iz vasi, vstopil v svoje stanovanje, šel v svojo delalnico in prižgal luč. Vrata na hodnik je zaklenil, in stopil potem v spalnico, da bi odložil svojo vrhovno obleko.

A komaj je storil prvi korak v temno sobo, udaril ga je nekdo z vso silo s pestjo na sence, in ravno tako

nekdo drugi od druge strani. Onesveščen se je zgrudil na tla, ne da bi bil mogel zavpiti.

„Prinesite luč sem,“ se zaukazal kapitan. „Poglejmo vendar, kakšen da je ta dečko.“

Prinesli so luč iz sosednje sobe in posvetili.

„Oh, zelo fini dečko!“ je dejal Henriko Landola. „Hm, nekemu je podoben, ki ga poznam. Si bodem že še domislil komu! Zamašite mu usta; zavijte ga v platno in povežite ga trdno z vrmi, da bodete imeli lep, pripraven in miren zavoj, ki nam ne bo delal sitnosti.“

Nato so ga zvezali in zavili in ugasnili potem luč.

Kmalu potem je potrkal nekdo po tihem na zunanja vrata. Odprli so mu, in notar je hitro vstopil.

„Ali ga imate?“ je vprašal.

„Imamo ga, imamo!“

„Ali se je branil?“

„Hm! Kaj pa še! Toliko nam pa že smete zaupati. Mornarjeva pest dobro zadene.“

„Gotovo je še onesveščen?“

„Mislim da še.“

„Če ne, je pa tudi vse eno!“

„Sicer pa mislim, da bi bilo najbolje, da gremo, kajti zunaj je varnejše ko tukaj.“

„Pa pojdemo!“

Nato jih je peljal po isti poti, po kateri so prišli, zopet ven. Prišli so do voza, ne da bi jih bil kdo opazil. Dva moža sta Marijana do sem nesla. Najprvo sta ga vrgla na tla.

Notar je segel v žep po majhno svetilko in jo prižgal. Ni se mogel premagovati, da ne bi si ogledal še enkrat svoje žrtve in mu zabrusil za med potjo še par zaničljivih besed in psovk v obraz.

Posvetil je jetniku, ki je imel svoje oči odprte, v obraz.

„Oho, dečko, saj čuješ,“ se je zadrł notar nad njim. „Tvoji naklepi z Rodrigando so pri kraju. Nikomur ne boš več napotja delal. Dobro se imej in nikar ne pozabi náme!“

Nato je udaril Marijana, ki se ni mogel braniti, parkrat s pestjo po obrazu, in dal potem znamenje, da naj ga naložé na voz.

Medtem ko so ga mornarji naložili na voz, je poklical kapitan notarja v stran in ga potihem vprašal:

„Torej, senor, kaj naj storim žnjim? Ali naj umre ali samo — —“

„Hm, najboljše je, da umre!“

„Potem imam pa precejšno izgubo!“

„Pa si pripišite na dobro dvesto durov.“

„To je pa kaj družega! No, naj pa bo za dvesto durov! Mislim, da sva se domenila glede tega mladeniča. Lahko noč, senor! Mislim, da me bodele saj še enkrat obiskali, preden odjadram?“

„Enkrat že še.“

„Adijo!“

„Adijo!“

Landola je ukazal naj poženó konje, in voz je oddrdral, notar pa se je vrnil v Rodrigando.

Prepričan je bil trdno, da se mu njegovi naklepi sedaj ne morejo več ponesrečiti.

Peto poglavje.

V blaznost obsojen.

Pod tabo pekel in nebo nad teboj,
A zemlja visi mej obema,
In gori in doli zajema
Ti v kupo življenja kipeči napoj:
Zdaj boli pekla, zdaj veselje neba,
Pogosto vse vmes!
Glej to ti je res
Osoda sveta! — — . . .

(S. Gregorčič.)

Osoda, ko deroča voda,
Odganja čolnič moj od proda,
Od sladke sreče me drvi.

(S. Gregorčič.)

Drugo jutro je vstala mis Ema Lindzej že na vse zgodaj. Sreča včasih na človeka ravnotako vpliva, kakor nesreča: zaspati ne moreš. Neka nevidna moč jo je vlekla ven na hladen, rosen zrak. — —

Ko je stopila iz svoje sobe, je srečala gospo Elviro, ki je prišla ravno iz družega nadstropja in imela široki malo pletenico. Pozdravila jo je od daleč z globokim poklonom, in Ema ji je prijazno odzdravila.

„Kakor vidim, naša dobra senora Elvira, ste že na vse zgodaj pri delu,“ je dejala.

„Moram biti, moja prečastita dona Ema ledi,“ je odgovorila kastelanka, ki se je menda že naučila od svojega dobrega Alimpa, kako se španski naslov združi

z angleškim. „Storila sem veliko napako, ki jo moram danes poravnati.“

„Kaj pa takega?“

„Nekaj posebnega! Pomislite, dona Lindzej mis, včeraj smo povsod vse okrasili s cveticami in venci, in ravno onemu, ki bi jih bil najbolj zaslužil, nismo dali v njegovo sobo ne ene cvetke. Kako je to nehvaležno! To pravi moj Alimpo tudi.“

„Oh, gospoda senor Strnada mislite, kajne?“

„Da, njega mislim in nikogar drugega. Pomislite, mis ledi, da doktor Strnad ni ozdravil milostivemu grofu samo oči, ampak mu rešil tudi življenje v zelo nevarni bolezni. Hvaležni mu moramo biti. Zato je rekla dona Silva, da poskrbim, naj danes zjutraj zanj lepih rož.“

„Ali je doslej vedno pri don Emanuelu čul?“

„Vedno. Zdi se mi, da gotovim ljudem ne zaupa, in misli, da hočejo preprečiti ozdravljenje milostivega gospoda. Zelo vesten mož je, to pravi moj Alimpo tudi. Celo danes je čul celo noč pri milostivemu grofu, in ravnokar je šel v park na izprehod.“

„Mogoče ga bomo srečale. Pomagala Vam bom cvetlice trgati.“

„O, kako ste dobri, draga senora mis Ema dona! Štejem si v veliko čast.“

Ema je prav slutila. Nista še dolgo delali, ko sta zagledali, da zdravnik od daleč prihaja. Pozdravil je ponižno in se odkril, Angležinja pa je stopila k njemu.

„Ali smem malo z Vami iti, sir Strnad, ali pre-mišljujete mogoče o čem drugem boljšem, kakor Vam zamorem jaz postreči?“ je vprašala.

„Bodite mi prisrčno pozdravljeni! Z veseljem Vas sprejem, mis Ema,“ ji je odgovoril, „kajti ravno

sem mislil o Vas. Moje misli se sedaj uresničujejo.“

„Náme ste mislili?“ se je porogljivo začudila.

„Da, na Vas. Mislil sem namreč pri tem na oddaljeno deželo, kamor bodeste kmalu odpotovali, mislil sem na Vašo prihodnjo domovino.“

„Mehiko mislite, kajne! Ali jo pozate?“

„Jako dobro. Jahal sem namreč iz severno-ameriških prerijskih gozdov skozi državo Teksas in Novo-Mehiko, prišel sem potem skozi puščavo v Mapini in glavno mesto. Tam sem bil več mesecev, potem sem pa šel v Kalifornijo, da bi natančnejše spoznal življenje v onih krajih, kjer kopljejo zlato.“

„Oh, ali ste bili res v Mehiki?“

„Res, saj sem rekel.“

„O, potem se bom pa saj lahko malo seznanila z tamošnjimi razmerami.“ je zaklicala veselo. „Sir, povejte mi kaj, kako da je tam. Priznam Vam namreč odkritosrčno, da se zelo bojim Mehike.“

„Zakaj?“

„Ker je Mehika takorekoč dežela grozovitosti, nevarnosti in nesreč. Poglejte samo malo v zgodovino te dežele!“

„Zgodovina Mehike je sicer res vsa krvava, in razmere so tam še dandanes zelo nevarne in neurejene; vendar tako strašansko, kakor Vi mislite, pa vendar ni. Mehika je ena izmed najlepših dežel na svetu; privoščite si tam lahko marsikak izvanreden užitek in prijetnost, posebno pa se Vam bo dopadalo življenje v glavnem mestu.“

„Ampak življenje na deželi, sir! Slišala sem celo o roparkih družbah in o morilcih, ki se menda tam nahajajo!“

„No,“ se je smehljal zdravnik, „skoraj bi rekel, da je vsak Mehikanec kos roparja, morilca in postopača, pa človek se kmalu na vse to navadi.“

„Navadi se!“ je zaklicala. „Kako se more človek navaditi, skupaj bivati z morilci, roparji in pa s postopači!“

„Zelo lahko, mis Ema. Ti roparji so najfinejši kavalirji, kar jih je na svetu. Seznanili se bode te s kakim visokim častnikom, ki Vam bo imponiral, s kakim sodnikom, ki se Vam bo zdel zelo pravičen, s kakim učenjakom, čegar učenost bode te občudovali, ali pa s kakim duhovnikom, čegar pobožnost Vam bo segala globoko v srce; nekega lepega dne Vas bodo napadli roparji, in spoznali bode te, da je njihov načelnik dotični častnik, sodnik, učenjak ali pa duhovnik. To ni v Mehiki nič posebnega, akoravno se Vam zdi zelo nenavadno, stalo Vas bo samo malo vsotico denarja, da se odkupite. Ti ljudje bodo z Vami zelo uljudno postopali, in če bode te drug dan načelnika zopet srečali v kakem salonu, Vam bo ponudil z največjo uljudnostjo svojo roko, in ne bo zahteval ničesar družega od Vas, kakor da ne mislite več v dotičnem malem dogodku.“

„To je pa res zelo romantično! Kar čudim se. V takih slučajih se gre torej samo za denar in ne za življenje?“

„Večinoma. V oddaljenejših deželah je seveda malo nevarnejše. Če se namreč tam le količkaj branite, Vas takoj ubijejo. Zato se mora tam potovati vedno samo z vojaškim spremstvom. Take malenkosti se vendar ne morejo primerjati z nevarnostimi divje Savane. Vsak je sovražnik družega; človek je tam vsak trenutek v smrtni nevarnosti, in kdor nima dobrega konja in ni

tudi dobro oborožen, in ni močan in izkušen, ta naj ostane rajše doma za pečjo.“

„Brala sem že o tem. Ali je res, da ljudje, ki bivajo v teh divjih krajih, najdejo sled vsacega človeka in vsake živali?“

„Res je. Tega se človek ne more naučiti, glavna stvar je vaja in neka posebna bistrournost, ki mora biti človeku prirojena. Upoštevati se mora ležo vsakega kamenčka, vsake travice, vsake vejice in sto drugih stvari, na katere bi nihče drugi niti ne mislil.“

„Ali se Vi razumete na to?“

„Seveda, saj sem se moral,“ je odgovoril odločno.

„Oh, torej ste bili kak slaven umetnik v tej stroki, in ste živeli prav romantično?“

Ponosno se je priklonil in dejal:

„Tako je, mis Ema!“

„Ali bi me ne hoteli razveseliti s kakim primerom, da bi vsaj videla kako bistrourni so ti prerijski lovci!“

„To željo bi Vam v Mehiki lahko izpolnil, ampak tu, moja draga mis — — oh, mogoče Vam jo že tu lahko izpolnim, kajti ravno sem zapazil tule sled, ki nam naj bo za primero.“

Med pogovorom sta se precej oddaljila od cvetlic in od kastelanke, in zašla v oni del parka, ki se je razprostiral proti zadnji strani graščine.

Navadno oko bi ne bilo zapazilo v pesku nobenega sledu, a bistri zdravnikov pogled, ki je bil vsled tega pogovora na to opozorjen, je zapazil takoj, da je šlo tukaj več oseb.

„Kje pa je sled?“ je vprašala lepa Angležinja, in gledala po tleh. „Jaz ničesar ne vidim!“

„To Vam že rad verjamen, mis Ema,“ je odgovoril Strnad. „Seveda je treba imeti oko divjega indijanca

ali pa izkušenega prerijskega lovca, da se spozna iz leže peska in kamenčkov, da je po tej poti, ki se zelo malo rabi, šlo danes ponoči več oseb.“

„Ponoči? Moj dragi sir, to se mi zdi kakor kak skrivnosten dogodek!“

„O, saj ni treba, da bi mislili takoj na kak roman,“ se je smehljaj Strnad.

Prijel jo je za roko, da bi jo malo zadržal, in je potem nadaljeval:

„Prosim, ostanite malo tu, da mi Vaše stopinje ne pohodijo in izbrišejo sledu!“

Potem se je sklonil na tla, da bi pesek natančneje preiskal, in vprašal:

„Poglejte sem, mis Lindzej! Ali vidite, da so tule kamenčki in pesek potlačeni?“

Slonila se je tudi k tlom, opazovala natančno pesek in rekla potem začudeno:

„Res je, vidim, da je potlačeno! In mislite, da je to od kake noge?“

„Na vsak način. In sicer od velika škornja, od tacega škornja ki ima zelo široko in nizko peto, od tacega naprimer, kakor jih imajo ribiči in mornarji. In tukaj je še ena noga, ravnotaka kakor prva. In naprej; tule na desno je še več sledov; bilo je torej več mož. Če opazujete, rob teh sledov, vidite, da niso več ostri in natačni, ampak že precej vdrti, če bi bili ti ljudje šli pred kratkim bi tega ne bilo. Šli so tukaj torej zgodaj ponoči.“

„Pomislite senor, da nima v graščini nihče takih črevljev,“ je pripomnila deklica, katero je začela ta čudna stvar zanimati.

„Iz tega se lahko sklepa, da so bili ti ljudje tuji,“ je odgovoril zdravnik. „Stvar se mi zdi zelo sumljiva,“

„Ali res?“ je vprašala prestrašeno.

„Res. Dotičniki so prišli iz graščine. Le počakajte, bom videl iz katerih vrat!“

Sledila sta stopinjam proti graščini in prišla do onih zadnjih vrat, kjer so šli mornarji noter in ven.

„Oh!“ je zaklical Strnad, „vidite, prišli so v tej smeri, odšli so pa na čisto drugo stran. Ti možje so prišli tule na levi od tega grmovja ven, in šli na desni skozi park. Torej so bili res tujei. Stvar je res vredna, da se natančneje preišče. Le malo pohitiva! Videti moramo hitro, kam da so šli.“

Šla sta za sledom v park. Ema Lindzej je postajala od minute do minute bolj razburjena. Videla je, s kako bistrournostjo upošteva njen spremljevalec vsako najmanjšo malenkost in s kako odločnostjo spozna smer; in kar začudila se je, ko je na mestu, kjer se je steza malo razširila, in so bila tla od rose še mokra, še natančneje preiskoval kot doslej in potem dejal:

„Mis, to je res čudežno. Nekdo iz graščine je bil ž njimi. Ali vidite tale sled, ta je od finega moškega črevlja. Natančno ga bom prerisal.“

Slučajno je imel v žepu časopis, vzel je kos tistega časopisa in svinčnik, in je potem kolikor mogoče natančno prerisal obris sledu.

„To jo nekaj,“ je dejal. „Čudno se mi zdi pa tole. Lejte, tu sta stala dva moža drug za drugim. Ali vidite, da so njihove pete globokejšje vdrte v pesek, kakor podplati?“

„Vidim, sir!“

„Stopala sta torej močnejše in težje, kakor drugi; gotovo sta nekaj nesla, kar ni bilo posebno lahko. Pojdite, mis Ema, greva še naprej!“

Šla sta še nekaj časa naprej, ne da bi bil kdo izpregovoril besedice. Slednjič je obstal in dejal začudeno:

„Oh, tu je stal voz!“

„Res?“ je vprašala Ema. „Kako pa pride voz sem med grmovje?“

„To se tudi meni čudno zdi. Tu je ravno meja graščinskega posestva. Ali vidite kolovoz? Vprežena sta bila dva konja. Tukaj so položili dotično stvar, ki so jo nesli, na tla, tukajle poleg voza.“

Sklonil se je, da bi spoznal vtis bremena v mehkem mahu. Opazovati je moral natančno, kajti mah se je že zopet ves vzravnal. Strnadu se je bralo na obrazu, da ne more prav uganiti, kaj da so pravzaprav nosili; kar zagleda nekaj v bližnjem trnju. Segel je tja in potegnil previdno nekaj proč, potem pa je skočil na noge.

Pobledel je in prestrašeno zaklical:

„Ali veste, kako breme da je to bilo, kar so prinesli iz graščine in naložili na voz?“

„Moj Bog, sir, tako zelo ste me prestrašili!“ je odgovorila Ema Lindzej. „Kaj so pa imeli?“

„Človeka“

„Človeka?“ je ponovila. „Nemogoče!“

„O, vendar! Ali vidite tele par las, ki sem jih našel na onem grmu! Zataknili so se, ko so ga položili na tla. Črni so in dolgi, skoraj taki, kakor jih ima senor de Lotrevil. To niso ženski, ampak moški lasje.“

Tudi Angležinja je pri teh besedah pobledela.

„Senor de Lotrevil?“ je vprašala prestrašeno. „Sir, zgodila se je kaka nesreča ali pa kak zločin! Hitiva! Vprašati moramo, kdo da manjka v graščini.“

„Hm!“ je odgovoril in malo pomislil. „Stvar se mi zdi čudna in nenavadna, zelo nenavadna; vendar ni treba misliti takoj na kako nesrečo ali celo hudo-

delstvo. Pomislite, da nismo v kakem amerškanskem pragozdu, ampak v Rodrigandi. Malo preveč sva se razburila, ko sva iskala sled po savanskem načinu.“

„Meni se pa v Rodrigandi prav nič varno ne zdi, le pomislite, da so Vas zadnjič v parku napadli, ravno-tako tudi mene in Silvo!“ je rekla vsa prestrašena.

„To je že res,“ je odgovoril Strnad. „Pojdite, mis, greva hitro nazaj!“

Hitela sta nato proti graščini. V graščini so medtem že vsi vstali.

„Prosim, mis Ema, ne povejte sedaj še nikomur ničesar,“ je prosil Strnad. „Prepustite vso stvar za ta čas meni. V prvi vrsti je treba, da grof ničesar ne zve. Ker je še zelo slab, se ne sme razburiti. Pojdite v salon in molčite tako dolgo, dokler se ne vrnem in Vam kaj natančnejšega ne sporočim.“

Obljubila mu je in šla gori.

Strnad pa je šel v vratarjevo stanovanje, kjer so ob istem času navadno snažili čevlje vseh graščinskih stanovalcev. Portir in njego vpomagač sta bila ravno pri delu.

Zdravnik ni spregovoril besedice, ampak vzel iz žepa časopis in primerjal črevelj za čreveljem. Kmalu je našel moško obuvalo, ki je bilo natančno tako, kakor obris sledu.

„Čegav je ta črevelj?“ je vprašal portirja, ki ga je ves čas začudeno gledal.

„Senor Gasparina Korteja je,“ je odgovoril.

Nato je šel zdravnik h kastelanu, da bi zvedel kaj natančnejšega. Zvedel je, da so že vsi graščinski stanovalci vstali, razun poročnika, katerega Alimpo danes še ni videl.

„Pojdite z menoj, senor kastelan, ga bodeva zbudila!“ mu je zaukazal.

„Zbudila?“ je vprašal Alimpo začuden. „Ali nam ne bo zameril, če ga bodeva motila?“

„Ne.“

Poročnikovo stanovanje je bilo nezaklenjeno in prazno. V spalnici je bila postelja še nepomečkana, in iz različnih okolščin se je dalo sklepati, da se je zgodilo tu nekaj posebnega, akoravno se niso bojevali. Na tleh je ležal konec močne vrvi, kakor jo rabijo mornarji, da zmerijo, kako hitro ladja jadra. Tudi kapa, katero je imel poročnik včeraj zvečer, je ležala na tleh.

Sedaj je bil zdravnik prepričan, da se je pripetilo senorju de Lotrevil nekaj posebnega. Povprašal je natančno v graščini in zvedel, da ga danes še nihče ni videl.

Hitro se je odločil in šel naravnost v Kortejevo stanovanje. Na kratko je potrkal in takoj vstopil. Notar je sedel ravno pri svojem zajuterku in pušil cigareto; začudil se je, da ga obišče zdravnik že na vse zgodaj, in ko sta se na kratko pozdravila, je vprašal Strnada:

„O, senor Strnad! S čim Vas smem postreči?“

„Neko malenkost mi bodete razložili,“ je odgovoril zdravnik.

„Povejte, kaj imate; pa le na kratko! Kajti to ni moja navada, da bi me kdo motil ob tako nenavadni uri.“

Te besede je govoril strogo in odurno, in njegov obraz se je ježno nagubančil.

Na Strnada to seveda in prav nič vplivalo, stopil je tik poleg notarja, ga strogo pogledal v njegove diabolične oči in mu dejal:

„Ne bom govoril na dolgo in široko, senor, če mi bodete odgovorili kratko in odkritosrčno. Vprašam Vas: kje je poročnik senor de Lotrevil?“

Na to vprašanje notar ni bil pripravljen. Pobledel je, a kmalu se je zopet zavedel. Zato je odgovoril s tem odločnejšim poudarkom:

„Senor Strnad, mislim, da ste zašli v napačno sobo. Kaj pa méne briga ta Lotrevil.“

„Gotovo ravnolotoliko, kakor vsacega družega stanovalca v graščini. Poročnik je namreč zginil, nikjer ga ni!“

„Oh! Zginil je? Torej ga pa iščite, senor. Če je res zginil, se mi to prav nič čudnega ne zdi, saj sem takoj slutil, da je kak postopač, ki Bogu dan krade,“ je odgovoril notar zasmehljivo.

„Oho, poznam druge postopače v graščini, kakor je poročnik de Lotrevil,“ mu je odgovoril Strnad mirno. „Kdo so bili dotični možje, s katerimi ste poročnika napadli in ga nesli na voz, ki je čakal na meji?“

Kakor bi ga bila zadela strela z jasnega neba, se je notar prestrašil in stresel, ko je čul to vprašanje. Mislil je, da ga ni nihče opazil, a iz Strnadovega vprašanja je sklepal, da jih je vendar kdo na skrivnem opazoval.

Stresel se je po vsem telesu in še polj pobledel, z roko se je oprijel naslonjača, da bi se nanj oprl. A pomislil je zopet natančnejše in prišel do sklepa, da bi dotičnik bil gotovo skušal dejanje preprečiti; ker se pa ni nihče skušal upreti, torej ni bilo opazovalca. Gotovo Strnad samo sluti, in hoče samo še kaj natančnejšega zvedeti. To je notarja ojačilo, kri se mu je malo pomirila, in dejal je precej hladnokrno:

„Senor, ali ste znoreli? Ali Vas pa mogoče luna trka pri belem dnevu? Glejte, da izginete iz moje sobe, sicer si bom pomagal, kakor si bom mogel!“

Strnad se je nasmejal, ko je slišal to grožnjo, in mu odgovoril:

„Senor Kortejo, bodite odkritosrčni. Že ko sem Vas prvič videl, sem Vam vse zaupal. Opazoval sem Vas na tihem, in prišel do prepričanja, da ste tudi vredni mojega zaupanja. Zato Vas nadalje nočem več nadlegovati, posebno ker sem imel samo namen, Vam dokazati, da spoznam Vašo pravo vrednost. Če je pa bila moja naklonjenost proti Vam tako velika, da se ne morem več premagovati, tedaj mi nikar ne štejte v zlo, če Vas iz same ljubezni in naklonjenosti objamem in — zdrobim. Adijo, senor!“

Hladno in ironično se je zdravnik nato priklonil in odšel.

Notar pa je ostal na svojem mestu kakor okamenel.

„Kaj je bilo to?“ je vprašal samega sebe. „Kako zaničevanje! Ta človek me je spoznal in ve moje naklepe. Poskrbeti moram, da se ga iznebim. Kje je zvedel, da so bili ponoči tujci v graščini, ki so nesli poročnika na voz? Kje je zvedel, da sem bil tudi jaz zraven? Še danes mu bom dal toliko strupa, da bo potolažen. Sploh se pa zbirajo zelo temni oblaki nad menoj v zadnjem času; pa jih bom že pregnal. Tudi grofu bom dal par kapljic. Pravzaprav bi ga moral usmrtiti, vendar se moram prepričati, če stori ta strup res človeka blaznega. Blaznost je pa še hujša ko smrt. Blazni grof dobi jeroba, Alfonzo pa neizmerno posestvo, ravno tako, kot bi bil grof umrl. Pri Bogu svetemu, zmagal bom, akoravno se zbirajo od vseh stranijsi moji sovražniki zoper mene!“

Medtem ko je ta hudobnež na ta način sam s seboj govoril, je sklical Strnad vse odličnejše graščinske sta-

novalce, izemši grofa Emanuela, in jim naznanil, da je zginil poročnik de Lotrevil.

Vsi so se začudili, posebno sumljivo se jim je pa zdelo, ker je videl Strnad v parku sled, iz katerega se je dalo sklepati, da se je zgodil gotovo kak zločin. Strnad je zamolčal, da ima notarja na sumu.

Najbolj žalostna je bila Angležinja. Prosila je zdravnika, da naj se potruži, da poizvé kaj natančnejšega. Strnad pa je prosil vse navzoče, da naj nikar nihče o tem grofu ničesar ne pové.

Vsi so se skupno posvetovali, kako bi poročnika zopet našli, mislili so, da jo je mogoče vendarle sam kam popihal. Mislili so celo, da je mogoče šel samo malo na izprehod, in da se po nepotrebnem razburjajo; sledovi v parku ni treba, da bi bili v zvezi s poročnikom.

Zato so sklenili, da bodo danes še počakali in šele potem povprašali po njem v Parizu, kjer je njegov polk, in kamor tudi on spada, kakor je pravil.

Strnad je bil sicer s tem zadovoljen, vendar je sklenil na tistem, da bo poizvedoval in preiskoval natančnejše o tej stvari. Zato je prosil grofa za dopost, češ da ima v Barceloni nujen popravek, in je naročil, da naj mu osedlajo konja.

Ko mu je poročnikov služabnik še enkrat odločno zardil, da se tudi njemu čudno zdi, kam je njegov go-pod izginil, je zajahal svojega konja in odjezdil iz graščine.

Tudi notar z Alfonzom in sestro Klariso je bil pri posvetovanju prisoten. Zvedel je, zakaj da ima Strnad ravno njega na sumu, in zato jo sklenil tem trdnejše, da se ga kakor hitro mogoče iznebi.

Ko je slišal, da sedlajo za Strnada konja, je takoj slutil, da je Strnadova pot v zvezi z izginjenim po-

ročnikom. Mogoče hoče zdravnik sled še nadalje zasledovati; zato je hitel notar še pred Strnadom po ovinku iz graščine naravnost na ono mesto, kjer je stal ponoči voz. Ni mu bilo treba dolgo čakati, ko je zagledal od daleč svojega nasprotnika.

Strnad je slutil, da ga nekdo opazuje, zato jo je krenil proti vasi. Pozneje je zavil v stran k onem mestu, kjer je stal voz, da bi zasledoval sled še nadalje. Niti s konja mu ni bilo treba stopiti, ker je spoznal vozov sled že od daleč. Jahal je za sledom, a skritega opazovalca ni zapazil.

Ko je Strnad odjahal mino, se je notar zopet vrnil v graščino.

„Tako je, kakor sem si mislil,“ je mrmral sam s seboj. Sled zasleduje; a zgubil ga bo gotovo na glavni cesti, kjer je danes toliko kolovozov, da jih ni mogoče razločiti. Vendar se moram za stvar pobrigati; ravnati moram hitro, da bom pripravljen za vsak slučaj.“

V graščino prišedši, je srečal na hodniku strežaja, ki je ravno nesel v grofovo sobo čašo čokolade za zajutrek. Opazil je tudi, da je šla grofica Silva h kastelanki, skoraj gotovo da se pogovori z njo o potrebnih gospodinjskih stvareh.

„Oh,“ si je mislil, „sedajle je grof sam; sedaj ali pa nikoli!“

Hitel je v svojo sobo po ono stekleničico, ki mu jo je dal kapitan Landola, in jo vtaknil v svoj žep. Nato je vzel pod pazduho zvezek računov in listin in šel k svojemu gospodu.

Grof je sedel čisto sam pri zajutrk, in ker je bila miza pogrnjena samo za eno osebo, se je iz tega lahko sklepalo, da se njegova hči ne bo tako kmalu povrnila.

Nad očmi je imel zeleno obvezo, da je varoval svoje oči, vendar se mu je videlo, da se dobro počuti; ustnice je imel prijazno nagubančene.

Ko je zagledal odvetnika je dejal:

„Dobro jutro, Kortejo, kot za nalašč pridete. Takoj po zajutru sem Vas hotel poklicati.“

„Svetlost, na razpolago sem Vam ob vsaki uri in z vsemi svojimi močmi,“ je odgovoril grofov oskrbnik in se mu ponižno priklonil.

„Saj vem, Kortejo. Dolgo let mi že služite zvesto in pošteno, in upam, da pride tudi še čas, ko se Vam bom mogel skazati hvaležnega. Včasih sem res malo siten, da me je težko prenašati, a to le zaradi svoje bolezni, sicer sem Vam vedno zelo naklonjen. Sedaj šele, ko mi je Bog povrnil luč očíj, čutim, kako da je lepo, če vidi človek vse svoje ljudi srečne. Ali imate mogoče kakšno prošnjo?“

„Imam, Svetlost!“

„Torej povejte. Pripravljen sem, privoščiti tudi Vam kako veselje.“

„Don Emanuel, nikoli še nisem prosil ničesar zase,“ je povdarjal notar ponosno. „Moja prošnja se tiče navadnih trgovinskih zadev. Ali Vam smem prebrati načrt za obnovljenje pogodbe z najemnikom Antonom Firenca?“

„Prebrati? Hm, poskusiti hočem, če ga bom mogel sam prebrati. Doktorja Strnada ni doma, ker je jahal v Barcelono, zato se mi tudi ni treba bati, da bi me iznenadil, če sem malo neubogljiv. Dajte mi pogodbo sem!“

„Kortejo mu je podal listino. Zakaj se je tresla pri tem njegova roka? Grofove besede, so bile temu vzrok; spreletela ga je za trenutek slabost. Zdravnik je jahal

orej v Barcelono! — Zakaj? Ali Strnad morda že ve, da so Marijana tja odpeljali? Ta Strnad to ti je pa res zelo nevaren človek! Zato je sklenil Kortejo na tihem, da bo šel za njim v Barcelono in ga opazoval, oziroma se ga čisto znebil, če se bo dalo.

Grof je vzel listino notarju iz rok, stopil k pisalni mizi in se tam vsedel. Namignil je notarju, da naj se tudi vsede, in začel nato pogodbo brati. Ker so bile njegove oči še slabe, so bila okna še vedno na pol zagrnjena, tako da je bilo v sobi nekako skrivnostno temotno. Od samega veselja, da uživa po tako dolgi slepoti zopet luč svojih očíj, je bral na glas, da bi slišal samega sebe.

Kortejo se je vsedel na divan, ki je bil blizu zautrkovalne mize. Dosegel je od tam lahko grofovo čašo s čokolado. Medtem ko je bral grof na glas, in se vsled tega ni čul drug majhen šum, je segel v žep po stekleničico in jo odmašil. Grof je bil obrnjen proti njemu s hrbtom. Kortejo je nalahko vstal in stegnil svojo roko, v kateri je držal stekleničico. Če bi ga slučajno grof zapazil, bo že našel hitro kak izgovor. Držal je stekleničico nad čašo, jo počasi nagnil in odštel dve kapljici, ki sta padli v čokolado.

V istem trenutku je končal don Emanuel večji odstavek in se nehoté obrnil, češ ali ga Kortejo pazno posluša ali ne. In videl je, da drži notar svojo roko nad čokolado.

„Senor, kaj pa delate?“ je vprašal iznevađen.

„Oprostite, Svetlost; bila je samo muha, katero sem odpodil!“ je odgovoril zločinec, ki je bil na to pripravljen.

Malo stekleničico je skril tako spretno pod dlanjo,

da je grof s svojimi slabimi očmi ni mogel zapaziti. Zato se je grof zopet obrnil in bral pogodbo naprej.

Ko je končal, je rekel:

„Pogodba je popolnoma prav sestavljena. Podpisal jo bom kar sedajle. Nesite jo potem k najemniku, da jo tudi on podpiše.“

Nato je vstal, stopil k mizici in segel po čaši. Tudi Kortejo je vstal in sledil z zanimanjem grofovim kretnjam.

Gledal je neusmiljeno in mrzlo, njegovo srce ni poznalo niti usmiljenja niti kesa, gledal je z divjim pogledom roparske ptice.

Grof je prijel časo, jo položil na usta in — — pil — — izpil je do zadnje kapljice sladko, a vendar tako strupeno pijačo, in postavil posodo zopet na mizo.

Globok vzdihljaj, ki je izražal zadovoljstvo, se je čul na tihem v sobi; izvil se je iz odvetnikovih prsij, ki je grofa ponižno vprašal, če želi morda še česa.

Don Emanuel mu je nato odgovoril:

„Naložil Vam bom malo delo, senor Kortejo. Na meravam namreč pridobiti doktorja Strnada záse. Sestavite slično pogodbo, kakor sem jo sklenil z doktorjem Cijelijem, a napišite tri tisoč durov na leto. Predložil jo bom potem doktorju Strnadu, in radoveden sem, če jo sprejme.“

„Še danes bom zgotovil dotično delo, Svetlost. Dovolite mi pa vprašanje, če pride k temu znesku tudi še popolnoma prosto stanovanje in hrana v graščini?“

„Seveda, seveda! Ali mislite, da je to morda preveč?“

„Preveč!“

„Senor Strnad je zaslužil, da mu dam toliko.“

Žalibog ne vem, če bo sploh hotel sprejeti službo. Danes sva torej končala. Na zdravje!“

Notar se je globoko priklonil in odšel. Dospevši v svojo sobo je vrgel ves šop listin na mizo in dejal z zasmehljivim nasmehom:

„Tri tisoč durov! Potem bi živel ta človek kakor baron. A, pa mu bom že zmešal račun. Pogodbe ne bom zgotovil. Takoj grem za njim v Barcelono. Medtem ko me ne bo tu, bo deloval strup, in nihče ne bo sumil mene, ker me ni bilo doma. Hahaha, sam vrag je moj zaveznik; no, pa vrag je večkrat mogočnejši kakor Bog, pred katerim se tresejo milijoni in milijoni ljudi, ne da bi vedeli, če je sploh kje kakšen Bog.“

Črez pol ure je že jahal po beli cesti za Strnadom proti Barceloni. S tem se je začela nova doba v boju hudobije in zvijače proti pravici.

In zopet črez pol ure je prišel kastelan doli iz svojega stanovanja, da bi vprašal grofa, kaj mu ima za danes naročiti.“

Smel je vstopiti, ne da bi se bil preje javil; zato je šel naravnost v sobo kakor po navadi, ne da bi bil preje poslal služabnika notri.

Od strahu bi bil skoraj pobegnil, kajti zagledal je grofa, kako je na tleh v kotu sobe kakor kaka žival čepel in žalostno zdihoval.

„O, ne storite mi ničesar — ničesar — ničesar!“ je prosil zdihujoče. Saj ne vem, kdo — kdo — kdo da sem!“

Kastelan ni bil junak, a ljubezen do svojega dobrega, starega gospoda mu je dala pogum, in ostal je!

„Svetlost! Don Emanuel!“ je zaklical. „Pridem, da bi Vas vprašal — —“

„O, nikar ne vprašajte!“ je prosil grof in mu segel v besedo. „Saj ne vem — vem — vem nič več!“

„Moj Bog!“ je klical kastelan. „Kaj se je zgodilo tvoj ljuhi, dragi don Emanuel, vstanite vendar! Dovolite, da Vam pomagam!“

„Ne pojdite k meni! Ne storite mi ničesar — ničesar — ničesar! Saj ne vem — ne vem — ne vem!“

„Oh, Svetlost, ali me ne poznate več? Vaš zvesti Alimpo sem!“

„Alimpo? A — — lim — — — po?“ je vprašal grof in malo pomislil.

Nato je počasi vstal, stopil par korakov naprej in dejal:

„Alimpo, saj res! Zvesti Alimpo sem. O ja, sedaj pa že vem — že vem — — že vem. Alimpo sem!“

Njegove svetle oči so se malo razjasnile. Šel je posobi semtertja, ne da bi kastelana več pogledal, in govoril sam s seboj kmalu veselo, kmalu zopet žalostno:

„Ja, ja, zvesti Alimpo sem, ja, ja, sedaj pa že vem. Alimpo se imenujem!“

Sedaj je prišla kastelana groza in strah, pobegnil je iz sobe in hitel k svoji Elviri. Saj ni bilo nikogar na svetu, komur bi bil mogel zaupati, kar je videl.

Njegova družica je likala ravno perilo, ko je hitro in ves razburjen vstopil.

„Elvira!“ je klical, in sapa mu je zastajala, ker je preveč hitel.

„Kaj pa je?“

„O, moja Elvira!“

Šele sedaj je pogledala svojega moža, a ko je videla, da je tako zelo preplašen in razburjen, je spustila zareče železo iz rok, da je glasno streščilo na tla.

„Sveta Madona!“ je vzdihnila. „Kaj pa je za božjo voljo? Saj si ves obupan, moj Alimpo!“

„Ja, ja, čisto obupan!“ je zajavkal in se globoko oddahnil.

„Zakaj pa? Zakaj?“

„Zaradi milostivega grofa.“

„Kaj pa je z njim?“

„Oh, — ah, —! Pomisli — — zno — — znorel je!“

Elvira je široko zarežala, kajti hotela je nekaj povedati; a spregovoriti ni mogla, beseda ji je zastala v grlu, a usta so ostala odprta.

„Ja, ja, znorel je, popolnoma je znorel!“ je spopolnil kastelan.

Ko je ponovil strašno vest, šele sedaj je zamogla kastelanka zopet spregovoriti. A, ne da bi bila vzdihnila, ampak ježno in strogo je dejala:

„Moj dragi Alimpo, ti si znorel, ti!“

„Jaz?!“ je vprašal skoraj jezen. „Védi, moja ljuba Elvira, kaj tacega mi pa ne smeš reči! Grozno se motiš; ne jaz, ampak grof je znorel!“

„Tako! Kdo ti je pa to natvezil!“ je vprašala, kakor bi imela pred seboj kakega šolarčka.

„Nihče. Saj sem videl.“

„Nemogoče! Bog ve, kaj si pravzaprav videl, moj dragi Alimpo!“

To mu je bilo pa že preveč. Prijel je svojo debelo soprogo za roko, da bi jo izvil iz sobe, in medtem prosil:

„Pojdi z menoj, Elvira! Boš videla, da imam prav.“

„Takoj, takoj grem!“ je odgovorila. „Počakaj samo toliko, da spravim železo v kraj!“

Pobrala je s kljuko železo in ga vtaknila zopet

v peč, na tleh se je pa vžgala že precej velika črna lisa. Potem je šla s svojim možem.

Ko sta prišla v grofovo sobo, je hodil še vedno na lahko in boječe semtertja. Medtem pa je govoril v enomer predse:

„Ja, ja, nikar mi ne storite ničesar, kajti saj vem — vem — že vem; zvesti Alimpo sem!“

Zrl je predse blazno in z izbuljenimi očmi, tako da ni bilo dvoma, da je res znorel. Komaj ga je kastelanka zagledala, je že od daleč plosknila z rokami in vpila:

„O, sveta Madona, res je; zblaznil je!“

Moči so jo zapustile, in vsedla se je na divan.

Grof je slišal njen glas, obrnil se je in dejal z prestresljivim, boleznim pogledom:

„Blazen je! Kdo pa? Alimpo, — saj sem A — lim — po, — ja zvesti Alimpo sem!“

In začel je zopet hoditi po sobi semtertja.

„Hiti, hiti, Alimpo!“ je prosila kastelanka. „Pojdi hitro po milostivo konteso!“

Kastelan jo je vbogal in našel Silvo v Emini sobi. Takoj je spoznala, da se je pripetila kaka nesreča in ga vprašala:

„Zakaj pa tako hitite, Alimpo! Kaj pa je?“

„O, moja milostiva kontesa, nikar se preveč ne ustrašite!“ je prosil in se ves tresel.

„Moj Bog, veliko nesrečo slutim!“ je dejala prestrašena. „Povej hitro, Alimpo; kaj se je pa zgodilo?“

„Nekaj strašnega, nekaj zelo, zelo strašnega!“

„Govori vendar, govori! Nikar me tako dolgo ne muči!“

Pri teh besedah je skočila s svojega sedeža in prišla kastelana za rameni.

„Nekdo — — nekdo je — — je znorel!“ je jecljal.

Beračeve skrivnosti

ali

preganjanje okoli sveta.

Velik roman, poln razkritja skrivnostij človeške družbe

spisal

kapitan Ramon Diaz de la Eskosura

prestavil

grof Sokolski

Ta roman nam predočuje dolgotrajen boj za ljubezen in življenje, boj zoper nevoščljivost in sovraštvo.

Doktor Janko Strnad je pravi slovenski junak, ki se ti prikupi že na prvi pogled, in slediš mu iz domovine v daljne, tuje dežele, iz jedne nevarnosti v drugo.

Mraz te pretresa, če bereš o teh dogodkih, in drugič se ti topi srce od veselja. Seznaniš se s plemenitimi in krasnimi ženami, z grofico Silvo, z indijansko nevesto Karjo in drugimi; a tudi hudobna brata Kortejo, nepravlega grofa Alfonza in druge hudobneže spoznaš.

Koliko skrivnostij ve stara ciganka Carba? Kako zmaga slednjič pravica nad krivico? Koliko mora pretrpeti doktor Strnad in njegovi tovariši dokler se po šestnajstletni ječi maščujejo nad svojimi sovražniki?

Naznanilo

Vse to zveš v tem romanu, in čim dalje bereš, tem bolj se zanimaš za svojega ljubljenca.

Roman: „Beračeve Skrivnosti“ izhaja v zvezkih po 30 vinarjev. Vsak zvezek obsega 32 tiskanih strani z eno podobo. Dobiva se v vseh knjigarnah. Če bi raznaševalce pozabil na nadaljevanje, obrnite se na ono knjigarno, ki je na ovoj označena. Če bi slučajno v dotičnem kraju ne bilo knjigarne, pošljite denar za dotične zvezke po poštni nakaznici ali pa v znakah, in svoj natančni naslov na podpisano založniško knjigarno, ki Vam zaželjene zvezke nemudoma dopošlje.

Dunaj, VII. Sigmundgasse 11.

✱ JOSIP RUBINSTEIN, založniška knjigarna ✱

Beračeve skrivnosti

ali

preganjanje okoli sveta

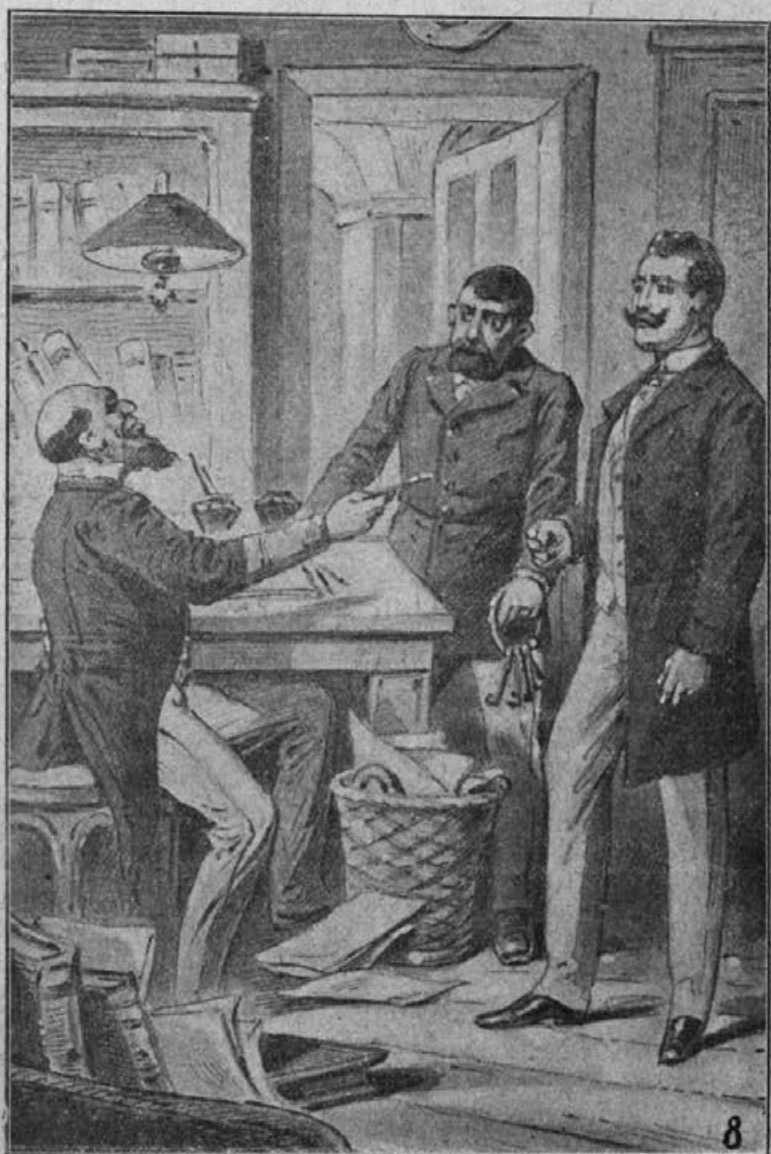
Velik roman, poln
razkritja skrivnostij
spisal človeške družbe
kapitan

Ramon Diaz

de la Escosura.

Založila knjigarna
Josip Rubinstein na Dunaju.

„Peljite tega senorja k avstrijskemu konzulu,“
je ukazal korejidor.

„Znorel? Reči hočeš, da je nekdo zblaznel?“ je vprašala Silva neverjetno.

„Da, zblaznil je!“ je pritrdil.

„Nemogoče! Saj človek vendar ne zblazni kar v hipu, to pride počasi.“

„In vendar je zblaznel,“ je trdil kastelan. „To pravi moja Elvira tudi.“

„Kdo pa pravzaprav?“

O, moja draga kontesa, oprostite mi, da Vam moram kaj takega povedati! Zelo bodete žalostni. Govorim namreč o donu Emanuelu.“

„O mojem očetu?“ je vprašala Silva, ki je od začudenja skoraj okamenela.

„Da, o Vašem očetu.“

Tedaj se je nasmejala in dejala:

„Moj dragi Almpo, gotovo ste se prav grozno zmotili.“

„Ne, nikakor ne,“ je trdil kastelan. „Don Emanuel je v resnici zblaznil! Moja Elvira ga je tudi videla. Ona je celo še sedajle pri njem.“

„Iz česar pa sklepate, da je zblazen?“ je vprašala Silva, in se še vedno smehljala.

„Golčal je kakor kak pes v svojem kotu, ko sem bil pri njem. Gledal je srpo in stekleno; vzdihoval in javkal je, in prosil, naj mu ničesar žalega ne storimo. Pozabil je, kdo da je, in misli, da je jaz, namreč kastelan Alimpo.“

Silva je gledala neverjetno in poslušala kastelana. Kar prime molče svojo prijateljico za roko in jo potegne hitro za seboj.

Kastelan je šel za njima.

Ko so prišli v grofovo sobo, je sedela kastelanka še vedno na divanu in vila vsa obupana svoje roke

proti nebu; grof pa je lezel po vseh štirih po sobi sem-tertja in govoril vedno iste stavke sam s seboj.

Silva je ves čas mislila, da je le kaka šaljiva pomota. Tem hujše je vplivalo nanjo, ko je zagledala svojega očeta. Stemnilo se ji je pred očmi, segla je v zrak okoli sebe, da bi se kje oprijela, in padla je v naročje Eme Lindzej.

Postalo ji je tako zelo slabo, da bi bila skoraj onesveščena, a zbrala je vse svoje moči, se iztrgala prijateljici iz rok in planila k svojemu očetu.

„Oče, za Božjo voljo, oče, kaj ti pa je?“ je zaklicala na ves glas.

Grof je malo obstal in jo pogledal s temnim in srepim pogledom v obraz.

„Kaj ti je?“ je vprašal. „Tega pa res ne vem. Nikar mi ničesar ne prizadeni, kajti zvesti Alimpo sem.“

Govoril je počasi in brez naglasa tja v endan.

„Oče, oče!“ je zdihovala in ga objela. „Kaj se je pa zgodilo? Ali si bolan. Pa, ali me ne poznaš?“

„Poznati?“ je vprašal na tihem in zmajeval z glavo. „Nikogar ne poznam. Saj sem Alimpo!“

„Ne, nisi Alimpo,“ je klicala. „Moj oče si, moj ljubi, ljubi oče. Pojdi in spomni se!“

Na glas je jokala in ga objemala; božala ga je po licih in po zmršenih laseh, poljubila je njegova usta in omrzelo roko, negovala ga je z vso svojo ljubeznijo in vso bolestijo. A ostal je hladen pri njenih objemih, slednjič se je je začel celo braniti in prosil:

„Nikar me ne zadavi; ni mi treba ničesar žalega storiti, kajti sedaj vem, kdo da sem. Zvesti Alimpo sem, saj res, zvesti Alimpo sem!“

To je bilo pa že skrajno. Silva se je zgrudila na divan in glasno vzdihnila; njena prijateljica je prihitela

k njej in jo glasno ihté s solzami v očeh objela, tudi kastelan in njegova žena sta se jokala, da jih ni bilo moč potolažiti.

Grof je pa stal pred njimi, jih gledal srpo in stekleno in dejal:

„Nikar ne jokajte! Saj vam nisem ničesar storil. Oh, zvesti Alimpo sem.“

„O, Bog, kaj naj storimo?“ je vprašala Silva vsa solzna in obupana.

„Ali ni senor Strnada tu?“ je rekla Ema s solzami v očeh.

Tedaj je skočila grofica na noge.

„Strnad!“ je klicala. „Kako sem vendar mogla nanj pozabiti! Samo on zna pomagati, da, gotovo bo pomagal. Pa šel je v Barcelono. Alimpo, pošlji hitro jezdeca za njim! Naj se takoj vrne.“

„V Barcelono?“ je rekel kastelan in bil pripravljen, da odhiti, „Kje v Barceloni pa je?“

„O Bog, tega ne vem! Pošlji kar tri, štiri, pet jezdecev za njim. Naj dirjajo, kolikor morejo hitro, tudi če konje izdelajo, če ga le najdejo. Hitro, hitro! Tu se gre za vsako minuto!“

Na nikogar ni mislila, niti na svojega brata niti na koga družega, ampak samo na svojega ljubčeka.

Kastelan pa je drl kakor divji v konjski hlev in v dveh minutah so že dirjali trije poslanci na najhitrejših konjih z graščine.

Grof Alfonzo je ravno stal pri oknu v sobi pri sestri Klarisi. Videl je jezdece in se obrnil k pobožni dami, rekoč:

„Mati, gotovo se je zgodilo nekaj posebnega. Grof je ravnokar odposlal tri hitre jezdece.“

„Oh, kam pa?“

„Ne vem. Hiteli so na desno po cesti proti Matarì ali pa proti Barceloni.“

„Res ne vem, zakaj da bi jih bil odposlal. Moj sin, ali bi ne bilo dobro, če bi malo pozvedel? Pri takih razmerah, v kakoršnih živimo, je vsaka stvar važna, posebno če se pripeti kaj tako izvenrednega, če odpošlje kar tri poslanca naenkrat. Kdor živi med tako velikimi grešniki, mora biti zelo previden.“

Alfonzo je odprl okno in namignil kastelanu, ki se je ravno vračal iz konjskih hlevov v graščino, da naj pride gori.

„Kdo je odposlal one tri jezdece? je vprašal vstopivšega Alimpà.

„Jaz, milostivi gospod,“ je odgovoril kastelan.

„Kam?“

„V Barcelono.“

„Kdo ti je pa naročil?“

„Milostiva kontesa mi je ukazala.“

„Ah! Po kaj so pa šli pravzaprav v Barcelono? Kar trije naenkrat!“

„Iskat so šli senorja Strnada.“

Kastelanu se ni zdel Alfonzo prav nič simpatičen; zato mu je odgovarjal tako, da ga je moral vprašati skoraj za vsako besedo posebej.

„Zakaj so pa šli po zdravnika? je vprašal zopet mladi grof.

„Njihova Svetlost, don Emanuel, so nenadoma zboleli.“

„Ah, kaj pa mu je?“

„Mislim, da je zblaznel.“

„Zblaznel!“ Grom in strela!“ Zaklel je tako, kakor bi se bil zelo prestrašil, a če si ga natančno

opazoval, si lahko takoj spoznal, da je njegovo oko pravzaprav zažarelo od nepričakovanega veselja.

Nato se je obrnil proti kastelanu in dejal:

„Dobro. Takoj pridem h grofu!“

Komaj je zaprl Alimpo vrata za seboj, je skočila pobožna redovnica kvišku, prišla mladega grofa za roke in glasno zavriskala:

„Zmaga je naša! Alfonzo, zmagali smo! Bog je vslišal naše prošnje. Ali veš, kdo da je naredil, da je grof zblaznil?“

„Kdo pa?“

„Tvoj oče.“

„Oh! Nemogoče! Kako more človek zblazneti, ki je bil pred pol ure še popolnoma zdrav!?“

„Je že tako! Tvoj oče mi sicer ni povedal posameznosti, a rekel mi je še včeraj zvečer, do se bo z grofom danes nekaj zgodilo.“

„Za vraga, je to pametno! Umoril ga ni, in vendar sem dedič!“

„Tako je. Pojdi takoj doli, moj sin, in prevzemi vso oblast. Bog da svojim svoj blagoslov, bogatstvo in vse sladkosti. Zahvaljen bodi na veke! Amen!“

Nato je šel Alfonzo v grofovo sobo. Grof je hodil še vendo po sobi semtertja.

Silva se je že zopet malo pomirila in skušala, da bi izvabila iz svojega očeta kako pametno besedo. Ema ji je pa pri tem pomagala, in celo kastelanka je bila poleg in še vedno v enomer jokala.

„Kaj pa imate?“ je vprašal Alfonzo in vstopil.

„Pomisli, moj brat, oče je nenadoma tako hudo zbolel, da se mu kar meša,“ je odgovorila Silva in pristopila k Alfonzu.

„To je seveda zelo nesrečen dogodek,“ je odgovoril s povdarkom, s katerim je hotel izraziti svoje otročje sožalje. Njegove besede so se glasile mrzlo in brez vsacega sočutja, tako da je grofica, ki mu je hotela podati roko, nehoté stopila par korakov nazaj.

„Zakaj ste pa poslali tri sele za Strnadom, ne da bi bili preje obvestili o tem njegovega lastnega sina!?“

„Strnad je zdravnik,“ se je opravičila grofica, „in o takih slučajih je zdravnik važnejša oseba, ko vsak drugi.“

„Oho, ali res?“ je dejal Alfonzo in se nesramno nasmehnil. „Mislim ravno nasprotno, kajti samo sin ima v takih slučajih oblast in pravico vse potrebno odločiti in zapovedovati. Zato je treba, da se njega najprvo obvesti. Po mojem mnenju je doktor Strnad kirurg?“

„Seveda.“

„Ali je pa tudi zdravnik za umobolne?“

„Nisem ga še vprašala, vendar mislim, da mu smemo zaupati, da očeta ozdravi, kajti po mojem mnenju ima gotovo toliko izurjenosti in znanja tudi v tej stroki.“

„O tem, kar ti samo misliš, se pri nas ne govori. Strnad očeta ne bo zdravil; poslal bom takoj v Manrezo po doktorja Cijelija.“

Silva je pri teh besedah stegnila svoje roke proti Alfonzu in dejala:

„Doktor Cijeli očeta ne bo zdravil; tega ne dopustim, kajti oče mu ni nikoli zaupal.“

„Tembolj mu pa jaz zaupam. Dedič sem, in zato tukaj tudi zapovedujem.“

„Oh, — ali misliš pri tem nesrečnem dogodku že kar na dedščino! — Dobro. — Počakaj malo!“

Ponižna deklica je postala v tem trenutku trezno-misleča žena. Z odločnim korakom je odšla v sosednjo sobo, kjer je imel grof svojo orožarnico. Iz omare je vzela nabasan revolver in prišla zopet nazaj, za seboj pa je zaklenila vrata in vtaknila ključ za pas.

Potem pa je rekla z grozečim glasom:

„Kdo da je dedič, in kdo da ima pravico tukaj zapovedovati, o tem bomo že še govorili. Najprvo pa izjavljam, da bom stražila svojega ubogega očeta tako dolgo, dokler se doktor Strnad ne vrne.“

„Jaz pa ti rečem, da se mi ta zakotni mazač, ta Strnad ne sme več prikazati v graščino,“ je odgovoril Alfonzo. „Kaj pa hočeš pravzaprav z revolverjem?“

„Ustrelila bom vsacega, ki bi prišel v sobo brez mojega dovoljenja.“

„Ha, ha! Deklica, ali se šališ?“

„Oho! Nikar ne poskusi zvedeti, če mislim to tudi v resnici.“

„Ali bi mene tudi ustrelila?“ se je krohotal.

„Tudi!“ je grozila z odločnim glasom.

„Ali si prismojena! Daj sem svoje orožje!“

Stopil je k njej, a Silva je namerila z revolverjem in dejala:

„Nazaj, človeče! Sicer te na mestu ustrelim. Bog mi bodi priča, da se ne šalim! Senora Elvira, hitite ven in pokličite služabnike!“

Ko je hotela kastelanka oditi, ji je zaukazal Alfonzo:

„Tu ostanite! Ne potrebujemo služabnikov.“

A pridna kastelanka mu je nato odločno odgovorila:

„Ubogati moram samo mojo ljubo konteso, ne pa Vas!“

Nato je odšla iz sobe.

Mladi grof se je obrnil sedaj k Angličanki, ki je ves čas molčala in gledala svojo odločno prijateljico, in ji dejal:

„Ali se Vam ne zdi Silvino postopanje otročje, mis Ema?“

Angležinja je zarudela od jeze in odgovorila:

„Don Rodriganda, njeno postopanje ni otročje, ampak ravno nasprotno. Ponosna sem, da imam prijateljico, ki ljubi svojega očeta tako pristrčno in nastopa tako odločno. Silva brani svojega ubogega, bolnega očeta pred trdosrčnimi in nevarnimi sovražniki. Sicer Vam pa še nisem nikdar dovolila, da bi me smeli imenovati kar s samim krstnim imenom. Za Vas nisem mis Ema, ampak senora Lindzej, in upam, da bom ostala tudi v prihodnje!“

„Oh!“ je sikal in se kar penil od jeze. „Nikar ne pozabite, da ste naš gost!“

„Gost sem, senor, a ne Vaš; to me še tolaži.“

„Od sedaj naprej ste moj gost.“ — Blazni ljudje imajo namreč varuha!“

Sedaj je pa vstopila Elvira in naznanila, da so služabniki v predsobi.

Silva se je tedaj obrnila proti Alfonzu in dejala:

„Glej, da takoj odideš iz sobe, sicer ti pokažem, koga služabniki rajše ubogajo, mene ali tebe!“

Izprevidel je, da so mu vsa pota zaprta, zato je sklenil, da mora vsaj za ta čas odnehati, in odgovoril je zaničljivo:

„Novemu grofu de Rodriganda-Sevila se ni treba pečati s služabniki; poskrbel bom na dostojen način, da mi ubogajo. Na svidenje!“

Nato je odšel.

„Moja ljuba Elvira, želim, da vsi služabniki sedaj samo mene ubogajo; vse drugo, kar še pride, moramo pa mirno počakati,“ je dejala grofica mirno.

„Takoj bom sporočila vsem Vaš ukaz,“ je odgovorila kastelanka. „Ali želite mogoče še česar drugega?“

„Še. Te sobe bomo zaklenili. Skušala bom očeta pomiriti. Spanje in mrzli obkladki mu bode dobro déli.“

Medtem ko se je godilo vse to o Rodrigandi, je jahal notar po prašni veliki cesti proti Barceloni. Kmalu je pa zavil v stransko pešpot, ki je peljala skozi vasi in mimo velikih posestev.

Strnad ni poznal te poti, zato je jahal vedno za sledom; kakor voz, kateremu je sledil, tako je moral jahati tudi on po glavni cesti.

Notar, ki je pa zavil po bližnici, je prišel mnogo preje kakor Strnad na svoj cilj in poskrbel, da se mu ne posreči kaj natančnejšega zvedeti.

Voz so si izposodili v gostilni „L' Hombre grand“ v Barceloni. Zato je jahal odvetnik najprvo k gostilničarju in mu naročil, da ne sme nikomur povedati, komu da je posodil voz, če bi ga ravno kdo vprašal.

Potem pa je šel v lukoh kapitanu Landoli, ki je bil ravno na ladji.

„O, senor Kortejo,“ je dejal in ga pozdravil. „Nisem mislil, da boste prišli že tako kmalu, vendar mi je zelo ljubo, da ste prišli.“

„Zakaj?“

„Ker je že vse pripravljeno, in tudi vse račune sem že uredil. Če je treba, lahko takoj odjadram.“

„To je prav, to je prav!“

„To je prav? Zakaj pa? Upam da se vsaj ni ničesar neprijetnega pripetilo!“

„Ničesar. Povedati Vam hočem samo, da so opazili Vaš voz, in da tudi slutijo, koga da ste naložili. Nekdo, ki zasleduje tir Vašega voza, pride približno v eni uri v Barcelono.“

„Dobro. Naj le skoči v morje v naj plava za menoj. Ali imate čas, da poravnava najine račune?“

„Imam.“

„V četrť ure bova končala, in potem bom pa takoj odjadrāl. Oseka se je že začela.“

„Kaj pa dela Vaš jetnik?“

„Mislim, da se dobro počuti. Na dnu ladje leži in do sedaj še ni smel niti govoriti, niti jesti ali piti.“

„Torej ga vzamete v resnici s seboj na vzhodno-indijske otoke?“

„Prodal ga bom na otoku Borneo; tako sem sklenil. Pojdite z menoj v mojo sobico, senor!“

Črez pod ure je bil notar že zopet na suhem, ladja „La Pendola“ pa se je izsidrāl in odjadrāl na dolgo potovanje, na katerem se bode odločila Marijanova usoda.

Sesto poglavje.

Sveti večer v ječi.

— — Ne tožim, zvezde zlato,
Bolesti svoje vam nikdár;
Tam daleč ve miglate, —
Kaj tóga moja vam je mar? — —

* * *

— — Doklér se prsi dvigajo,
Sreé še hrepení,
Doklér željé se vžigajo,
Pokoja, sreéa ní! — —

* * *

— — Za mano ure solnéne sreéa,
Pred mano groza temnih dni,
Krog mene stene večne jeéa, — —

— — — — —
(S. Gregorčič.)

Ko je doktor Strnad zapustil graščino Rodrigando, ga je peljal sled voza na glavno cesto, ki pelje iz mesta Leride v Barcelono. Na tej cesti je bilo toliko kolovozov, da je zgubil sled. Neposredno torej ni mogel več zasledovati voza.

Samo nekaj je imelo za Strnada pomen; iz stopinj v parku je namreč sklepal, koliko oseb da je približno bilo na dotičnem vozu. A tudi tega ni vedel natančno.

K sreči je pasel ob cesti, tam kjer zavije cesta iz Rodrigande na glavno cesto, nek mlad ~~pastir~~ pastir svoje merinske ovce na pokošenem travniku.

V bližini je stal navaden, pokrit voz, in iz tega je sklepal Strnad, da je skoraj gotovo prenočil pastir v dotičnih pokritih gárah. Zato je zavil k njemu, ga pozdravil in vprašal:

„Ali si prenočil danes na polju?“

„Da, na onemle vozu, senor,“ je odgovoril pastir. Zdravnik mu je stisnil srebrnjak v roko in vprašal nadalje:“

„Ali se je peljalo danes ponoči mnogo vozov tule mimo?“

„Ne. En sam.“

„Kje?“

„Po onile cesti, ki pelje v Rodrigando.“

„In kam?“

„Proti Rodrigandi.“

„Kedaj?“

„Eno uro pred polnočjo, mogoče tudi malo prej.“

„Ali se je potem vrnil ali ne?“

„Vrnil se je.“

„Kedaj?“

„Tako približno čez dve uri.“

„Kdo pa je bil na vozu?“

„Jih je bilo več.“

„Ali si katerega poznal?“

„Nikogar.“

„Kaka živina je pa bila vprežena? Mule?“

„Ne, konji so bili.“

„Kake barve pa?“

„Eden je bil rujav, drugi pa bel“

„Ali veš natančno?“

„Natančno. Zanetil sem si ogenj tih ob cesti, da bi si pekel kostanj, ravno tedaj so se pa pripeljali mimo. Spoznal sem konje na prvi pogled.“

„Ali si mogoče videl, kako da so bili dotični možje oblečeni?“

„Drdrali so hitro mimo, a zdi se mi, da so imeli take suknje in kape, kakor jih nosijo navadno pomorščaki ali pa ribiči.“

„Dobro. Hvala lepa. Zbogom!“

Jahal je dalje. Iz tega, kar je zvedel, je vsaj lahko nekoliko nadalje sklepal. Vprašal je potem v vseh gostilnah ob cesti, če se je peljal voz mimo, a nikjer ni zvedel ničesar natančnega. Zato je jahal zelo počasi proti mestu.

Slednjič ko je jahal že tri ure, je prišel do samotne vente (gostilne), pred katero je bilo več jasli za krmljenje živine, kar je bilo znamenje, da se vozniki tu navadno ustavljajo.

Razjahal je svojega konja, ga privezal in stopil v gostilnico, kjer je naročil merico dobrega vina.

Krčmar je bil star, prijazen in zelo zgovoren možiček, kajti začel se je takoj razgovarjati s Strnadom o različnih stvareh, o vremenu in tako dalje, kar je pa zdravnika jako malo zanimalo.

Vprašal ga je pa slednjič tudi:

„Kam pa jašete, senor?“

„Mogoče v Barcelono.“

„Mogoče? Torej še ni gotovo?“

„Še ne.“

„A tako! Gotovo imate med potom še opravke?“

„Opravkov pravzaprav ne. Nekoga iščem.“

„Kje?“

„Tu na glavni cesti.“

„Za Boga milega! Tako fin gospod išče koga na glavni cesti!“ se je smejal zgovorni krčmar.

„Razumeti me morate prav! Iščem nek voz, ki se je peljal tule mimo.“

„Voz? Hm! Mogoče sem ga videl. Star sem, in ker ne morem več mnogo delati, sedim navadno tule pri oknu. Kakšen pa je bil dotični voz?“

„Vprežena sta bila dva konja, eden rujav, drugi pa bel. Na vozu je pa bilo več mož, ki so bili oblečeni kakor mornarji.“

„Aha!“ je prikimal starec. „Kdaj pa je bilo to?“

„Mogoče tri ure pred polnočjo so se peljali tule mimo navkréber in približno štiri ure potem zopet doli, nazaj proti Barceloni.“

„Čisto prav!“ je pritrdil starček.

„Ali ste jih videli?“

„Videl, senor.“

„Ko so se mimo peljali?“

„Ne. Bilo je obakrat tako temno, da bi jih ne bil mogel videti. A prvič, ko so se gori peljali, so se pri meni ustavili.“

„Oh! Vsi?“

„Vsi.“

„Rad Vam dam tále cekin, če mi hočete povedati, čegav voz da je bil.“

Starčkove oči so se zabliskale od veselja. Njegova venta je bila majhna, revna hišica; videlo se mu je, da ni premožen, zato mu je bil cekin dobro došel.

„Dajte sem, senor!“ je rekel in se namuznil.

„Pozneje! Najprvo mi povejte!“

„Oh, morda mislite, da ne vem, čegav da je bil!“ se je smejal prebrisano. „Za ta cekin bodele zvedeli še več, kakor ste zahtevali.“

„Torej?“

„Voz je bil lastnina nekega krčmarja iz Barcelone.“

„Katerega?“

„Njegova hiša se imenuje Hotel — —“

„Ali se morda ne motite?“

„Kaj pa še! Prisežem, če bi bilo treba.“

„Ali je bil sam zraven?“

„Mislim, da se bo varoval!“

„Varoval? Zakaj pa? Kako mislite to?“

„S tem Landolom ne bi hotel črešenj zobati.“

„Kdo pa je Landola?“

„Morski kapitan je; njegova ladja se imenuje
»La Pendola«.“

„V kaki zvezi je pa ta človek z onim vozom, za katerega sem Vas vprašal?“

„Sveta Madona! Saj je sedel na vozu in imel sam vajeti v rokah!“

„Oh!“

„Tako je! Gotovo se je peljal v Rodrigoando.“

„H grofu?“

„Kaj pa še!“

„Za vraga, govorite vendar, govorite!“ je rekel Strnad nestrpno, ker mu je starec tako na kratko odgovarjal.

„Senor,“ je dejal krčmar počasi in flegmatično, „cekin je lep denar; zanj Vam moram zelo mnogo odgovoriti, zato me morate pa tudi mnogo vprašati.“

„Dobro!“ se je zasmel zdravnik. „Torej h komu pa mislite, da se je peljal ta kapitan Landola?“

„K senorju Gasparinu Korteju.“

„Grom in strela! Ali se poznata?“

„Seveda se. Celo kupčije imata med seboj, kakor govoré ljudje.“

„Kake pa?“

„Hm, kaj posebno poštene seveda niso. Ta Henrikord, to Vam je namreč prebrisana duša. Kaj je njemu mar, ali je na svetu eden človek več ali manj. Mislim, da je kos morskega roparja, če ne kar celi; pravijo celo, da kupčuje z ebenovino z (zamorci).“

„In Kortejo je žnjim v zvezi?“

„Tako je,“ je pritrdil starec.

„V kaki zvezi pa?“

„Hm, takoj Vam vse razložim, senor. Ali poznate grofa de Rodriganda?“

„Malo.“

„Slep je menda?“

„Da, ali pravzaprav, bil je slep.“

„Sveta Madona, ali je res!? Slišal sem, da je njegova hči poslala po grozno učenega in spretnega zdravnika, ki mu je najprvo izvrtal kamen iz mehurja in mu potem prerezal celo tudi oči, tako da sedaj čisto dobro vidi. Torej ni laž, kar sem slišal?“

„Ni, ne,“ se je smehljaj Strnad.

„Ta človek mora pa biti premeten in pomaten kakor sam vrag! Mogoče je celo z hudičem v zvezi, sam Bog me varuj! Rajše bi umrl, kakor da bi si pustil kamen iz mehurja izvrtati, ki je tako velik, kakor onile hlebec kruha! Ta grof Emanuel je bil torej slep, in je bil popolnoma navezan na svojega oskrbnika.“

„Že razumem.“

„Grof je zelo bogat.“

„Sem slišal.“

„In njegov oskrbnik, namreč ta Kortejo, je naveden lopov.“

„Ali ste o tem prepričani?“

„O tem je vsakdo prepričan. Grofovo bogatstvo in ta Kortejo se zato zelo dobro počutita drug poleg dru-

zega, rekel bi tako, kakor jagnje in jastreb, ki je raztrga in požré. Ali me razumete?"

„Dobro, dobro!“

„Da bi torej nihče ne opazil, kako se je Kortejo obogatil na račun grofovega premoženja, zato je začel s svojim vkradenim denarjem pomorsko kupčijo. On in kapitan Landola sta skupna posestnika velike trgovske ladije in delita med seboj bogati dobiček.“

„Ali veste to natančno?"

„Pravijo tako. Slišal sem pa tudi včeraj, ko so se mornarji pri meni vstavili, marsikaj, ki je na to merilo. Menili so se med seboj na tihem o marsičemur, kar sem dobro razumel, akoravno ni bilo namenjeno mojim radovednim ušesom.“

„Ali ste mogoče slišali, zakaj da so se včeraj v Rodrigando peljali?"

„Tega ne. Pa kam naj se Landola pravzaprav pelje, če ne h Korteju?"

„Ali ste jih opazili ko so se vračali?"

„Ne.“

„Dobro. Tu imate cekin, moj dragi; pošteno ste ga zaslužili.“

Krčmar ga je vtaknil z veselim obrazom v žep. Strnad je plačal potem še svojo malo južino in je ravno hotel oditi, ko zasliši zunaj hitri klopot podkev.

Pogledal je skozi okno in zapazil konjskega hlapca iz Rodrigande, ki je dirjal tako hitro, da je bil njegov konj čisto moker od potú. Ko je pa zagledal pred gostilno Strnadovega konja, se je takoj vstavil. Skočil je s konja in stopil v sobo.

„Kaka sreča, senor doktor, da sem Vas dobil!“ je zaklical zagledavši zdravnika.

„Mene iščete?" je vprašal Strnad začudeno.

„Vas!“

„Čemu?“

„Milostiva kontesa me je poslala. Trije smo obenem odjahali iz graščine, vsak po drugi poti, da bi Vas vsaj ne zgrešili.“

„Potem je gotovo kaj zelo važnega.“

„Da.“

„Kaj pa?“

„Don Emanuel je nenadoma zbolel.“

„Neverjetno! Ali ga bolé oči?“ je vprašal Strnad ves prestrašen.

„Ne.“

„Kaj pa?“

„Tukajle!“

Hlapec je pokazal s prstom na čelo, tako da krčmar tega zapazil ni.

„Tako? Nemogoče, nemogoče! Gotovo se motite vsi skupaj!“

„Je že tako, senor!“

„Zvrnite hitro kozarec vina, potem bodeva pa hitro odjahala v Rodrigando nazaj.“

Krčmar je prinesel nato vino in dejal:

„O senor, prosim Vas, oprostite mi!“

„Čemu pa?“

„Zaradi „hudiča“!“

„Kako to?“

„Slišal sem sedaj, da ste Vi oni senor doktor, ki je izvrtal grofu tisti velik kamen iz mehurja. Preje sem pa rekel, da ste gotovo s „hudičem“ v zvezi. Ali mi oprostite?“ je vprašal krčmar proséče.

„Iz srca rad,“ se je nasmehnil Strnad. „Sedaj pa le pojva!“

Ko sta zajahala vsak svojega konja in bila že tako daleč proč, da jih krčmar ni več slišal, je vprašal Strnad konjskega hlapca o posameznostih. Zvedel je tudi, da je odjahal odvetnik iz graščine. Tedaj pa je vstavil svojega konja in vprašal:

„Ali Vas nujno potrebujejo v graščini?“

„Sedaj? — Ne.“

„Ali bi jahali namesto mene v Barcelono?“

„Prav rad, senor.“

„Torej pa pojte. V luki morate namreč poizvedeti, kedaj da odjadra trgovska ladija kapitana Henrika Landole „La Pendola“. Ali bodeste mogli to zvedeti?“

„O, gotovo!“

„Pa Gasparino Kortejo je mogoče tudi v Barceloni, in ta ne sme zvedeti na nobeden način, zakaj da ste prišli v Barcelono.“

„Le bodite brez skrbij, senor!“

„Torej le pojdite! Vam bom že dal dobro plačilo, če mi kaj natančnega sporočite.“

Hlapec je obrnil svojega konja in oddirjal; zdravnik pa je hitel proti Rodrigandi.

Rabil je do doma eno samo uro, akoravno se računa navadno tri. Ko je prijahal pred vežna vrata, je prišel kastelan sam ven, in sprejel konja.

„O senor, kako se more vendar kaj takega pripetiti!“ je tožil. „Blazen je, popolnoma blazen!“

„Neverjetno!“

„In vendar je res; to pravi moja Elvira tudi.“

„Kje pa je?“

„V svoji spalnici. Milostiva kontesa je vrata zaklenila in ne pusti nikogar noter, komur ni dovolila! Grof Alfonzo je že izjavil, da je gospodar Rodrigande, in je

hotel poslati po zdravnika za umobolne; a kontesa tega ni dovolila.“

Strnad je priki mal in hitel po stopnjicah navzgor. Pred vratmi sta stala dva strežaja, ki sta mu takoj odprla.

Ko je vstopil v grofovo sobo, je ležal bolnik v postelji in imel obvezano glavo. Pri njem je sedela Silva in se bridko jokala, poleg nje pa je stala Angležinja in gledala sočutno svojo prijateljico.

Ko je Silva zagledala svojega ljubčka, je vstala in se mu vrgla okoli vratu. Spregovorila ni besedice, vendar je čutil kako se ji vzdigujejo prsi in kako se trese od bolesi po celém telesu, akoravno se je hotela s silo premagovati.

Strnad jo je objel, jo pristrčno poljubil na čelo in prosil potem po tihem:

„Izpusti me sedaj, moje srce. Vsak trenutek je v takem slučaju dragocen!“

„Ja, oh ja!“ je odgovorila in ga izpustila. „Moj Bog, Janko, povej, ali je zgubljen?“

Stopil je k bolniku, in v trenutku je postal izraz njegovega obraza mrzel, in gledal je ostro in premo-trivajoče; sedaj je bil samo zdravnik. Odvezal je bolniku obkladek raz čela in ga prijel za roko, da bi čutil kako mu žila bije.

Potem je prosil dame, naj mu povedó, kako se je cela stvar dogodila, kar so mu tudi rade ugodile.

Pripovedovale so sicer po tihem, vendar je prosil grof venomér:

„Nikar mi ničesar ne storite, saj vem, kdo dā sem. Sem namreč — sem — sem — — zvesti, dobri Alimpo sem!“

Strnad je preiskal bolnika potem še natančnejše, kako diha, kaj je z njegovimi očmi in tako dalje. Pri

tem pa ni zmajeval niti z glavo, in tudi iz njegovega obraza se ni dalo sklepati, kaj da misli.

Potem je stopil na konec postelje, tako da ga je grof lahko popolnoma spoznal, in vprašal:

„Povejte mi, kdo da ste!?“

„Alim — Alim — Alimpo sem,“ je odgovoril bolnik počasi.

„Ni res!“ je rekel Strnad resno. „Pomislite vendar! Vi ste — Vi ste — torej —?“

„A — Alim — Alim — Alimpo sem!“ je odgovoril grof z otožnim glasom.

„Molči, lopov! Lažeš!“ je zarohnel sedaj zdravnik s svojim gromčim glasom nad bolnikom. „Ni res, Alimpo nisi! Priznaj, kdo da si!“

Pri teh besedah se vdaril Strnad, s pestjo grozeč, ob posteljo tako močno, da je zaškripala. Dami sta se vsled tega zelo prestrašili; bolnik pa se je hotel skriti pod odejo in jo je potegnil čez glavo; a Strnad mu jo je potegnil zopet doli in se zadrl nad grofom, kolikor je mogel:

„No, ali bo že kmalu kaj? Vedeti hočem, kdo da si!“

„O, moj Bog, o, moj Bog, srce mi bo počilo!“ je dejala Silva.

Zdravnik jo je hitro strogo in zapovedujoče pogledal v stran, a med tem vedno zrl bolniku grozeče v oči. Grof se je obračal na eno in na drugo stran, se zvijal in slednjič prosil:

„Nikar, oh, nikar mi ne storite nič žalega, kajti saj sem v resnici zvesti Alimpo!“

„Šele sedaj se je obrnil Strnad zopet od postelje proč in dejal damam:

„Oprostite; moral sem tako postopati! Prosim, prinesite hitro vode, obrisače in pripravne posode, da

mu bom puščal kri, in mu dam zdravila, da se mu vzdigne!“

„Ali je nevarno?“ je vprašala Silva skrbeče.

A odgovoril ji ni, ampak jo poniril hitro v stran in hitel ven.

„O, moj Bog, o, moj Bog, ni več rešitve!“ je tarnala. „Senor Janko bi sicer gotovo ne bil tako zahrščal nad očetom in me tako porinil v stran. Ni trenutka noče zamuditi, ni enega trenutka; iz tega sklepam, da ni rešitve več.“

In akoravno je bila vsa obupana, je vendar ukazala postrežnicam, da naj prinesó vse potrebno, in ko se je vrnil Strnad v dveh minutah, je bilo že vse pripravljeno.

Strnad je prinesel s seboj več zdravil, obveze in mnogo drugih potrebnih stvari.

„Kaj je grof danes zavžil?“ je vprašal.

„Samo eno čašo čokolade,“ je odgovorila Silva.

„Ničesar drugzega?“

„Ničesar.“

„Kdo mu je skuhal to čokolado?“

„Jaz sama.“

„Kdo mu jo je pa prinesel v sobo?“

„Nek strežaj.“

„Don Emanuel je zastrupljen!“

Te besede je izpregovoril tako odločno, da je grofica kar umahnila in se zgrudila v bližnji naslonjač.

„O, Gospod, moj Odrešnik!“ je vzdihnila.

„In sicer z najhujšim strupom, ki se imenuje Pohon Upas. Dobro poznam učinke tega strupa. Sicer bi Vam ne smel tega povedati; a ker sem odkritosrčen, naj Vam bo to dokaz, da še upam. Prosim pokličite dva strežaja, ker bom grofu kri puščal!“

Ko je bolnik videl, kako okrog njega vse pripravljajo, ga je bilo strah, zato je ves čas molčal in mirno gledal.

Zdravnik mu je dal najprvo zdravilo, da bi se mu vzdignilo. Zdravilo je sicer takoj delovalo in grofa zelo vznemirilo, vendar ne da bi bruhal iz sebe vsaj najmanjši del zavžite čokolade.

„Slutil sem,“ je rekel Strnad. „Minilo je že celih pet ur odkar je zavžil zajutrek.“

Nato je spustil bolniku toliko krvi, kolikor je, glede na grofovo zdravstveno stanje, največ smel. Potem je zaukazal, naj vlové par muh. Vsi so se sicer začudili, čemu pravzaprav muhe rabi, vendar so ga ubogali. Strnad jih je dal nato v malo posodico in kanil vanjo par kapljic grofove krvi.

Sedaj je opozoril dame, da naj opazujejo male živalice. Muhe so se nasrkale krvi, se začele tresti in zvijati, so postale omotne in umrle.

„Nisem se motil, res je bil strup Pohon Upas. Ta strup se nareja in sestavi na različne načine, posebne važnosti je to, kako močno da je. Kolikor mi je znano, delajo najmočnejšega na otoku Java. Če se zavžije tega dve do tri kapljice, tedaj dotičnik zblazne, če pa zavžije pet do šest kapljic, pa umré. Mislim, da je grof zavžil samo dve kapljice, in sem prepričan, da je imel dotičnik namen, grofa zblazniti.“

Vsi so se prestrašili vsled teh besed, in trajalo je dolgo, dokler so se zopet pomirili, posebno ker ni vedel nihče, kdo da bi bil razun strežaja pri grofu bil, katerega bi smeli sumničiti.

„In mislite, da bode očeta še rešili?“ je vprašala Silva v skrbah.

„Gotovo,“ je odgovoril odločno. „Če se zavžije ta strup v mali meri, tedaj človek zblazne in zgubi spomin. Ko je prišel kastelan h grofu, je don Emanuel ravno izgubljal svoj spomin. Samo na zadnjo človeško podobo, ki jo je videl, se spominja in jo ima vedno pred očmi, in zato tudi misli, da je kastelan. Druzega imena ne pozna, vse drugo zánj ne obstoja. Moral sem se prepričati, če je zgubil ves spomin, ne da bi se spominjal vendarle na kako stvar; zato sem ga tako strogo nagovoril in celo grozil. Pa bilo je brezuspešno. Oni dve kapljici strupa sta se razdelili že po vsi njegovi krvi in možganih. Da mu kri ne bo silila preveč v glavo, mu bom dal španskih muh in obkladke z gorčičevimi drožami. Da bo prešlo kolikor mogoče malo strupa v njegovo telo, zato sem mu pa puščal kri. Kar pa ostane strupa v telesu, ga bom pa pregnal s strupom, ki ima ravno nasprotno učinke; a tega nasprotnega strupa žalibog še nimam. Dobiti ga morem samo tedaj, če bi se hotel kdo za don Emanuela žrtvovati.“

„Žrtvovati?“ je vprašala Silva. „O, ničesar dražjega bi ne mogla doseči, kot da bi se žrtvovala za svojega očeta, tudi če bi bilo treba s svojim življenjem!“

„Milostiva kontesa, ne zahtevam človeškega življenja, in vendar mi tega, kar rabim, ne more dati nobena dama, tudi če bi se še tako rada žrtvovala. Treba je namreč zelo močnega človeka, ki se ne boji tudi najhujših muk in velikih bolečin; zaupati mi mora in se mi udati.“

„Iščite ga, iščite ga!“ je zaklicala Silva. „Bogato ga bom poplačala. Katero sredstvo mislite?“

„Don Emanuela je mogoče ozdraviti samo s penami človeka, ki se segečka do smrti. Take pene so zelo hud strup in če se zmešajo s Capsium, so edin nasprotn

strup za Pohon Upas. Da se ne bodete preveč razburili, Vam povem, da zadostuje tudi, če se človek tako dolgo segečka, da začne besneti. Če bi imeli kakega strokovnjaka, ki bi znal vso stvar dobro in varno izvršiti in zdravilo sestaviti, bi se ne obotavljal niti trenutek ne, in bi se sam ponudil na razpolago. Ker pa nimamo takega strokovnjaka, in sem jaz kot zdravnik nujno potreben, zato moramo dobiti kakega hrabrega moža, ki se bo upal, prestati tako mučne bolečine.“

„Oh, kdo neki bi se oglasil?“ je tožila grofica.

„Razglasite med graščinskimi in vaškimi prebivalci. Grofa moramo ozdraviti, zaradi njega samega, in da najdemo hudobneža, ki ga je zastrupil. Ni dvoma, da se bo don Emanuel, če ozdravi in se mu vrne zopet spomin, gotovo spomnil na kako dejstvo, iz katerega bomo zvedeli dotičnega zlobneža.“

„Tudi jaz mislim, da se ne bo nihče oglasil, ker je sredstvo tako strašno,“ je pripomnila Ema.

Tedaj je stopil kastelan, ki je preje pomagal Strnadu, in bil s svojo ženo prisoten, k svoji ljubi Elviri.

„Elvira,“ je vprašal, „kajne, da imaš rada milostivega grofa?“

„Da, zelo!“ je odgovorila.

„In ljubo, dobro konteso tudi?“

„O, zelo; saj to dobro veš, moj ljubi Alimpo!“

„In bi storila vse, da bi jo razveselila?“

„Seveda, vse, vse!“

„Torej dobro, moja ljuba Elvira; oglasil se bodem!“

Vsi so se začudili hrabrosti in nevstašljivosti kastelanovi, ki je bil sicer navadno zelo strahopeten. Vsi so se ozrli na kastelanko in bili radovedni, kaj da bo odgovorila. Opazila je to in se ponosno obrnila proti svojemu možu.

„Alimpo,“ je rekla, „vem, da si hraber in predrzen. Mnogokrat sem se že bala záte zaradi tvoje predrznosti in sem te morala vedno brzdati; a v tem slučaju ne ugovarjam tvojemu sklepu. Žrtvuj se, da rešiš dona Emanuela, in ponosna bom náte.“

Kaj tácega bi ne bil vendar nihče pričakoval od teh dveh dobrih duš. Če bi ne bili morali zaradi bolnika mirovati, bi bili gotovo sprejeli kastelanov sklep z glasnim odobravanjem.

Vsi so jima podali roke; zdravnik pa, ki je pazil, da se ni preveč razburil, je dejal mirno:

„Moj dragi senor Alimpo, ali pa tudi veste, kaj da hočete storiti?“

„Vem natančno.“

„Mislim, da niti ne slutite, kako mučne bolečine da Vas čakajo?“

„O, pač! Bral sem nekoč v neki knjigi o tem.“

„In vendar se ponudite?“

„Da. To pravi moja Elvira tudi.“

„Dobro, stvar bom preje še natančno premislil. Povem Vam samo toliko, da ta strašen strup še ne rabim že danes ali pa jutri. Grof se mora preje šele okrepiti, ker sem mu spustil toliko krvi. Razglasili bomo vendar le, in izmed onih, ki se bodo oglasili, bom potem enega izbral. Sedaj pa prosim, pustite bolnika v miru; zdi se mi, da spi —.“ —

Isti dan se je vrnil pozno popoldan notar Gasparino Kortejo iz Barcelone domov. Začelo se je že mračiti, in oddaljen je bil od Rodrigande še slabo uro hodá. Kar ustavi svojega konja. Sredi gozda, skozi katerega je peljala cesta, je zagledal več šotorov in kolib. Sredi njih je gorela velika grmada, in nad njo je visel velik,

železen kotel. Ljudje so okrog njega glasno in živahno med seboj govorili — — — bili so cigani.

„Za vraga, ali je to morda mati Carba?“ je dejal sam proti sebi, ko je zagledal staro babúro, ki je čepela tik poleg ognja. „To bil pa res srečen slučaj zámé, če bi se žnjo sešél!“

Medtem so ga že zapazili od daleč, in cela tropa kričečih mož, dečkov, žensk in otrok ga je obkolila.

„Senor, ali naj Vam prerokujem?“ je vprašala mlada deklica.

„Ni treba, jaz znam boljše!“ je rekla starejša ženska.

„Gospod, dajte mi par vinarjev!“ je kričalo pet ali šest otrok, ki so se obesili na njegovega konja.

Kortejo pa se je smejal temu početju in je namignil prijazno staremu ciganu:

„Ali ni to pridni Garbo, ki bi me moral vendar poznati?“ je vprašal.

Mož, katerega je nagovoril, je stopil bližje in pogledal notarja pod širok klobuk.

„O, senor Kortejo!“ je vzkliknil. „Pozdravljeni! Nisem Vas takoj spoznal; ali imate mogoče pipo tobaka za ubogega reveža?“

„Seveda, in še celo kaj več, če si hočeš zaslužiti?“

„Zakaj pa ne! Že marsikak lep denarček sem zaslužil pri Vas. Ali imate morda kaj dela, senor?“

„Mogoče.“

„Težko ali lahko delo?“

„Še ne vem. Ali je mati Carba tu?“

„Je. Tam pri ognji sedi.“

„Bom pa razjahal konja. Držite ga tačas.“

Skočil je s svojega vranca in šel k ognju. V kotlu so se kuhale par kokoši, en zajec, ena buča in nekaj slanikov.

„Dober večer!“ je pozdravil starko.

Stara babúra, ki je mešala v kotlu z navadno palico, se ni niti ozrla, ampak samo vprašala:

„Kdo je?“

„Star prijatelj.“

„Kako mu je ime?“

„To boš že videla, ko ga boš pogledala. Ali je morda postala nekdanja ciganska krasotica tako ponosna, da niti ne pogleda svojih starih čestilcev?“

Sedaj šele se je počasi obrnila. Težko, skoraj nemogoče, je uganiti, koliko je taka priletna ciganka pravzaprav stara; ravnotako je bilo težko uganiti starost te ženske, a toliko si vendar lahko še vedno spoznal, da je bila nekdanj v svoji mladosti lepa, zelo lepa.

„O, Kortejo!“ ga je pozdravila zaupljivo.

Oprla se je na palico, s katero je preje v kotlu mešala, in počasi vstala od tal.

Njena obleka je bila sicer skrpana iz samih cunj, a njena postava je bila ponosna in mogočna.

„Senor, ali še živite?“ ga je vprašala in ga pri tem pogledala s svojimi ognjevitimi očmi. „Mislila sem, da ste že davno tam, kamor spadate.“

„Kje pa?“

„Mislila sem, da Vas je že davno hudič vzel.“

„Oho,“ se je smejal, „kakor vidim, si še vedno taka, kakoršna si bila nekdanj.“

„Carba ostane večno, kakoršna je,“ je odgovorila.

„Ali si že dolgo tu?“ je vprašal.

„Tu? Od poldneva.“

„Zjutraj vas še ni bilo tu. Pa povej mi, Carba, ali smo še vedno stari prijatelji?“

„Še vedno,“ je vprašala in ga pogledala vprašajoče.

„Ali smo se morda skregali?“

„Kolikor je meni znano, ne.“

„Jaz tudi mislim, da ne. Mogoče mislite zategadel, ker ste nam zadnjič tako slabo plačali!“

„Zdi se mi, stara, da si danes dobre volje,“ se je smejal notar. „Gasparino vedno dobro plača.“

„Že vem,“ je pritrdila; „a zahteva pa tudi pošteno, težko delo, in pa, da se molči.“

„Tako na primer, kakor sedaj,“ je pritrdil.

„A tako, delo imate?“

„Mogoče.“

„Mogoče? Kako mislite to?“

„Mislim, da sem Vas našel čisto slučajno. Nisem torej dobro pripravljen za naročilo.“

„Mislite pa, da bi mogoče vendar kaj dela imeli?“

„Tako je, če se bova zjediniła. Kake cene so sedaj pri Vas?“

„Hm, skoraj bi rekla, da je še vse po starem,“ je odgovorila ciganka.

„Mrtvec?“

„Tisoč durov.“

„Da samo izgine?“

„Petsto durov.“

„Da pridete po železno omaro za denar, ne da bi je odprli?“

„Petsto.“

„Da shranite kakega dečka ali deklico?“

„Tristo.“

„Da odprete grob?“

„Sto.“

„To so res vse stare cene. Med tem časom, odkar se nisva videla, sem bil v zvezi z drugimi.“

„Vem,“ je prikimala. „S Kapitanom, kajne! Ali ste zadovoljni z njim?“

„Nisem. Škoda, da Vas ni bilo tu, pred kratkem bi Vas bil rabil!“

„Pa sedaj poskusite.“

„Bom videl. Torej mrtvec stane tisoč durov?“

„Navaden namreč.“

„In nenavaden?“

„To je pa različno. Cena se ravna po njegovem stanu in bogatstvu.“

„Kak grof na primer?“

„Stotisoč vragov! Pa saj ne mislite — — —“

Starka ni dokončala, a namignila je z roko proti Rodrigandi.

„Hm! Mogoče!“ je odgovoril.

„Ali naj umre ali samo izgine?“

„Tega še ne vem. Torej za kako ceno —?“

„Tudi tega še ne vem,“ se je smejala. „Od one strani smo prišli —“

„Iz Rodrigande?“

„Da.“

„Ali je bil kdo izmed vas v graščini?“

„Jaz sama.“

„O! Kaj pa je novega tam?“

„Precej.“

„Kaj pa?“

„Hm, grof je zbolel.“

„Za kako boleznijo pa?“

„Tega misem mogla zvedeti, vendar so dejali, da ga bo doktor Strnad zopet ozdravil.“

„Mislim, da se mu ne bo tako lahko posrečilo.“

„Aha, slutim! — Mislim, da ste v precej tesni zvezi z grofovo boleznijo!“ je poizvedovala.

„Kaj pa še! Zapomni si ime Strnad. Mogoče boš

Beračeve skrivnosti

ali

preganjanje okoli sveta.

Velik roman, poln razkritja skrivnostij človeške družbe
pisal

kapitan Ramon Diaz de la Eskosura

prestavil

grof Sokolski

Ta roman nam predočuje dolgotrajen boj za ljubezen in življenje, boj zoper nevoščljivost in sovraštvo.

Doktor Janko Strnad je pravi slovenski junak, ki se ti prikupi že na prvi pogled, in slediš mu iz domovine v daljne, tuje dežele, iz jedne nevarnosti v drugo.

Mraz te pretresa, če bereš o teh dogodkih, in drugič se ti topi srce od veselja. Seznanil se s plemenitimi in krasnimi ženami, z grofico Silvo, z indijansko nevesto Karjo in drugimi; a tudi hudobna brata Kortejo, nepravega grofa Alfonza in druge hudobneže spoznaš.

Koliko skrivnostij ve stara ciganka Carba? Kako zmaga slednjič pravica nad krivico? Koliko mora pretrpeti doktor Strnad in njegovi tovariši dokler se po šestnajstletni ječi masčujejo nad svojimi sovražniki?

Naznanilo

Vse to zveš v tem romanu, in čim dalje bereš, tem bolj se zanimaš za svojega ljubljena.

Roman: „Beračeve Skrivnosti“ izhaja v zvezkih po 30 vinarjev. Vsak zvezek obsega 32 tiskanih strani z eno podobo. Dobiva se v vseh knjigarnah. Če bi raznaševalce pozabil na nadaljevanje, obrnite se na ono knjigarno, ki je na ovoju označena. Če bi slučajno v dotičnem kraju ne bilo knjigarne, pošljite denar za dotične zvezke po poštni nakaznici ali pa v znakmah, in svoj natančen naslov na podpisano založniško knjigarno, ki Vam zaželjene zvezke nemudoma pošlje.

Dunaj, VII. Sigmundgasse 11.

 JOSIP RUBINSTEIN, založniška knjigarna

Beračeve skrivnosti

ali

preganjanje okoli sveta

Velik roman, poln
razkritja skrivnostij
spisal človeške družbe
kapitan

Ramon Diaz

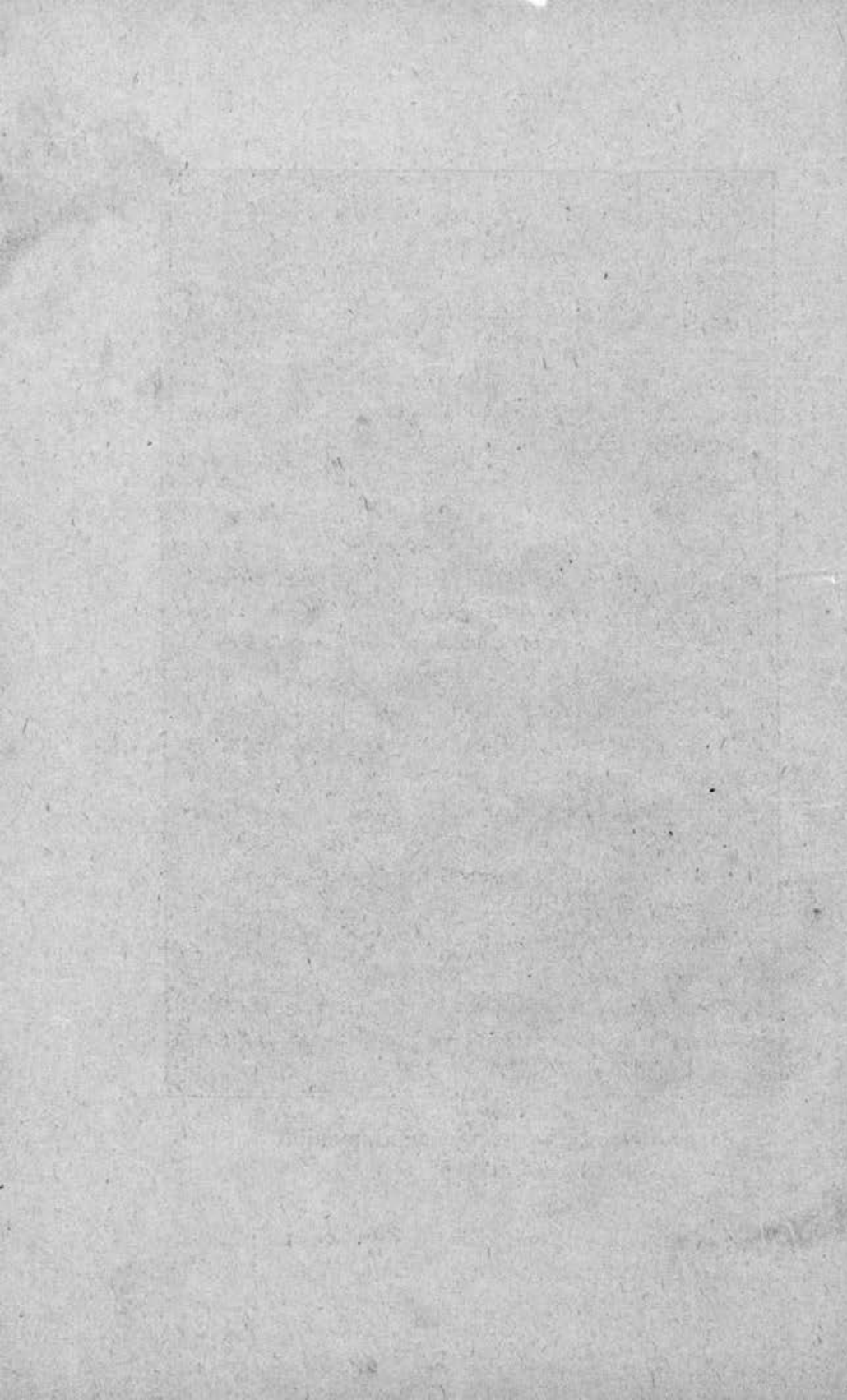
de la Escosura.

Založila knjigarna
Josip Rubinstein na Dunaju.

„Da, Silva je,“ je dejal menih.

imela kmalu priložnost, spoznati tega moža. Ali imaš danes zvečer kaj časa?"

„Imam.“

„Ali moreš priti v park?"

„Rada. Kam pa?"

„K onemu širokemu hrastu.“

„Tja, kamor sem včasih hodila? Dobro, pridem!"

„Pa gotovo! Zbogom!"

Pogovarjala sta se sama s seboj, kajti cigani so svojo voditeljico tako ubogali, da se niso nikoli upali, je pri takih pogovorih motiti. Sedaj pa, ko se je notar vrnil k svojemu konju, obkolila ga je vsa razcapana ciganska družba. Razdelil je svoj tobak in smodke, vrgel nekaj drobiža med otroke in potem odjahal.

Zelo mu je bilo prav, da se je sešel s cigani. V zvezi je bil z njimi že preje, posebno pa z njihovo voditeljico Carbo, in je upal, da bo imel sedaj velik dobiček od teh razcapanih postopačev.

Ko je dospel v Rodrigando, je bilo v graščini vse mirno. Izročil je svojega konja konjskemu hlapcu in šel v svojo sobo. A kmalu potem je prišel zopet ven in jo krenil naravnost v Klarisino stanovanje.

Pobožna redovnica mu je povedala vse, kar se je zgodilo med njegovo odsotnostjo.

„Tristo vragov!“ je klet. „Ta prokleti Strnad se pa res povsod spozna. Zahteva torej pene tacega človeka, ki so ga segečkali?"

„Da, da.“

„Seveda, potem bo grofa že ozdravil.“

„Ali je to edino zdravilo?"

„Edino.“

„Strnad upa, da bo grof, kadar ozdravi, spoznal

in se spomnil na dotičnika, ki ga je zastrupil. Moj dragi, bodi vendar odkritosrčen proti meni!?"

"A, ja!" je odgovoril notar. "Vé ženske ne smete vsega vedeti. Ampak, hm, — hm, grofu se ne sme povrniti zopet spomin in pamet!"

"Kako pa misliš to storiti?"

"Že tako, da bo prav!" je odgovoril na kratko in odšel iz sobe.

Ko se je vrnil v svojo sobo, je hodil brez miru semtertjá, dokler ni storil trdnega sklepa, da gotovo izvrši, kar namerava.

Malo pred polnočjo je prijezdil hlapec iz Barcelone domov in sporočil zdravniku, da je ladja že danes odplula.

Kmalu potem se je splazil notar na tihem v park. Od zadnjič je postal zopet bolj izkušen, in zato se je potrudil, da ni pustil sledu za seboj.

Carba ga je že čakala pod starim hrastom. Najprvo sta drug drugemu zagotovila, da jih nihče ne posluša, potem sta pa začela razpravljati med seboj o različnih stvareh. Od njihovega pogovora je bila odvisna sreča in nesreča najboljših ljudi na svetu.

"Ali ste že pozvedeli, kako da se grof počuti?" je vprašala Carba.

"Že. Umreti bo moral."

"Kako mislite to? Ali bo moral umreti vsled svoje bolezni?"

"Ne, ne."

"Kako pa?"

"Z Vašo pomočjó."

"Oh! To bo pa drago."

"Koliko pa?"

"Don Emanuel je grof!"

„Le povej kar na kratko!“

„In neizmerno bogat!“

„Rekel sem ti že, da povej na kratko! Koliko pa zahtevaš?“

Ciganka je malo pomislila in potem dejala:

„Koliko mi pa ponudite?“

„Nič. Ti moraš zahtevati.“

„Cena je odvisna tudi od tega, kako težko delo da bo.“

„Že vem,“ je dejal odvetnik. „Vse sem že natančno premislil. Don Emanuel se mora ubiti.“

„Ubiti se mora! Mati Nebeška, kako čudna zahteva je to. Zakaj se mora pa ravno ubiti?“

„Ker je blazen.“

„Že razumem! Ker je blazen, ga stražijo; vendar se mu posreči, da prevara svoje stražnike; uide jim, pade s kake skale v prepad in se ubije. Ali je tako prav?“

„Jaz sem si mislil stvar ravnotako,“ je odgovoril notar.

„Kako pa moremo priti v njegovo bližino, če ga stražijo?“

„Straže pravzaprav ni. Samo zdravnik in njegova hči sta pri njem. Navadno sta v sosednji sobi. Na drugi strani grofove spalne sobe je knjižnica. Od vrat, ki peljejo v knjižnico imam pa ponarejen ključ. Odprl vam bom, vse drugo je pa vaša naloga.“

„Moje ljudi bo vodil Garbo.“

„Mislim, da je dovolj zmožen za to. Torej koliko stane ta stvar, če se posreči?“

„Deset tisoč durov.“

„Kaaaaj! Ali si morda res deset tisočkrat nôra?“

„Senor, saj me poznate! Draga sem sicer res, pa moje delo je dobro in zanesljivo.“

„Vem.“

„Nadalje morate pomisliti, kako vrednost ima grofova smrt za Vas, don Gasparino!“

„Hm! Kedaj naj Vam pa vsoto plačam?“

„Šele kadar bo delo izvršeno, pridem po plačilo. Vidite torej, da sem poštena!“

„Saj vem, da delaš vse drugače, kakor Kapitano, ki zahteva polovico takoj, potem pa dela še ne izvrši.“

„Sram ga naj bo! Ali mi niste zvečer naročili, da naj si zapomnim ime Strnad?“

„Sem.“

„Ali je Strnad oni zdravnik?“

„Tako je.“

„Kaj je torej z njim?“

„Tudi njega se moram iznebiti.“

„Kedaj?“

„Še ne takoj. Če bi dva naenkrat umral, bi bilo preveč očitno.“

„In na kak način naj umre?“

„O tem se bodeva že še pomenila.“

„Torej se pa pogovoriva sedaj samo o donu Emanuelu. Kedaj naj to delo izvršim, senor Kortejo?“

„Jutri.“

„Kje se dobiva?“

„Tukajle kakor danes.“

„Kedaj?“

„Tudi ob isti uri kakor danes; namreč o polnoči. Ali prideš mogoče tudi sama z njimi?“

„Ne,“ je odgovorila starka. „Tako delo je samo za moše. Ali se Vam ne zdi Garbo dovolj zanesljiv?“

„O, pač.“

„Torej dobro spavajte, senor!“

„Lahko noč!“

Ločila sta se.

Odvetnik se je splazil na tihem zopet v graščino, kamor je tudi dospel, ne da bi ga bil kdo opazil, ciganka pa je šla proti svojemu šotorišču, a bila ni sama. Komaj je namreč notar odšel, je stopila izza bližnjega grmovja črna postava proti hrastu.

„No, Garbo, ali si slišal vse natančno?“ je vprašala stara ciganka.

„Vse.“

„Torej ta senor Strnad, naš varovanec, naj umre?“ se je smejala porogljivo.

„Hahaha! se je smejal tudi cigan.“

„In Grof! Ali bi ga usmrtil?“

„Nikoli, Carba!“

„Ampak deset tisoč durov!“

„Premišljeval sem že o tem —“ je zašepetal cigan skrivnostno.

„A tako, prišlo ti je nekaj na misel?“

„Izvrstna misel mi je šinila v glavo!“

„Kaj pa, povej!“

„Ko sem bil danes zjutraj v Loribi, sem slišal, da bodo jutri pokopali peka.“

„Že razumem,“ je dejala zvita starka.

„Peka bodemo izkopali — —“

„Ga oblekli v grofovo oblačilo — —“

„In ga vrgli v prepad.“

„Garbo, prav imaš, tako pa že! Kaj bomo pa začeli z grofom?“

„Skrili ga bodemo. Pozneje dobimo zanj mogoče veliko vsoto denarja.“

„Da, skrili ga bodemo; pa kje?“

„Pri mojem prijatelju Gabrilu v svetilniku.“

„Šaj res! Tja ne pride živa duša; tam ga ne bode nihče nikoli iskal.“

„Torej ti je prav tako, Carba?“

„Popolnoma prav! Ta odvetnik Kortejo nam bo moral plačati še marsikako lepo vsotico cekinov! Sedaj pa pojdi, greva!“ — —

Ko se drugo jutro poročnik de Lotrevil ni več vrnil, so vsi v graščini mislili, da se mu je pripetila kaka nesreča. Strnad je sklenil, da bo začasno o svojih slutnjah še molčal, drugi so pa mislili, da je najboljše če se se piše v Pariz.

Strnad se je trudil sedaj samo z don Emanuelom. Grof je bil zelo slab. Zavžil je, kar so mu dali, in vedno govoril sam s seboj, češ da je Alimpo; to je bilo vse, iz česar se je dalo sklepati, da še živi.

Grof Alfonzo ni prišel nikoli v bolnikovo sobo, Kortejo in sestra Klarisa tudi ne. Ti trije so tičali vedno skupaj in se posvetovali. Alfonzo je hotel iti naravnost na sodnijo, da bi mu priznali vse pravice kot dediču, Kortejo ga je pa pregovoril, da naj počaka vsaj še en dan, preden izvrši svoj sklep.

Tako je dan minul, in začel se je večer.

Približno tri četrt ure proti severozapadu od Rodrigande leži precej velika vasica, ki se imenuje Loriba. Tam je umrl pek, ki je bil zelo bogat mož, in danes so ga pokopali. Grobar, ki je stanoval v vasi, in ne v bližini pokopališča, ki je bilo zunaj vasi, je mislil, da ni treba napraviti takoj groba, zato je zemljo samo toliko zametal, da je bil grob raven s tlemi.

Bilo je okoli enajste ure ponoči. Na nebu ni sijala luna, vendar so svetile zvezde toliko, da se je videlo dva do tri korake daleč. Kar pride na tihem čez polje nekaj čudno oblečenih ljudi. Šli so na pokopališče.

Bilo je pet doraslih ciganov in trije dečki. Ti dečki so zunaj stražili, a drugi so splezali čez pokopališki zid.

„Ali si dobro pazil, Loro. Ali veš kje je grob?“ je vprašal eden izmed njih.

„Vem,“ je odgovoril. „Pojdite z menoj!“

Sel je med starimi grobovi naprej, kajti danes je bil pri pogrebu in si vse natančno zapomnil, zato jih je pripeljal tudi na pravo mesto.

Ko so dospeli tja, so takoj začeli delati. Potrebno orodje, lopate in motike so dobili brez težave v vasi.

Ker se zemlja še ni sesédla, ampak je bila še rahla, jim je šlo delo hitro in na tihem izpod rok, in že v petnajstih minutah so skopali do rakve. V kratkem času se jim je posrečilo, postaviti rakev v izkopanem grobu tako, da je slonel oni del, na katerem je bila glava, na robu groba; potem so rakev odprli.

Oni, ki se je imenoval, Loro, je vzel sedaj iz svojega žepa malo svetilko, jo prižgal in posvetil mrtvecu v blede obličje.

„Pridi ven, starec!“ je dejal. „Pojdi z nami na izprehod!“

Nato so mrliča, ki so ga motili v večnem spanju, vzdignili iz rakve in ga položili poleg groba. Rakev so dali zopet v jamo, in grob zametali, tako da je bilo vse kakor poprej.

Ker so imeli svetilko, so izbrisali tudi vse sledove svoje navzočnosti.

Potem sta naložila dva cigana mrliča na svoje rameni in sta zginila z njim v temni noči; dečki so šli domov v svoje šotorišče, ostali trije možje so pa hiteli, da pridejo še o pravem času v Rodrigando.

Natančno o polnoči je prišel odvetnik v park, kjer so ga pod starim hrastom cigani že davno čakali.

„Garbo?“ je vprašal notar.

„Tu sem,“ je odgovoril cigan.

„Ali ste že vsi tu, ali moramo še čakati?“

„Smo že vsi tu.“

„Torej pojdite!“

Notar je šel naprej in jih peljal po takih potih v graščino, kjer se niso poznali sledovi njihovih korakov. Nato jih je spustil skozi ista vrata v graščino, kakor takrat mornarje. Vse svetilke so bile na hodnikih že vgasnene, bilo je vse temno, zato so prižgali ono malo Loroovo svetilko. Šli so po več stopnjicah navzgor in zopet navzdol, skozi dolgo vrsto praznih soban in slednjič so prišli v sobo, kjer je bilo vse polno knjig. Bili so v knjižnici.

„Počakajte!“ je rekel odvetnik. „Gledat grem, če je vse varno.“

Nato je šel k nekim stranskim vratom in jih odprl po tihem toliko, da je lahko pogledal v sosednjo sobo. Potem je namignil Garbu, da naj pride k njemu in ga po tihem vprašal:

„Poglej noter! Ali se upaš?“

Cigan je stopil k vratom, pogledal v sosednjo sobo in odgovoril na tihem:

„Tako!“

„Pa glej, da te nihče ne opazi, in da ne zbudiš deklic!“

„Je že dobro! Le zaupajte nam!“

„Torej pa pojdite ponj.“

V sosednji sobi je ležal bolni grof. Bled je bil kot smrt in se ni ganil.

Na divanu sta sedeli Silva in Ema in trdno spali. Vsled prestane žalosti sta bili tako trudni, da se nista

zbudili, ko je smuknil cigan mimo njih in ugasnil svetilko, ki je gorela v bolnikovi sobi.

Za njim so prišli v sobo tudi drugi cigani. Notar pa je ostal v knjižnici in poslušal, če je vse mirno. Slišal ni najmanjšega nemira, niti šumenja rjuh.

V dveh minutah so prišli cigani v knjižnico nazaj, in prinesli na rokah grofa, ki se ni ganil.

„Zaprite zopet vrata, senor,“ je prosil cigan, „in posvetite nam potem.“

Iz graščine so šli po isti poti, od koder so prišli, in dospeli tako v park pod hrast, ne da bi jih bil kdo zapazil.

Notar ni opazil, niti da prof diha, niti da bi se bil ganil. Zato je vprašal:

„Ali je že mrtev?“

„Mislim, da že,“ je odgovoril Garbo. „Da bi bil miren, sem ga prijel malo močno za grlo. Mislim, da je vse jedno. Kajné, senor?“

„Seveda,“ je odgovoril notar, in mrzel pot ga je obilil po vsem telesu, „Torej veste, kam da ga morate vreči.“

„Vem.“

„In če bo razpisano kako darilo, se boš oglasil ti, kajné Garbo!“

„Bodite brez skrbi, senor! Ali ste zadovoljni z našim delom?“

„Popolnoma.“

„Torej prosim, dajte mi zasluženi denar.“

„Tu ga imaš.“

Pri teh besedah mu je izročil notar dve težki mošnji cekinov, ki jih je spravil cigan za svojo srajco.

„Kadar bom imel zopet kaj dela, bom že prišel zopet k vam. Lahko noč.“

„Lahko noč, senor!“

Nato so odšli s svojim bremenom proti parku, na meji so pa našli majhen voz, katerega so skrili tam v grmovju. Na ta voz so položili grofa in ga peljali previdno dalje, dokler niso prišli v bližino ciganskega šotorišča.

Tam je bilo več oseb, ki so stali molče druga poleg druge. Ko so pa prišli cigani v njihovo bližino, je stopila ena bližje k njim. Bila je stara ciganka Carba.

„Ali se je posrečilo?“ je vprašala.

„Popolnoma,“ je odgovoril Garbo.

„In grof?“

„Je onesveščen.“

„Tu sem pripravila obleko za njega. Oblečite ga. Potem ga bomo naložili na tvoj voz, Garbo, in peljal ga boš takoj iz dežele čez mejo. Povem ti pa, da imaš njegovo življenje na vesti! Tu leži pa mrlič. Slekli smo ga že. Oblečite ga v vse oblačilo, kar ga ima grof don Emanuel sedaj na sebi, in ne pozabite na ničesar. Potem pa glejte, da ga spravite v kraj.“

Medtem se je vrnil tudi notar v graščino, ampak zelo, zelo počasi in previdno. Od zadnjč je postal previdnejši in skril v grmu za hrastom omelo, s katerim je pomedel vse sledove.

Ko je došel v svojo sobo, ne da bi ga bil kdo opazil, se ni vlegel spat, ker je pričakoval, da ga bodo dame vsak čas poklicale na pomoč.

Pa ostalo je vse mirno. Začelo se je celo že daniti, in zato je imel čas, iti v park na izprehod, da pogleda, če je vse sledove dobro izbrisal.

Doktor Strnad je hotel na vsak način stražiti bolnika celo noč, a Silva mu tega ni dopustila, in ostala sama s prijateljico pri svojem očetu.

Kakor smo že omenili, so bile dame zelo utrujene in so vsled tega tako trdno zaspale, da so se šele zbudile, ko je prisijalo zlato solnce v sobo.

Tudi Strnad se je že zbudil. Skrbelo ga je bolnikovo zdravstveno stanje. Zato je vstal, se oblekel in šel k donu Emanuelu. Predsoba ni bila od znotraj zaklenjena. Zato je odklenil vrata s svojim ključem in vstopil, a v istem hipu je slišal, da sta zakričali v bolnikoni sobi naenkrat dve osebi.

Takoj je slutil, da se je pripetilo nekaj nenavadnega, zato je hitel v grofovo sobo in videl, da sta stali deklici pred prazno grofovo posteljo.

„Oh! Kje je pa grof?“ je vprašal.

„O, moj Bog, kje je moj oče?“ je zaklicala Silva.

„Ali ste spali?“

„Žalibog,“ je priznala in zarudela.

„Obē sva spali objednem,“ je pripomnila Ema.

Strnad jih zaradi tega ni karal, ampak na kratko dejal:

„Daleč gotovo ni. Preslaboten je, da bi kam daleč šel.“

„Ali ga ni v predsobi?“ je vprašala Silva.

„Ni ga.“

„Torej je pa v knjižnici!“

Strnad je odprl vrata, a grofa ni našel nikjer. Iskal je celo pod omarami, a brez uspeha.

„Ne morem razumeti, kako da je mogel priti iz postelje in iz sobe,“ je dejal in zmajeval z glavo. „Bil je tako slaboten, in nič ga ni vznemirjalo niti telesno niti duševno. Tudi vsa okna so znotraj zaprta, zato ni mogoče misliti na to, da bi bil padel ali skočil skozi okno. Takoj ga moramo iskati v celi graščini.“

Sedaj se je začelo v vsej graščini rogoviljenje, ki se ne da popisati. Takoj so obvestili vse graščinske

prebivalce in jih izpraševali. Nihče ni videl grofa, in nihče ni zapazil kakega sledu.

Vsak tudi najmanjši in najoddaljenejši kot v graščini so natančno preiskali in pregledali, pa brez uspeha.

Medtem ko je bila vsa graščina na nogah in iskala, so bili samo trije popolnoma mirni, kakor da bi jih stvar prav nič ne brigala, — notar, sestra Klarisa in Alfonzo. Vsi drugi so iskali, ti trije so pa sedeli sami v salonu.

„Radovedna sem, kje da je pravzaprav?“ je vprašala pobožna redovnica.

Odvetnik se je pa nasmehnil in odgovoril:

„Ali nisem rekel včeraj našemu Alfonzu, da naj vsaj do danes počaka?!“

„A, tako je vsa stvar!“ je zaklicala, vsa navdušena. „Ali morda slutiš, kje da je?“

„Hm! Blazen je bil; ker so ga slabo stražili, mu je pa prišlo v zmedenosti menda na misel, da bi ušel iz graščine. Bojim se, da se mu ni pripetila kaka velika nesreča!“

„Ha, potem bodo vsaj enkrat zmagali pravični, in nepravični bodo podlegli. Bog sicer dolgo prizanaša, a vsaka reč ima vendar svojo mejo. Ali se je grof ponesrečil, moj dragi prijatelj?“

„Lahko mogoče.“

„Potem bi bil naš Alfonzo takoj edini, pravi posestnik cele graščine!“

„Seveda.“

„Zato naj se sedaj nikar več ne obotavlja. Pojdi, moj Alfonzo, pojdi, in pomagaj jim malo iskati izgubljenega grofa!“

Alfonzo je hotel vstati in ubogati sestro Klariso, pa notar ga je potegnil za sukno nazaj.

„Počakaj še, moj sin!“ je rekel. „Doktor Strnad je prevzel vodstvo vseh stvari, ki se tičejo grofa. Kar si ti hotel storiti, je odločno prepovedal, zato naj bo pa tudi za vse odgovoren. Bodo že še sami radi prišli k nam in nas vprašali za svet!“

Odvetnik je imel prav, kajti ni še preteklo četrt ure, ko vstopi Silva, vsa razburjena v salon in zakliče:

„Kaj pa misliš, Alfonzo, oče je zginil, in ti sediš tule, kakor bi te to nič ne brigalo!“

Alfonzo je mignil malo z rameni in dejal čisto hladnokrvno:

„Saj me v resnici tudi nič ne briga; saj si mi s silo prepovedala samostojno misliti, govoriti in postopati!“

„Tako, kakor se mi vidi, da si ti moje besede razumel, tako ni nihče mislil!“

„Nikar se zopet ne kregajva! Storili ste, kar se Vam je zljubilo, zato ste pa tudi za vse odgovorni. Če se je pripetila mojemu očetu kaka nesreča, se bodele morali potem samo vi zagovarjati; jaz sem pri tej stvari popolnoma nedolžen.“

„Oče mora pa vendarlé nekje biti!“

„Ali ni v graščini?“

„Ne.“

„Ga pa iščite zunaj graščine. Senor Kortejo, Vi ste oskrbnik mojega ubogega očeta; zanimajte se vendar malo za njega in záme, in ukrenite vse potrebno, da najdemo očeta!“

Odvetnik je častitljivo vstal in vprašal grofico:

„Kako je bil oblečen don Emanuel, draga dona Silva?“

„O, moj Bog, skoraj prav nič. Saj je ležal bolan

in tako slaboten v svoji postelji, da bi ne mogel nihče misliti, da more sploh vstati!“

„To misli mogoče senor Strnad; jaz pa vem, da so zmožni umobolni ljudje, tudi če so še tako slabotni, prenašati skoraj velikanski napor. Razglasil bom v vsej okolici, da naj iščejo dona Emanuela. Sicer Vam pa priporočam, da obljubite dotičniku, ki ga najde, kako nagrado. Potem se bodo potrudili vsi tisti, ki nam lahko koristijo.“

„Le razpišite nagrado, senor, le!“ je odgovorila Silva; potem je pa hitela zopet ven.

„Ali nisem preje dobro uganil?“ je vprašal Kortejo svoja dva zaveznika. „Sedaj bom nastopil kot grofov oskrbnik, in rad bi ga poznal, kdor me ne bo ubogal.“

Strnad je kmalu pustil druge in iskal sam záse. Zdelo se mu je neverjetno, da bi mogel iti grof, ki je bil vsled puščanja krvi zelo slaboten, iz postelje ali iz sobe, kaj še, da bi ušel iz graščine. Verjetno se mu je pa zdelo, da so odstranili grofa s silo. Zato je šel ven, hodil okoli graščine in iskal sledove. A našel ni najmanjše sumljive stopinje in se je moral slednjič vrniti v graščino, ne da bi bil kaj opravil.

Šel je k Silvi, ki je bila izredno zelo razburjena, tako da jo je tresla mrzlica. Dal ji je zdravila, da se je zopet malo pomirila.

Medtem pa je začel notar poizvedovati o grofu. Poslal je na vse strani v okolico ljudi, peš in na konjih, ki so pozvali prebivalstvo na pomoč, in obljubili dotičnemu, ki bi vedel povedati, kje da je zgubljeni grof, kot nagrado petsto durov. A vse to je bilo zamán.

Dan je minil, in začelo se je mračiti; tudi noč je minila, ne da bi bilo duha ali sluha o grofu, akoravno

ga je iskalo sto in sto ljudi, da bi zaslužili nagrado petsto durov.

Zjutraj so sedeli zopet vsi v jedilni dvorani pri skupnem zajutreku, a nihče se ni dotaknil jedi. Zdelo se ti je, kakor bi bila nesreča poravnala ves razpor med strankami, kajti prišli so vsi, ki so bili zadnje dni največji nasprotniki.

Kar vstopi strežaj in naznani, da želi nek cigan z gospodo govoriti. Dovolili so mu seveda takoj, da naj vstopi, kajti slutili so, da pride zaradi zadeve, s katero so se vsi te dni toliko bavili.

Cigan je vstopil. Bil je Garbo. Imel je sandale, ki so bile privezane okoli golih nog in meč z jermeni, kratke raztrgane hlače, ravno tak jopič, v rokah je vrtel zelo marljivo širok, visok klobuk, kakor da bi bil v zelo veliki zadregi, ker je prišel v tako odlično družbo,

„Kdo si?“ ga je vprašal odvetnik.

„Reven cigan sem, senor,“ je odgovoril Garbo.

„Kaj pa hočeš tu pri nas?“

„Hotel sem vam nekaj pokazati.“

„Kaj pa?“

„Dovolite mi, da vam vse povem!“

„Govori!“

Žitano (cigan) je znal svojo ulogo izrstno. Njegov obraz je bil tako pošten in naiven, kakor da bi ga ne bila navdajala še nikoli kaka nepoštena misel.

Malo je pokašljaj in potem dejal:

„Reven žitano sem in si zaslužim svoj vsakdanji kruh s tem, da zdravim vse bolezni, ki jih imajo ljudje in živali. Zato hodim mnogo po planinah in gorah in iščem različnih zelišč in korenin. Tudi danes zjutraj sem bil na gorah. Kar pridem do strme pečine, in tam je visel na nekem grmu košček finega platna,

tako finega, kakor ga nisem videl še nikoli v svojem življenju. Na tistem platnu je bila krona, in spodaj črki R. in S. — — —“

„Moj Bog, naš grb!“ je zaklicala Silva. „Mož, ali si vzel tisti košček s seboj?“

„Sem. Slišal sem, da iščejo nekega bogatega dona, in zato sem vzel tisto cunjico z grma s seboj. Potem sem šel počasi v tisti grozni prepad, in tam — in tam sem našel — tam sem našel — — —“

Pri teh besedah ga je spreletaval mraz, kakor da bi ga bilo še sedaj strah in groza, tako da ni mogel dokončati stavka; Silva pa je skočila s svojega sedeža, stopila k ciganu in mu zapovedala:

„Nadaljuj, mož! Kaj si našel?“

„Stoj!“ je rekel Strnad in stopil bližje. „Prosim, da gredó dame ven, preden ta mož nadaljuje!“

„Ne, jaz ostanem; slišati moram, kaj da govori!“ je odgovorila grofica.

Stala je odločno na svojem mestu, in njen glas se je glasil tako zapovedujoče, da se Strnad ni več upiral.

„Ali naj nadaljujem?“ je vprašal žitano.

„Seveda, celo zapovem ti, da nadaljuj!“ je odgovorila Silva.

„Čisto na dnu prepada je ležal — — mrlič.“

„Mrlič!“ je zaklicala in vsa obupana zaploskala z rokami. „O moj oče, moj ljubi, ljubi, dragi oče!“

Tedaj ji je položil Strnad svojo roko na njene rameni in dejal:

„Dona Silva, nikar ne obupajte! Še imamo upanje. Ono mrtvo truplo je mogoče od kakega tujca, ali je pa truplo samo navidezno mrtvo in še živi.“

„Ne, živ gotovo ni več, ker je ves razbit,“ je pripomnil cigan.

„Ali imaš tisto platneno cunjico pri sebi?“ je vprašal Alfonzo.

„Imam.“

„Kje?“

„Tu je.“

Privlekel je iz žepa trikotno raztrgan košček finega francoskega platna in ga izročil mlademu grofu. Ta je pogledal površno cunjico in takoj rekel:

„Naš grb je! Tako je, naš grb je!“

„Pokaži!“

S to besedo je skočila Silva k njemu, mu potegnila platno iz rok in opazovala grb.

„Mrtev je! V resnici mrtev! O moj Bog, moj Bog!“ je zaplakala in se naslonila na mizo, da bi se ne zgrudila na tla.

„Ali ste natančno prepričani?“ je vprašal Strnad globoko ginjen.

„Sem,“ je odgovorila na tihem s svojimi pobledeli ustnicami. „Ta cunjica je kos vrhovne srajce, ki sem mu jo zadnjič sama oblekla, ko ste mu puščali kri. Spoznala sem jo takoj po številki.“

Potem se je pa obrnila proti ciganu in nadaljevala:

„Povej hitro, kje leži!?“

„Globoko v onem prepadu leži, ki ga imenujejo baterija.“

Španska beseda baterija pomeni razpoklino v zidu ali pa v skalovju, torej divje, nevarno mesto.

Ko so slišali navzoči ime baterija, so takoj vedeli, da ni mogoče misliti na to, da bi bil še živ, kajti baterija je bil več sto črevljev globok prepad, ki je tvoril strašansko brezno, skalnate stene so bile v njem skoraj navpične. Kdor je padel v ta prepad, se je gotovo popolnoma razbil in zdrobil.

„Dovolj vem!“ je tožila Silva. „O moj Bog, jaz sem kriva njegove smrti. Spala sem, medtem ko je umrl. Nikoli ne bom tega pozabila in prebolela. Moj oče! Moj oče!“

Nato je šla iz dvorane, in v roki je držala ono platneno cunjico. Ema Lindzej je šla za njo, da jo tolaži v teh nesrečnih trenutkih.

„Ali je mogoče priti do mrliča brez nevarnosti za življenje?“ je vprašal notar cigana.

„Seveda, kdor vse skale pozna.“

„Ali poznaš dobro pot?“

„Poznam.“

„Ali nam jo boš pokazal?“

„Bom. Ampak senor, ubog cigan sem!“

„Že vem! Dobil boš petsto durov, če je truplo res grofovo. Don Alfonzo, iti bodeste morali z nami, da spoznate svojega očeta!“

Mladi grof je molče prikimal.

Strnada ni nihče povabil, da naj gre z njimi; pa saj Strnad tega niti pričakoval ni, akoravno je bilo samo ob sebi umevno, da ne ostane doma.

Vest, da so našli mrtvo grofovo truplo, se je razširila po vsej graščini kakor ogenj v slamnati strehi. Vsi so hoteli iti k prepadu, da bi poiskali grofa, in ko sta slednjič odšla notar in Alfonzo, sledilo jim je toliko prebivalcev iz graščine in vasi, kakor da bi šli na božjo pot.

Strnad je šel še preje k Silvi. Zdelo se mu je, da je nemogoče, kar je zvedel, in zato je hotel iti svojo ljubico tolažiti, a Ema Lindzej, ga je prosila, da naj pride rajše pozneje, kadar se bo Silva že malo pomirila.

Zato je šel potem k predadu, a pridružil se ni

odvetniku in njegovemu spremstvu, ampak šel je sam, in samo pridni kastelan ga je spremljal.

Baterija je bila oddaljena od Rodrigande približno pol ure v smeri proti Manrezi. Na dnu prepada je tekel mal potok, ki je napajal s svojo mrzlo vodo le bore malo rastlinstva, kajti solnce ni nikoli prisijalo v to ozko brezno.

Le redkokedaj je prišla doli kaka živa duša; vhod v brezno je bil težaven, a Alimpo je dejal zdravniku, da je bil v mlajših letih večkrat doli in vé za pot, katere cigan gotovo ne pozna.

Odvetnik je poslal jahača v Manrezo po doktorja Cijelija, in tudi alsald (župan in sodnik na Španskem) iz Rodrigande je šel z njim. Ogledovanje mrliča je imelo zato nekak sodnijski značaj. Tudi nosači so šli z njimi, da nesrečneža takoj nalože in prenesó v graščino.

Alimpo ni znal dirjati, zato sta prišla s Strnadom pozneje k bateriji, kakor odvetnik in njegovo spremstvo.

Ker je pa bil vhod v brezno, ki ga je poznal kastelan, pripravnejši, kakor ona težavna pot, po kateri je peljal cigan svoje krdelo v globino, zato je prišel Strnad ob istem času z drugimi na dno prepada.

Kar so tu videli, je bilo strašno. Tik ob bregu potoka je ležalo mrličevo truplo. Medtem ko je padlo truplo v prepad, se je obtolklo ob pečinah in skalah, ki so štrlele v stran, in se vsled tega tako razbilo, da ni bilo več podobno človeku. Na tleh je ležal kup zdrobljenega mesa, tako da je spreletaval človeka mraz, če je pogledal tja.

Glava je bila tako zdrobljena, da se ni dalo spoznati niti obraznih potez niti las. Telo je bilo raztrgano, in čreva so visela ven; ovila so se okoli telesa, bila

od gnjilobe že vsa črna in tako zelo smrdela, da ni bilo mogoče prenašati smradú.

Dobri Alimpo je zaploskal ves začuden z rokami nad svojo glavo in začel na glas jokati.

„Ó, ljuba, dobra Svetlost! Kakšna smrt, kako strašna smrt! Tega pogleda ne bom nikdar, nikdar pozabil!“

Tudi vsi drugi so začeli na ves glas jokati. Odvetnik pa je stal mirno in molčal.

Grof Alfonzo je stopil bližje k mrtvemur truplu svojega očeta in je hotel pred njim poklekniti, a planil je takoj kvišku in dejal:

„Nemogoče! Tak smrad je, da ga ne morem prenašati; prav peklensko smrdi!“

Strnad ga je ostro pogledal in stopil potem bližje k mrliču. Sklonil se je, da bi ga natančneje ogledal in preiskal.

„Stoj!“ je rekel odvetnik in mu zabranil z roko pristop. „Dokler ne pride senor Cijeli iz Manreze, se ne sme nihče mrliča dotakniti!“

Strnad je stopil par korakov nazaj in odgovoril zaničljivo:

„Nočem Vas vprašati, ali imate pravico, mi kaj tacega zabraniti, ali ne; ampak doktor Cijeli je sodnijski zdravnik, torej naj ga pa prvi preišče.“

„Oskrbnik in zastopnik ranjkega grofa sem, in zato imam ne samo pravico, ampak tudi dolžnost, za to skrbeti, da se vse pravilno in postavno vrši,“ je odgovoril notar.

Potem je malo pomislil in nadaljeval:

„Izjavil sem, da je grof blazen; zapovedal sem, da naj ga strogo stražijo; a Vi ste mi nasprotovali, in grof je ušel; samo Vi ste krivi njegove strašne smrti,

in nikar ne mislite, da bomo še nadalje mirno gledali, da bi mogoče storili še tule kako nesrečo, kje Vas pravzaprav nič treba ni.“

Strnad je mignil zaničljivo z rameni; da bi mu pa odgovoril, tega notar ni bil vreden.

Trajalo je zelo dolgo, dokler je prišel zdravnik iz Manreze.

Medtem časom so se vsi navroči čudili Strnadovemu postopanju. Šel je po vsej dolini semtertja in natančno preiskal vsako stopinjo. Opazoval je vsak kamen, vsako pečino.

Plezal je tudi po smrtnonevarnih in strmih skalah in preiskal natančno one skale, s katere je mrlič padel v brezno.

Odvetnik ga je opazoval in zaničljivo gledal; a bralu se mu je na obrazu, da ga Strnadovo preiskavanje jezi, pa kaj je hotel.

Slednjič je, prišel Cijeli.

Da bi hitreje došel do baterije, je jahal, svojega konja je pustil zgoraj in prišel potem v globino.

„Pozdravljeni, senor!“ ga je pozdravil Kortejo že od daleč. „Težko sem Vas že pričakoval.“

„Hitreje nisem mogel priti, don Gasparino,“ je odgovoril Cijeli.

„Mislim, da ste že zvedeli, kaj da se je pripetilo?“

„Že; Vaš poslanec mi je pravil. Ubogi grof! Tako žalostna smrt! Kdo pa je oni človek, ki tamle po skalah pleza; še ubil se bo?!“

Pokazal je pri tem na ono mesto, kjer je iskal Strnad med skalami in pečinami.

„Vaš slavní gospod tovariš je,“ mu je odgovoril notar. „Mislim, da išče tam med kamenjem martinčkove jajca, ali pa indianska ptičja gnezda.“

Sedaj je zapazil Strnad Cijelija, in prišel takoj doli. Plezal je tako hitro po strmih pečinah, da se je storilo gledalcem kar temno pred očmi.

„Ta vrag zna plezati kakor mačka,“ je dejal odvetnik.

„Še bolje kakor mačka, še tako zna kakor opica; saj je tudi opica,“ je pristavil Cicejeli. „Mudi se mu, da ne bi kaj zamudil.“

„Upam, da mu ne bodete dovolili nobenih opazk, senor doktor!“

„Kaj pa še!“ je odgovoril Cijeli. „Sodnijski zdravnik sem in ne poznam nikakega obzira. Sicer si pa ta človek ni pridobil záme nikakih zaslug, da bi moral biti žnjim kaj posebno prijazen. Ali naj začnem?“

„Le.“

Pogovarjala sta se po tihem, da jih ni nihče slišal, tem razločnejše pa sta se sporazumela s pogledi.

Ko je prišel Strnad, so se spogledali notar, alsald in Cijeli.

Notar je potem namignil alsaldu, in vsi trije so stopili bližje k mrliču.

„Najprvo povejte, senor, če to truplo morda še živi!“ je vprašal Gasparino Kortejo zdravnika.

Cijeli je pogledal površno zdrobljeno truplo in potem odgovoril:

„Nemogoče! To razbito truplo je čisto mrtvo!“

„Prosim, zapišite to, alsald!“ je zapovedal Kortejo. „Nadalje moramo določiti, vsled česar je ta človek umrl.“

„Vsled tega, ker je padel v prepad,“ je odgovoril zdravnik.

„Tudi to zapišite, senor alsald! Glavna stvar je sedaj, da spoznamo, kdo da je. Mrlič je oblečen v nočno

obleko grofa Emanuela de Rodriganda; bos je, kakor je ležal grof v postelji; ušel je iz graščine, ker je bil blazen — — ni dvoma o tem, ta mrlič je grof Emanuel de Rodriganda. Ali mi pritrdite, senor doktor?“

„Pritrdim.“

Nato se je obrnil notar h kastelanu in ga vprašal:

„Senor Alimpo, ali veste, kako obleko da je imel grof zadnjo noč?“

„Vem; videl sem perilo, ko je šla moja Elvira pónj,“ je odgovoril kastelan.

„Ali je to tista obleka?“

„Je,“ je odgovoril Alimpo, „grofova nočna obleka je.“

Pri teh besedah je pokazal Kortejo na določeno mesto in dejal:

„Ta žitano je našel tamle ob oni skali na gomovju košček obleke; tiste cunjice sicer nisem prinesel s seboj, a gotovo se je odtrgala od obleke. Na tisti platneni cunjici je všit grofov grb. Gotovo je ta mrlič grof. Vsi navzoči, ki so poznali grofa, naj pridejo sem in provedó, če je po njihovem mnenju ta mrlič grof ali ne.“

Stópili so bliže in vsi brez izjeme so rekli, da je mrlič don Emanuel.

Alimpo je celo zelo važno pripomnil:

„Senorji,“ je dejal, „poglejte njegovo roko! Na prstu je grofov prstan, in sicer poročni prstan; milostivi grof ni imel nikoli družega prstana.“

Res je imel mrlič na roki grofov poročni prstan. Cigani so bili zelo previdni, zato so sneli grofu Emanuelu prstan in ga nataknili mrliču.

„Torej ni več dvoma o tem, da ne bi bil mrlič grof Emanuel de Rodriganda,“ je rekel Kortejo. „Prosim, senor alsald, zapišite tudi to v zapisnik!“

Alsald je na Španskem župan in okrajni sodnik objednem, kar se nam v Avstriji čudno zdi. Kortejo mu je narekoval zapisnik, potem so pripisali še nekaj opomb in vse skupaj podpisali.

„Nosači pridite sem, in naložite mrliča,“ je ukazal notar. „Prenesli ga bomo v graščino!“

Nosači so se približali; a v istem trenutku je pristopil Strnad, ki je do sedaj vse od daleč opazoval.

„Stojte!“ je rekel. „Mrliča ne smete prenesti v graščino, ker ne spada tja.“

„Oho!“ je rekel Kortejo. „Ali morda mislite, da boste tule tudi zapovedovali ali pa ugovarjali?“

„Bom!“

„Zaradi česar pa, ali pravzaprav kot kaj?“

„Kot grofov zdravnik.“

„Sedaj ne več!“

„Tudi prav; torej pa ne pustim, da bi odnesli mrliča v graščino, kot človek; mislim, da Vam to zadoštuje. V takem slučaju, kakor je ta, se morajo postavni državni zastopniki na vsacega ozirati, ki hoče k stvari kaj važnega pripomniti!“

„Imate práv, senor! Ampak Vaša pripomba se mi ne zdi važna, ampak zelo čudna in naravnost smešna. Zakaj ne spada mrlič v graščino?“

Vsi so gledali Strnada.

Notar je govoril ponosno in zaničljivo.

Doktor Cijeli se je pa silil, da bi se porogljivo nasmehnil.

Tudi mladi grof je zmajeval s svojo glavo skrajno hudobno in žaljivo.

Vsi drugi so bili naklonjeni slovenskemu zdravniku in so radovedno čakali, kaj da bo rekel.

Strnad pa je mirno dejal:

„Ta mrlič ne spada v graščino zato, ker ni grof Emanuel, ampak nekdo drugi.“

Medtem ko so se vsi drugi glasno začudili, so se Strnadovi nasprotniki zaničljivo smejali.

„Oh! To je pa imenitno!“ je zaklical notar. „To mrtvo truplo ni grofovo!? Mislim, da je ta senor Strnad ravno tam bolan, kakor je bil ranjki, milostivi grof. Naložite mrliča in nesite ga proč!“

„Stojte!“ je rekel Strnad. „To truplo mora ostati toliko časa na mestu, dokler ne zapišete vse moje opombe v zapisnik. Potem pa storite z mrličem, kar se vam poljubi.“

„Vaših vzrokov ne rabino. Naložite mrliča!“ je rekel notar.

„Oprostite, senor Kortejo,“ ga je zavrnil alsald. „Državni in sodnijski zastopnik sem in vem, da moram tudi senorja Strnada poslušati. Pravzaprav bi ne smeli mrliča preje odnesti, dokler ne pride korejidor. Ravno tako nismo smeli zadnjič onih roparjev odnesti, ki jih je ubil senor Strnad v parku in senor de Lotrevil v Ponsu. Ta slučaj mislim, da je izjema, ker se ni pripetil zločin, ampak samo nesreča, in ker smo vsi natančno prepričani, da je to grofovo truplo. Sedaj je postala seveda stvar drugačna, in sedaj ne sme nihče drugi zapovedovati, kot jaz. Senor Strnad, prosim, govorite!“

Strnad je zadovoljen prikimal in dejal:

„Povejte mi, senor alsald, koliko časa že pogrešajo dona Emanuela?“

„Od včeraj zjutraj,“ je odgovoril uradnik.

„Torej toliko časa je grof najdajle mrtev?“

„Nekaj več kot en dan.“

„Torej dobro, pogledjte natančno tega mrliča! Tako gnil je že, da je gotovo že najmanje štiri dni mrtev. Pogledjte te čreva! Skoraj čisto črna so že in razpokana. Ni treba, da bi bil zdravnik, pa vsakdo lahko vidi, samo če pogleda mrliča malo natančneje, da ni umrl šele pred štiriindvajsetimi urami. Poleg tega je pa tu doli v prepadu vlažno in hladno; sem ne posije nikoli solnčni žarek. Mrlič bi moral ležati tu doli najmanje štiri tedne, da bi bil tako gnil. Obračam se do vseh značajnih in trezno mislečih prebivalcev v Rodrigandi; ne pustite se prevariti od sleparije in zločinstva — —“

„Stoj!“ ga je prekinil notar. „Zahtevam, da ta človek molči!“

Alsald pa mu je odgovoril:

„Senor Kortejo, poslušal bom senorja Strnada do konca, saj sam vem, kaj da imam storiti!“

Potem se obrnil proti Strnadu in dejal:

„Nadaljujte, senor!“

„Rekel sem, da se obračam do vseh značajnih in trezno mislečih ljudij. Alsald, zakoljite kozo in položite jo sem. V kolikem času bo tako zelo segnila, kakor ta mrlič?“

„Prav imate; najmanje šele v dveh tednih,“ je odgovoril uradnik.

„Ali slišite!“ se je smejal Cijeli. „Ta človek primerja človeka s kozo!“

Strnad se je obrnil in odgovoril popolnoma hladno-krvno:

„To sem rekel samo za primero, da bi ljudem stvar razjasnil. Vsem ljudem je ta primera zadostovala, kakor sklepam iz njihovih obrazov, samo Vam ne, akoravno pravite, da ste zdravnik. To je dovolj žalostno!“

„Mislim, da nimate namena, in da se tudi ne upate, norčevati iz mene!“ je zarohnel Cijeli nad njim.

„Prepičan sem, da je ta stvar zelo važna, zato govorim ves čas popolnoma resno, senor. Zato bi Vas prosil, da smatrate, kakor jaz, to našo obravnano za resno. Prvi vzrok sem vam že povedal. Poslušajte torej družega: izmerite tóle desno mrličovo nogo. Noga je še popolnoma dobro ohranjena. Grofovo nogo sem večkrat videl. Ta noga pa ni grofova, ampak kekega družega človeka. Mnogo večja in širja je kakor grofova, in ima trde, shojene podplate, peta pa je skoraj tako trda kakor usnje. Plemenitaš, ki ne hodi nikoli bos, in se varuje, nima takih nog. Poglejte sem, senor alsald, in rečite, če nimam prav!“

Vsi ljudje iz Rodrigande so pristopili in pritrdili Slovincu.

Strnadovi nasprotniki pa so molčali.

„In grofova obleka?“

„Obleka so pač mrliču oblekli.“

„In prstan?“

„So mu nataknil.“

„Oho, torej slutite, da se je zgodil kak zločin?“
 že dejal notar porogljivo.

„Tako je! Le pogledjte mrliča natančno! Padel je sicer iz strašne visočine tu doli v brezno, in se pri tem sicer zelo potolkel, vendar je nemogoče, da bi se bil tako zelo razbil in smlel, kakor ga sedaj vidite. Odločno trdim, da so mrliča vrgli sicer v globočino, da pa so šli potem za njim doli in so mu razmesarili še one dele telesa, ki so bili nepoškodovani, in bi izdali, da ta mrlič ni grof Emanuel.“

„Oh! Kake misli rojijo temu človeku po glavi!“
 je zaklical Alfonzo.

„Bolan je, bolan!“ je rekel notar.

Cigan je pobledel, in celo vsi drugi so mislili, da se Slovenec moti.

Strnad pa je nadaljeval:

„Da imam prav, vam bom takoj dokazal!“

Nato je šel kakih pedeset korakov daleč, pobral nek kamen, ga prinesel alsaldu in vprašal:

„Kaj vidite na tem kamnu?“

„Kri.“

„Ni res. Kri ni. Pokažite ga senorju Cijeliju. Ta Vam bo povedal, kaj da je to.“

Alsald je pokazal potem kamen Cijeliju.

Cijeli ni vedel, kaj da bi rekel; opazoval je kamen in slednjič vendar priznal:

„Kri ni. Možgani so. Gotovo je padel mrlič z glavo na kamen.“

„Kaj pa še,“ je odgovoril Slovenec. „Dokazal Vam bom nasprotno. Pojdite z menoj, senorji!“

Nato je šel na nasprotno stran, odkoder je prinesel kamen in jim pokazal v tleh jamo, ki se je kamnu natančno prilegala.

„Vidite, senorji, tu je tičal ta kamen precej trdno v zemlji; treba se je bilo potruditi, da se je spravil kamen iz tal. Tam na oni strani sem ga našel, in v sredi leži mrlič. Izruvali so kamen iz zemlje, razbili žnjim mrliču glavo, tako da se še sedaj poznajo možgani na njem, in potem so ga vrgli proč. Kdor je to storil, je bil zelo nepreviden.“

„Res je!“ je zaklical alsald začudeno.

„Nemogoče! Mislim, da se Vam sanja!“ je dejal grof Alfonzo.

„Pojdite z menoj, senorji; pokazal Vam bom tam gori še nekaj družega!“ je rekel Strnad.

Šel je prvi naprej, in vsi drugi so mu nehoté sledili. Ko so prišli na rob barije, jo je zavil na desno in se vstavil pri najbolj strmi skali.

„Poglejte sem, senorji!“ je rekel. „S tele skale je padel mrlič v globino. Tule na tleh je truplo ležalo. Trava je tu velika in mokra; pogledajte, in ni se še vzravnila. Natančno se še pozna, da je ležalo tu na tleh človeško truplo. Okoli te pomečkane in poležane trave se pa poznajo različne stopinje. Ni torej dvoma o tem; tu je bilo več mož; mrlič je tule ležal, in potem so ga vrgli v brezno. Vse to se je zgodilo danes ponoči, kakor se lahko izpozna po sledovih, ker se poznajo še zelo natančno.“

„Taka bistrournost!“ je zaklical alsald.

„Prokleti vrag!“ je godrnjal notar sam zase.

Cigan je še bolj pobledel kot popreje.

Strnad, ki je vse navzoče natančno opazoval, je zapazil ciganovo zadrego, se obrnil proti alsaldu in dejal:

„Senor, prepričati se hočem, če ste mogoče tudi Vi malo bistrourni. Ali bi morda znali uganiti, kdo da bi Vam znal natančno povedati, kdo da je bil tu?“

Alsald je malo pomislil in potem počasi odgovoril:

„Ne.“

„Vam bom pa jaz povedal.“

Nato je stopil k ciganu, mu položil roko na ramo in dejal:

„Tale Vam ye vse natančno povedati. Našel je mrliča; mislim, da bo vedel tudi vse drugo. Pojdi z nami, dečko, pojdi!“

Prijel ga je za roko in ga vlekel tja, odkoder so se poznali sledovi. Ker je bila zemlja na nekem mestu precej ilovnata, so se poznali sledovi tam zelo natančno.

„Ali vidite, da so njegove sandale še vse ilovnate!?“ je dejal Strnad.

„Res je,“ je pritrdil sodnik.

„In da je njegova noga ravno taka, kakor tale sled!?“

Prisilil je Garba, da je stopil v sled.

„Tudi to je res!“ je dejal alsald.

„Torej govori, žigano, če se moreš zagovarjati!“ mu je rekel Strnad.

Garbo sedaj ni bil več tako v zadregi; zato je odgovoril:

„Senor, vso stvar Vam lahko razložim, če hočete!“

„Torej!?“

„Šel sem z dvema tovarišema zelišč nabirati. Ko smo prišli sem, sem se jaz malo odpočil, a onadva sta šla tule na levo naprej. To travo sem poležal jaz, senor.“

„O, res zvita glavica si.“

„Oni košček grofove srajce si pa našel na nekem grmu, kajné?“

„Da,“ je odgovoril Garbo v zadregi.

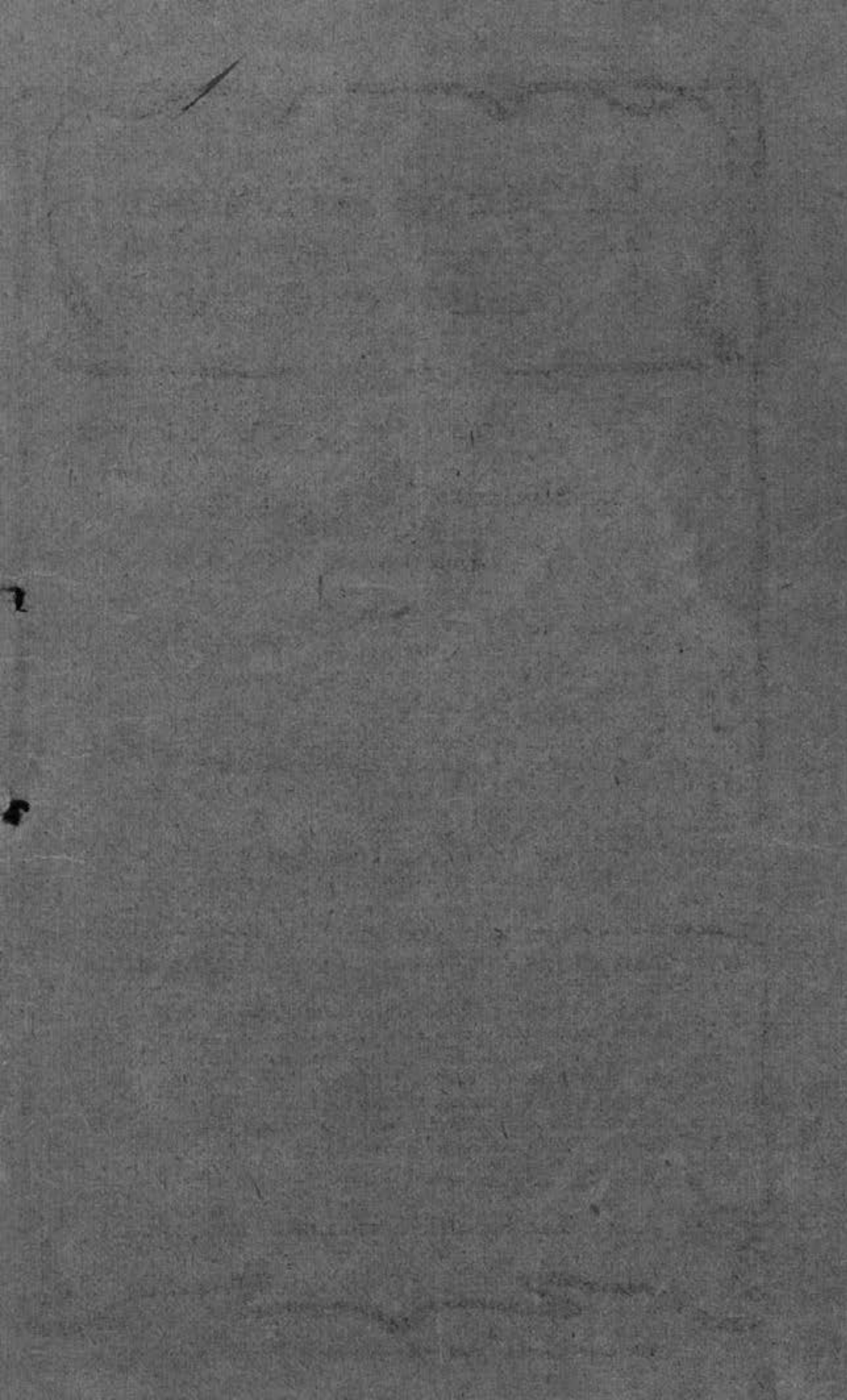
„Pokaži mi tisti grm!“

„Pojdite z menoj!“

Garbo je šel navzdol v brezno, a iskal je povsod zaman.

„Ne morem ga najti,“ je potem rekel.

„Dobro sem vedel, ga ne boš našel,“ je nadaljeval Strnad. „Če se kak človek, medtem ko pada v brezno, natakne s rajco na kak grm, tedaj se srajca samo za-trga ali pa se odtrga nepravilen in raztrgan košček cunjica pa, katero si našel, je tako lepo odtrgana, da trdim s prepričanjem, da si jo odtrgal sam. Sicer pa ni treba, da bi bil človek kaj prosebno prebrisan, da

Beračeve skrivnosti

ali

preganjanje okoli sveta.

Velik roman, poln razkritja skrivnostij človeške družbe

spisal

kapitan Ramon Diaz de la Eskosura

prestavil

grof Sokolski

Ta roman nam predočuje dolgotrajen boj za ljubezen in življenje, boj zoper nevoščljivost in sovražstvo.

Doktor Janko Strnad je pravi slovenski junak, ki se ti prikupi že na prvi pogled, in slediš mu iz domovine v daljne, tuje dežele, iz jedne nevarnosti v drugo.

Mrz te pretresa, če bereš o teh dogodkih, in drugič se ti topi srce od veselja. Seznanil se s plemenitimi in krasnimi ženami, z grofico Silvo, z indijansko nevesto Karjo in drugimi; a tudi hudobna brata Kortejo, nepravega grofa Alfonza in druge hudobneže spoznaš.

Koliko skrivnostij ve stara ciganka Carba? Kako zmaga slednjič pravica nad krivico? Koliko mora pretrpeti doktor Strnad in njegovi tovariši dokler se po šestnajstletni ječi maščujejo nad svojimi sovražniki?

Naznanilo

Vse to zveš v tem romanu, in čim dalje bereš, tem bolj se zanimaš za svojega ljubljencea.

Roman: „Beračeve Skrivnosti“ izhaja v zvezkih po 30 vinarjev. Vsak zvezek obsega 32 tiskanih strani z eno podobo. Dobiva se v vseh knjigarnah. Če bi raznaševalce pozabil na nadaljevanje, obrnite se na ono knjigarno, ki je na ovoju označena. Če bi slučajno v dotičnem kraju ne bilo knjigarne, pošljite denar za dotične zvezke po poštni nakaznici ali pa v znamkah, in svoj natančni naslov na podpisano založniško knjigarno, ki Vam zaželeno zvezke nemudoma dopošlje.

Dunaj, VII. Sigmundgasse 11.

✱ JOSIP RUBINSTEIN, založniška knjigarna ✱